

SLUŽBENI GLASNIK OPĆINE VISOKO

GODINA LI

Visoko, Ponedjeljak 06. februar 2017. godine

BROJ 1

1.

Na osnovu člana 35. stav (5) Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine ZDK“, broj: 1/14 i 4/16) i člana 22. stav (1) tačka 5. Statuta općine Visoko („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 1/11 i 8/13) Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici, održanoj 27.01.2017. godine, donijelo je

ODLUKU o usvajanju Urbanističkog plana za urbano područje Visoko za period od 2016. do 2034. godine

Član 1.

Usvaja se Urbanistički plan za urbano područje Visoko za period od 2016. do 2034. godine (u daljem tekstu Urbanistički plan).

Član 2.

Granice obuhvata Urbanističkog plana utvrđene su Prostornim planom općine Visoko za period od 2014. do 2034. godine.

Ukupna površina obuhvata Urbanističkog plana iznosi 1.109,15 ha.

Član 3.

Urbanistički plan sastoji se od tekstualnog i grafičkog dijela u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

Član 4.

Urbanistički plan je javni dokument i stavlja se na stalni javni uvid kod Službe za urbanizam, stambeno-komunalne poslove i katastar nekretnina općine Visoko.

Član 5.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Visoko“.

Broj: 01/1-02-11/17
30.01.2017.godine
Visoko,

PREDSEDavajući
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

2.

Na osnovu člana 35. stav (5) Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine ZDK“, broj: 1/14 i 4/16) i člana 22. stav (1) tačka 5. Statuta općine Visoko („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 1/11 i 8/13) Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici, održanoj 27.01.2017. godine, donijelo je

ODLUKU o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje visoko za period od 2016. do 2034. godine

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Pojam Urbanističkog plana)

Urbanistički plan za urbano područje Visoko za period od 2016. do 2034. godine (u daljem tekstu: Urbanistički plan) je obavezujući planski dokument, kojim se planski usmjerava razvoj urbanog područja Visoko, odnosno određuju se uvjeti korištenja, izgradnje i uređenja prostora i donose se mjere i smjernice za zaštitu prostora.

Član 2.

(Predmet odluke)

Ovom odlukom utvrđuju se uvjeti korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite

prostora, čime se osigurava realizacija Urbanističkog plana.

Član 3.

(Prostor na koji se odluka primjenjuje)

Odredbe ove odluke se primjenjuju na granicu obuhvata Urbanističkog plana.

Granica obuhvata počinje od najsjevernije tačke, odnosno iz tromede parcela k.č. 642, k.č. 644 i ceste k.č. 911 i kreće se ka jugu sijekuci parcelu k.č. 646 a potom i zapadnom granicom ceste k.č. 912 dolazi do parcele k.č. 649 te nastavlja ka jugu prateći zapadne granice parcela k.č. 649, k.č. 650/3, k.č. 649/2, k.č. 650/1, k.č. 651, k.č. 652, k.č. 653/2 i k.č. 653/1, lomi se ka tromedi parcela k.č. 912, k.č. 1080 i k.č. 1081, presijeca parcelu k.č. 1081 i dolazi na tromedu parcela k.č. 1082, k.č. 1083 i k.č. 1084/1, prati zapadnu granicu parcele k.č. 1084/1 i nastavlja pravolinijski ka jugoistoku do granice parcele odakle se lomi i pravolinijski nastavlja (sijekuci parcele k.č. 893 i k.č. 890) ka dvomeđi parcela k.č. 891 i k.č. 890, nastavlja pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 894, k.č. 895) ka tromedi parcela k.č. 895, k.č. 667 i k.č. 912/1 (lokalna cesta) i nastavlja pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 912/1, k.č. 677, k.č. 678, k.č. 676 (cesta), k.č. 690, k.č. 706, k.č. 707, k.č. 709, k.č. 742, k.č. 741, k.č. 740/1, k.č. 757, k.č. 754, k.č. 753, k.č. 752, k.č. 759, k.č. 760 i k.č. 761) dolazi na tromedu parcela k.č. 115, k.č. 763 i k.č. 520 (lokalna cesta), nastavlja pravolinijski ka jugoistoku (sijekuci parcelu k.č. 116) dolazi na tromedu parcela k.č. 128, k.č. 117 i k.č. 127, zatim pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 127, k.č. 134 i k.č. 130) dolazi na tromedu parcela k.č. 130, k.č. 131 i k.č. 132, nastavlja pravolinijski (sijekuci parcelu k.č. 131) do tromede parcela k.č. 131, k.č. 136 i k.č. 135 (lokalna cesta), pravolinijski nastavlja (sijekuci parcele k.č. 135, k.č. 165 i k.č. 152) ka tromedi parcela k.č. 152, k.č. 151 i k.č. 150, zatim pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 150, k.č. 521 i k.č. 892) do tromede parcela k.č. 892, k.č. 893 i k.č. 891, pravolinijski nastavlja (sijekuci parcele k.č. 893, k.č. 301, k.č. 302, k.č. 304/1, k.č. 305, k.č. 304) ka tromedi parcela k.č. 315, k.č. 317 i lokalne ceste k.č. 522, prati zapadnu granicu parcele k.č. 315 i pravolinijski (sijekuci parcelu k.č. 324) nastavlja ka tromedi parcela k.č. 1018/1, k.č. 312 i k.č. 324 i nastavlja

pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 1018/1, k.č. 1019/2, k.č. 1019/3, k.č. 1017 i k.č. 103) do tromede parcela k.č. 1030, k.č. 1033 i k.č. 1032, nastavlja pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 1035 i k.č. 1246-cesta) do tromede parcela k.č. 1205, k.č. 1201 i k.č. 1246 (cesta), nastavlja pravolinijski ka istoku i (sijekuci parcele k.č. 1205, k.č. 1198, k.č. 1196, k.č. 1180 i k.č. 117) dolazi do tromede parcela k.č. 1174, k.č. 1179 i k.č. 1172 iz koje nastavlja pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 1172, k.č. 1189, k.č. 445, k.č. 443 i k.č. 448-cesta) ka tromedi parcela k.č. 441, k.č. 442 i k.č. 448 (cesta), gdje se lomi ka jugu i pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 442, k.č. 441, k.č. 524, k.č. 461, k.č. 462, k.č. 472-cesta) dolazi do tromede parcela k.č. 472 (cesta), k.č. 722 (pruga) i k.č. 469, nastavlja ka jugu i (sijekuci parcele k.č. 519 (pruga), k.č. 479, k.č. 478, k.č. 518, k.č. 720-rijeka Bosna) dolazi do tromede parcela k.č. 720 (rijeka Bosna), k.č. 223/1 i k.č. 224/1 te nastavlja pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 224/1 i k.č. 725-magistralni put M5) do tromede parcela k.č. 334/2, k.č. 334/3 i k.č. 721/1 (Duboki potok), nastavlja ka jugu prateći zapadnu granicu parcele Dubokog potoka, presijeca cestu k.č. 727 i lomi se ka zapadu prateći južnu granicu ceste k.č. 727, a zatim i ceste k.č. 730 i k.č. 731 dolazi do tromede parcela k.č. 680, k.č. 683 i k.č. 731 (cesta), gdje nastavlja ka zapadu prateći južni granicu parcela k.č. 680, k.č. 681, k.č. 682/1, k.č. 682/2, k.č. 689, k.č. 732, k.č. 713, k.č. 714 dolazi do tromede parcela k.č. 715, k.č. 739 i k.č. 736 gdje se lomi ka jugu i pravolinijski (sijekuci parcele k.č. 737, k.č. 736, k.č. 733/5, k.č. 733/3, k.č. 1292-cesta) dolazi do tromede parcela k.č. 733/3, k.č. 733/4 i k.č. 1292 (cesta), prati zapadnu granicu k.č. 1217/3 i dolazi do ceste k.č. 4332 i njenom zapadnom granicom nastavlja ka jugu i dolazi do tromede parcela k.č. 1234, k.č. 4332 (cesta) i k.č. 4333 (cesta), siječe parcelu k.č. 452 i dolazi do parcele k.č. 443 (rijeka Fojnica) prati istu i njenom istočnom granicom nastavlja ka jugu do tromede parcela k.č. 422, k.č. 423 i k.č. 443 (rijeka Fojnica), gdje se lomi ka sjeveru i pravolinijski u dužini od cca 365 m (a sijekuci parcele k.č. 4158, k.č. 4103 i k.č. 4099) dolazi na tromedu parcela k.č. 4098, k.č. 4100 i k.č. 4099, nastavlja ka sjeveru zapadnom granicom parcela k.č. 4098, k.č. 4096, k.č. 4095 i k.č. 4093, siječe parcelu k.č. 4090 i dolazi do

dvomeđe parcela k.č. 4088 i k.č. 3980 gdje se lomi ka jugozapadu i nastavlja (sijekući parcele k.č. 4705, k.č. 4704 i k.č. 4703) do parcele ceste k.č. 4749, prati južnu granicu ceste k.č. 4749 i nastavlja ka sjeverozapadu do tromede parcela k.č. 4749, k.č. 4756/2 i k.č. 4757 odakle nastavlja pravolinijski (sijekući parcele k.č. 4770, k.č. 4764 i k.č. 4765) do tromede parcela k.č. 4765, k.č. 4783 i k.č. 4762, prati južnu granicu parcela k.č. 4784 i k.č. 4783, te nastavlja pravolinijski (sijekući parcelu k.č. 4796) do tromede parcela k.č. 4796, k.č. 4795/1 i k.č. 4811, lomi se ka jugozapadu i pravolinijski (sijekući parcele k.č. 4811, k.č. 4812, k.č. 4813 (cesta) i k.č. 4814) ide do tromede parcela k.č. 4835, k.č. 4814 i k.č. 4833/1, nastavlja južnom granicom parcele k.č. 4833/1 i lomi se ka sjeveru prateći zapadnu granicu parcela k.č. 4833/1 i k.č. 4838/1 dolazi do ceste k.č. 4879, nastavlja ka zapadu prateći njenu južnu granicu i dolazi do ceste k.č. 4543, prati njenu južnu granicu parcele do sjecišta sa parcelom k.č. 4544/2, gdje se lomi ka sjeverozapadu i pravolinijski dolazi do tromede parcela k.č. 4546, k.č. 4548 i k.č. 4548/9 (cesta), pravolinijski nastavlja (sijekući parcelu k.č. 4548/7) ka tromedi parcela k.č. 4548/7, k.č. 4548/8 i k.č. 4548/2 koju obuhvata i pravolinijski (sijekući parcele k.č. 4538 (cesta), k.č. 4532, k.č. 4534/3 i k.č. 4877-cesta) nastavlja ka sjeveroistoku do tromede parcela k.č. 4537/2, k.č. 4537/1 i k.č. 4566, nastavlja ka sjeveru prateći istočnu granicu parcele ceste k.č. 4877 do ukrštanja sa cestom k.č. 2416 odakle pravolinijski (sijekući parcelu k.č. 1485) ide na dvomeđu parcela k.č. 1485 i k.č. 1486 i nastavlja ka zapadu i (sijekući parcele k.č. 1485, k.č. 1487, k.č. 1488 i k.č. 2416-cesta) dolazi do tromede parcela k.č. 2417/1 (cesta), k.č. 1527/6 i k.č. 1532 (cesta) i nastavlja južnom granicom parcela k.č. 1527/6, k.č. 1527/7 i k.č. 1528/3, lomi se ka sjeveru i prati zapadnu granicu parcela k.č. 1528/3, k.č. 1528/2, k.č. 1528/1, k.č. 1526 i k.č. 1521 odakle pravolinijski (sijekući parcele k.č. 1516 i k.č. 1517) nastavlja do dvomeđe parcela k.č. 1517 i k.č. 1515 a zatim pravolinijski (sijekući parcele k.č. 1515, k.č. 1509, k.č. 1508 i k.č. 1374) do tromede parcela k.č. 1374, k.č. 1380 i k.č. 1381/4 i nastavlja istočnom granicom parcela k.č. 1372, k.č. 1373, k.č. 1364/1, k.č. 1362, k.č. 1361/1, k.č. 1359/1, k.č. 1359/2 i k.č. 1358/1, pravolinijski

(sijekući parcele k.č. 678, k.č. 677, k.č. 1198 i k.č. 1201) ide ka tromedi parcela k.č. 1180/1, k.č. 1179/3 i k.č. 1185/2 (cesta), nastavlja ka sjeveroistoku prateći parcelu ceste k.č. 1185/2 do tromede parcela k.č. 1185/2, k.č. 1197 i k.č. 677 odakle nastavlja južnim granicama parcela k.č. 676/1, k.č. 676/2 i k.č. 676/3 odakle pravolinijski nastavlja (sijekući parcele k.č. 663, k.č. 662, k.č. 664, k.č. 873-cesta) do pomoćnog objekta na parceli k.č. 297 i pravolinijski (sijekući parcele k.č. 297, k.č. 296 i k.č. 295) dolazi do tromede parcela k.č. 293, k.č. 295 i k.č. 869, zatim se pravolinijski (sijekući parcele k.č. 859, magistralni put i k.č. 869) pruža ka tromedi parcela k.č. 869, k.č. 865 (cesta) i k.č. 307 (Turički potok), siječe parcelu k.č. 306 i dolazi do granice Vodnog dobra rijeke Bosne, prati granicu vodnog dobro u dužini od cca 1300 m i dolazi do ušća rijeke Goruše u Bosnu, prati granicu parcele rijeke Goruše (k.č. 897) i dolazi do tromede parcela k.č. 897, k.č. 631 (cesta) i k.č. 630, prati zapadnu granicu k.č. 630 i pravolinijski (sijekući parcele k.č. 910 (cesta) i k.č. 644) dolazi do početne tačke.

Ukupna površina obuhvata iznosi 1109,15 ha.

Član 4.

(Sadržaj Urbanističkog plana)

Urbanistički plan sadrži:

- Granicu obuhvata i podjelu teritorije;
- Izvod iz planskog dokumenta višeg reda;
- Stanovništvo
- Osnovnu namjenu površina (centralne zone, stambene zone, stambeno-poslovne zone, poslovne zone, zone sporta i rekreacije, zone namjenjene razvoju turizma i druge površine);
- Infrastrukturne sisteme sa zaštitnim infrastrukturnim pojasevima (saobraćajni, komunalni, energetske, telekomunikacijski i drugi);
- Stanovanje;
- Društvenu infrastrukturu (zdravstvo, obrazovanje, nauka, kultura, sport, uprava, sudstvo, socijalne ustanove, vjerski objekti i sl.);
- Kulturno - historijsko i prirodno naslijeđe;
- Privredu i turizam;
- Mjere unaprijeđenja i zaštite okoliša;
- Ugrožena područja;

- Obaveze u pogledu detaljnijeg planiranja uređenja manjih prostornih cjelina (provedbeni planski dokumenti);
- Uvjete korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora.

Član 5.

(Dokumentacija Urbanističkog plana)

Dokumentacija Urbanističkog plana, u skladu sa važećom zakonskom regulativom, sadrži:

- a) Prostornu osnovu koja se sastoji od tekstualnog i grafičkog dijela:

Tekstualni dio čine:

- Postojeće stanje prostornog uređenja i ocjena stanja u prostoru,
- Prostorno-razvojne smjernice i ciljevi,
- Konceptija prostornog uređenja.

Grafički dio čine 18 digitalnih grafičkih priloga, rađeni na geodetskim podlogama R 1:2500, prikazani na topografskim podlogama R 1:10000.

- b) Prostorni plan koji se sastoji od tekstualnog i grafičkog dijela:

Tekstualni dio čine:

- Opći i posebni ciljevi prostornog razvoja,
- Projekcija prostornog uređenja,
- Odluka o provođenju Prostornog plana,
- Prateća dokumentacija.

Grafički dio čine 17 digitalnih grafičkih priloga, rađeni na geodetskim podlogama razmjere 1:2500, prikazani na topografskim podlogama R 1:10000.

Član 6.

(Čuvanje dokumentacije Urbanističkog plana)

Dokumentacija Urbanističkog plana čuvat će se u Službi za urbanizam, stambeno-komunalne poslove i katastar nekretnina Općine Visoko, ovjerena i potpisana od strane Nosioca pripreme i Nosioca izrade plana.

Član 7.

(Osnovni planski dokument)

Urbanistički plan je osnov za pripremu, izradu i donošenje ostalih planskih dokumenata prostornog uređenja, kao narednih faza detaljnijeg planskog uređenja prostora.

II PROGRAM MJERA URBANOG UREĐENJA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE URBANISTIČKOG PLANA

Član 8.

(Program mjera urbanog uređenja i aktivnosti)

Program mjera urbanog uređenja i aktivnosti za provođenje Urbanističkog plana čine:

- obaveze u pogledu detaljnog planskog uređenja prostora,
- obaveze izmjene i dopune donesenih dokumenata prostornog uređenja u obuhvatu Urbanističkog plana,
- dinamika realizacije Urbanističkog plana.

Član 9.

(Obaveze u pogledu detaljnog planskog uređenja prostora)

Urbanističkim planom utvrđuje se obaveza izrade provedbenih planskih dokumenata:

- za centralne zone,
- za stambene i stambeno-poslovne zone (po potrebi),
- za poslovne zone,
- za zone namjenjene turizmu,
- za Park šumu,
- za sportsko-rekreativne komplekse,
- za kulturno-historijske i prirodne cjeline.

Granice obuhvata provedbenih planskih dokumenata, vremenski period za koji se donose, kao i ostale pojedinosti utvrdiće se odlukama o pristupanju izradi tih dokumenata.

Član 10.

(Obaveze izmjene i dopune donesenih dokumenata prostornog uređenja)

Nadležna općinska služba za prostorno uređenje će izvršiti inventarizaciju urađene planske dokumentacije i u tom postupku izvršiti selekciju i usklađivanje planskih dokumenata sa Urbanističkim planom, a u skladu sa Metodologijom za izradu planskih dokumenata.

Član 11.

(Dinamika realizacije Urbanističkog plana)

Urbanistički plan se provodi u procesu razrade i konkretizacije putem provedbenih planskih dokumenata, pri čemu se ne mogu

mijenjati ciljevi i pravci razvoja, osnovne namjene površina, osnovna koncepcija infrastrukturnih sistema i planom utvrđeni obim i stepen zaštite životne sredine.

Dinamika realizacije Urbanističkog plana će ovisiti o dinamici izrade provedbene planske dokumentacije.

Izvještaj o dinamici realizacije Urbanističkog plana se radi nakon četiri godine, na temelju praćenja stanja u prostoru u svim njegovim segmentima, kao i rezultata novih istraživanja, a na osnovu čega će se donijeti program mjera za unapređenje stanja u prostoru, te u skladu sa istim planirati izmjene i dopune postojećih planskih dokumenata.

ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele.

Član 14.

(Centar I i Centar Ia)

Centar I i Centar Ia su kulturno-historijski centri od šireg značaja, te shodno tome zahtijevaju i posebnu pažnju sa aspekta zaštite kulturno-historijskog naslijeđa.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, obavezna je primjena urbanističko-tehničkih uvjeta definiranih za ovu zonu uz stručne konsultacije po pitanju kulturno-historijskog naslijeđa sa nadležnom institucijom za ovu oblast na području općine Visoko.

III UREĐENJE PROSTORA

1. Namjena površina

Član 12.

(Namjena površina)

U obuhvatu Urbanističkog plana utvrđena je osnovna namjena površina:

- centralne zone,
- stambene zone,
- stambeno-poslovne zone,
- poslovne zone,
- turističke zone,
- zone sporta
- zone rekreacije,
- vodene površine,
- zaštićena područja od šireg društvenog značaja.

Centralne zone

Član 13.

(Centralne zone)

Centar urbanog područja Visoko je definiran kao centralno područje podijeljeno u 5 centralnih zona i jedne podzone i to:

- Centar I,
- Centar Ia,
- Centar II,
- Centar III,
- Centar IV,
- Centar V.

Zone su formirane prema njihovim specifičnostima i za svaku od zona su definirani uvjeti, koje je potrebno primjenjivati kod izrade provedbene planske dokumentacije

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar I	21,18	35	0,78	125-140	40	1	150
Centar Ia	2,41	24	0,54	80-90	30	0,7	100

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za snabdijevanje dnevno i povremeno, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni sadržaji, smještajni kapaciteti, pomoćni objekti, komunalni objekti (tržnica, zelena pijaca), objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, ostali komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m
	<i>slobodnostojeći (zbijeni)</i>	min. udaljen između dva objekta 1,5 m; (bez otvora na tim stranama)
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne i javne
	<i>veličina parcela</i>	300-500 m ² – stambene, st-poslovne; do 3000 m ² - poslovne i javne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna; kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumka etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 15,00 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2
	<i>max. katnost</i>	S+P+2+2M (Pk); Po (jedna ili više) +P+2+2M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. 2 krovne etaže (potkrovlja ili mansarde)

Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno., dvo. i viševodni)
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni, javni (1PM/80m ²), kultura (1PM/50m ²) zdravstvo (1PM/70 m ²), obrazovanje (1PM/2 zaposlena)

Član 15. (Centar II)

Centar II, svojom funkcijom, predstavlja prelaz iz Centra I u Centar III, tj. ima karakteristike oba centra.

Unutar Centra II je zastupljeno kolektivno i individualno stanovanje i važni objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, uslužni objekti i trgovački centri)

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, obavezno je nakon detaljne analize prostora, uskladiti prostorno rješenje sa oba centra uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar II	11,29	31,20	0,78	150-165	40	1	170

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za snabdijevanje dnevno i povremeno, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni sadržaji, smještajni kapaciteti, pomoćni objekti, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m udaljenost između objekata čija visina je h>10 m je 0,75 h
	<i>slobodnostojeći (zbijeni)</i>	min. udaljen između dva objekta 1,5 m; (bez otvora na tim stranama)
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;

Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne i javne
	<i>veličina parcela</i>	200 - 800 m ² – stambene i st-poslovne; do 3000 m ² - poslovne i javne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namijenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna; kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 20,00 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2, P+3, P+4, P+5
	<i>max. katnost</i>	S+P+5+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+5+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. 1 krovna etaža (potkrovlja ili mansarde)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stambeni (1PM/1dom), poslovni,javni (1PM/80m ²), kultura (1PM/50m ²) zdravstvo (1PM/70m ²), obrazovanje (1PM/2 zaposlena)

Član 16. (Centar III)

Centar III je noviji centar u kome je uglavnom zastupljeno kolektivno stanovanje i važni objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, uslužni objekti i trgovački centri). Javne površine i površine oko javnih i stambenih objekata su uređene.

Unutar zone postoje slobodne neuređene površina, koje su planirane za uređenje u smislu budućeg širenja gradskog centra.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, potrebno je izvršiti detaljnu analizu prostora i u njegovo uređenje ukomponirati pored funkcije stanovanja i

sadržaje društvene infrastrukture, koji su Urbanističkim planom utvrđeni kao deficitarni, uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

Urbanistički pokazatelji zone

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za snabdijevanje dnevno i povremeno, uslužni objekti), smještajni kapaciteti.
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni sadržaji, saobraćajni terminali pomoćni objekti, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3m; udaljenost između objekata min. 6m, udaljenost između objekata čija visina je $h > 10$ m je 0,75 h
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;
	<i>kompleks više objekata</i>	kompleks - min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, razmak između objekata unutar kompleksa mora zadovoljiti higijenske uvjete i dovoljno osvjetljenja za sve objekte
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne i javne
	<i>veličina parcela</i>	200 - 500 m ² – stambene i st-poslovne; 500 – 2000 m ² – stambene i st-poslovne (zgrade visine $h > 10$ m) do 10000 m ² - poslovne i javne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna; kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 25,00 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2, do P+6
	<i>max. katnost</i>	S+P+6+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+6+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. 1 krovna etaža (potkrovlja ili mansarde)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti

Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni, javni (1PM/80m ²), kultura (1PM/50m ²) zdravstvo (1PM/70m ²), obrazovanje (1PM/2 zaposlena)

Član 17. (Centar IV)

Centar IV je novi centar. Prostor se u ranijem periodu koristio kao kasarna. Urbanističkim planom, ovaj prostor je opredijeljen za smještaj objekata društvene infrastrukture, a naročito iz oblasti zdravstva, obrazovanja, kulture i sporta.

Unutar zone se nalazi objekat, koji je proglašen za nacionalni spomenik, a na zapadnoj granici ove zone se nalazi spomenička cjelina koja je također proglašena za nacionalni spomenik, za koje su donesene odluke sukladno kojima se treba i postupati.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, potrebno je izvršiti detaljnu analizu prostora, planirati sadržaje prema postavljenim prioritetima uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar IV	15,75	9,22	0,14	2-3	25	1	25

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za snabdijevanje dnevno i povremeno, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	stanovanje, poslovni sadržaji, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m, udaljenost između objekata čija visina je h>10 m je 0,75 h
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, udaljenost između objekata čija visina je h>10 m je 0,75 h
	<i>kompleks više objekata</i>	min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, udaljenost između objekata čija visina je h>10 m je 0,75 h

Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	st-poslovne, poslovne i javne
	<i>veličina parcela</i>	500 – 1500 m ² – st-poslovne do 10000 m ² – poslovne i javne
	<i>moгуćnosti parcelacije</i>	могуće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna;
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 20,00 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2, P+3, P+4
	<i>max. katnost</i>	S+P+4+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+4+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. 1 krovna etaža (potkrovlja ili mansarde)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni,javni (1PM/80m ²), kultura (1PM/50m ²) zdravstvo (1PM/70m ²), obrazovanje (1PM/2 zaposlena))

Član 18. (Centar V)

Centar V je novi centar. Prostor je jednim dijelom, u ranijem periodu bio opredijeljen kao poslovna zona (kožara), a drugim kao stambena zona u sastavu Regulacionog plana „Priječko“. Urbanističkim planom ovaj prostor je opredijeljen za razvoj stambeno-poslovnog centra.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, potrebno je izvršiti detaljnu analizu prostora, planirati sadržaje prema postavljenim prioritetima uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar V	7,74	24,23	0,54	20-25	30	1	150

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za snabdijevanje dnevno i povremeno, uslužni objekti).
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni sadržaji, pomoćni objekti, smještajni kapaciteti, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3m; udaljenost između objekata min. 6m, min. udaljenost između objekata čija visina je h>10m je 0,75 h
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, min. udaljenost između objekata čija visina je h>10 m je 0,75 h
	<i>kompleks više objekata</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3m, min udaljenost između objekata čija visina je h>10 m je 0,75 h
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne i javne
	<i>veličina parcela</i>	200 - 500 m ² – stambene i st-poslovne; 500 – 1500 m ² – stambene i st-poslovne (zgrade visine h>10 m) do 7000 m ² - poslovne i javne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna; kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) - preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) - preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 20,00 m

Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2, P+3, P+4
	<i>max. katnost</i>	S+P+4+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+4+2 (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. 1 krovna etaža (potkrovlja ili mansarde)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno., dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni, javni (1PM/80m ²), kultura (1PM/50m ²) zdravstvo (1PM/70m ²), obrazovanje (1PM/2 zaposlena)

Stambene zone

Član 19.

(Stambene zone)

Stambene zone su zone u kojima je primarna funkcija stanovanje. Ove zone se funkcionalno vežu i formalno nastavljaju na centralno područje definirano Urbanističkim planom.

Ovisno o karakteru stanovanja u obuhvatu Urbanističkog plana su formirane sljedeće stambene zone:

- Stambena zona A
- Stambena zona Aa
- Stambena zona B
- Stambena zona C
- Stambena zona D

Zone su formirane prema njihovim specifičnostima i za svaku od zona su definirani uvjeti, koje je potrebno primjenjivati kod izrade provedbene planske dokumentacije ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele.

Član 20.

(Stambena zona A)

Stambena zona A je zona koja se direktno veže na centralno područje, s toga poprima niz karakteristika centralnog područja.

Zona je prostorno podijeljena na tri podzone A1, A2 i A3.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
A1	30,46	24,00	0,53	90-100	30	0,7	150
A2	7,68	25,17	0,66	100-120			
A3	30,44	4,00	0,09	15-20			

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za snabdijevanje dnevno i povremeno, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni sadržaji, pomoćni objekti, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m
	<i>slobodnostojeći (zbijeni)</i>	min.udaljen između dva objekta 1,5 m; (bez otvora na tim stranama)
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne i javne
	<i>veličina parcela</i>	150-800 m ² – stambene, st-poslovne; do 1000 m ² - poslovne i javne
	<i>moгуćnosti parcelacije</i>	moгуće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata, regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna; kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 12,00 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2
	<i>max. katnost</i>	S+P+2+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+2+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. jedna krovna etaža (potkrovlje ili mansarda)

Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno., dvo. i viševodni)
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni, javni (1PM/80m ²), kultura (1PM/50m ²) zdravstvo (1PM/70m ²), obrazovanje (1PM/2 zaposlena)

Član 21.**(Stambena zona Aa)**

Stambena zona Aa, prostorno predstavlja sastavni dio stambene zone A, u kojoj je izvršena izgradnja visokih stambenih objekata (kolektivno stanovanje), te su za nju posebno utvrđeni urbanistički pokazatelji za planski period i urbanističko-tehnički uvjeti za izgradnju u zoni.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone		
		Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Aa	2,32	40	1	300

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za snabdijevanje dnevno i povremeno, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	pomoćni objekti, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6m, min. udaljenost između objekata čija visina je h>10m je 0,75 h
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, min. udaljenost između objekata čija visina je h>10 m je 0,75 h
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne
	<i>veličina parcela</i>	500-1000 m ² – stambene, st-poslovne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	

Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumka etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 20,00 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2 do P+4
	<i>max. katnost</i>	S+P+5+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+5+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. jedna krovna etaža (potkrovlje ili mansarda)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni, javni (1PM/80m ²)

Član 22.**(Stambena zona B)**

Stambena zona B je zona koja se, svojom funkcijom i prostorno veže na stambenu zonu A. Većim dijelom je na padini ili je uz poslovnu zonu.

Zona je prostorno podijeljena na dvije podzone B1 i B2.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
B1	62,88	8,84	0,18	40-45	30	0,7	150
B2	9,51	13,14	0,28	60-65			

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za dnevno snabdijevanje, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni sadržaji, pomoćni objekti, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	gospodarski objekti, poslovno-proizvodni objekti, komunalni objekti

Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m
	<i>slobodnostojeći (zbijeni)</i>	min.udaljen između dva objekta 1,5 m; (bez otvora na tim stranama)
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne
	<i>veličina parcela</i>	150-1000 m ² – stambene, st-poslovne, poslovne
	<i>moгуćnosti parcelacije</i>	moгуće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata, regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m;definiраju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	za ulična platna; kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoа terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumсka etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 12,00 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2
	<i>max. katnost</i>	S+P+2+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+2+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. jedna krovna etaža (potkrovlje ili mansarda)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni, javni (1PM/80m ²)

Član 23. (Stambena zona C)

Stambena zona C je zona na rubnim dijelovima Urbanističkog plana. Karakter ove zone je poluurbani.

Zona je prostorno podijeljena na osam podzona C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7 i C8.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
C1	63,58	4,84	0,10	20-25	25	0,6	100
C2	20,43	5,58	0,12	25-30			
C3	9,54	14,80	0,31	65-70			
C4	14,28	4,13	0,09	15-20			
C5	57,95	3,54	0,08	15-20			
C6	22,02	4,54	0,10	15-20			
C7	0,90	12,80	0,24	65-70			
C8	1,63	4,40	0,08	30-35			

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za dnevno snabdijevanje, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni sadržaji, poslovno-proizvodni objekti, pomoćni objekti, gospodarski objekti, objekti infrastrukture
	<i>zabranjena</i>	komunalni objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;
	<i>kompleks više objekata</i>	kompleks - min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, razmak između objekata unutar kompleksa mora zadovoljiti higijenske uvjete i dovoljno osvijetljenja za sve objekte
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne
	<i>veličina parcela</i>	200 - 1000 m ² – stambene i st-poslovne; do 3000 m ² - poslovne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m;definiiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža

Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 12 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P + 2
	<i>max. katnost</i>	S+P+2+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+2+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. jedna krovna etaža (potkrovlje ili mansarda)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni (1PM/80m ²)

Član 24. (Stambena zona D)

Stambena zona D je zona na perifernom dijelu ubuhvata Urbanističkog plana, smještena uz turističke i rekreativne zone. Stanovanje u ovoj zoni je uglavnom povremenog i privremenog karaktera (objekti za odmor).

Zona je prostorno podijeljena na dvije podzone D1 i D2.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
D1	18,25	1,48	0,02	5-7	10	0,2	30
D2	40,36	1,60	0,03	7-10			

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za dnevno snabdijevanje, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	pomoćni objekti, gospodarski objekti, objekti infrastrukture, poslovni sadržaji
	<i>zabranjena</i>	komunalni objekti, poslovno-proizvodni

Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3m; udaljenost između objekata min. 6m
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3m;
	<i>kompleks više objekata</i>	kompleks - min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3m, razmak između objekata unutar kompleksa mora zadovoljiti higijenske uvjete i dovoljno osvjetljenja za sve objekte
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne
	<i>veličina parcela</i>	200 - 1500m ² – stambene i st-poslovne; do 3000 m ² - poslovne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	kod dvojnih objekata (na jednoj strani) i objekata u nizu (na dvije strane)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 10 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1;
	<i>max. katnost</i>	S+P+1+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+1+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. 1 krovna etaža (potkrovlje ili mansarda)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni (1PM/80m ²)

Stambeno-poslovna zona

Član 25.

(Stambeno-poslovna zona)

Stambeno-poslovna zona je zona u kojoj su zastupljene dvije funkcije: stanovanje i poslovanje (poslovno-proizvodni sadržaji). Karakter zone proizilazi iz njenog prostornog

položaja, koji se nalazi uz glavne saobraćajne koridore (kolske i željezničke).

Urbanističkim planom se zadržava karakter ove zone i planira se njen razvoj u istom smjeru s tim da se kao primarna funkcija uzima stanovanje i sve druge funkcije moraju biti u skladu sa njom (ne smiju je narušavati).

Zona je prostorno podijeljena na četiri podzone: SP1, SP2, SP3 i SP4

Za zonu su definirani uvjeti koje je potrebno primjenjivati kod izrade provedbene planske dokumentacije ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
SP1	14,76	7,25	0,12	17-20	30	0,7	40
SP2	9,36	5,40	0,09	8-10			
SP3	5,94	6,86	0,13	15-20			
SP4	2,51	13,31	0,26	15-16			

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	stanovanje, objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, objekti za dnevno snabdijevanje, uslužni objekti)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	poslovni i poslovno-proizvodni sadržaji
	<i>zabranjena</i>	pomoćni objekti, objekti infrastrukture
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;
	<i>kompleks više objekata</i>	kompleks - min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, razmak između objekata unutar kompleksa mora zadovoljiti higijenske uvjete i dovoljno osvijetljenja za sve objekte
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	stambene, st-poslovne, poslovne
	<i>veličina parcela</i>	200 – 800 m ² – stambene i st-poslovne; do 5000 m ² - poslovne
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namjenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod individualnih objekata i kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>građevinska i regulaciona linija se poklapaju</i>	kod dvojnih objekata (na jednoj strani)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža

Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 20 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1;
	<i>max. katnost</i>	S+P+1+M (Pk); Po (jedna ili više) +P+1+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	max. jedna krovna etaža (potkrovlje ili mansarda)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbijediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	stanbeni (1PM/1dom), poslovni, javni (1PM/80m ²)

Poslovne zone

Član 26.

(Poslovne zone)

Lokacije i karakter poslovnih zona unutar Urbanističkog plana su preuzete iz planskog dokumenta višeg reda, Prostornog plana općine Visoko (2014 - 2034.).

Obzirom na detaljniji prikaz i bolje sagledavanje pojedinih lokacija poslovnih zona, izvršene su manje korekcije u površinama i usklađivanje funkcija, a u skladu sa osnovnim principima postavljenim u planskom dokumentu višeg reda.

U obuhvatu Urbanističkog plana su poslovne zone:

- Poslovna zona „Topuzovo Polje“,
- Poslovna zona - kompleks „Ozrakovići“,
- Poslovna zona „Ciglane“,
- Poslovna zona „Arnautovići (Kovina)“,
- Poslovna zona „Čekrekčije 1“,
- manji, rubni dio Poslovne zone „Čekrekčije 2“.

Za zonu su definirani uvjeti koje je potrebno primjenjivati kod izrade provedbene planske dokumentacije ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele.

Urbanistički pokazatelji zona

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone			
		Trenutno stanje		Max.vrijednosti za planski period	
		Pi (%)	Ki	Pi (%)	Ki
Poslovna zona „Topuzovo Polje“	26,66	36,00	0,38	40-45	0,5-0,6
Poslovna zona - kompleks „Ozrakovići“	55,02	10,00	0,12		
Poslovna zona „Ciglane“	4,04	20,40	0,30		
Poslovna zona „Arnautovići (Kovina)“	7,28	29,40	0,35		
Poslovna zona „Čekrekčije 1“	9,45	10,00	0,13		
rubni dio Poslovne zone „Čekrekčije 2“	1,56	-	-		

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	poslovni i poslovno proizvodni sadržaji (mala, srednja i velika preduzeća)
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	komunalni objekti, objekti infrastrukture, smještajni kapaciteti, objekti urbane opreme (prodajni, uslužni, zdravstveni, sportski), pomoćni objekti
	<i>zabranjena</i>	stanovanje, gospodarski objekti
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3,5 m; udaljenost između objekata min. 6 m
	<i>kompleks više objekata</i>	kompleks - min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3,5 m, razmak između objekata unutar kompleksa mora zadovoljiti protupžarne uvjete
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	poslovne
	<i>veličina parcela</i>	0,3-0,7 ha (mala i srednja preduzeća) Preko 0,7 ha (velika preduzeća)
	<i>mogućnosti parcelacije</i>	moguće dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namijenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 20 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1; P+2
	<i>max. katnost</i>	S+P+2 Po (jedna ili više) +P+2
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno., dvo. i viševodni) i ravni krov
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba svih mat. uz ateste o kvaliteti
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	poslovni (1PM/80m ²)

Član 27.**(Djelatnosti u poslovnim zonama)**

Djelatnosti u poslovnim zonama i poslovnim kompleksima treba da ispune sljedeće uvjete u cilju zaštite prostora i okoliša:

- Racionalno korištenje prostora, u cilju bolje iskoristivosti postojećih površina namjenjenih ovim djelatnostima, kako bi se spriječilo neopravdano zauzimanje novih površina;
- Primjena savremenih tehnologija koje ne zagađuju okoliš;
- Zadovoljavanje zakonom propisanih mjera zaštite okoliša (zaštita od buke, mirisa, onečišćavanja zraka, zagađivanja podzemnih i površinskih voda i sl.);
- Zagađivači okoliša moraju voditi aktivnosti na stalnom smanjenju zagađenja.

Turističke zone**Član 28.****(Turističke zone)**

Za potrebe razvoja turizma na području obuhvata Urbanističkog plana su formirane dvije turističke zone:

- Turistička zona „Ravne“,
- Turistička zona „Grad“.

Urbanistički pokazatelji zona

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone	
		Max.vrijednosti za planski period	
		Pi (%)	Ki
Turistička zona „Ravne“	8,02	10 - 15	0,2 - 0,3
Turistička zona „Grad“	29,69		

Urbanističko – tehnički uvjeti za izgradnju u zoni

Namjena	<i>dozvoljena</i>	objekti urbane opreme (kultura, sport, rekreacija, zdravstvo, prodajni i uslužni objekti), smještajni kapaciteti
	<i>uvjetno dozvoljena</i>	objekti infrastrukture, pomoćni objekti
	<i>zabranjena</i>	stanovanje, gospodarski objekti, poslovni i proizvodni sadržaji
Tip objekata	<i>slobodnostojeći</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m; udaljenost između objekata min. 6 m
	<i>dvojni</i>	sa jedne strane mora imati zabatni zid, sa slobodne strane min. udaljenost od susjedne parcele (r.l.) 3 m
	<i>objekti u nizu</i>	sa dvije strane mora imati zabatni zid
	<i>atrijski i poluatrijski</i>	min.udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m;

	<i>kompleks više objekata</i>	kompleks - min. udaljen od susjedne parcele (r.l.) 3 m, razmak između objekata unutar kompleksa mora zadovoljiti higijenske uvjete i dovoljno osvijetljenja za sve objekte
Parcelacija	<i>način formiranja parcela</i>	prema regulacionom rješenju uz max. poštivanje postojećih parcela
	<i>namjena parcela</i>	javne
	<i>veličina parcela</i>	200-500 m ² (mali i srednji objekti) do 1500 m ² (veliki objekti) do 3000 m ² (kompleksi)
	<i>moгуćnosti parcelacije</i>	могуће dijeljenje većih i udruživanje manjih parcela
Regulaciona linija	<i>regulacionom linijom utvrđuje se pojedinačna građevinska parcela</i>	
	<i>regulacionom linijom odvajaju se javne saobraćajne površine od površina namijenjenih za izgradnju</i>	
	<i>regulaciona linija za ogradu (kod kompleksa regulaciona linija regulira položaj ograde)</i>	
Građevinska linija	<i>građevinskog bloka</i>	udaljene od ulice od 3-5 m; definiraju prostor za gradnju u zoni
	<i>pojedinačnog objekta</i>	za gabarit objekta
	<i>građevinskog kompleksa</i>	pored objekata u izgrađeni prostor uključene su i slobodne površine (zelene i manipulativne površine)
	<i>ispod nivoa terena</i>	za jednu ili više podzemnih etaža
Nivelacioni elementi	<i>ulaz u objekat</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: +0,00; +0,30; +1,20
	<i>suterenska i podrumaska etaža</i>	(ovisno o projektu) -preporučene: -1,00; -1,90; -2,20
	<i>max. visina</i>	(ovisno o projektu) - do max + 10 m
Katnost objekata	<i>planirana katnost</i>	P; P+1;
	<i>max. katnost</i>	S+P+1+M (Pk) Po (jedna ili više) +P+M (Pk)
	<i>etaže ispod kote terena</i>	suterensaka; jedna ili više podrumskih etaža (ovisno o mogućnostima lokacije)
	<i>krovne etaže, mansarde</i>	Max. 1 krovna etaža (potkrovlje ili mansarda)
Arhitektonsko oblikovanje	<i>kompozicija, principi oblikovanja</i>	analogija, kontrast, simetrija (ovisno o mikrolokaciji)
	<i>krovne plohe</i>	kosi krov (jedno.,dvo. i viševodni)
	<i>materijalizacija</i>	dozvoljena upotreba prirodnih materijala
Saobraćaj	<i>pristup parceli</i>	obavezno obezbjediti kolski i pješački pristup
	<i>interni saobraćaj</i>	obavezan za parcele sa više objekata ili kompleks objekata
	<i>stacionarni saobraćaj</i>	Poslovni, javni (1PM/80 m ²), smještajni (1PM/6-10 kreveta)

Zone sporta

Član 29. (Zone sporta)

Na području obuhvata Urbanističkog plana za potrebe sporta su planirane dvije zone sporta i to uz rijeku Bosnu (uz Centar III) i u naselju Donje Topuzovo Polje (uz stambenu zonu C2).

U ovim zonama dozvoljena je izgradnja isključivo sportskih objekata i sportskih terena.

U okviru zona je potrebno planirati i površine za, interni saobraćaj, stacionarni saobraćaj (1 PK/120 m²), kao i uređene zelene površine.

Zone rekreacije

Član 30. (Zone rekreacije)

Na području obuhvata Urbanističkog plana za potrebe rekreacije i odmora su planirane četiri zone i to:

- Izletište „Ravne“,
- Rekreativna zona „Luka“ - uz rijeku Fojnicu (izletište i objekti na vodi),
- Park-šuma – širi prostor u okviru kojeg su izgrađeni manji pojedinačni objekti za odmor i koji služi za različite vidove rekreacije (brdski biciklizam, planinarenje, šetnja u prirodi i sl.),

- Zona za odmor i rekreaciju uz rijeku Fojnicu, koja se nastavlja na rekreativnu zonu „Luka“, u ovoj zoni su izgrađeni manji pojedinačni objekti koji služe za odmor i rekreaciju.

U ovim zonama dozvoljena je izgradnja isključivo objekata i sportskih terena koji su u skladu sa njenom osnovnom namjenom i koji služe za odmor i rekreaciju.

U okviru zona je potrebno planirati i površine za, interni saobraćaj, stacionarni saobraćaj (IPK/10 korisnika), kao i uređene zelene površine.

Vodene površine

Član 31. (Vodotokovi)

Na području Urbanističkog plana utvrđeni su sljedeći vodotokovi:

- rijeka Bosna dužinom toka kroz teritoriju Urbanističkog plana,
- rijeka Fojnica, dužinom toka kroz teritoriju Urbanističkog plana,
- pritočni potoci rijeke Fojnice,
- pritočni potoci rijeke Bosne.

Član 32. (Vodno dobro rijeke Bosne)

Urbanističkim planom je preuzeto vodno dobro rijeke Bosne (vodotok I kategorije) iz planske dokumentacije višeg reda, koje se koristi prema uvjetima koje daju nadležne institucije, u skladu sa važećom zakonskom regulativom, a u cilju njegove zaštite.

Član 33. (Zaštitni pojas vodotokova)

Urbanističkim planom, za vodotoke (II kategorija) na području Urbanističkog plana utvrđen je zaštitni pojas od 5 m s lijeve i desne strane vodotoka, koji se koristi prema uvjetima koje daju nadležne institucije, u skladu sa važećom zakonskom regulativom, a u cilju njegove zaštite.

Za sve vodotoke (I i II kategorije) u obuhvatu Urbanističkog plana, planira se regulacija vodotokova.

Član 34. (Pojas vodotokova koji se ne smije zauzeti)

U cilju očuvanja prirodnog pejzaža i korištenja voda za rekreaciju, turizam, ribolov i

druge aktivnosti, te zaštite biljnih i životinjskih vrste, obale rijeka ne mogu se zauzeti, obrađivati, niti ograđivati u obalnom pojasu od najmanje 3 metra od obale pri normalnom vodostaju.

Član 35. (Izvorište vode Vrutak)

Izvorište Vrutak je od posebnog javnog interesa, za snabdijevanje vodom za piće, korisnika gradske vodovodne mreže na području Urbanističkog plana.

U cilju zaštite vodozahvata Vrutak, od svih zagađenja i nekontroliranog korištenja, potrebno je poštovati sanitarne zone zaštite utvrđene planskom dokumentacijom višeg reda ili posebnom odlukom zaštite izvorišta donesenom od strane Općinskog vijeća.

Član 36. (Lokalna izvorišta)

Urbanističkim planom zaštićena su lokalna izvorišta koja su u funkciji snabdijevanja stanovnika van gradske mreže i koja mogu biti manjeg ili većeg kapaciteta.

Za sva izvorišta koja se koriste ili će se koristiti za snabdijevanje pitkom vodom većeg broja domaćinstava, potrebno je uraditi elaborat zaštitnih zona izvorišta i odluke o zaštititi tih izvorišta.

Za izvorišta, bez obzira na kapacitet, koja se koriste za snabdijevanje stanovnika vodom za piće, a za koja nisu urađeni elaborati zaštitnih zona izvorišta i nisu donesene odluke o zaštitnim zonama izvorišta prema važećoj zakonskoj regulativi, određuje se zaštitna zona od 50 m u radijusu oko izvorišta vode.

Član 37. (Održavanje, nadzor i kontrola izvorišta vode za piće)

Općina i nadležno javno komunalno preduzeće dužni su održavati, rekonstruisati ili dograđivati postojeće vodovodne mreže na način optimiziranja kapaciteta postojećih izvorišta do raspoloživih resursa i vršiti kontrolu ispravnosti vode za piće.

Dodatne količine vode obezbjeđivat će se izgradnjom novih izvorišnih objekata na lokalnom i regionalnom nivou uz obavezu provođenja odgovarajućih hidrogeoloških i drugih istraživanja na potencijalnim resursima u planskom periodu.

Član 38.**(Urbanističko-građevinske mjere zaštite)**

Urbanističko-građevinske mjere zaštite oko vodnih površina i izvorišta voda, odnosno zaštitnih zona, primjenjivat će se u skladu sa važećom zakonskom regulativom za ovu oblast i odredbama ove odluke.

Zaštićena područja od šireg društvenog značaja**Član 39.****(Zaštićena područja od šireg društvenog značaja)**

Urbanističkim planom su prenesena opredjeljenja planskih dokumenata višeg reda o zaštićenim područjima od šireg društvenog značaja u obuhvatu Urbanističkog plana, a to su:

- Granica Plana posebnog obilježja „Koridor autoputa Vc“ od značaja za Federaciju Bosne i Hercegovine;
- Nacionalni spomenici utvrđeni od strane Komisije za nacionalne spomenike, za koje su donesene odluke o zaštiti nacionalnih spomenika;
- Lokacija i objekat kasarne „Teufik Buza“ (Ministarstvo odbrane BiH) od značaja za Bosnu i Hercegovinu.

Upotreba ovih prostora se vrši na način kako je to definiranio planskim dokumentima višeg reda i donesenim odlukama.

2. Saobraćajna infrastruktura i sistem veza**Član 40.****(Saobraćajne površine)**

Na području obuhvata Urbanističkog plana određene su površine za izgradnju i rekonstrukciju saobraćajne infrastrukture i prikazane su na grafičkom prilogu br. 7.

Urbanističkim planom je omogućena gradnja i drugih saobraćajnih i pratećih površina i građevina potrebnih za funkcioniranje pojedinih namjena u prostoru, na osnovu projektne dokumentacije.

Planom se sukladno Uredbi o prstornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprečavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe sa umanjanim tjelesnim mogućnostima predviđa osiguranje

nesmetanog pristupa građevinama, javnim površinama i sredstvima javnog prevoza.

Član 41.**(Cestovna mreža)**

Sistem cestovnog prometa obuhvata intervencije u prostoru koje se odnose na rekonstrukciju i modernizaciju postojeće magistralne, regionalne, lokalne i gradske mreže saobraćajnica, sa osnovnim gabaritnim vrijednostima za svaku kategoriju definisanim u okviru tekstualnog i grafičkog dijela Urbanističkog plana.

Podjela gradskih cesta prema funkciji i značaju provodi se na: glavne gradske ceste, sabirne gradske ceste i lokalne gradske ceste, pješačku zonu, kolsko-pješačke ceste i pješačke i biciklističke staze.

Formiranjem pješačke zone u Ul. Alije Izdebegovića i Čaršijskoj ulici uvodi se zabrana kolskog saobraćaja za sva vozila izuzev za interventna vozila i vozila za snabdijevanje.

Uz regulisana i uređena korita rijeka Bosne i Fojnice planirana je izgradnja pješačkih i biciklističkih staza u širini $b_{min} = 2,2 \text{ m}$ ($0,6+2 \times 0,80$ ili $2 \times 0,6+1,0$) do $b=4,0 \text{ m}$ ($1,0+2,0+1,0$), kao i pješačkih i biciklističkih staza u rekreativnim zonama.

U svrhu bolje povezanosti područja u obuhvatu ovog plana planirana je izgradnja dva pješačka mosta na rijeci Bosni i dva pješačka mosta na rijeci Fojnici čije lokacije su prikazane na graf.prilogu br.7.

Član 42.**(Zaštitni cestovni pojas)**

Za potrebe izgradnje planirane obilaznice-magistralne ceste M221 potrebno je štititi koridor u širini od $b = 150 \text{ m}$, sve do izrade glavnog izvedbenog projekta obilaznice.

Izgradnja građevina u zaštitnom pojasu ceste u skladu sa Zakonom o javnim cestama dozvoljena je uz suglasnost nadležne uprave za ceste.

Član 43.**(Stacionarni saobraćaj)**

Stacionarni saobraćaj rješava se izgradnjom javnih parkirališta i javnih garaža.

Parking mjesto na javnim parkiralištima i u javnim garažama mora biti minimalnih dimenzija $2,5 \times 5,0 \text{ m}$.

Na javnim parkiralištima i u javnim garažama treba od ukupnog broja parkirnih mjesta osigurati najmanje 5% + 1 parkirnih mjesta za automobile invalida, minimalnih dimenzija 3,75×5,0 m, a najmanje jedno parkirno mjesto na javnim parkiralištima s manje od 20 mjesta. Parkirna mjesta za automobile invalida trebaju biti posebno označena, a ista na javnim parkiralištima trebaju biti smještena uz pješačke površine i u blizini ulaza u građevinu.

Za potrebe stacionarnog saobraćaja Urbanističkim planom je utvrđena gradnja četiri građevine koje imaju funkciju javne garaže u zonama prikazanim na gr. prilogu br.7., tj. u zonama Centar I; Centar II; Centar IV i Centar V.

Pored građevina iz prethodnog stava ovog člana, javne garaže se mogu graditi i na drugim lokacijama kao slobodnostojeće, višeeetažne ili u sklopu javnih objekata.

U zonama definiranim Urbanističkim planom potrebno je obezbijediti stacionarni saobraćaj preme urbanističko-tehničkim uvjetima definiranim za te zone.

Član 44.

(Javni saobraćaj)

Planom se za javni autobuski saobraćaj osim magistralnih i regionalnih cesta predviđa korištenje i glavnih, sabirnih i lokalnih gradskih cesta.

Za potrebe Općine postojeći autobuski terminal se zadržava u postojećem kapacitetu.

Položaj autobuskih stajališta treba definisati analizom javnog prevoza, pri čemu međusobna udaljenost stajališta može iznositi najviše 500-1000 m.

Autobuska stajališta je potrebno urediti u skladu sa Pravilnikom o autobuskim stajalištima.

Za potrebe prigradskog javnog prevoza, u zoni Centar III, Urbanističkim planom je predviđena izgradnja autobusnog stajališta sa nadstrešnicom za putnike i okretnicom za autobuse.

Urbanističkim planom u svrhu javnog prevoza planirane su i lokacije TAXI-stajališta, na osam lokacija, sa ukupno 79 mjesta.

Član 45.

(Priključak i prilaz na javnu cestu)

Priključak i prilaz na javnu cestu može se izvesti samo na osnovu odobrenja upravitelja cesta.

Priključak na javnu cestu treba riješiti, na najpovoljnijoj lokaciji, preko lokalnih saobraćajnica, za što veći broj korisnika.

Član 46.

(Željeznički saobraćaj)

Za potrebe željezničkog saobraćaja Urbanističkim planom se utvrđuje:

- industrijski željeznički kolosjek, koji se zadržava uz modernizaciju,
- izgradnja drugog kolosjeka magistralne željezničke pruge,
- rekonstrukcija i proširenje željezničke stanične zgrade.

Član 47.

(Širina zaštitnog pružnog pojasa)

Prema važećoj zakonskoj regulativi o bezbjednosti u željezničkom saobraćaju, širina koridora unutar kojih se može razvijati trasa u pravilu, iznosi za:

- „pružni pojas“ koji je prostor između kolosijeka, a i pokraj krajnjih kolosijeka, na udaljenosti od 8 m najmanje, a ako željeznička pruga prolazi kroz naseljeno mjesto na udaljenosti od 6 m najmanje, računajući od ose krajnjeg kolosijeka,
- zaštitni „pružni pojas“ koji je zemljišni prostor s obje strane pruge, širine 200m, računajući od ose krajnjeg kolosijeka i mjereno po horizontali.

Član 48.

(Postavljanje instalacija u pružnog pojasa)

Cjevovodi, vodovodi, električne i telefonske linije, podzemni kablovi i druge instalacije, te uređaji koji služe za opću upotrebu mogu se postavljati na zemljište željezničke pruge i zaštitnog pojasa, ukrštati, odnosno, izvoditi paralelno sa kolosjecima, samo pod uvjetom da se njihovim izvođenjem ne dovodi u pitanje bezbjedno odvijanje željezničkog saobraćaja.

Član 49.

(Telekomunikaciona infrastruktura)

Sve telekomunikacijske veze (mrežni kablovi, koaksijalni kablovi i dr.) u pravilu se

trebaju polagati u koridorima postojeće ili planirane saobraćajne ili druge infrastrukture.

U urbanim područjima izgradnja TT vodova se vrši podzemno, a na ostalom građevinskom zemljištu može i nadzemno.

U oblasti mobilnih telekomunikacija u planskom periodu završiti 99 % pokrivanje signalom 3.5G mreže, te omogućiti izgradnju 4G mreže. Ova mobilna mreža zajedno sa izgradnjom optičke mreže do kraja planskog perioda omogućit će svim domaćinstvima pristup brzinom do 100 Mbit/s.

U oblasti zemaljske televizije (TV kuće) uvesti emitiranje digitalnog televizijskog signala kao televizije visoke rezolucije.

Kablovski operateri do kraja planskog perioda, kroz infrastrukturu koja će se bazirati na optičkim kablovima, trebaju omogućiti pristup govornim servisima, prenosu slike i podataka za sva domaćinstva na prostoru Općine.

Poštansku infrastrukturu razvijati na način da se izgradnjom poštanskih jedinica priđe što bliže korisniku.

Član 50.

(Zaštita telekomunikacione infrastrukture)

Zaštitni pojasevi (zone) telekomunikacijske infrastrukture utvrđuju se posebnim propisima koji reguliraju ovu oblast.

3. Emisione veze i zaštitni pojasevi

Član 51.

(Emisija elektromagnetnog zračenja)

Zaštita ljudi od štetnog djelovanja elektromagnetnog polja, koja stvaraju emisioni uređaji u frekventnom području od 9 Hz do 300 GHz je obezbjeđena propisanim „Pravilima za ograničavanje emisije elektromagnetnog zračenja“, kojima se utvrđuju metode mjerenja i proračuna potrebnih da bi se izvršila procjena stvarnih nivoa elektromagnetnog zračenja određenih lokacija, kao i obaveza označavanja i upozoravanja oko antenskih sistema u kojima se boravak ljudi ne preporučuje ili zabranjuje bez upotrebe zaštite.

Član 52.**(Zaštitni - sigurnosni pojasevi)**

Kod instaliranja fiksnih radio stanica utvrđuje se sigurnosna udaljenost, koja zavisi od frekvencijskog područja rada instaliranih uređaja:

R.B.	Frekventno područje	Najviša efektivna izračena snaga (e.r.p.) (W)	Sigurnosna udaljenost (m)
1	9 kHz - 100 kHz	600	5
2	100 kHz - 150 kHz	600	5
3	150 kHz - 1 MHz	600	5
4	1 MHz - 10 MHz	600	15
5	10 MHz - 30 MHz	600	15
6	30 MHz - 70 MHz	100	6
7	70 MHz - 400 MHz	250	10
8	400 MHz - 470 MHz	250	10
9	470 MHz - 1000 MHz	1000	15
10	1 GHz - 3 GHz	1000	15
11	3 GHz - 300 GHz	30000	50

Iznimno od vrijednosti navedenih u prethodnom stavu, u frekventnom području od 87,5 MHz do 108 MHz granična vrijednost snage zračenja VHS/FM radio stanica, kojima se emituje radio program, maksimalna dozvoljena efektivna izračena snaga iznosi 1000 W, a odgovarajuća sigurnosna udaljenost iznosi 20 m.

4. Komunalna infrastruktura i komunalni objekti**Komunalna infrastruktura****Član 53.****(Vodosnabdijevanje)**

Za potrebe opskrbe korisnika gradske vodovodne mreže, pitkom vodom, na području obuhvata Urbanističkog plana koristi se voda iz izvorišta Vrutak, sa organiziranim upravljanjem kroz rad nadležnog javnog komunalnog preduzeća.

Urbanističkim planom, u cilju kvalitetnije opskrbe korisnika, primarno se planira proširenje postojeće mreže vodosnabdijevanja na podsisteme „Moštre“ i

„Gračanica“, a do kraja planskog perioda i na cijeli obuhvat Urbanističkog plana.

Član 54.**(Vodovodna mreža)**

Položaj planiranih cjevovoda prikazanih na grafičkom prilogu br. 8 će se detaljno utvrditi podacima nadležnog komunalnog preduzeća, katastarskim podacima, projektnom dokumentacijom, ili detaljnim dokumentima prostornog uređenja.

Radi smanjivanja previsokih pritisaka u sistemu, racionalizacije mreže, te boljeg uvida u stanje sistema, dozvoljeno je formiranje dviju ili više zona vodosnabdijevanja.

Razvodna mreža, gdje god je to moguće, treba biti prstenasta. Granasti sistem može se primijeniti samo na pojedinim dionicama gdje bi postavljanje prstenastog sistema iziskivalo velika materijalna ulaganja i neracionalnost.

Cijevi vodovodne mreže se polažu u zeleni pojas, a gdje to nije moguće ispod pješačke staze.

Dubina postavljanja cijevi mora biti veća od dubine smrzavanja (trebala bi biti oko 1,2 m od površine terena).

Na mjestima gdje pritisci dobiveni gradskom mrežom ne bi zadovoljili protivpožarne propise, potrebno je izvršiti povećanje pritiska ugradnjom odgovarajućih uređaja (prepumpne stanice).

Minimalne dimenzije cijevi vodoopskrbnog sistema radi zadovoljavanja protivpožarnih uvjeta ne trebaju biti manje od Ø100 mm. Izuzetno na kraćim dionicama mogu se upotrijebiti i cijevi Ø80 mm.

Na ukrštanjima pojedinih cjevovoda trebaju se postaviti zasuni kojima se pojedini dijelovi mreže mogu izdvojiti iz pogona.

Industrija i ostali potrošači koji za tehnološke potrebe ne trebaju vodu za piće, a istovremeno su veliki potrošači vode, trebaju izgraditi vlastite vodoopskrbne sisteme.

Član 55. (Otpadne voda)

U sistem odvodnje ne smiju se upuštati otpadne vode koje:

- sadrže koncentracije agresivnih i štetnih tvari veće od maksimalno dopuštenih,
- sadrže sastojke koji razvijaju opasne ili upaljive plinove,
- imaju temperaturu iznad 30 °C,
- nose krute sastojke koji bi mogli oštetiti kanal i ugroziti njegovo pravilno funkcioniranje.

U slučaju da otpadna voda koja se upušta u sistem posjeduje osobine navedene u prethodnom stavu, potrebno je izvršiti prethodno čišćenje otpadnih voda i dovesti ih na nivo koji je dopušten za upuštanje u odvodni sistem.

Za građevine za čije je građenje prema Zakonu o vodama potrebno utvrđivanje načina i uvjeta ispuštanje otpadnih voda, obavezno je izdavanje istih. Ovo se odnosi na građevine u kojima će nastajati tehnološke ili druge otpadne vode čija kvaliteta nije u skladu s Uredbom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj 101/15 i 1/16).

Član 56.

(Odvodnja otpadnih i oborinskih voda)

Sistem odvodnje otpadnih voda sa područja Urbanističkog plana treba biti formiran kao separatan tip odvodnje, a njegovo uvođenje se planira postepeno realizirati u planskom periodu.

U obuhvatu Urbanističkog plana dozvoljeno je polaganje nove cijevi radi saniranja neodgovarajuće odvodnje pojedinih dijelova grada u ulicama s postojećim cijevima odvodnog sistema, pri čemu položaj mora biti usaglašen s ostalom infrastrukturom.

Ako na dijelu građevinskog područja na kojem će se graditi građevina postoji cijev javnog odvodnog sistema i ako postoje za to tehnički uvjeti, građevina se mora priključiti na isti.

Na području Urbanističkog plana gdje nije izgrađen javni odvodni sistem, dozvoljava se izgradnja sabirnih jama samo za građevine individualne stambene gradnje, koje moraju biti privremenog karaktera (do izgradnje javnog odvodnog sistema, kada se moraju ukinuti).

Sabirna jama mora biti nepropusna na udaljenosti min. 3,0 m od susjednog zemljišta i 15,0 m od građevina za opskrbu vodom kod individualnog stanovanja.

Položaj planiranih cjevovoda i objekata odvodnje, prikazanih na grafičkom prilogu br. 8, će se detaljno utvrditi podacima nadležnog komunalnog preduzeća, katastarskim podacima, projektom dokumentacijom, ili detaljnim dokumentima prostornog uređenja

Koridor glavnog kolektora sa zaštitnim pojasevima u obuhvatu Urbanističkog plana se štiti do njegove konačne realizacije.

Odvodnju svih otpadnih i sanitarnih voda iz zaštitnih zona izvorišta treba obavezno izvesti zatvorenim cijevnim sistemom koji mora biti vodonepropustan.

Odvodni sistem treba izgraditi i koristiti prema odredbama Zakona o vodama, ostalim zakonima, pravilnicima i aktima koji reguliraju ovu problematiku, te prema pravilima struke, pridržavajući se svih ostalih zakona i propisa o odvodnji.

Član 57.**(Odvodnja industrijskih otpadnih voda)**

Unutrašnja mreža odvodnog sistema za odvodnju industrijskih otpadnih voda mora biti izvedena na način da je omogućeno uzimanje uzoraka i mjerenje količina otpadnih voda.

Ukoliko otpadne, oborinske i druge vode koje se odvođe odvodnim sistemom ne odgovaraju propisima o sastavu i kvaliteti voda koje je dozvoljeno upustiti u odvodni sistem, mora se izvršiti njihov predtretman.

Član 58.**(Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda)**

Urbanističkim planom su preuzete iz planskog dokumenta višeg reda dvije potencijalne lokacije OZRAKOVIĆI i TOPUZOVO POLJE za izgradnju konvencionalnog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, kapaciteta 20.000 ES.

Do konačnog odabira lokacije za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, obje lokacije iz prethodnog stava se štite, a njihova upotreba se vrši na način kako je to predviđeno Urbanističkim planom do usvajanja konačnog rješenja o tipu i tačnoj lokaciji uređaja.

U slučaju da lokacija za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda ne bude u obuhvatu Urbanističkog plana, namjena ovih površina će se odvijati kako je to utvrđeno kroz namjenu površina Urbanističkog plana.

Član 59.**(Zaštitita komunalne infrastrukture)**

Širina zaštitnog pojasa primarnih vodova vodovodne i kanalizacione mreže do razvodne mreže iznosi 5 m s jedne i 5 m s druge strane, računajući od osovine cjevovoda.

Komunalni objekti**Član 60.****(Groblja)**

Obavljanje pogrebne djelatnosti na području Urbanističkog plana se vrši na Gradskom groblju Visoko.

Gradsko groblje čini kompleks na kome se sahranjuju sve tri konfesije i ateisti, a grobljom upravlja javno komunalno preduzeće.

Uređenje i izgradnja prostora Urbanističkim planom opredjeljenog za

Gradsko groblje, vršiti će se na osnovu detaljne planske dokumentacije.

U granicama predviđenim za Gradsko groblje je moguća izgradnja spomen obilježja.

Pored Gradskog groblja u kojem se sahranjuje većina stanovništva sa gradskog područja, u obuhvatu Urbanističkog plana evidentirana su još 4 aktivna groblja, te stara (pasivna) groblja od kojih neka danas predstavljaju kulturno-historijske spomenike i ambijentalne cjeline.

Postojeća aktivna groblja u obuhvatu Urbanističkog plana zadržavaju se kao prostori za sahranjivanje.

Član 61.**(Pijace i tržnice)**

Urbanističkim planom se predviđa izgradnja savremene tržnice uz postojeću pijacu na lokalitetu Sebilj pod uvjetima koji budu definirani kroz provedbenu plansku dokumentaciju.

Član 62.**(Deponije)**

Prostorno planskom dokumentacijom višeg reda, zbrinjavanje komunalnog otpada na teritoriji općine Visoko je predviđeno na Regionalnoj (sanitarnoj) deponiji „Mošćanica“.

Organizovano prikupljanje i odvoz komunalnog otpada u obuhvatu Urbanističkog plana vrši javno komunalno preduzeće prema utvrđenoj dinamici.

Korisnici usluga javnog komunalnog preduzeća svoj otpad skupljaju i iznose na za to predviđena mjesta.

Otpad od privrednih subjekata, komunalni i heterogeni, koji je specifičan za svaku industrijsku granu ponaosob, opasni ili neopasni, sa predtretmanom ili ne, transportuje se i deponuje na osnovu posebnih komercijalnih ugovora koji sklapaju privredni subjekti sa ovlaštenim preduzećima za transport i deponovanje otpada.

U planskom periodu neophodno je da se sve „divlje“ deponije saniraju i zatvore, a odlaganje otpada preusmjeri na regionalni koncept odlaganja uz izgradnju infrastrukture za selektiranje, kao i da se uspostavi integralni sistem upravljanja otpadom i postepeno uvodi sistem odvajanja otpada na izvoru, u skladu sa Planom upravljanja otpadom.

5. Energetska infrastruktura

Član 63.

(Gasna infrastruktura)

U obuhvatu Urbanističkog plana registrovana je sljedeća gasna infrastruktura:

- Odvojak magistralnog voda Semizovac – Zenica (Donja Vratnica – Visoko), pritiska 50 bar,
- Magistralni vod Visoko – Brnjaci, za snabijevanje prirodnim gasom šireg prostornog obuhvata kojeg sačinjavaju općine Visoko, Kreševo, Kiseljak i Fojnica, pritiska 19,6 bar,
- Distributivna mreža srednjeg (3 bar) i niskog pritiska (100 mbar),
- Glavna mjerno-redukcijska stanica GMRS 50/19,6 bar,
- Prijemne redukcijske stanice.

Član 64.

(Zaštitni pojas magistralne mreže gasovoda)

Širina zaštitnog pojasa magistralnog gasovoda iznosi po 30 metara s jedne i s druge strane, računajući od osovine gasovoda.

U zaštitnom pojasu magistralnog gasovoda, nakon izgradnje gasovoda, zabranjeno je graditi stambene zgrade namijenjene stanovanju ili boravku ljudi, bez obzira na stepen sigurnosti izgrađenog gasovoda i bez obzira na razred pojasa gasovoda.

Iznimno od prethodnog stava, zgrade namijenjene stanovanju ili boravku ljudi mogu se graditi u pojasu užem od 30 metara, ako je gradnja već bila predviđena dokumentima prostornog uređenja prije projektiranja gasovoda i ako se primijene posebne zaštitne mjere pod uvjetima koje odredi nadležno preduzeće za upravljanje gasovodom, s tim da najmanja udaljenost stambene zgrade od gasovoda mora biti:

- za promjer gasovoda do 125 mm	10 m,
- za promjer gasovoda od 125 mm do 300 mm	15 m,
- za promjer gasovoda od 300 mm do 500 mm	20 m,
- za promjer gasovoda veći od 500 mm	30 m.

U pojasu širokom 5 metara s jedne i s druge strane, računajući od osovine gasovoda,

zabranjeno je saditi biljke čije korijenje raste dublje od 1 metra, odnosno za koje je potrebno obrađivati zemljište dublje od 0,5 metra.

Član 65.

(Zaštitni pojas lokalne mreže gasovoda)

Širina zaštitnog pojasa lokalnih gasnih vodova, iznosi za:

- primarni distributivni gasovod, pritiska do 3 bara, promjera cijevi do 225 mm, po 3 m s jedne i 3 m s druge strane, računajući od osovine gasovoda,
- sekundarnu distributivnu mrežu, pritiska 0,1 (0,2) bara, promjera cijevi do 225 mm, po 1 m s jedne i 1 m s druge strane, računajući od osovine gasovoda.

U zaštitnom pojasu lokalnih gasnih vodova, zabranjeno je graditi stambene, stambeno-poslovne, poslovne i druge objekte, namijenjene za stanovanje ili boravak ljudi.

Iznimno od prethodnog stava, stambeni, stambeno-poslovni, poslovni i drugi objekti, namijenjeni za stanovanje ili boravak ljudi, mogu se graditi i u zaštitnom pojasu gasovoda i na manjim udaljenostima, ako je gradnja objekata predviđena dokumentima prostornog uređenja i uz primjenu mjera zaštite, pod uvjetima koje odredi nadležno preduzeće za upravljanje gasnom mrežom Općine, s tim da minimalna udaljenost tih objekata od gasovoda mora biti za:

- primarni distributivni gasovod, pritiska do 3 bara, promjera cijevi do 225 mm 1,00 m računajući od temelja objekta do osovine gasovoda,
- sekundarnu distributivnu mrežu, pritiska 0,1 (0,2) bara, promjera cijevi do 225 mm, u posebnim prilikama, manje od 1,00 m ako ne postoje druga rješenja ili su ista skupa, ali ne manje od 0,50 m, računajući od temelja objekta do osovine gasovoda, primjenjujući posebne mjere nadzora i zaštite prilikom građenja.

Rastojanje gasovoda od rezervoara i cjevovoda sa tečnim gorivima (benzin, nafta, lož ulje i slično) mora biti najmanje 3,00 m.

Primjena tehničkih uvjeta za izradu gasovoda i tehničkih uvjeta i zahtjeva za izvođenje gasne mreže, u kojima se definiraju odstojanja gasovoda od objekata, podzemnih i

nadzemnih PTT, elektroinstalacija, vodovodnih i kanalizacionih instalacija i uređaja, ukrštanje istih s gasovodima i slično, definirana je Odlukom o primjeni standarda i propisa, koju je usvojilo Općinsko vijeće Visoko ("Službeni glasnik općine Visoko", broj: 07/00 od 29.12.2000. godine).

Izvor napajanja niskotlačnog sistema i pripadajućih dijelova srednjetačnog sistema su postojeće redukcijske stanice.

Gasovodi se polažu u javnim površinama. Prilikom rekonstrukcije postojećih gasovoda zadržava se postojeći položaj u uličnom profilu.

Gasovodi se štite od smrzavanja ukopavanjem, tako da minimalna visina nadsloja zemlje iznosi 80 cm.

Prolaz gasovoda ispod prometnica mora biti uz osiguran minimalan nadsloj od 1,5 m.

Prolaz gasovoda ispod magistralnih i regionalnih cesta, kao i ispod željeznice, bez obzira na način izvođenja, mora biti sa zaštitnom cijevi.

Prilikom križanja gasovoda s kanalima, minimalna udaljenost zaštitne cijevi gasovoda od stjenke kanala iznosi 0,5 m.

Gasovodi se križaju s drugim instalacijama pod horizontalnim uglom između 45° i 90°.

Pri projektiranju, vodove dimenzionirati tako da zadovoljavaju sve planirane potrebe za gasom svih korisnika sistema na kraju planskog razdoblja.

Pri projektiranju i izvođenju obavezno se pridržavati propisanih udaljenosti od ostalih instalacija.

Rekonstrukcijom vodova mora se zadržati postojeća trasa. Izmjena trase je moguća samo uz saglasnost svih korisnika infrastrukturnog koridora i lokalne samouprave (Općine).

Član 66.

(Proizvodnja električne energije)

Elektroenergetski objekti se grade u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), tehničkim i drugim propisima i propisima utvrđenim Zakonom o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine

(„Službene novine Federacije BiH“ broj 66/13 i 94/15).

Prostornim Planom općine Visoko u obuhvatu Urbanističkog plana je predviđena mogućnost izgradnje hidroelektrana na rijeci Bosni („Visoko 1“ i „Visoko 2“) i na rijeci Fojnici (MHE „Luke“).

Tačne lokacije hidroelektrana će se utvrditi detaljnom planskom dokumentacijom.

U planskom periodu potrebno je primjenjivati podsticajne mjere za proizvodnju električne i toplotne energije iz OIEiEK, prema Uredbi o podsticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije i određivanju naknada za podsticanje („Službene novine Federacije BiH“ broj: 48/14). Tijelo nadležno za sprovođenje ovih mjera je Operator za OIEiEK, prema Zakonu o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije ("Službene novine Federacije BiH" broj 70/13 i 5/14).

Član 67.

(Zaštitni pojasevi elektroenergetske infrastrukture)

Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju (DERK) br. 05-28-190-9/07 od 27. 02.2008. godine uspostavljene su zone sigurnosti za nadzemne elektroenergetske vodove nazivnih napona od 110 kV do 400 kV. Prema važećem „Pravilniku o zonama sigurnosti nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 110 kV do 400 kV“ („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 23/08 od 18.03.2008.godine), potrebno je zadovoljiti širine područja zone sigurnosti horizontalne ravnine za dalekovode naponskih nivoa:

nazivni napon dalekovoda širina područja sigurnosti

• 400 kV	40 m,
• 220 kV	30 m,
• 110 kV	20 m.

Zavješjenja krajnjih faznih provodnika su podjednako udaljena od granice zone sigurnosti.

Zona sigurnosti uspostavlja se za izgrađene dalekovode, nove dalekovode i objekte oko izgrađenih i novih dalekovoda, osim u slučajevima definiranim članom 4. „Pravilnika o zonama sigurnosti nadzemnih elektorenergetskih vodova nazivnog napona od

110 do 400 kV“, koji se odnosi na objekte izgrađene prije stupanja na snagu ovog Pravilnika.

Unutar koridora postojećeg dalekovoda napona od 110 kV do 400 kV nije dopuštena nova gradnja.

Pri prolasku elektroenergetskih nadzemnih vodova preko građevina, odnosno približavanje vodova građevinama, građevine moraju biti udaljene od vodova za minimalnu sigurnosnu visinu i udaljenost utvrđenu u Pravilniku o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1kV do 400kV “Službeni list SFRJ”, broj 65/88 ("Odluka DERK-a 05-28-190-10/07 od 27. 02.2008. godine).

Širine zona sigurnosti nadzemnih srednjenaponskih dalekovoda su:

nazivni napon dalekovoda širina područja sigurnosti

- 35 kV 15 m,
- 10 (20) kV 10 m.

Član 68.

(Razvoj elektroenergetske infrastrukture)

Trasa planiranog magistralnog elektroenergetskog voda 400 kV prikazana na kartografskom prikazu se može korigirati prostornim planom Kantona i Općine unutar koridora širine 500 m uz uvjet da tačke konekcije ostaju nepromjenjene ili predmet unutarkantonalnog usaglašavanja.

Dalekovod 110 kV TS Visoko 2 – Fojnica, koji je planiran Prostornim planom općine Visoko, je u međuvremenu izgrađen.

Za svaki postojeći i novoplanirani elektroenergetski infrastrukturni objekat mora biti osiguran priključak na elektroenergetsku mrežu. Elektroenergetska mreža se projektira i izvodi u saglasnosti sa posebnim propisima prema planskim rješenjima. Do svake trafostanice treba biti osiguran saobraćajni pristup.

Izuzetno, može se odobriti izgradnja objekata namjenjenih stanovanju ili boravak ljudi u zaštitnom pojasu dalekovoda, pod uslovima koje odredi nadležni nezavisni operater sistema u Bosni i Hercegovini (NOS) za visokonaponsku mrežu ili nadležni operater distributivnog sistema (ODS) za srednjenaponsku mrežu.

U gušće naseljenim područjima i na lokacijama poslovnih zona treba planirati zamjenu postojećih stubnih trafo-stanica sa slobodno stojećim, a nadzemnih dalekovoda srednjenaponskim podzemnim kablovima (20) 10 kV, što bi omogućilo brži razvoj na tim lokalitetima.

Planirane dalekovode KB 10(20) kV graditi u koridoru prometnica, osim na mjestima gdje je to neizvodivo (npr. tamo gdje se približava konkretnom potrošaču ili već postojećoj elektroenergetskoj građevini i sl.).

Pri utvrđivanju trasa kabelskih 10(20) kV dalekovoda, nove trase je obavezno uskladiti s urbanom matricom grada na način da u najmanjoj mogućoj mjeri ograničava korištenje zemljišta i gradnju, te ih po mogućnosti polagati u zajednički koridor s ostalom elektroenergetskom mrežom.

Očekivani razvoj na 10(20) kV naponskom nivou ne može se unaprijed definirati, tj. ne može se tačno odrediti ni broj ni lokacija planiranih elektroenergetskih građevina, kako na neizgrađenim dijelovima urbanog područja, tako ni za sporadičnu pojavu novih većih potrošača ili za značajan porast potrošnje postojećih potrošača.

Dopušta se izgradnja elektroenergetskih objekata 10(20) kV naponskog nivoa (trafostanica i vodova) u skladu s urbanom matricom grada i Odlukom o provođenju ovog Plana.

Lokacija svake buduće TS, kao i trase priključnih dalekovoda bit će određene posebnim uvjetima građenja u postupku ishoda lokacijske dozvole ili u postupcima donošenja detaljnih planova uređenja užeg područja.

Sve trafostanice TS 10(20)/0,4 kV moraju imati kolski pristup s javne saobraćajne površine ili pravo pristupa preko tuđe građevinske čestice.

Ne dozvoljava se izgradnja trafostanica u uličnom profilu, osim u izuzetnim slučajevima, uz posebnu saglasnost Općine Visoko za svaku lokaciju posebno.

Član 69.

(Niskonaponska mreža i javna rasvjeta)

U obuhvatu Urbanističkog plana se planira nastavak razvoja niskonaponske 0,4 kV mreže. Niskonaponsku mrežu u pravilu graditi podzemnim kablovskim vodovima položenim

u zeleni pojas ulica, po mogućnosti u zajednički koridor s ostalim elektroenergetskim vodovima.

Novu mrežu graditi sistemom ulaz-izlaz, ili do samostojećih kablovskih ormara u pravilu lociranih uz unutrašnji rub regulacione linije (dakle unutar građevinske parcele). Ako nije moguća lokacija na građevinskoj parceli, dozvoljeno ih je locirati na javnoj površini tako da ne ograničavaju kolski pristup građevinskim parcelama, te da što manje ograničavaju izgradnju ostale podzemne infrastrukture. Od kablovskih ormara polagati kablovske kućne priključke do ostalih potrošača.

U sporednim ulicama niskonaponsku mrežu je dopušteno graditi samonosivim kablovskim snopom (SKS) vođenim po krovovima s krovnim stalcima ili na stubovima.

Do izgradnje planirane kablovske elektroenergetske mreže može se koristiti postojeća, uz manje rekonstrukcije, što uključuje i zamjenu golih vodiča SKS-om, te priključenje ponekog novog korisnika. Moguće je prelazno rješenje za povezivanje nove s postojećom niskonaponskom mrežom (nove kablovske sa starom zračnom) ili za interpolaciju nove TS 10(20)/0,4 kV u postojeću 0,4 kV mrežu, postavljanjem jednog ili nekoliko niskonaponskih stubova. Ovo se smatra privremenim rješenjem koje će potrajati dok za to postoji tehnička potreba.

Javnu rasvjetu graditi podzemnim kablovima javne rasvjete i stubovima javne rasvjete postavljenim uz ceste na propisanoj udaljenosti, te po potrebi u pješačkim zonama odnosno u ili uz šetnice.

U ulicama gdje će se NN mreža graditi na stubovima, vodove javne rasvjete i rasvjetna tijela postaviti na iste stubove.

Niskonaponska elektroenergetska mreža i javna rasvjeta grade se u pravilu u pješačkim zonama, uz šetnice, te u uličnom profilu (zeleni pojas) gdje god je to moguće, a stubove javne rasvjete graditi na dovoljnoj sigurnosnoj udaljenosti od kolovoza, utvrđenoj posebnim propisom.

Sve elektroenergetske vodove i kablove javne rasvjete polagati u zajedničke koridore gdje god je to moguće.

Član 70.

(Sistem daljinskog grijanja)

U obuhvatu Urbanističkog plana nema izgrađenog sistema daljinskog grijanja. Za potrebe grijanja se koristi plin i tradicionalni, individualni, decentralizirani izvori zagrijavanja.

U planskom periodu na prostoru obuhvata Urbanističkog plana se planira izgradnja centraliziranog sistema daljinskog grijanja uz prethodno izvršene analize gustine toplinskog opterećenja i pri tome treba uzeti u obzir i kombiniranje goriva za zagrijavanje: prirodni gas, mazut (sa specificiranim sadržajem sumpora), i sl.

U planskom periodu potrebno je primjenjivati podsticajne mjere za proizvodnju električne i toplotne energije iz OIEiEK koje je donijela Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, prema Uredbi o podsticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije i određivanju naknada za podsticanje („Službene novine Federacije BiH“ broj: 48/14). Tijelo nadležno za sprovođenje ovih mjera je Operator za OIEiEK, prema Zakonu o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije ("Službene novine Federacije BiH" broj 70/13 i 5/14), koji je u skladu sa Rezolucijom Vijeća Evrope o strategiji Zajednice u promociji kombinovane toplote i energije (Council Resolution of 18 December 1997 on a Community strategy to promote combined heat and power).

Pri izgradnji termoenergetske jedinice (kotlovnice) za jednu ili skupinu građevina, kotlovnice graditi u sklopu građevine s najvećim toplinskim konzumom ili u prvoj građevini koja se gradi u toj skupini građevina.

Energetsku jedinicu graditi i dimenzionirati tako da omogući osim opskrbe toplinskom energijom za grijanje prostorija i za opskrbu toplom sanitarnom vodom.

Cjevovodni sistem toplinske mreže graditi od kotlovnice do okolnih korisnika u jednoj površini, a po potrebi i po građevinskim česticama korisnika podzemnim cjevovodima položenim u betonske kanale ili izravno u rov.

6. Društvena infrastruktura

Član 71.

(Društvena infrastruktura)

Osnovni pokazatelj razvijenosti određenog prostora je iskazan nivoom opremljenosti prostora objektima društvene infrastrukture (objekti urbanog standarda).

Sve zone u kojima je zastupljena funkcija stanovanja, a naročito zone u kojima postoji ili se planira određeni nivo centraliteta zahtijevaju određeni nivo urbane opreme, tj. objekata društvene infrastrukture.

Nivo urbane opreme prostora, za planski period, u obuhvatu Urbanističkog plana je određen na osnovu planiranog broja stanovnika i na osnovu njegovih potreba koje su propisane standardima i normativima.

U smjeru poboljšavanja standarda življenja, rada i stanovanja, na prostoru obuhvata Urbanističkog plana za planski period se planira:

- minimalno 5 novih objekata predškolskog obrazovanja sa predviđenim prostorima za zdravstvenu zaštitu djece, lociranih u centralnim i stambenim zonama, dimenzioniranih prema broju korisnika sa radijusom opsluživanja od 600 m,
- rekonstrukcija dotrajalih objekata osnovnog obrazovanja i poboljšanje njihove opremljenosti, kao i uređenje vanjskih slobodnih površina,
- izgradnja sportske dvorane za potrebe Gimnazije, rekonstrukcija dotrajalih objekata srednjoškolskog obrazovanja i poboljšanje njihove opremljenosti, kao i uređenje vanjskih slobodnih površina,
- razvoj visokog obrazovanja, izgradnja visokoškolskih objekata u centralnim zonama,
- rekonstrukcija i modernizacija postojećih zdravstvenih objekata,
- izgradnja novih zdravstvenih objekata u centralnim zonama,
- aktivnosti na toplinsko - energetske učinkovitosti na objektima glavne zgrade JU Dom Zdravlja
- rekonstrukcija postojećih objekata socijalne zaštite i izgradnja novih (javne kuhinje, savjetovašta) u centralnim i stambenim zonama,
- omladinski centri locirani u centralnim i stambenim zonama,

- muzej i galerija - rekonstrukcija i modernizacija postojećih i izgradnja novih u centralnim zonama
- muzeji na otvorenom – grad Visoki, lokalitet Mila,
- rekonstrukcija i modernizacija postojeće sportske dvorane,
- rekonstrukcija i uređenje postojećih sportskih terena,
- izgradnja sportskog centra „Luka“ uz rijeku Fojnicu (sportovi na vodi i izletišta)
- izgradnja novih sportkih objekata u centralnim i stambenim zonama,
- izgradnja sportskih terena i rekreativnih površina (parkovi, dječija igrališta, šetnice) unutar urbanih cjelina, stambenih kvartova u centralnim i stambenim zonama,
- novi prostori za potrebe Suda (smještaj i čuvanje arhivske registraturne građe), rekonstrukcija postojećeg objekta ili izgradnja novog, lociranog u centralnim zonama,
- po potrebi izgradnja vjerskih objekata,
- policijske stanice, veterinarske stanice, ispostave pošte, ispostave banaka, kao i svih drugih objekata društvene infrastrukture za kojima se ustanovi potreba mogu se locirati u zonama prema definiranim urbanističko - tehničkim uvjetima u prethodnim članovima ove Odluke.

7. Kulturno-historijsko naslijeđe**Član 72.****(Kulturno-historijsko naslijeđe)**

Kulturno - historijsko naslijeđe u obuhvatu Urbanističkog plana koje treba zaštititi:

Mlađe kameno doba – neolit

Red. broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Arnautovići	parcela Zidine na ušću rijeke Goruše u rijeku Bosnu, k.č. 652, 651/1, 650/1, 650/2, 649/1, 649/2 i 648	Arheološki lokalitet, kakanjska kultura	I kategorija	Rehabilitacija tip B, sačuvati originalne fragmente

Srednji vijek

Red. broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Historijsko područje Stari grad - Visoki	vrh brda (Grad) Visočica, na južnoj strani Visokog k.č. 4702	Arheološki lokalitet - višeslojan, utvrda, vršena istraživanja 1976, 2007. i 2008. Slučajni nalaz ulomaka arhitektonske plastike portala 1994. godine	Nacionalni spomenik Odluke br. 05.1-2-1047/03-2; 05.2-2-1047/03-12; 05.1-02-106/09-2; Zaštitni konzervatorsko-restauratorski radovi izvršeni 2011. godine	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odlukama br. 05.1-2-1047/03-2; 05.2-2-1047/03-12; 05.1-02-106/09-2; Zaštitni konzervatorsko-restauratorski radovi izvršeni 2011. godine
2.	Arheološko područje Mili – Arnautovići, krunidbena i grobna crkva bosanskih kraljeva	lokalitet Zidine u naselju Arnautovići neposredno uz prugu Visoko-Kakanj I zona k.č. 690, 696 II zona k.č. 689, 692, 691, 693, 695, 698, 701, 703, 704, 705	Arheološki lokalitet - višeslojan; 4 horizonta, istraživan: 1909, 1910, 1967, 1976, 1977 i 1988. god.	Nacionalni spomenik Odluke br. 06-6-894/03-2; 05.2-2-106/09-3	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odlukama br. 06-6-894/03-2; 05.2-2-106/09-3; zaštitni konzervatorski radovi 2011. godine
3.	Klisa	Lokalitet Klisa, Ispod brda Grad, na njegovoj istočnoj strani k.č. 3353	Arheološki lokalitet – ostaci zidina srednjovjekovne građevine, nekropola, manja istraživanja 1977. god.	I kategorija	Rehabilitacija tip B, gusto naseljeno, smanjena mogućnost za istraživanje
4.	Mladeš	lokalitet Zubača u blizini suvremenih grobalja k.č. 4064, k.č. 4065	Arheološki lokalitet - nekropola, 4 stečka u obliku sanduka, orjentisani I-Z	III kategorija	Rehabilitacija tip A, konzervacija
5.	Arnautovići - samostan	Lokalitet Zidine u naselju Arnautovići, neposredno uz prugu Visoko-Kakanj	Arheološki lokalitet – prvi franjevački samostan, 14.v.	Privremena lista nacionalnih spomenika BiH pod br. 765	Rehabilitacija tip B, zaštitni konzervatorski radovi 2011.

Osmanski period

Red. broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Hadži-Ibrahimova džamija na Percu	Perutac mahala k.č. 1116	jednostavna džamija, četvrtaste osnove sa kamenom munarom i mezarje	III kategorija	Rehabilitacija tip C, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
2.	Šerefudin ili Čaršijska džamija	bila locirana u centru Stare čaršije, 1969.god. srušena, 1980. god. Bjela džamija k.č. 1008	arhitektonska cjelina, arh. Zlatko Ugljen, međunarodno priznanje Aga-Kan	I kategorija	Rehabilitacija tip C, novi objekat - značaj arh.cjeline
3.	Hadži Muruvetova džamija ili džamija na Kraljevcu	Kraljevac, Visoko k.č. 898	jednostavna džamija sa drvenom munarom i mezarje, postojao šedrvan do 1930, od 1980.god. fontana; arh. lokalitet – višeslojan, slučajni nalaz fragmenta arhitektonske plastike 2013.	I kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
4.	Hadži Hasanova ili džamija Saračica	uz lijevu obalu Kraljevačkog potoka u blizini nekadašnje tabhane k.č. 656	jednostavna džamija, četvrtaste osnove, bondruk sistem sa kamenom poligonalnom munarom, mezarje i turbe	II kategorija	Rehabilitacija tip A, turbe zamjenjeno, zaštititi kao cjelinu
5.	Graditeljska cjelina - Tabačka džamija	na lijevoj obali rijeke Fojnice u blizini nekadašnje tabhane k.č. 3454	nakon poplave 1871.god. obnovljena, jednostavna džamija sa drvenom munarom i mezarje	Nacionalni spomenik Odluka br. 08.2-6-801/03-9	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odluci br. 08.2-6-801/03-9; projekat restaur.-konzerv. radova traje od 2005. godine
6.	Alaudinova ili Šadrvarska džamija	Visoko - centar, ulica Šadrvan k.č. 394	postojala 1557.god., 1911.god. izgorjela, obnovljena 1915. god. četvrtaste osnove sa potkupolnim trijemom, mezarjem i šadrvanom. 1980. godine rekonstruisana je munara, a 1996. dograđen je mekteb	I kategorija, Privremena lista nacionalnih spomenika pod br. 760	Rehabilitacija tip A, zaštita kao zaštita nacionalnog spomenika

7.	Veliko mezarje kod mosta na rijeci Bosni	na desnoj obali rijeke Bosne, u blizini mosta, na pravcu od željezničke stanice ka čaršiji k.č. 580/1	mezarje, veliki broj nišana, a najstariji datirani iz 1734/35. god. Novoizgrađeno turbe 2004. godine šejh hafizu Husni ef. Numanagiću	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi kao cjelinu
8.	Orginalna kamena ploča sa zgrade Medrese koja je stradala 1911. god. u požaru	orginalna ploča iz 1838. god. uzidana na objektu bez arh. osobnosti iz 1911. god. na uglu dvije ulice u centru Visokog k.č. 969	Iz teksta na ploči se vidi da je objekat Medrese sagrađen 1838. god., dobrovoljnim prilozima mještana, a zemljište je poklonio Ahmet-ef Pinjagić	II kategorija	Rehabilitacija tip A,
9.	Dućan (drugi srušen)	Visoko - centar, ulica Mule Hodžića br. 3, (dućan na br. 15 srušen i izgrađen novi objekat) k.č. 3414	Dućan sa magazom u prizemlju i katom – doksat s 4 prozora sa mušepcima. (Dućan na br. 15 imao je prednji dio od drveta – čefenak, zadnji dio -magaza sa katom – srušen)	II kategorija	Rehabilitacija tip B, sačuvati originalnost, revitalizacija; dućan na br. 15 srušen
10.	Šehidsko mezarje i dva turbeta u Švrakinim Kahvama, Topuzovo Polje	iznad puta Visoko Kakanj, uz puteljak prema Ravnama k.č. 823/1	po predanju (zabilježio M.F.) u jednom turbetu sahranjen Selimbaba i potiče iz vremena sultana El Fatiha, a u drugom šejh hafiz Omer-ef. Paloš	II kategorija	Rehabilitacija tip A, održavanje i manja sanacija

Austrougarski period

Red. broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Osnovna škola na Kraljevcu	nasuprot džamije na Kraljevcu, na putu za Gornje Rosulje k.č. 2182/1	izgrađena 1910., neoklasicizam, dograđna 1961. god., narušena autentičnost	I kategorija	Rehabilitacija tip C, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
2.	Graditeljska cjelina – samostan sv. Bonaventure - Franjevačka gimnazija i crkva	lokacija Dragača, u blizini željezničke stanice, na desnoj obali rijeke Bosne k.č. 557	građena 1900. god., po projektu (I. Holz), kasnije dograđivana, u dvorištu bista fra G. Martića - autor I. Meštrović	Nacionalni spomenik Odluka br. 07.3-2.3-73/12-19	Rehabilitacija tip C, postupiti po Odluci br. 07.3-2.3-73/12-19

3.	Zgrada Konvikta u kompleksu Franjevačke gimnazije	lokacija Dragača, u blizini željezničke stanice, na desnoj obali rijeke Bosne k.č. 560	izgrađen 1929. god., nakon II svjetskog rata pretvoren u kasarnu, 1995. god. objekat je vraćen u posjed franjevacu	I kategorija	Rehabilitacija tip A
4.	Željeznička stanica	na desnoj obali rijeke Bosne k.č. 502/2	jednostavan katni objekat, u prizemlju je javni prostor, a na katu stambeni, izgrađena 1882. godine	III kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
5.	Graditeljska cjelina - Crkva sv. Prokopija u Visokom	ispod lokacija Klisa i Grada, uz cestu Visoko-Kiseljak k.č. 3359	Nije poznato kad je izgrađena, obnovljena 1853. god.	Nacionalni spomenik Odluka br.07.2-2-32/04-3	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odluci br. 07.2-2-32/04-3
6.	Zgrada kotarskog ureda i suda	na lijevoj obali rijeke Fojnice u blizini ušća u rijeku Bosnu, na Jaliji, danas zgrada Općine Visoko k.č. 3462	izgrađena 1895. god. u pseudo-maurskom stilu, jednokatnica, poslije II svjetskog rata, dozidana još jedna etaže	I kategorija	Rehabilitacija tip C, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
7.	Zgrada gradske općine - Beledija	uz glavnu cestu na Jaliji, danas zgrada Zavičajnog muzeja – Visoko k.č. 410/2	izgrađena 1902. god. arh. L. Jungvirth, jednokatnica u pseudo-maurskom stilu	I kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
8.	Poslovno-trgovački objekat (Leopold Šajber)	uz glavnu cestu na Jaliji, preko puta Općine, danas zgrada općinskog ZK ureda k.č. 315/1, 316	izgrađena 1908. god., jednostavna jednokatnica u secesionističkom maniru	II kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
9.	betonski most preko rijeke Bosne	na rijeci Bosni u Visokom k.č. 591/1	pisani dokumenti o mostu na ovoj lokaciji datiraju od 1447.god., više puta građen, 1927/29. (A.Til) 5 kula povezanih lukovima, završava se betonskom ogradom, više puta rekonstruiran, 1975. god. postavljena rasvjeta	II kategorija	Rehabilitacija tip C, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
10.	Jevrejsko groblje	Varoško polje, na lijevoj obali rijeke Fojnice, i uz put Visoko-Kiseljak, u blizini sela Zbilje k.č. 4110	85 nadgrobni, kamenih spomenika i spomen obilježje Jevrejima -žrtvama iz II svjetskog rata	II kategorija	Rehabilitacija tip A, održavanje i manja sanacija

11.	Sokolski dom (sala "Partizan")	na lijevoj obali rijeke Fojnice, na Jaliji, uz glavnu saobraćajnicu, danas Fiskulturni dom „Partizan“ k.č. 3460	izgrađen 1932-34.god.,objekat pravougaone osnove, sala za vježbanje i pozornica, fasada urađena u secesionističkom maniru	I kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
12.	stambena arhitektura - orijentalni elementi	objekti u ulicama i na uglovima ulica: Skopljaka br. 1, 3, 7, 9, 13, 15, 21, 41; Braće Zečevića 12, 21, 25, 28, 29; Delahmetovića br.1; Pinjagića br. 1; Hadžihasanova br. 5, 7, 8, 24, 27, 44; Kralja Tvrtka br. 49, 56; Oruča br. 7, 15, 31; Donja Mahala br. 8; Hazima Dedića br. 20; Čabaravdića br. 7, 29; Sinanagića br. 2; Mule Hodžića br. 3, 32, 37;	izgrađene nakon 1912.god, zidane, pokrivene crijepom, sa orijentalnim elementima, kuća E.Durajlića u Ul braće Zečević - odstupilo se od primjene tradicionalnog	II kategorija	Rehabilitacija tip B , treba zaštititi postojeći izgled objekata kako bi se zaštitili dijelovi ambijentalne cjeline
13.	stambena arhitektura - zapadnoevropski elementi	objekti u ulicama: Dr Džananovića br. 1, 2 i 3, Mule Hodžića br. 2, 4, 19, 33, 41; Kralja Tvrtka br. 9	izgrađene nakon 1912.god, zidane, pokrivene crijepom, sa elementima zapadnoevropske kulture: oblik stepeništa, kapije i ograde od kovanog željeza, fasade sa balkonskom ogradom i sl.	II kategorija	Rehabilitacija tip B , treba zaštititi postojeći izgled objekata kako bi se zaštitili dijelovi ambijentalne cjeline

Period između dva svjetska rata, nakon II svjetskog rata i period nakon agresije na BiH 1992-1995. godina

Red. broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	spomen kosturnica sa skulpturom u Gradskom parku	Gradski park na lijevoj obali rijeke Bosne, stara musala k.č. 1557	izgrađena 1970. god., spomen kosturnica palim borcima NOR-a, autor: M.Kocković	I kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu

2.	spomen kosturnica u krugu bivšeg garnizona "A.Fetahagić" - kasarna Teufik Buza Tufo	u krugu bivšeg garnizona "Ahmet Fetahagić" – kasarna Teufik Buza Tufo, preko puta Starog greblja na ulazu u Visoko k.č. 561	izgrađen 1975.god. Posvećena 7 partizana poginulih 1943. god.	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
3.	Spomen-ploče i spomen-reljefi borcima NOB-e	Na glavnoj fasadi željezničke stanice k. Č. 502/2, na domu „Partizan“ k.č. 3460, na kući Mehe Patka, na portimici KTK, na Šajberovoj kući, u školi A. Fetahagić danas Safvet-beg Bašagić, na spomen-domu u Čekrčićima	Postavljene 1970, 1971, 1974,	I, II i III kategorija	Rehabilitacija tipa B
4.	Biste poginulih boraca NOB-a	U Gradskom parku k.č. 1557, KTK Visoko		II kategorija	Rehabilitacija tipa B, većina više ne postoji
5.	spomen obilježja šehidima i palim borcima 1992-1995. god	1. Centralno spomen obilježje šehidima i poginulim borcima '92-'95 – Ulica Branilaca, Visoko 2. Spomen česme na lokacijama: Arnautovići, Stari grad – Klisa, Kula Banjer, naselje Luke		II kategorija	Rehabilitacija tip B
6.	Hotel „ Visoko“ Visoko	Ulica Musala br.2 k.č 1556/1, 1556/2	Izgrađen i otvoren 1976.god. Arhitektonska cjelina, projektant arh. Zlatko Ugljen	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
7.	Zgrada Pošte Visoko	Ulica Čaršijska br.75 k.č. 724	Izgrađena i otvorena 1973.god. Arhitektonska cjelina, projektant arh. Zlatko Ugljen	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
8.	Zgrada Privredne banke i Veleprometa Visoko	Ulica Branilaca bb k.č. 1693	Izgrađena i otvoren 1978.god. Arhitektonska cjelina, projektant arh. Anto Džeba	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
9.	Fontana	Trg dr Džananovića k.č. 315/1	Otvorena 1978. godine Djelo kipara Ranka Milanovića	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
10.	Fontana	Kraljevac, k.č. 1177	Otvorena 1980. godine Djelo kipara Ranka Milanovića	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu

11.	Spomen park žrtvama genocida u Srebrnici (fontana, amfiteatar, spomen – ploča i šetnica)	Trg žrtava Srebrenice, k.č. 3458	Otvoren 2015. godine Spomen park projektant arh. Mugdim Čosović	II kategorija	
-----	---	--	---	---------------	--

Član 73.**(Zaštita kulturno-historijskog naslijeđa)**

Obaveza nadležnih organa je da obezbijede zaštitu i očuvanje kulturno-historijskog naslijeđa i da u postupku izrade i donošenja detaljnih planskih dokumenata obezbijede odgovarajuću saradnju nosioca izrade planskih dokumenata sa nadležnim institucijama za očuvanje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa.

8. Zaštita i unaprijeđenje okoliša**Član 74.****(Zaštita i unaprijeđenje okoliša)**

Sa aspekta zaštite i unapređenja okoliša sačuvati i unaprijediti kvalitet zraka, vode i tla, održati postojeću biološku raznolikost (biodiverzitet), kao i poboljšati sveukupni kvalitet života stanovnika na području obuhvata Urbanističkog plana.

Izbjeći svaki vid degradacije okoliša, a ako do toga dođe, degradirane površine sanirati i rekultivirati u skladu sa zakonskom regulativom.

Unaprijediti sistem prikupljanja i adekvatnog zbrinjavanja otpada za stanovništvo i privredne subjekte.

Spriječiti stvaranje „divljih“ deponija.

Spriječiti aktivnosti koje dovode do stvaranja klizišta, erozije tla i sl.

Zaštititi izvore, podzemne vode i vodotokove od zagađivanja i ugrožavanja njihovog kvaliteta.

Unaprijediti sistem odvodnje, prikupljanja i prečišćavanja otpadnih voda.

Smanjiti emisije štetnih plinova i polutanata, realizacijom projekata toplifikacije grada, energetske efikasnosti, kao i korištenje obnovljivih izvora energije.

Od privrednih subjekata zahtijevati adekvatne mjere zaštite okoliša s ciljem zaštite prirodnih dobara i stanovništva.

Provoditi stalnu kontrolu fizičkih i pravnih osoba koje svojim poslovanjem

izazivaju ili mogu izazvati eventualna zagađivanja.

Uspostaviti katastar i bilans emisija i zagađivača na području grada, te kretanje zagađivača.

Unaprijediti odnos prema zelenim površinama u gradu u pravcu prihvatanja istog prvenstveno kao ekološke kategorije.

Vršiti stalni monitoring o zagađenju.

Sve intervencije u prostoru moraju biti usklađene sa održivim razvojem.

9. Ugrožena područja**Član 75.****(Plavna zemljišta)**

Kao plavna zemljišta na području Urbanističkog plana utvrđuju se dijelovi zemljišta uz vodotokove rijeka: Bosne, Fojničke rijeke i lokalnih potoka, a najčešće plavna zemljišta su:

- Regionalni put Visoko - Ilijaš (Poslovna zona Čekrekčije 1),
- dio područja Arnautovići,
- dio područja Topuzovo Polje,
- dio Luke u Visokom i Podvanj u naselju Ozrakovići,
- ušće rijeke Fojnice u rijeku Bosnu,
- naselje Prijeko i lokalitet Mirića mlin.

Član 76.**(Bujična i plavna područja)**

Mjere i zaštite od poplava i erozija i realizaciju mjera utvrđeni su u tekstualnom dijelu Urbanističkog plana, a njihovo provođenje su u nadležnosti općinske službe i institucija, a na osnovu usvojenih Operativnih planova odbrane od poplava na području općine Visoko.

Član 77.**(Klizišta)**

Kao ugrožena područja – klizišta u obuhvatu Urbanističkog plana utvrđena su:

- MZ Kula Banjer: naselje Taukčići (padinski dio pored ceste),

- MZ Arnautovići: naselje Tuk (okolni teren),
- MZ Rosulje: naselje Carica (okolni teren),
- MZ Rosulje: naselje Kraljevac (cestovna komunikacija),
- MZ Stari Grad: Klisa (ugrožena komunalna infastruktura),
- MZ Stari Grad: Križ (okolni teren),
- MZ Stari Grad: Pertac (okolni teren),
- MZ Stari Grad: Kula (Ulica Rašidovića),
- MZ Stari Grad: Podklisa (okolni teren u Ulici Crkvina).

Urbanističkim planom utvrđene su lokacije klizišta, koje su s obzirom na propisanu razmjenu za izradu ove vrste planskog dokumenta, date orijentaciono, dok se detaljne granice (pozicionirane geokoordinatama, sa tačno utvrđenim površinama) moraju utvrditi detaljnim planskim dokumentima.

Obavezno je uspostavljanje katastra klizišta sa monitoringom na nivou općine, obrađenog u GIS-u.

Član 78.

(Gradnja na klizištima)

Na zemljištima iz prethodnog člana ove Odluke nije dozvoljena izgradnja bilo kakvih objekata niti izvođenje bilo kakvih radova koji mogu da ugroze stabilnost padina.

Izgradnja objekata i izvođenje radova na ovim zemljištima može se dozvoliti jedino uz prethodno pribavljeno mišljenje i uputstvo o načinu izvođenja radova od preduzeća koje je ovlašteno i kvalificirano za obavljanje poslova iz oblasti inženjerske geologije i fundiranja.

Član 79.

(Minirana područja)

Zabranjeno je korištenje zemljišta za bilo kakvu namjenu površina kontaminiranih minama i minsko-eksplozivnim sredstvima, dok se ne izvrši njihovo deminiranje.

U Urbanističkom planu, na grafičkom prilogu broj 12. tematske karte "Ugroženost prostora" prikazane su sumnjive površine preuzete od BHMAG-a i njihovog zadnjeg ažuriranja.

Proces deminiranja u Općini mora biti usaglašen sa Strategijom protivminskog djelovanja BiH (2009-2019.), te donesenim općinskim operativnim planovima u procesu

etapne realizacije deminiranja u skladu sa definiranim namjenama prostora.

U procesu realizacije etapnog deminiranja prostora, prioritet uvijek moraju imati građevinska zemljišta namijenjena stanovanju, privrednim kompleksima, kao i područja saobraćajnih komunikacija i lokaliteti od strateškog značaja.

Član 80.

(Korištenje opasnih materija)

Zabranjena je upotreba svih kancerogenih materijala, uređaja i postrojenja koja emitiraju radioaktivna zračenja štetna po zdravlje ljudi.

Obavezno je pojačati kontrolu nad privrednim subjektima hemijske i petrohemijske industrije koje koriste opasne hemijske materije, čija je koncentracija onečišćenja u vodu i zrak iznad dozvoljenih.

Član 81.

(Gradnja na uvjetno stabilnom i nestabilnom tlu)

Zabranjena je gradnja objekata na uvjetno stabilnim i nestabilnim terenima, dok se na osnovu tehničko-tehnoloških ekspertiza ne utvrdi da je moguća izgradnja na takvim zemljištima.

Detaljne granice uvjetno stabilnih i nestabilnih terena potrebno je utvrditi kroz izradu detaljnih planskih dokumenata na geodetskim podlogama u razmjeri 1:1000 i 1:2500 koje omogućavaju detaljnije sagledavanje kategorija terena, što će direktno utjecati na uvjete građenja na pojedinim građevinskim zemljištima.

IV ZAŠTITA URBANOG STANDARDA

Član 82.

(Minimalni uvjeti zaštite urbanog standarda)

U cilju obezbjeđenja osnovnih životnih, graditeljskih i socijalnih uvjeta, određuju se minimalni uvjeti u cilju zaštite urbanog standarda:

- vodosnabdijevanje urbanog područja Visoko, vodom za piće, vršit će se iz gradske vodovodne mreže,
- u dijelovima urbanog područja Visoko u obuhvatu Urbanističkog plana, a gdje još

- uvijek ne postoje tehnički uvjeti za vodosnabdijevanje stanovništva iz gradske vodovodne mreže, snabdijevanje vodom za piće se može osigurati iz lokalnih izvora, uz prethodnu sanitarnu kontrolu vode za piće,
- odvođenje otpadnih voda sa urbanog područja Visoko vršit će se putem gradske kanalizacione mreže,
 - na dijelovima urbanog područja Visoko, gdje ne postoji sistem gradske kanalizacione mreže, do izgradnje kanalizacione mreže odvođenje otpadnih voda će se vršiti samo putem nepropusnih, propisno izgrađenih septičkih jama (pojedinačnih ili za više objekata),
 - otpadne vode sa područja Općine ne mogu se neprečišćene ispuštati u otvorene vodotoke rijeka i potoka,
 - urbano područje Visoko mora imati kvalitetno snabdijevanje električnom energijom, te svi objekti u kojima se obavlja određena djelatnost ili stanovanje moraju biti priključeni na električnu mrežu,
 - urbano područje Visoko mora biti povezano sa telekomunikacijskim vodovima,
 - urbano područje Visoko mora imati obezbijedene objekte društvene infrastrukture i urbane opreme (obrazovanje, objekti dnevnog snabdijevanja, zdravstvo, kultura, fizička kultura, vjerski objekti i sl.), ovisno o centralitetu,
 - skupljanje i odvoz smeća za urbano područje Visoko i deponovanje smeća će se vršiti na način i pod uvjetima utvrđenim u posebnoj odluci Općinskog vijeća, a u skladu sa Planom upravljanja otpadom.

V REŽIM GRAĐENJA

Član 83.

(Režim građenja)

U obuhvatu Urbanističkog plana, u skladu sa zakonom, utvrđuju se sljedeći režimi građenja:

- Režim zabrane građenja - za područja od značaja za budući razvoj Općine (planirani infrastrukturni koridori sa zaštitnim pojasevima, područja opredjeljena za budići razvoj i sl.), na kojima se ne dozvoljava nikakva izgradnja osim tekućeg održavanja

- i građevinskih zahvata s ciljem osiguravanja osnovnih higijenskih uvjeta;
- Režim građenja prvog stepena - predviđa se za sva područja za koja je planskim dokumentom šireg područja utvrđena obaveza izrade detaljnih planskih dokumenata – zoning plana, regulacionog plana, urbanističkog projekta, na osnovu tih dokumenata;
- Režim građenja drugog stepena - predviđa se za područja za koja je prostornim planom Općine utvrđena obaveza izrade urbanističkog plana, na osnovu urbanističkog plana i plana parcelacije.

VI UVJETI ZA IZGRADNJU I KORIŠTENJE PROSTORA

Član 84.

(Urbanistička saglasnost)

Građenje i izvođenje drugih zahvata u prostoru se odobrava u skladu sa Urbanističkim planom, odredbama ove Odluke, posebnim zakonom i propisima donesenim na osnovu tih zakona i urbanističkom saglasnošću u domenu nadležnosti, kako je to utvrđeno važećom zakonskom regulativom.

Član 85.

(Uvjeti građenja)

Građenje građevina i drugi zahvati u prostoru mogu se odobriti samo na površinama koje su Urbanističkim planom za to planirane, prema donesenoj planskoj dokumentaciji i urbanističko-tehničkim uvjetima za pojedine zone koji su definirane ovom Odlukom.

Član 86.

(Zaštićena područja, zone i pojasevi)

Građenje građevina i drugi zahvati u prostoru ne mogu se odobriti na zemljištima koja su Urbanističkim planom, odredbama ove Odluke i drugim dokumentima utvrđena kao zaštićena područja, zone i pojasevi.

Izuzetno od prethodnog stava ovog člana, izgradnja objekata i vršenje drugih radova može se odobriti, ako je to predviđeno odgovarajućim planom ili programom ili ako izgradnja i radovi služe u svrhu zaštite zemljišta ili ga unapređuju.

Član 87.**(Uvjeti za zaštitu ljudi i materijalnih dobara od ratnih djelovanja i elementarnih nepogoda)**

U cilju zaštite ljudi i materijalnih dobara od elementarnih nepogoda i ratnih dejstava provodit će se mjere zaštite utvrđene od strane nadležnog organa civilne zaštite i nadležnog organa odbrane.

Prilikom projektovanja i izgradnje objekata, neophodno je primjeniti mjere zaštite u skladu sa važećim propisima i važećom zakonskom regulativom

Član 88.**(Uvjeti za zaštitu prava lica sa smanjenim tjelesnim sposobnostima)**

Pri izradi detaljnih planskih dokumenata obavezno je definirati uvjete i mjere svim učesnicima u planiranju, projektovanju i izgradnji javnih i stambenih objekata, za njihovo normalno korištenje licima sa smanjenim tjelesnim sposobnostima i u tom smislu obaveza je učesnika da u svakoj fazi propisuje konkretne uvjete zavisno od nivoa planskih dokumenata koji se izrađuju i donose.

Član 89.**(Uvjeti za uređenje zelenih i slobodnih površina)**

Uređenje zelenih i slobodnih površina u obuhvatu Urbanističkog plana vrši se prema uvjetima definiranim provedbenim planskim dokumentima

Uređenje zelenih i slobodnih površina u sklopu građevinskih parcela definira se projektnom dokumentacijom.

Član 90.**(Izgradnja objekata za odmor)**

Objekti za odmor moraju biti tako građeni da zadovoljavaju arhitektonsko-estetske uvjete i predviđenu namjenu za ovu vrstu objekata, te da budu u skladu sa okolinom.

Bruto razvijena površina objekata iz prethodnog stava ovog člana može iznositi najviše 80 m², sa jednom ili dvije nadzemne etaže, namijenjen isključivo povremenom i privremenom boravku korisnika radi odmora.

Član 91.**(Izgradnja gospodarskih objekata)**

Izgradnja gospodarskih objekata nije dozvoljena u granici Urbanističkog plana.

Izuzetno od prethodnog stava, uvjetno se može dozvoliti izgradnja manjih gospodarskih objekata (kokošnjaca, spremišta poljoprivrednih proizvoda, alata i drugih sličnih objekata) u rubnim dijelovima obuhvata Urbanističkog plana u „C“ i „D“ stambenim zonama.

Minimalna udaljenost od stambenih objekata mora obezbjediti higijensko-tehničke uvjete koji su propisani posebnom odlukom općine Visoko.

Gospodarski objekti se ne mogu graditi između stambenih zgrada, niti između stambenih zgrada i puta.

Postojeći gospodarski objekti, koji po svojoj lokaciji ne odgovaraju namjeni prostora iz dokumenata prostornog uređenja, moraju se porušiti u roku koji odredi nadležni općinski organ.

Član 92.**(Odnos prema postojećim objektima)**

Postojeći objekti na zaštićenim infrastrukturnim pojasevima i zaštićenim područjima, ne mogu se dograđivati, nadzidivati, rekonstruisati, niti se na njima mogu vršiti adaptacije bez suglasnosti nadležnih institucija, izuzev radova tekućeg održavanja.

Postojeći objekti koji prostorno i funkcionalno nisu u skladu sa Urbanističkim planom, a ne ugrožavaju korištenje prostora i nesmetano odvijanje saobraćaja, mogu se privremeno zadržati do realizacije opredjeljenja iz Urbanističkog plana. Za ove objekte se predviđa tekuće održavanje.

Postojeći objekti koji ugrožavaju korištenje prostora, nesmetano odvijanje saobraćaja, sigurnost korisnika prostora moraju se ukloniti u roku koji utvrdi nadležna općinska služba.

Član 93.**(Bespravna gradnja)**

Građenje građevina bez odobrenja za građenje nije dozvoljeno.

Za građevinu koja se gradi ili je izgrađena bez odobrenja za građenje ne smije se dati priključak na električnu mrežu, javni

vodovod, kanalizaciju i drugu komunalnu infrastrukturu.

VII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 94.

(Potrebne aktivnosti za provođenje Urbanističkog plana)

U cilju realizacije Urbanističkog plana potrebno je da državni organi u okviru svojih nadležnosti poduzmu aktivnosti u smislu ostvarivanja zacrtanih ciljeva i opredjeljenja.

Da bi se ovo moglo sprovesti, potrebno je odmah pristupiti ostvarenju sljedećeg:

- izvršiti inventarizaciju raspoložive provedbeno-planske dokumentacije svih nivoa izrade i donošenja, u tom postupku izvršiti selekciju i usklađivanje svih do sada donesenih dokumenata prostornoga uređenja sa Urbanističkim planom,
- za dokumente kojima je istekao rok važnosti, i ukoliko nisu u suprotnosti sa Urbanističkim planom, donijeti odluku o daljoj primjeni u roku od godinu dana od dana donošenja Urbanističkog plana,
- obezbijediti izradu novih provedbenih planskih dokumenata propisanih Zakonom i Urbanističkim planom.

Realizaciju mjera provedbe Urbanističkog plana će voditi Nosilac pripreme plana.

Član 95.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku općine Visoko".

Broj: 01/1-02-12/17
30.01.2017. godine
Visoko,

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

3.

Na osnovu člana 37. stav 7. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/14 i 4/16) i člana 22. Statuta općine Visoko („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 1/11 i 8/13), Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici održanoj 27.01.2017.godine, donijelo je

O D L U K U

o usvajanju Regulacionog plana poslovnog zone „Ozrakovići“

Visoko - lokalitet I

Član 1.

Usvaja se Regulacioni plan poslovnog zone „Ozrakovići“ Visoko-lokalitet I (u daljem tekstu: Plan).

Član 2.

Granica obuhvata Pana ide od betonskog mosta na rijeci Bosni, zatim regionalnim putem prema naplatnim kućicama do mosta zv. „Podvanj“ odakle obuhvat ide zaobilaznicom prema „Vispak“-u i uključuje se na ul. Kadije Uvejsa, pored hangara „Velepromet“-a i DC-a do parcele označene kao k.č.br. 304 u K.O. Ozrakovići. Odatle se obuhvat spušta granicom parcele označene kao k.č.br.304 u K.O. Ozrakovići do lokalnog puta kroz naseljeno mjesto Ozrakovići i nastavlja lokalnim putem do raskršća, te istim putem se spušta do rijeke Bosne i nastavlja desnom obalom rijeke do betonskog mosta.

Član 3.

Plan se sastoji se od tekstualnog i grafičkog dijela koji je sačinjen prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Službene novine FBiH“, broj: 63/04, 50/07 i 84/10).

Član 4.

Plan koji čini sastavni dio ove Odluke čuva se u Službi za urbanizam, stambeno-komunalne poslove i katastar nekretnina općine Visoko.

Član 5.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Visoko“.

Broj: 01/1-02-13/17
30.01.2017.godine
Visoko,

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

4.

Na osnovu člana 37. stav 7. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine ZDK“, broj: 1/14 i 4/16) i člana 22. Statuta općine Visoko („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 1/11 i 8/13), Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici, održanoj 27.01. 2017. godine, donijelo je

O D L U K U
o provođenju Regulacionog plana
poslovne zone „Ozrakovići“
Visoko - lokalitet I

Član 1.

Ovom odlukom utvrđuju se uslovi korištenja, uređenja i zaštite prostora i načina provođenja Regulacionog plana poslovne zone „Ozrakovići“ Visoko - lokalitet I (u daljem tekstu: Plan) u okviru kojeg se definišu:

- granice prostorne cjeline,
- urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju građevina,
- uslovi za izgradnju privremenih i pomoćnih objekata,
- uslovi za uređenje građevinskog zemljišta,
- uslovi korištenja zemljišta na zaštitnim infrastrukturnim pojasevima,
- uslovi za privremeno korištenje površina rezervisanih za druge namjene,
- postavljanje ograda, privremeno zauzimanje zemljišta, postavljanje stubova i samostalnih reklamnih objekata,
- uslovi za uređenje zelenih i slobodnih površina,
- odnos prema postojećim objektima,
- način priključenja na komunalnu infrastrukturu.

I - GRANICE PROSTORNE CJELINE

Član 2.

Prostorni obuhvat Plana je definisan Odlukom o pristupanju izradi i obuhvata prostor koji je naznačen na grafičkim prilogima.

Granica obuhvata Plana počinje od betonskog mosta na rijeci Bosni, zatim se nastavlja regionalnim putem prema naplatnim kućicama do mosta zv. „Podvanj“, zaobilaznicom prema „Vispak“-u i uključuje se na ul. Kadije Uvejsa, pored hangara

“Velepromet.-a i DC-a do parcele označene kao k.č.br.304 u K.O.Ozrakovići. Odatle obuhvat se spušta granicom parcele označene kao k.č.br.304 u K.O.Ozrakovići do lokalnog puta kroz naseljeno mjesto Ozrakovići i nastavlja lokalnim putem do raskršća te istim putem se spušta do rijeke Bosne i nastavlja desnom obalom rijeke do betonskog mosta.

Površina obuhvata Plana iznosi oko 43,00 ha.

II - URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI ZA IZGRADNJU GRAĐEVINA

Član 3.

Opšti urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju građevina visokogradnje, saobraćajnih i infrastrukturnih građevina određeni su u poglavlju 6. tekstualnog dijela Plana, u grafičkom dijelu Plana i u ovim odredbama.

Član 4.

Namjene površina unutar obuhvata Plana su: poslovna, poslovno-proizvodna, mješovita, proizvodna, stambeno-poslovna, stambena i parcela predviđena za izradnju.

U stambenoj zoni dozvoljava se izgradnja poslovnog i stambeno poslovnog objekta, a prema urbanističko-tehničkim uslovima utvrđenim ovom odlukom.

Član 5.

Gabariti planiranih zgrada su orijentacioni i biće određeni urbanističko-tehničkim uslovima.

Član 6.

Detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima određuju se definitivni horizontalni gabariti zgrade unutar građevinskih i regulacionih linija.

Član 7.

Horizontalni gabariti glavnih saobraćajnica su, po pravilu, fiksni.

Detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima mogu se odrediti minimalna odstupanja od tih gabarita, ako to zahtijevaju opravdani tehnički razlozi, obrazloženi idejnim projektom ili drugi opravdani razlozi (fazna izgradnja saobraćajnice i sl.).

Član 8.

Vertikalni gabariti planiranih zgrada, izraženi brojem nadzemnih etaža, po pravilu su maksimalni i definisani su u tekstulanom dijelu Plana u poglavlju VI.

Detaljnim urbanističko - tehničkim uslovima određuju se definitivni vertikalni gabariti zgrade.

Na obrazložen zahtjev podnosioca zahtjeva za izdavanje urbanističke saglasnosti, detaljnim urbanističko - tehničkim uslovima može se odrediti veća spratnost zgrade od planirane za jednu punu etažu, potkrovnu ili povučenu etažu, ali samo u slučaju da se mogu ispoštovati propisane distance od susjednih objekata te zadovoljiti potrebe za otvorenim površinama i parking prostorom.

Povučena etaža ne smije da okupira više od 0.75 površine tipske etaže planiranog objekta.

Moguće je formirati galerijsku etažu iznad poslovnog prizemlja, ali tako da se ona koristi u sklopu poslovnih prostora u prizemlju i dorinosti atraktivnosti i kvalitetnijem arhitektonskom oblikovanju cijelog objekta.

Član 9.

Svaki pojedinačni slučaj izgradnje objekta mora biti detaljno sagledan i definisan kroz izradu urbanističko-tehničkih uslova.

Na prijedlog podnosioca zahtjeva za izdavanje urbanističke saglasnosti, detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima može se odrediti izgradnja jedne podrumске (suterenske) etaže.

Ako se podrumска etaža namjenjuje za garažiranje vozila, moraju biti ispunjeni neophodni uslovi za prilaz vozila garažama (dužina i nagib rampe i sl.).

Član 10.

Regulacionom linijom utvrđuje se granica između građevinskih parcela i površina različitih namjena.

Regulacionom linijom utvrđene su granice novoformiranih građevinskih parcela.

Građevinska linija utvrđuje dio građevinske parcele na kojoj je moguće izgraditi građevinu.

Građevinska linija ne može prelaziti regulacionu liniju.

Unutar građevinskih linija investitor je slobodan da definiše tlocrt građevina u zavisnosti od potreba.

Građevinske linije zgrada, prikazane na karti br. 12, su granične i prikazuju liniju koju objekat ne može da pređe najisturenijim dijelom. Detaljnim urbanističko - tehničkim uslovima određuje se položaj objekta prema građevinskim linijama.

Kada za to postoje opravdani razlozi (organizacija prostora, primjena standardnih rastera za projektovanje, oblikovno usklađivanje sa susjednim zgradama i sl.), detaljnim urbanističko - tehničkim uslovima mogu se odrediti horizontalni gabariti ostalih nadzemnih etaža (osim prizemlja), koji prelaze planirane građevinske linije maksimalno 2 m i to u mjeri koja je nužna da se uvažavaju navedeni razlozi (erkeri, fasadni liftovi, ukrasni elementi fasade, konzole, strehe i sl.).

Građevinska linija podrumске etaže može biti veća od građevinske linije osnovnog gabarita objekta, ali samo na dijelu koji je cijelom površinom ukopan u odnosu na uređeni teren.

Udaljenost građevinske linije podrumа u odnosu na susjednu parcelu je minimalno 1,0 m zbog mogućnosti realizacije zaštitne građevinske jame. Kod realizacije navedene podrumске etaže voditi računa da se ne ugrozi stabilnost objekata i instalacija na susjednim parcelama.

Pomjeranje građevinskih linija sprata u odnosu na prizemlje objekta treba da se iskoristi za formiranje erkera, atraktivne arhitektonske plastike fasada, a ne za ostvarivanje dodatnog poslovnog prostora te u tom smislu puni erkeri istureni u odnosu na prizemnu etažu ne smiju da iznose više od 30% površine ukupnog razvijenog fasadnog platna spratnih etaža.

Na osnovu odredaba prethodnog stava ne mogu se odrediti horizontalni gabariti ostalih nadzemnih etaža zgrade koji bi zahvatili vazdušni prostor iznad kolovoza saobraćajnica.

Član 11.

Ako podnosilac zahtjeva za izdavanje urbanističke saglasnosti nema pravo vlasništva, odnosno, pravo korišćenja na cijelom zemljištu koje je planirano za formiranje građevinske parcele, nego samo na jednom dijelu tog

zemljišta (jednoj ili više katastarskih parcela ili dijelova katastarskih parcela), urbanističko-tehničkim uslovima može se odrediti fazno (etapno) pribavljanje u posjed ostalog zemljišta, na taj način da prvu fazu čini zemljište na kojem podnosilac zahtjeva ima pravo vlasništva, odnosno pravo korišćenja, a drugu fazu ostalo zemljište u granicama građevinske parcele (tzv.kompletiranje građevinske parcele).

Uslovi za primjenu ove odredbe je da horizontalni gabariti planiranog objekta ne prelaze na zemljište druge faze, kao ni planirani pristupni put ili druga infrastruktura koja je uslov za izdavanje urbanističke saglasnosti za izgradnju planiranog objekta.

Član 12.

Detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima može se korigovati građevinska parcela predviđena Planom, u slučaju potrebe za ukрупnjavanjem planiranih građevinskih parcela (onako kako je to precizirano u poglavlju VI tekstualnog dijela Plana - PARCELACIJA, GRAĐEVINSKE I REGULACIONE LINIJE), kao i za to da bi se uvažili relevantni faktori koji se tiču imovinsko-pravnih odnosa, ako se time ne ugrožavaju drugi okolni objekti, odnosno pristupi tim objektima i njihovo normalno funkcionisanje.

Član 13.

Detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima određuje se namjena objekata i njihovih dijelova, horizontalni i vertikalni gabariti, položaj prema građevinskim linijama i prema granicama građevinske parcele, uslovi priključenja na komunalne instalacije i saobraćajnice, uslovi u pogledu fasada, krovova, ograda, parkirališta, ozelenjavanja i uređenja parcela i dr.

Detaljni urbanističko-tehnički uslovi izrađuju se u skladu sa Planom i sa odredbama zakona i propisa iz te oblasti i služe kao stručna podloga za izdavanje lokacijske informacije i za projektovanje.

Član 14.

U cilju omogućavanja kretanja lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima i pristupa u javne objekte projektanti se obavezuju na primjenjivanje normativa i propisa

koji regulišu ovu oblast. Prelazi preko ulica, prilazi objektima, pasaži i druge pješačke površine moraju se projektovati i izvesti na način da su prilagođeni licima sa umanjnim tjelesnim sposobnostima.

Član 15.

Svi prostori namijenjeni javnoj komunikaciji, bilo otvoreni ili zatvoreni, moraju kod projektovanja i izvođenja biti prilagođeni potrebama lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima, odnosno neophodno je osigurati odgovarajuće rampe, držače, posebno obilježena parking mjesta.

Saobraćajne površine (parking mjesta, pločnici i slično) moraju se koristiti isključivo na način utvrđen Planom.

Zabranjuje se zauzimanje saobraćajnih površina za druge potrebe.

Član 16.

Zabranjeno je lociranje kontejnera za otpad i odlaganje smeća na trotoarima i u pasażima objekata.

U okviru izrade glavnog projekta arhitektonskih objekata i saobraćajnica, u sklopu projekta vanjskog uređenje, neophodno je predvidjeti adekvatne prostore za odlaganje otpada.

III - USLOVI ZA IZGRADNJU PRIVREMENIH I POMOĆNIH OBJEKATA

Član 17.

Izgradnja privremenih objekata nije dozvoljena u okviru obuhvata Plana.

Član 18.

Nadstrešnice i prizemna skladišta se mogu graditi u toku izvođenje građevinskih radova koja se nakon završetka radova moraju ukloniti.

Član 19.

Izuzeto od člana 17. ove odluke, za postavljanje privremenih objekata tipa kioska za prodaju štampe, duhana, lutrije, cvijeća, ljetne bašte, telefonske govornice (ne mogu se graditi od čvrstog materijala zbog privremenog karaktera) može se odobriti samo

pod uslovima koje propiše nadležni općinski organ.

IV - USLOVI ZA UREĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA

Član 20.

Građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju zgrada dijeli se na građevinske parcele.

Građevinska parcela mora da ima površinu i oblik koji obezbjeđuju izgradnju građevina u skladu sa Planom.

Član 21.

Grafičkim prilogom Plana parcelacije utvrđena je veličina, oblik i položaj parcele u prostoru.

Dozvoljena je preparcelacija, odnosno spajanje dvije ili više parcela ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uslovi:

- Ukoliko se, u razvojnom procesu predmetnog prostora, ukaže potreba za spajanjem više planiranih građevinskih parcela u jednu građevinsku parcelu, spajanje je moguće izvršiti pod uslovom da se ne remeti saobraćajna koncepcija prostora, odnosno moguće je spajati one parcele koje se nalaze unutar regulacione linije prema glavnim saobraćajnicama,
- površina novih parcela ne smije biti manja od 1500 m²,
- nove parcele se ne mogu formirati na način da nakon formiranja novih parcela nastane ostatak parcele manji od 1500 m²,
- mora se ispoštovati uslov maksimalnog koeficijenta izgrađenosti i procenta izgrađenosti na svakoj novonastaloj parceli.
- ako nove parcele nemaju direktnu vezu sa javnom saobraćajnicom mora se obezbijediti trajni pristup javnoj saobraćajnici na način da to ne umanjuje funkcionalnost parcele preko koje se obezbjeđuje trajni pristup.

Član 22.

Uređenje gradskog građevinskog zemljišta vršit će se prema važećoj odluci Općinskog vijeća.

Član 23.

Uređenje građevinskog zemljišta podrazumijeva opremanje i pripremanje građevinskog zemljišta za izgradnju.

Član 24.

Pripremanje zemljišta obuhvata geološka i geomehanička ispitivanja koja će se koristiti pri projektovanju. Pripremanje obuhvata rješavanje imovinsko - pravnih odnosa i uklanjanje objekata koji se Planom ne zadržavaju.

Član 25.

Investitor je dužan da pribavi elaborat o geološkim i geomehaničkim karakteristikama tla koji će se koristiti pri projektovanju.

Član 26.

Opremanje gradskog građevinskog zemljišta u okviru Plana obuhvata rekonstrukciju i izgradnju komunalnih građevina i instalacija za zajedničko korištenje:

- rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih saobraćajnica i parkirališta,
- dogradnja sistema primarne vodovodne, kanalizacione, elektroenergetske i telekomunikacione mreže,
- uređenje javnih površina (popločanja, mobilijar, rasvjeta, zelenilo itd).

V - USLOVI KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA NA ZAŠTITNIM INFRASTRUKTURNIM POJASEVIMA

Član 27.

Zemljišta koja se nalaze na infrastrukturnim pravcima (putni pojas) koriste se kao zelena površina. Na ovoj površini ne dozvoljava se izgradnja objekata.

VI - USLOVI ZA PRIVREMENO KORIŠTENJE POVRŠINA REZERVISANIH ZA DRUGE NAMJENE (do privođenja utvrđenoj namjeni)

Član 28.

Do privođenja površina planiranoj namjeni prema Planu, privremeno korištenje istih odredit će nadležni općinski organ posebnim rješenjem. Privremene namjene, do

privođenja površina planiranoj namjeni, mogu se koristiti u svrhu parkiranja vozila i privremenih objekata u svrhu izgradnje planiranih objekata.

VII - POSTAVLJANJE OGRADA, PRIVREMENO ZAUZIMANJE ZEMLJIŠTA, POSTAVLJANJE STUBOVA I SAMOSTALNIH REKLAMNIH OBJEKATA

Član 29.

U obuhvatu Plana dozvoljeno je podizanje ograda i podzida duž granica građevinskih parcela.

Ograda, odnosno podzid između dvije građevinske parcele može da bude zajednička ili da se nalaze samo na jednoj parceli. Svaka građevinska parcela može se ograditi prema ulici propisanom ogradom ili podzidom, ukoliko Planom nije drugačije regulisano.

Član 30.

Ograda na granici parcela prema javnom putu ne može da bude viša od 1,10 m iznad nivoa puta, odnosno trotoara duž puta.

U pogledu materijala, boje i načina izrade ograde, odnosno podzida uz ulicu moraju se prilagoditi izgledu mjesta, ulice i okoline.

Ograda oko parcela, kao i ograde gradilišta na kojima počinje nova gradnja, moraju biti visoke 2,0 m.

Visina podzida ne smije biti veća od 0,30 m u odnosu na nivo višeg terena.

Član 31.

Ograde uz ulicu moraju se redovno održavati.

Vrata i kapije uličnih ograda ne smiju se otvarati prema ulici.

Postojeće ulične kapije i ograde koje svojom veličinom, oblikom, vrstom materijala i estetskim izgledom narušavaju i štete cjelokupnom izgledu ulica i objekata ili nisu izgrađene na regulacionoj liniji moraju se, na zahtjev organa nadležnih za gradnju, ukloniti, odnosno zamijeniti. Za izgradnju uz ulicu mora se prethodno pribaviti odobrenje od organa nadležnog za gradnju.

Član 32.

Postavljanje stubova i samostalnih reklamnih objekata odobrava se lokacijskom informacijom, odnosno odobrenjem za građenje, a u skladu sa odredbama Plana, zakonskim propisima i posebnom odlukom nadležnog općinskog organa.

Član 33.

Postavljanje javne rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i slično potrebno je definisati projektom urbanog mobilijara i vizuelnih komunikacija.

VIII - USLOVI ZA UREĐENJE ZELENIH I SLOBODNIH POVRŠINA

Član 34.

Uređenje zelenih površina podrazumijeva podizanje i održavanje visokog i niskog rastinja na javnim zelenim površinama.

Član 35.

Za planirane objekte i građevinske parcele potrebno je, kroz izradu projektne dokumentacije, uraditi i projekat vanjskog uređenja.

Član 36.

Za zelene površine uz saobraćajnice odabrati kombinaciju drveća i grmlja koje imaju sposobnost apsorbovanja zvuka.

Član 37.

Veće slobodne pješačke površine se popločavaju. Popločanje se vrši prirodnim kamenom sa protukliznom obradom ili prefabrikovanim betonskim elementima koji su otporni na habanje i pogodni za održavanje.

Član 38.

Pri projektovanju i izradi pješačkih površina i prilaza objektima utvrđuje se obaveza obezbjeđenja pristupa prilagođenog licima sa umanjnim tjelesnim sposobnostima.

IX - ODNOS PREMA POSTOJEĆIM OBJEKTIMA

Član 39.

Svi postojeći objekti koji su ucrtani u grafičkom dijelu Plana se zadržavaju i ukoliko su bespravno izgrađeni može se provesti postupak njihove legalizacije, u skladu sa odredbama Zakona o prostornom uređenju i građenju Zeničko-dobojskog kantona i ovim Planom.

Postupak iz prethodnog stava provest će se u skladu sa odredbama Zakona o prostornom uređenju i građenju („Sl. novine ZDK“, broj: 1/14 i 4/16) i Zakona o upravnom postupku („Sl. novine FBiH“, broj: 2/98 i 48/99) i drugim važećim propisima koji se primjenjuju.

X - NAČIN PRIKLJUČENJA NA KOMUNALNU INFRASTRUKTURU

Član 40.

Obavezno je priključenje na javni vodovodni sistem, elektromrežu i javni kanalizacioni sistem, sve pod uslovima koje propisuju nadležna preduzeća.

XII - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Visoko“.

Broj:01/1-02-14/17
30.01.2017. godine
Visoko,

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

5.

Na osnovu člana 42. stav (1) Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine ZDK“, broj: 1/14 i 4/16) i člana 22. Statuta općine Visoko („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 1/11 i 8/13) Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici, održanoj 27.01. 2017. godine, donijelo je

O D L U K U

o pristupanju izradi Urbanističkog projekta „Sebilj“ Visoko

Član 1.

Pristupa se izradi Urbanističkog projekta „Sebilj“-Visoko (u daljem tekstu Urbanistički projekat).

Član 2.

Granica obuhvata Urbanističkog projekta počinje od tromede parcela označenih kao k. č. broj: 3436/1, 3435 i 4303/1 (rijeka Fojnica i njen pojas), zatim se lomi u pravcu juga prateći granicu rijeke Fojnice i riječnog pojasa i to uzvodno do tromede parcela označenih kao k. č. broj: 3388, 3389 (ulica Varoška) i 4303/1 (rijeka Fojnica). Granica se zatim lomi u pravcu zapada prateći južnu granicu parcele označene kao k. č. broj: 3389 (ulica Varoška), te dolazi do sjecišta parcela označenih kao k. č. broj: 3379 i 4342/1 i nastavlja u pravcu sjeverozapada istočnom granicom parcele označene kao k. č. broj: 1182 (ulica Mule Hodžića), te dolazi do sjecišta parcela označenih kao k. č. broj: 3415, 1176 (ulica Kralja Tvrtka) i 1173/1 (ulica Čaršijska). Odatle, granica obuhvata dalje nastavlja u istom smjeru istočnom granicom parcele označene kao k. č. broj: 1176 (ulica Kralja Tvrtka) do tromede parcela označenih kao k. č. broj: 974/2, 1176 (ulica Kralja Tvrtka) i 1007 (ulica Bijela džamija), potom se lomi u pravcu istoka prateći sjevernu granicu parcele označene kao k. č. broj: 1007 (ulice Bijela džamija), te dolazi do granice parcele označene kao k. č. broj: 998 sa ulicom Čaršijska. Granica se zatim lomi u pravcu sjevera prateći zapadnu granicu parcele označene kao k. č. broj: 1173/1 (ulica Čaršijska) u dužini cca 26 m, pa se lomi u pravcu istoka presjecajući ulicu Čaršijska i prateći sjevernu granicu parcele označene kao

k. č. broj: 3435 dolazi do početne tačke obuhvata Urbanističkog projekta.

Ukupna površina obuhvata Urbanističkog projekta iznosi 2,66 ha.

Član 3.

Nosilac pripreme Urbanističkog projekta je Služba za urbanizam, stambeno-komunalne poslove i katastar nekretnina općine Visoko koja će, u skladu sa odredbama Zakona o prostornom uređenju i građenju odrediti nosioca izrade Urbanističkog projekta.

Član 4.

Priprema, izrada i usvajanje Urbanističkog projekta provest će se u skladu sa postupkom i rokovima utvrđenim u Zakonu o prostornom uređenju i građenju.

Član 5.

Izrada Urbanističkog projekta finansirat će se sredstvima Budžeta općine Visoko za 2017. godinu.

Član 6.

Sastavni dio ove odluke je grafički prikaz obuhvata Urbanističkog projekta.

Član 7.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenom glasniku općine Visoko».

Broj: 01/1-02-15/17
30.01.2017. godine
Visoko,

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

6.

Na osnovu člana 22. Statuta Općine Visoko („Službeni glasnik Općine Visoko“, broj 01/11 i 08/13) Općinsko vijeće Visoko, na 4. Sjednici, održanoj 27.01.2017. godine, donosi:

O D L U K U

**o izmjenama i dopunama Odluke
o organizaciji i sigurnosti saobraćaja na
cestama na području općine Visoko**

Član 1.

U Odluci o organizaciji i sigurnosti saobraćaja na cestama na području općine Visoko („Službeni glasnik Općine Visoko“, broj 6/09) član 14. mijenja se i glasi:

„Zabranjuje se saobraćaj za sva motorna vozila, čija ukupna masa prelazi 3,5 tone u ulici Branilaca, od Betonskog mosta do raskrsnice Ciglana.

Saobraćaj iz prethodnog stava se preusmjerava u ulice Bosne Srebrene, Kadije Uvejsa, kroz poslovnu zonu „Ozrakovići“, zaobilaznicom do mosta Podvanj, Gornje Rosulje, Kralja Tvrtka i Mule Hodžića.

Dozvoljava se saobraćaj teretnim motornim vozilima i autobusima u ulici Gornje Rosulje, Kralja Tvrtka i Mule Hodžića.“

Član 2.

Ostale odredbe Odluke o organizaciji i sigurnosti saobraćaja na cestama na području općine Visoko ostaju neizmijenjene.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u „Službenom glasniku Općine Visoko“.

Broj: 01/1-02-21/17
30.01.2017. godine
Visoko,

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

7.

Na osnovu člana 66. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH («Službene novine FBiH», broj: 67/05), člana 38. stav 2. Odluke o građevinskom zemljištu („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 4/04) i člana 22. Statuta općine Visoko („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 1/11 i 8/13), Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici održanoj 27.01.2017. godine, donijelo je

O D L U K U

**o visini prosječne konačne građevinske
cijene 1 m² korisne površine
stambenog prostora na području općine
Visoko za 2017. godinu**

Član 1.

Ovom odlukom određuje se visina prosječne konačne građevinske cijene 1 m² korisne površine stambenog prostora na području općine Visoko za 2017. godinu.

Član 2.

Prosječna konačna građevinska cijena 1 m² korisne površine stambenog prostora na području općine Visoko iznosi 690,00 KM.

Član 3.

Prosječna konačna građevinska cijena 1 m² korisne površine stambenog prostora, utvrđena u članu 2. ove odluke, služi kao osnov za obračun naknade za pogodnost korištenja građevinskog zemljišta, naknade za uređenje gradskog građevinskog zemljišta i naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta.

Član 4.

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o visini prosječne konačne građevinske cijene 1 m² korisne površine stambenog prostora na području općine Visoko za 2016. godinu („Službeni glasnik općine Visoko“, broj: 2/16).

Član 5.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Visoko“.

Broj: 01/1-02-20/17
30.01.2017. godine
Visoko,

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

8.

Na osnovu člana 22. Statuta općine Visoko („Službeni glasnik općine Visoko“, broj 01/11 i 08/13), Općinsko vijeće Visoko, na 4. Sjednici, održanoj 27.01.2017. godine, donosi:

O D L U K U

o utvrđivanju visine naknade za Nadzorne odbore javnih preduzeća i Upravne i Nadzorne odbore javnih ustanova i visini plaća za direktore javnih preduzeća i javnih ustanova općine Visoko

Član 1.

Ovom Odlukom utvrđuje se visina naknade za rad nadzornih odbora javnih preduzeća i za rad upravnih i nadzornih odbora javnih ustanova općine Visoko te maksimalne plate direktora javnih preduzeća i javnih ustanova.

Član 2.

Naknada za predsjednika i članove nadzornog odbora za JP «Veterinarska stanica Visoko» d.o.o, JP «Visokoenergija» d.o.o, JKP «Visoko» d.o.o, JP Gradska Groblja d.o.o. Visoko i JP Radio televizija „Visoko“ d.o.o., kao i naknada za predsjednika i članove upravnog odbora JU «Dom zdravlja» Visoko, utvrđuje se fiksno u mjesečnom iznosu i to:

- Za predsjednika 250,00 KM
- Za člana 200,00 KM

Član 3.

Naknada za predsjednika i članove upravnog odbora: JU «Centar za socijalni rad», JU «Centar za kulturu i edukaciju», JU KSC «Mladost», JU za predškolski odgoj i obrazovanje, JU «Zavičajni muzej Visoko», JU «Gradska biblioteka Visoko» d.o.o utvrđuje se fiksno u mjesečnom iznosu i to:

- Za predsjednika 120,00 KM
- Za člana 100,00 KM

Član 4.

Naknada za predsjednika i članove nadzornog odbora: JU «Centar za socijalni rad», JU «Centar za kulturu i edukaciju», JU KSC «Mladost», JU za predškolski odgoj i obrazovanje, JU «Zavičajni muzej Visoko», JU «Gradska biblioteka Visoko» utvrđuje se fiksno u mjesečnom iznosu i to:

- Za predsjednika 60,00 KM
- Za člana 50,00 KM

Član 5.

Sredstva za isplatu naknada utvrđenih u članu 2, 3 i 4. ove Odluke obezbjediti će se iz sredstava javnih preduzeća, odnosno javnih ustanova.

Utvrđena naknada neće se isplaćivati u mjesecu u kojem nije održana sjednica nadzornog odbora javnog preduzeća, odnosno sjednica upravnog ili nadzornog odbora javne ustanove.

Član 6.

Nadzorni odbori javnih preduzeća, odnosno upravni i nadzorni odbori javnih ustanova dužni su da u roku od 30 dana od stupanja na snagu ove Odluke aktom odrede

visinu plaće direktora javnog preduzeća odnosno javne ustanove u skladu sa mogućnostima preduzeća odnosno javne ustanove, a koja ne može biti veća od 3 (tri) prosječne mjesečne isplaćene neto plaće Zeničko-dobojskog kantona, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za JP «Veterinarska stanica Visoko» d.o.o Visoko, JP «Visokoekoenergija» d.o.o Visoko, JKP «Visoko» d.o.o Visoko, JP Gradska Groblja d.o.o. Visoko, JP Radio televizija „Visoko“ d.o.o. Visoko i JU «Dom zdravlja» Visoko i 2 (dvije) prosječne mjesečne isplaćene neto plaće Zeničko-dobojskog kantona za JU «Centar za socijalni rad», JU «Centar za kuturu i edukaciju», JU KSC «Mladost», JU za predškolski odgoj i obrazovanje, JU «Zavičajni muzej Visoko», JU «Gradska biblioteka Visoko», osim ukoliko odredbe kolektivnog ugovora ili drugog propisa jače pravne snage od ove odluke propisuju drugačije

Član 7.

Nadzorni odbori javnih preduzeća, odnosno upravni i nadzorni odbori javnih ustanova dužni su da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove Odluke, svojim aktima propišu način sazivanja i održavanja sjednica tokom mjeseca kao i druga pitanja bitna za njihov rad.

Član 8.

Zadužuje se Služba za finansije, privredu i lokalni ekonomski razvoj da prati realizaciju ove Odluke i o istom dostavi Općinskoj načelnici i Općinskom vijeću godišnji izvještaj.

Član 9.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Zaključak Općinskog načelnika Visoko broj: 01/2-02-436/06 i 01/2-02-435/06 od 06.07.2006. godine.

Član 10.

Ova odluka stupa na snagu danom objave u «Službenom glasniku općine Visoko».

Broj: 01/1-02-16/17
30.01.2017. godine
Visoko,

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

9.

Na osnovu člana 64. stav 9. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/10 i 75/13), člana 21. stav 4. Odluke o preuzimanju prava osnivača i organizovanja JU „Dom zdravlja“ Visoko („Službeni glasnik Općine Visoko“, broj: 07/99, 04/1 i 04/12) i člana 22. stav 1. tačka 18. Statuta Općine Visoko („Službeni glasnik Općine Visoko“, broj: 01/11 i 08/13), Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici, održanoj 27.01.2017. godine, donijelo je

O D L U K U

o kriterijima za imenovanje Upravnog odbora Javne ustanove „Dom zdravlja“ Visoko

Član 1.

Ovom odlukom utvrđuju se bliži kriteriji za imenovanje Upravnog odbora Javne ustanove „Dom zdravlja“ Visoko, čiji je osnivač Općina Visoko.

Član 2.

Upravni odbor JU „Dom zdravlja“ Visoko ima tri člana i čine ga predstavnici:

- Osnivača – predsjednik,
- Stručnih radnika
zdravstvene Ustanove – jedan član,
- Ministarstva
zdravstva ZDK – jedan član.

Predsjednika i članove upravnog odbora imenuje i razrješava Općinsko vijeće na prijedlog Općinskog načelnika.

Općinsko vijeće na prijedlog Općinskog načelnika utvrđuje bliže kriterije za imenovanje u upravni odbor zdravstvene ustanove.

Mandat predsjednika i članova upravnog odbora je četiri (4) godine uz mogućnost ponovnog izbora u skladu sa Zakonom.

Član 3.

Upravni odbor JU „Dom zdravlja“ Visoko nadležan je za:

- donošenje statuta ustanove,
- imenovanje i razrješavanje direktora odnosno v.d. direktora ustanove,
- utvrđuje planove rada i razvoja ustanove,
- utvrđivanje godišnjeg programa rada,

- donošenje finansijskog plana i usvajanje godišnjeg obračuna
- donošenje općih akata o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji poslova i drugih općih akata u skladu sa zakonom i statutom ustanove,
- odlučivanje o svim pitanjima obavljanja djelatnosti radi kojih je ustanova osnovana, ako zakonom nije određeno da o određenim pitanjima odlučuje drugi organ ustanove,
- usmjeravanje, kontrolisanje i ocjenjivanje rada direktora,
- rješavanje svih pitanja odnosa sa osnivačem,
- odlučuje o korištenju sredstava preko iznosa utvrđenog statutom ustanove,
- odgovaranje osnivaču za rezultate rada ustanove,
- odlučivanje o prigovoru zaposlenika na rješavanje kojim je drugi organ, određen statutom ustanove, odlučio o pravu, obavezi i odgovornosti zaposlenika iz radnog odnosa,
- podnošenje osnivaču najmanje jedanput godišnje izvještaja o poslovanju ustanove,
- obavljanje i drugih poslova u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Član 4.

Kandidat koji se imenuje u Upravni odbor Javne ustanove „Dom zdravlja“ Visoko, čiji je osnivač Općina Visoko, dužan je pored uvjeta utvrđenih odredbama Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH, kao i odredbama Zakona o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji BiH, ispunjavati i slijedeće uvjete:

Opći uslovi za imenovanje su:

1. da je državljanin Bosne i Hercegovine,
2. da je stariji od 18 godina,
3. da nije otpušten iz državne službe kao rezultat disciplinske mjere (bilo na nivou države ili entiteta) u periodu od tri godine prije dana objavljivanja upražnjene pozicije,
4. da nije pod optužnicom Međunarodnog suda za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji (član IX.1. Ustava Bosne i Hercegovine),
5. da nije u funkciji u političkoj stranci u smislu člana 5. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima

- Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj:12/03, 34/03 i 65/13),
6. da nije izabrani zvaničnik, nosilac izvršnih funkcija ili savjetnik u smislu Zakona o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 70/08),
7. da nije član nadzornog ili upravnog odbora u više od jednog privrednog društva ili institucije ili ukoliko jeste kandidat će dostaviti ovjerenu izjavu da će po konačnom imenovanju odstupiti sa jedne pozicije u roku od tri (3) dana od dana imenovanja,
8. da nema privatni finansijski interes u u javnoj ustanovi za koju se kandiduje
9. da nije osuđivan za krivično djelo i za privredni prestup nespojiv s dužnošću u upravnom odboru u koji se kandiduje, pet godina od dana pravosnažnosti presude, isključujući vrijeme zatvorske kazne,
10. da nije lice kojem je pravosnažnom presudom suda zabranjeno obavljanje aktivnosti u nadležnosti upravnog odbora,
11. da nije osoba starija od 65 godina na dan imenovanja.

Posebni uslovi za imenovanje su:

1. da ima visoku stručnu spremu VII stepena, odnosno visoko obrazovanje prvog, drugog ili trećeg ciklusa studija po bolonjskom sistemu studiranja,
2. da ima najmanje 3 godine radnog staža u struci i spremi nakon sticanja VSS,
3. da nije na poziciji direktora ili člana uprave javne ustanove u okviru koje se kandiduje ili druge javne ustanove ili javnog preduzeća Općine Visoko,
4. da posjeduje znanje iz oblasti rada i organizacije zdravstvene javne ustanove,
5. da posjeduje sposobnost za savjesno, odlučno i odgovorno obavljanje upražnjene pozicije,
6. da posjeduje sposobnost nepristrasnog donošenja odluka,
7. da posjeduje komunikacijske i organizacijske sposobnosti,
8. da posjeduje sposobnost upravljanja finansijskim i ljudskim resursima i naklonjenost timskom radu, rezultati rada ostvareni tokom poslovne karijere.

Član 4.

Na osnovu ove Odluke, Općinska načelnica Visoko će provesti postupak i u skladu sa Zakonom o ministarskim i vladinim imenovanjima u Federaciji BiH Općinskom vijeću predložiti imenovanje članova Upravnog odbora Javne ustanove „Dom zdravlja“ Visoko.

Član 5.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o kriterijima za imenovanje Upravnog odbora Javne ustanove „Dom zdravlja“ Visoko („Službeni glasnik Općine Visoko“, broj: 06/12 i 06/13)

Član 6.

Ova odluka stupa na snagu danom objave u „Službenom glasniku Općine Visoko“.

Broj: 01/1-02-19/17
30.01.2017. godine
Visoko

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

10.

Na osnovu člana 372. Zakona o stvarnim pravima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 66/13 i 100/13), čl. 6. i 18. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 25/03) i člana 22. Statuta Općine Visoko ("Službeni glasnik Općine Visoko", broj 1/11 i 8/13), Općinsko vijeće Visoko na 4. sjednici održanoj 27.01.2017. godine donijelo je:

RJEŠENJE**1.**

PREUZIMA SE iz posjeda neizgrađeno građevinsko zemljište označeno kao k.č. 214/4 zvano "Dobrinje", dvorište ukupne površine 400 m² KO Dobrinje ranijeg nosioca prava raspolaganja JP Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine d.o.o. Sarajevo udio 1/1 **i prenosi na Općinu Visoko** radi dodjele zemljišta i njegovog privođenja krajnjoj namjeni.

2.

Prenos prava na zemljištu iz tačke 1. vrši se uz naknadu u iznosu od 5.100,00 KM i shodno Odluci JP Željeznice FBiH doo broj UD-20986-1-13/2016 od 2.12.2016. godine sve

obaveze po osnovu naknade za prenos nekretnine su izmirene.

3.

Zemljišnoknjižni ured Općinskog suda u Visokom će nakon pravosnažnosti ovog rješenja na temelju Saglasnosti Željeznica BiH broj 27.2.2001. godine i Odluke JP Željeznice FBiH doo broj UD-20986-1-13/2016 od 2.12.2016. godine brisati dosadašnji upis prava raspolaganja JP Željeznice FBiH Sarajevo i izvršiti upis prava vlasništva udio 1/1 u korist Općine Visoko.

4.

Nakon prenosa prava na građevinskom zemljištu iz tačke 1. ovog rješenja u korist Općine Visoko, isto će posebnim rješenjem biti dodijeljeno Alić Elvedinu.

O b r a z l o ž e n j e

U svrhu rješavanja imovinsko-pravnih odnosa u postupku legalizacije bespravno izgrađenog objekta po zahtjevu Alić Elvedina od 25.4.2001. godine i Saglasnosti Željeznice BiH broj 267/01 od 27.2.2001. godine, vođen je postupak dodjele neizgrađenog građevinskog zemljišta k.č. 214/4 KO Dobrinje. U tu svrhu Alić Elvedin je JP Željeznice FBiH uplatio naknadu za dodijeljeno građevinsko zemljište u iznosu 5.100 KM. U upravnom postupku koji je vođen donesena je Odluka Općinskog vijeća broj 01/1-02-116/03 od 15.5.2003. godine koja zbog formalno-pravnih nedostataka nije bila podobna isprava za prenos prava na nekretnini u smislu odredbi Zakona o zemljišnim knjigama, zbog čega je Zemljišnoknjižni ured Općinskog suda u Visokom donio Rješenje broj 041-0-DN-16-001 321 kojim odbija prenos prava na predmetnoj nekretnini. S ciljem otklanjanja procesnih nedostataka u postupku dodjele, a po zahtjevu porodice umrlog Alić Elvedina, ova Služba je provela ponovni postupak, pribavila saglasnost JP Željeznice FBiH, broj UD-20986-1-13/2016 od 2.12.2016. godine, te dostavila prijedlog Rješenja Općinskom vijeću kojim se vrši izuzimanje građevinskog zemljišta i prenos prava raspolaganja na k.č. 214/4 KO Dobrinje sa JP Željeznice FBiH na Općinu Visoko. Nakon upisa prava raspolaganja na nekretnini

u korist Općine Visoko provest će se postupak dodjele zemljišta porodici Alić Elvedina.

Nakon utvrđenog činjeničnog stanja u konkretnom slučaju stekli su se uslovi za izuzimanje i prenos prava na neizgrađenog građevinskom zemljištu u smislu člana 18. Zakona o građevinskom zemljištu, te je odlučeno kao u dispozitivu.

Protiv ovog rješenja ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Kantonalnom sudu u Zenici u roku 30 dana od dana dostavljanja rješenja.

Tužba se dostavlja neposredno sudu.

**Broj: 01/1-02-22/17
30.01.2017. godine
Visoko**

**PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.**

11.

Na osnovu člana 22. i 98. Statuta općine Visoko ("Službeni glasnik Općine Visoko", broj: 01/11 i 08/13) i člana 18. Odluke o promjeni oblika JP Radio i televizija Visoko, p.o. i organizovanju javnog preduzeća u obliku društva sa ograničenom odgovornošću u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima ("Službeni glasnik Općine Visoko", broj: 08/06, 05/09 i 09/13), Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici, održanoj 27.01.2017. godine, donijelo je:

Z A K L J U Č A K

o davanju ovlaštenja predstavniku Općine u Skupštini JP "Radio i televizija Visoko" d.o.o. Visoko za razrješenje i konačno imenovanje članova Nadzornog odbora JP "Radio i televizija Visoko" d.o.o. Visoko

I

Općinsko vijeće Visoko ovlašćuje predstavnika Općine u Skupštini JP "Radio i televizija Visoko" d.o.o. Visoko da razriješi Nadzorni odbor JP "Radio i televizija Visoko" d.o.o. Visoko, u sastavu:

1. Mirsad Alibegović, predsjednik
2. Zuhra Delić, član
3. Hizreta Kadić, član

II

Općinsko vijeće Visoko ovlašćuje predstavnika Općine u Skupštini JP "Radio i

televizija Visoko" d.o.o. Visoko da izvrši konačno imenovanje Nadzornog odbora JP "Radio i televizija Visoko" doo Visoko, u sastavu:

1. Mirsad Alibegović, član
2. Bejna Šahinović, član
3. Almedin Imamović, član

III

Općinsko vijeće ovlašćuje predstavnika Općine u Skupštini JP "Radio i televizija Visoko" d.o.o. Visoko da Skupština JP "Radio i televizija Visoko" d.o.o. Visoko, na osnovu ovlaštenja datih u tačkama I i II ovog zaključka donese potrebne odluke.

IV

Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku Općine Visoko".

**Broj: 01/1-02-17/17
30.01.2017. godine
Visoko**

**PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.**

12.

Na osnovu člana 22. i 98. Statuta Općine Visoko ("Službeni glasnik Općine Visoko", broj: 01/11 i 08/13) i člana 19. Odluke o promjeni oblika JKP Gradska groblja Visoko, p.o. i organizovanju javnog preduzeća u obliku društva sa ograničenom odgovornošću u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima ("Službeni glasnik Općine Visoko", broj: 08/06, 05/09 i 09/13), Općinsko vijeće Visoko, na 4. sjednici, održanoj 27.01.2017. godine, donijelo je:

Z A K L J U Č A K

o davanju ovlaštenja predstavniku Općine u Skupštini JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko za razrješenje i imenovanje člana Nadzornog odbora JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko na kraći period

I

Općinsko vijeće Visoko ovlašćuje predstavnika Općine u Skupštini JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko da razriješi člana Nadzornog odbora JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko, na lični zahtjev.

Mirha Duraković, član

II

Općinsko vijeće Visoko ovlašćuje predstavnika Općine u Skupštini JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko da izvrši imenovanje člana Nadzornog odbora na kraći period, odnosno do okončanja postupka za konačno imenovanje Nadzornog odbora JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko,

Alma Šahinović, član

III

Općinsko vijeće ovlašćuje predstavnika Općine u Skupštini JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko da Skupština JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko na osnovu ovlašćenja datih u tačkama I i II ovog zaključka donese potrebne odluke.

IV

Daje se ovlaštenje Općinskoj načelnici da u skladu sa Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima u FBiH, provede utvrđeni postupak, te Općinskom vijeću predloži konačno imenovanje članova Nadzornog odbora JKP "Gradska groblja" d.o.o. Visoko.

V

Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku Općine Visoko".

Broj: 01/1-02-18/17
30.01.2017. godine
Visoko

PREDSJEDAVAJUĆI
Općinskog vijeća Visoko
Bajro Fejzić, s.r.

13.

Na osnovu člana 15. stav 1. alineja 2. i 7. Zakona o principima lokalne samouprave („Službene novine FBiH“, broj 49/06 i 51/09), člana 33. stav 1. tačka 6. Statuta Općine Visoko ("Službeni glasnik općine Visoko", broj 1/11 i 8/13), Općinska načelnica Visoko donosi

O D L U K U

o organizovanju Jedininstvenog općinskog organa uprave Općine Visoko

I – OSNOVNE ODREDBE**Član 1.**

Ovom odlukom uređuje se organizacija Jedininstvenog općinskog organa uprave u okviru kojih se obavljaju poslovi lokalne samouprave i upravni poslovi iz samoupravnog djelokruga Općine, kao i poslovi kantonalne uprave prenesene na Općinu, organizacione jedinice službi za upravu, djelokrug njihovog rada, te način rukovođenja.

Član 2.

Za obavljanje poslova lokalne samouprave i upravnih poslova iz samoupravnog djelokruga općine utvrđenih Zakonom i Statutom općine organizuje se Jedininstveni općinski organ uprave.

Član 3.

Općinski načelnik/Općinska načelnica (u daljem tekstu: načelnik/načelnica) rukovodi Jedininstvenim općinskim organom uprave.

II – OPĆINSKE SLUŽBE ZA UPRAVU**Član 4.**

Jedininstveni općinski organ uprave čine:

1. Služba za finansije, privredu i društvene djelatnosti
2. Služba za lokalni ekonomski razvoj, komunalne poslove i zaštitu okoline
3. Služba za urbanizam, stambene, geodetske poslove i katastar nekretnina,
4. Služba za opću upravu, inspekcijske poslove i boračko-invalidsku zaštitu;
5. Služba za poslove Općinskog načelnika /načelnice i Općinskog vijeća;
6. Služba civilne zaštite.

Član 5.

U okviru službi mogu se formirati odsjeci kao osnovne organizacione jedinice u kojima se obavljaju naročito složeni poslovi i u većem obimu, a za čije obavljanje je neophodno da se grupišu po istovrsnosti, složenosti, odnosno međusobnoj povezanosti i za koje je potreban veći stepen samostalnosti u rukovođenju.

Član 6.

Jedininstvenim općinskim organom uprave rukovodi načelnik / načelnica u skladu sa Zakonom, Statutom i ovom Odlukom.

Sekretar Jedinog jedinog organa uprave obavlja poslove od značaja za unutrašnju organizaciju i rad Općine, koordinira i usmjerava rad općinskih službi, ostvaruje saradnju između organa i drugih tijela državne službe i preduzeća, realizuje programe rada Općine.

Poslove iz stava 2. ovog člana, sekretar Jedinog jedinog organa uprave ostvaruje u dogovoru sa pomoćnicima načelnika/načelnice, a pomoćnici su dužni postupiti po utvrđenom dogovoru.

Općinskim službama rukovodi pomoćnik načelnika/načelnice.

Pomoćnik načelnika/načelnice obavlja poslove rukovodnog karaktera unutar osnovne organizacione jedinice.

Za obavljanje poslova iz stava 2. i 5. ovog člana, sekretar i pomoćnik neposredno odgovaraju načelniku/načelnici.

Interni revizor je nezavisan u svom radu, te obavlja poslove interne kontrole finansijskog upravljanja i kontrole budžetskih sredstava, a za svoj rad odgovoran je načelniku/načelnici.

Odsjekom rukovodi šef odsjeka koji nema status rukovodećeg državnog službenika.

Član 7.

Odlukom o unutrašnjoj organizaciji Jedinog jedinog općinskog organa uprave općine Visoko utvrđuje se unutrašnja organizacija Jedinog jedinog općinskog organa uprave u skladu sa zakonom.

Odluku iz prethodnog stava ovog člana donosi načelnik/načelnica.

Član 8.

Načelnik/načelnica u okviru svoje nadležnosti:

- predstavlja i zastupa Općinu,
- rukovodi općinskim službama,
- provodi općinsku politiku i izvršava općinske propise,
- putem općinskih službi izvršava prenesene poslove od strane viših organa vlasti,
- izrađuje i Vijeću na usvajanje podnosi nacrt i prijedlog budžeta, ekonomske planove, razvojne planove, investicione programe, prostorne i urbanističke planove i ostale planske i regulatorne dokumente koji se odnose na korištenje i

upravljanje zemljištem, uključujući zoniranje i korištenje javnog zemljišta,

- provodi Općinski budžet,
- utvrđuje organizaciju službi za upravu i drugih službi Jedinog jedinog organa uprave,
- donosi pravilnik o unutrašnjoj organizaciji službi Jedinog jedinog organa uprave,
- odlučuje o prijemu u radni odnos državnih službenika i namještenika, kao i drugim statusnim pitanjima tih lica u skladu sa zakonom,
- donosi opće i pojedinačne akte,
- osigurava saradnju općinskih službi sa ombudsmanima i drugim institucijama, privrednim i drugim subjektima,
- raspisuje tendere za radove i usluge,
- obavlja i druge poslove u skladu sa ovlaštenjima iz zakona, Statuta Općine i drugih propisa.

Član 9.

Služba za finansije, privredu i društvene djelatnosti vrši poslove i zadatke putem Odsjeka za finansije, Odsjeka za privredu i Odsjeka za društvene djelatnosti:

1. Odsjek za finansije vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u okviru prava i dužnosti općine u oblasti finansija, budžeta, računovodstva i drugih srodnih oblasti,
- obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione, normativno - pravne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa vezanih za oblasti iz nadležnosti Odsjeka,
- priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz nadležnosti Odsjeka za načelnika/načelnicu i Općinsko vijeće,
- sprovodi utvrđenu politiku iz oblasti budžeta i finansija,
- obavlja poslove planiranja, praćenja i izvještavanja o izvršenju budžeta,
- priprema smjernice i uputstva o izvršavanju budžeta i trošenju budžetskih sredstava ostalim budžetskim korisnicima,

- vodi računovodstvene i knjigovodstvene poslove,
- knjigovodstveno prati i evidentira sve promjene, prati finansijsko stanje i utrošak sredstava komunalne naknade, te prati naplatu prihoda Općine,
- vrši obračun i isplatu plaća i drugih primanja iz radnih odnosa,
- obavlja poslove jedinstvenog računa trezora,
- vodi evidenciju naplate komunalne naknade i naknade za korištenje građevinskog zemljišta,
- vrši usaglašavanje stanja potraživanja i obaveza sa pravnim i fizičkim licima po osnovu komunalne naknade,
- vrši likvidaturu svih obaveza po osnovu komunalne naknade,
- prati stanje i rješava u upravnim stvarima i preduzima upravne i druge mjere iz nadležnosti Odsjeka,
- vodi evidencije iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši stručne i administrativne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti, kao i poslove po zadatku načelnika/načelnice.

2. Odsjek za privredu vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u okviru prava i dužnosti općine u oblasti privrede, poljoprivrede, turizma i drugih srodnih oblasti,
- obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione, normativno - pravne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa vezanih za oblasti iz nadležnosti Odsjeka,
- priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz nadležnosti Odsjeka za načelnika/načelnicu i Općinsko vijeće,
- koordinira, priprema prijedloge dokumenata Strateškog plana, privredno-industrijskih zona i drugih strateških dokumenata,
- predlaže, u okviru ovlaštenja, mjere prema javnim preduzećima, privrednim

društvima i drugim organizacijama od značaja za općinu,

- vodi aktivnosti na uspostavljanju javno-privatnog partnerstva i izradi razvojnih projekata i biznis planova privatnog poduzetništva,
- učestvuje u realizaciji programa razvoja i predlaže mjere unapređenja stanja u privrednim djelatnostima,
- prati stanje i rješava u upravnim stvarima i preduzima upravne i druge mjere iz nadležnosti Odsjeka,
- vodi registre iz oblasti koje su u nadležnosti Odsjeka,
- sarađuje sa udruženjima privrednika i drugim udruženjima iz oblasti privrede, pruža pomoć privrednim društvima i vrši promovisanje istih,
- izvršava poslove iz oblasti poljoprivrede i vodoprivrede koji su u nadležnosti Općine,
- izvršava poslove iz oblasti javnog prevoza lica, stvari i izdaje saglasnosti na red vožnje pravnim licima koja se bave prevozom putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju,
- umrežavanje privrednih subjekata i uspostavljanje partnerstva između privatnog i javnog sektora,
- stručna podrška start-up poduzetnicima (obuka za samostalno vođenje biznisa),
- priprema promotivnog materijala (brošure, prospekti, prikaz općine i sl.),
- učešće na sajmovima i izložbama,
- organizovanje promotivnih manifestacija,
- vrši poslove javne nabavke u okviru nadležnosti Službe,
- vrši stručne i administrativne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti, kao i poslove po zadatku načelnika/načelnice.

3. Odsjek za društvene djelatnosti vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u oblasti obrazovanja i odgoja, kulture, sporta, zdravstva i socijalne zaštite, te obezbjeđuje saradnju sa organima drugih općina i organa Kantona u oblastima iz nadležnosti Odsjeka,

- obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione i normativno - pravne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa iz nadležnosti Odsjeka,
- priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz svoje nadležnosti za načelnika/načelnicu i Općinsko vijeće,
- predlaže, u okviru ovlaštenja, mjere prema javnim ustanovama i preduzećima, te drugim organizacijama od značaja za Općinu,
- rješava u upravnim stvarima i preduzima upravne i druge mjere iz svoje nadležnosti,
- vodi registar udruženja građana za oblasti iz svoje nadležnosti,
- prati stanje u oblastima obrazovanja i odgoja, kulture, sporta, zdravlja i socijalne zaštite, poduzima i predlaže poduzimanje potrebnih mjera u ovim oblastima,
- stara se o zaštiti dobara i predmeta kulturno-historijskog nasljeđa,
- prati stanje i provodi mjere u oblasti pitanja mladih i nevladinog sektora,
- sarađuje sa nevladinim organizacijama, udruženjima građana i međunarodnim institucijama po pitanju mladih i nevladinog sektora, te vodi potrebne evidencije,
- stara se o stvaranju uslova za razvoj i slobodno djelovanje lokalnih informativnih medija u skladu sa zakonom,
- vrši stručne i administrativne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši i druge poslove iz svoje nadležnosti, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

Član 10.

Služba za lokalni ekonomski razvoj, komunalne poslove i zaštitu okoline vrši poslove i zadatke putem Odsjeka za lokalni ekonomski razvoj i Odsjeka za komunalne poslove i zaštitu okoline

1. Odsjek za lokalni ekonomski razvoj vrši sljedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u okviru prava i dužnosti općine u oblasti lokalno-ekonomskog razvoja i drugih srodnih oblasti,
- obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione, normativno - pravne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa vezanih za oblasti iz nadležnosti Odsjeka,
- priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz nadležnosti Odsjeka za načelnika/načelnicu i Općinsko vijeće,
- organizuje, vodi i prati aktivnosti apliciranja za grantove i fondove domaćih i međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija,
- istražuje mogućnosti za prikupljanje sredstava potrebnih za razvojne programe i projekte,
- prati stanje i rješava u upravnim stvarima i preduzima upravne i druge mjere iz nadležnosti Odsjeka,
- razvija saradnju sa Regionalnom razvojnom agencijom,
- vodi registre za oblasti iz nadležnosti Odsjeka,
- priprema i učestvuje u izradi projektno-investicione dokumentacije za izgradnju i obnovu infrastrukturnih i drugih objekata na području općine i u tom cilju ostvaruje saradnju sa međunarodnim i drugim organizacijama i zajednicama, federalnim i kantonalnim organima i drugim upravnim organizacijama i institucijama,
- prati, priprema i aplicira na javne pozive za pristupne fondove EU i IPA fondove za prekograničnu saradnju,
- priprema i učestvuje u izradi projektno-investicione dokumentacije za izgradnju i obnovu i uspostavljanje novih privrednih i poljoprivrednih objekata i malih proizvodnih pogona na ekonomsko - profitabilnim osnovama, a u svrhu zapošljavanja stanovništva na području općine,
- praćenje aktivnosti i izvještavanje o realizaciji Strategije razvoja Općine Visoko,

- priprema promotivnog materijala (brošure, prospekti, prikaz općine i sl.),
- stalni kontakt sa domaćim i stranim investitorima,
- organizovanje i učešće u organizovanju i pripremi javnih informativnih kampanja o značaju novih ulaganja i promovisanje poslovanja koje je društveno odgovorno prema lokalnoj zajednici, životnoj sredini, filantropske aktivnosti,
- vrši stručno-operativne poslove izrade studijsko - analitičkih dokumenata razvoja općine i mogućnosti investicionih ulaganja,
- vrši poslove iz oblasti javne nabavke u okviru nadležnosti Službe,
- priprema prijedloge planova, programa i projekata infrastrukturnih objekata u mjesnim zajednicama i predlaže mjere za unapređenje stanja u mjesnim zajednicama,
- vrši stručne i administrativne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti, kao i poslove po zadatku načelnika/načelnice.

2. Odsjek za komunalne poslove i zaštitu okoline vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata u oblastima komunalne djelatnosti, oblasti cestovnog saobraćaja i javnih cesta i zaštite okoliša,
- provodi utvrđenu politiku o pitanjima iz nadležnosti Odsjeka,
- rješava u upravnim stvarima u prvostepenom postupku o pitanjima iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši statističku obradu podataka o poslovima iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši analitičko praćenje stanja i kretanja u oblastima iz svoje nadležnosti,
- stara se o realizaciji i prati realizaciju budžetskih sredstava odobrenih za poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši izradu propisa i drugih akata koje donosi Općinsko vijeće i načelnik /načelnica, daje mišljenja, prijedloge i sugestije kod izrade propisa i drugih akata koja usvajaju nadležni organi Kantona i Federacije BiH iz svoje nadležnosti,

- organizuje, ugovara i vrši nadzor radova na realizaciji programa, analizira, inicira i izrađuje akte iz komunalnih oblasti,
- organizuje, ugovara i vrši nadzor radova na realizaciji programa iz komunalne oblasti,
- obavlja i druge poslove koji po svojoj prirodi spadaju u ove i slične vrste poslova u komunalnoj oblasti,
- vodi evidencije u oblastima iz svoje nadležnosti,
- učestvuje u uzradi prijedloga programa održavanja objekata zajedničke komunalne potrošnje, održavanja i modernizacije komunalne infrastrukture,
- organizuje, ugovara i vrši nadzor radova na realizaciji programa iz komunalnih oblasti
- vrši poslove praćenja stanja zaštite okoline,
- osigurava uvjete za provođenje mjera zaštite okoline od zagađenja,
- predlaže mjere za unapređenje stanja u oblasti zaštite okoline,
- vrši stručne i administrativne poslove iz oblasti Odsjeka,
- vrši i druge poslove iz svog djelokruga, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

Član 11.

Služba za urbanizam, stambene, geodetske poslove i katastar nekretnina vrši poslove i zadatke putem Odsjeka za urbanizam , prostorno planiranje i stambene poslove i Odsjeka za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina.

1. Odsjek za urbanizam, prostorno planiranje i stambene poslove vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata u oblastima prostornog planiranja i građenja,
- provodi utvrđenu politiku o pitanjima iz nadležnosti Odsjeka,
- vodi upravni postupak i rješavanje najsloženijih upravnih stvari u prvostepenom upravnom postupku (poseban ispitni postupak),
- vodi postupak utvrđivanja činjenica o kojima se vodi službena evidencija i

izdaje odgovarajuća uvjerenja o tim činjenicama

- vrši statističku obradu podataka o poslovima iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši analitičko praćenje stanja i kretanja u oblastima iz svoje nadležnosti,
- stara se o realizaciji i prati realizaciju budžetskih sredstava odobrenih za poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši izradu propisa i drugih akata koje donosi Općinsko vijeće i načelnik /načelnica, daje mišljenja, prijedloge i sugestije kod izrade propisa i drugih akata koja usvajaju nadležni organi Kantona i Federacije BiH iz svoje nadležnosti,
- vrši stručno-operativne poslove u pripremi, donošenju i provođenju prostorno - planske dokumentacije (Prostorni plan, Urbanistički plan, regulacioni planovi, urbanistički projekti i planovi parcelacije),
- vrši poslove obračuna naknada po osnovu pogodnosti (renta), uređenja i korištenja građevinskog zemljišta i obračuna naknada za korištenje javnih površina, te prati njihovu naplatu,
- vrši izradu prijedloga Odluke o visini naknade za održavanje zajedničkih dijelova i uređaja zgrade i pruža stručnu pomoć u provođenju Zakona o upravljanju i održavanju stambenih i stambeno-poslovnih zgrada,
- priprema i vodi postupak dodjeljivanja na korištenje i nadzora korištenja stanova i poslovnih prostora u vlasništvu Općine,
- vrši ugovaranje, fakturisanje i praćenje naplate po osnovu zakupa poslovnih i stambenih prostora Općine,
- obavlja poslove i priprema dokumentaciju potrebnu za obnovu i sanaciju stambenog fonda, kao i objekata u vlasništvu Općine,
- vrši poslove javne nabavke u okviru nadležnosti Službe,
- vodi evidencije u oblastima iz svoje nadležnosti,
- vrši stručne i administrativne poslove iz oblasti Odsjeka,
- vrši i druge poslove iz svog djelokruga, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

2. Odsjek za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata u oblasti katastra nekretnina, geodetskoj i imovinsko-pravnoj oblasti,
- provodi utvrđenu politiku o pitanjima iz nadležnosti Odsjeka,
- rješava u upravnim stvarima u prvostepenom postupku o pitanjima iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši statističku obradu podataka o poslovima iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši analitičko praćenje stanja i kretanja u oblastima iz svoje nadležnosti,
- stara se o realizaciji i prati realizaciju budžetskih sredstava odobrenih za poslove iz nadležnosti Odsjeka,
- vrši izradu propisa i drugih akata koje donosi Općinsko vijeće i načelnik /načelnica, daje mišljenja, prijedloge i sugestije kod izrade propisa i drugih akata koja usvajaju nadležni organi Kantona i Federacije BiH iz svoje nadležnosti,
- vrši poslove održavanja premjera i katastra nekretnina,
- provodi promjene na zemljištu i kompjutersku obradu podataka na provođenju promjena na katastarskim planovima i operatu,
- vrši održavanje GIS-a,
- vrši poslove vještačenja i druge poslove iz oblasti katastra u postupcima za koje su nadležni drugi organi, odnosno službe,
- izdaje uvjerenja i izvode, odnosno kopije podataka premjera i katastra nekretnina,
- vrši obračun, praćenje i evidenciju naknada po osnovu komunalne naknade i naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta,
- vodi evidencije u oblastima iz svoje nadležnosti,
- vrši stručne i administrativne poslove iz oblasti Odsjeka,
- vrši i druge poslove iz svog djelokruga, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

Član 12.

Služba za opću upravu, inspekcijske poslove i boračko-invalidsku zaštitu vrši poslove i zadatke putem Odsjeka za opću upravu i zajedničke poslove i Odsjeka za inspekcijske poslove i Odsjeka za boračko-invalidsku zaštitu i raseljena lica.

1. Odsjek za opću upravu i zajedničke poslove vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u oblasti opće uprave i zajedničkih poslova,
- sprovodi utvrđenu politiku, te učestvuje u izradi planova, projekata i programa iz nadležnosti Odsjeka,
- obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione i normativno - pravne poslove iz svoje nadležnosti,
- analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa iz svoje nadležnosti,
- priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz svoje nadležnosti za načelnika/načelnicu i Općinsko vijeće,
- prati stanje i rješava u upravnim stvarima i preduzima druge mjere u oblasti iz svoje nadležnosti,
- rješava u upravnim i vanupravnim stvarima za koje nisu nadležne ostale općinske službe,
- vrši poslove iz oblasti javne nabavke za zajedničku potrošnju svih službi uprave,
- vodi evidenciju i vrši sve poslove u vezi sa radnim odnosima,
- pruža pravnu pomoć građanima,
- vodi biračke spiskove,
- vrši poslove građanskog stanja,
- vrši ovjere potpisa, rukopisa i prepisa,
- vrši poslove organizacije općinske uprave,
- vrši poslove prijemne kancelarije, uključujući prijem, evidentiranje, arhiviranje i otpremu pošte,
- vrši poslove ekonomata, umnožavanje materijala, pružanje usluga prevoza, održavanje voznog parka,
- opsluživanje telefonske centrale, obezbjeđenja i održavanja čistoće zgrade,
- vrši administrativne poslove za mjesne zajednice,

- prikuplja, objedinjuje i analizira izvještaje o radu organa mjesnih zajednica,
- učestvuje u organizovanju izbora za organe mjesnih zajednica,
- vrši stručne i administrativne poslove iz svoje nadležnosti,
- vrši i druge poslove iz svog djelokruga, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

U okviru Odsjeka je Centar za birački spisak.

Za obavljanje poslova iz nadležnosti opće uprave osnivaju se izvan sjedišta slijedeći mjesni uredi:

- Mjesni ured Buci,
- Mjesni ured Gračanica,
- Mjesni ured Moštre.

Poslovi prijemne kancelarije za sve službe uprave obavljaju se u Centru za pružanje usluga građanima i u Centru za dozvole.

2. Odsjek za inspekcijske poslove vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u oblasti inspekcijskog nadzora,
- sprovodi utvrđenu politiku, te učestvuje u izradi planova, projekata i programa iz nadležnosti Odsjeka,
- obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione i normativno - pravne poslove iz svoje nadležnosti,
- analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa iz svoje nadležnosti,
- prati stanje i rješava u upravnim stvarima i preduzima druge mjere u oblasti iz svoje nadležnosti,
- vrši neposredni inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona i drugih propisa iz oblasti građenja, sanitarno-komunalnih poslova, trgovine i kontrole vodnih objekata iz nadležnosti Općine,
- vrši stručne i administrativne poslove iz svoje nadležnosti,
- vrši i druge poslove iz svog djelokruga, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

3. Odsjek za boračko-invalidsku zaštitu i raseljena lica vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u oblasti boračko-invalidske zaštite i izbjeglih i raseljenih lica, te obezbjeđuje saradnju sa organima drugih općina i organa Kantona u oblastima iz nadležnosti Odsjeka,
 - obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione i normativno - pravne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
 - analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa iz nadležnosti Odsjeka,
 - priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz svoje nadležnosti za načelnika/načelnicu i Općinsko vijeće,
 - rješava u upravnim stvarima i preduzima upravne i druge mjere iz svoje nadležnosti,
 - prati stanje u oblastima boračko-invalidske zaštite i izbjeglih i raseljenih lica, poduzima i predlaže poduzimanje potrebnih mjera u ovim oblastima,
 - izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u okviru prava i dužnosti Općine u oblasti boračko-invalidske zaštite i raseljenih lica,
 - planira i učestvuje u implementaciji svih oblika zaštite i brige o boračko-invalidskoj populaciji uz saradnju odgovarajućih službi,
 - vodi evidenciju izbjeglih i raseljenih lica,
 - učestvuje u rješavanju problema smještaja izbjeglih i raseljenih lica,
 - vrši stručne i administrativne poslove iz nadležnosti Odsjeka,
 - vrši i druge poslove iz svoje nadležnosti, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice
- obavlja stručno - operativne, administrativne, savjetodavne i druge poslove u cilju obezbjeđenja normalnog funkcionisanja i saradnje između pojedinih službi, drugih organa i organizacija,
 - koordinira rad između Općinskog vijeća, načelnika/načelnice i drugih općinskih službi,
 - obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione i normativno - pravne poslove u oblastima iz svoje nadležnosti,
 - vodi protokolarne poslove, uključujući vođenje dnevnih planova, sastanaka i obaveza načelnika/načelnice,
 - organizira prijeme delegacija, grupa i pojedinaca iz zemlje i inostranstva i međunarodnih organizacija
 - priprema sjednice Kolegija načelnika /načelnice i prati realizaciju zaključaka i zaduženja pomoćnika načelnika/ce,
 - izvještava načelnika/načelnicu o dostavljenim informacijama, izvještajima, analizama, radnim materijalima normativnih, općih i drugih akata i drugim materijalima dostavljenih od službi za upravu, javnih preduzeća i ustanova i drugih subjekata, na zahtjev načelnika/načelnice ili po službenoj dužnosti,
 - analizira, inicira i utvrđuje, uz učešće pomoćnika načelnika/ce, nacрте i prijedloge akata koje donosi načelnik/načelnica ili ih predlaže Općinskom vijeću na razmatranje i usvajanje,
 - vrši stručne i administrativne poslove u pripremi nacрта i prijedloga propisa i drugih akata za načelnika/načelnicu, te druge poslove za pripremanje sjednica Kolegija načelnika/načelnice, kao i praćenje realizacije odluka i zaključaka Općinskog vijeća koji se odnose na obaveze načelnika/načelnice,
 - vodi evidenciju i čuvanje originala propisa i drugih općih akata načelnika /načelnice,
 - vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o radu načelnika/načelnice,
 - prati realizaciju strateških ciljeva razvoja općine,
 - vrši planiranje ljudskih resursa,

Član 13.**Služba za poslove Općinskog načelnika / načelnice i Općinskog vijeća** vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u oblasti lokalne uprave i samouprave iz djelokruga i nadležnosti Općine,

- vrši poslove opsluživanja lokalne mreže računara,
- vodi cjelokupnu organizaciju javnog menadžmenta, u cilju povećanja efikasnosti, transparentnosti, pristupa informacijama, reaktivnosti na zahtjeve i potrebe građana, putem strateškog korištenja IT sistema,
- vrši poslove analize, nadogradnje i održavanja sistema upravljanja kvalitetom i okolišom u skladu sa ISO 9001:2015 i 14001:2015,
- uspostavlja saradnju sa kantonalnim i federalnim organima i institucijama, nevladinim organizacijama i udruženjima, međunarodnim organizacijama, predstavnicima vlada i drugim subjektima u pitanjima koja se tiču načelnika/načelnice,
- vodi poslove organizacije pozivanja medija i prezentacije zvaničnih informacija na press konferencijama ili drugoj formi, izrada i dostavljanje medijima zvaničnih saopćenja, poslovi sastavljanja informacija o stanju ili nekom pitanju za javnost ili na zahtjev medija, institucija društva i sl.
- vrši poslove informisanja javnosti o radu načelnika/načelnice i općinskih službi - poslove PR-a (odnosi s javnošću),
- priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz svoje nadležnosti za Općinsko vijeće,
- vrši stručne i administrativne poslove u pripremi nacrti i prijedloga propisa i drugih akata za Općinsko vijeće, te druge poslove u vezi sa pripremanjem sjednica Vijeća i radnih tijela Vijeća, kao i praćenje realizacije njihovih odluka i zaključaka,
- vrši stručne analize, priprema izvještaje i informacije za potrebe Općinskog vijeća,
- snima sjednice Vijeća i po potrebi sjednice drugih organa i tijela, izrada zapisnika sa sjednica,
- pruža stručnu i drugu pomoć klubovima vijećnika i vijećnicima u ostvarivanju njihovih prava i dužnosti,
- koordinira rad između Općinskog vijeća, Općinske načelnice i drugih općinskih službi,
- vodi evidenciju i čuvanje originala propisa i drugih općih akata Općinskog vijeća i radnih tijela Općinskog vijeća,
- stara se o blagovremenom objavljivanju akata u Službenom glasniku i Web stranici Općine,
- vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o radu Općinskog vijeća i njihovih radnih tijela,
- vrši operativno-tehničke i druge poslove za potrebe predsjedavajućeg Općinskog vijeća,
- rješava u upravnim stvarima i preduzima upravne i druge mjere iz svoje nadležnosti,
- vrši poslove javne nabavke u okviru nadležnosti Službe,
- vrši stručne i administrativne poslove iz nadležnosti Službe,
- vrši i druge poslove iz svoje nadležnosti, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

Član 14.

Služba civilne zaštite vrši slijedeće poslove i zadatke:

- prati, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa u okviru prava i dužnosti Općine u oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i zaštite od požara,
- obavlja studijsko - analitičke, informaciono - dokumentacione i normativno-pravne poslove u oblastima iz nadležnosti Službe,
- analizira, inicira i učestvuje u izradi propisa iz svoje nadležnosti,
- priprema prijedloge općinskih propisa vezanih za oblasti iz nadležnosti Službe za načelnika/načelnicu i Općinsko vijeće,
- sprovodi utvrđenu politiku iz svoje nadležnosti,
- vrši poslove javne nabavke iz nadležnosti Službe,
- organizira, priprema i provodi zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća na području općine,
- izrađuje procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća u općini,
- priprema program zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u općini,

- predlaže plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u općini,
- prati stanje priprema za zaštitu i spašavanje i predlaže mjere za unapređenje organiziranja i osposobljavanja Civilne zaštite,
- organizira, izvodi i prati realizaciju obuke građana na provođenju lične i uzajamne zaštite,
- organizira i koordinira provođenje mjera zaštite i spašavanja,
- vrši popunu ljudstvom štabova civilne zaštite i određuje povjerenike civilne zaštite, te osigurava njihovo opremanje materijalno-tehničkim sredstvima i organizira i prati realizaciju njihove obuke,
- podnosi izvještaj o svom radu načelniku/načelnici i Općinskom vijeću,
- priprema informacije i druge materijale o stanju iz oblasti zaštite od požara,
- koordinira aktivnosti sa privrednim subjektima u vezi sa planovima i zaštitom od požara,
- neposredno učestvuje u akcijama gašenja požara i spašavanja,
- vrši poslove obavještavanja, osmatranja, otkrivanja i praćenja opasnosti od prirodnih i drugih nesreća putem Operativnog centra civilne zaštite, te pravovremeno izvještava nadležne organe i uzbuđuje stanovništvo o predstojećoj ili nastaloj opasnosti,
- rješava u upravnim stvarima i preduzima upravne i druge mjere za oblasti iz nadležnosti Službe,
- koordinira i prati proces deminiranja u općini,
- vrši stručne i administrativne poslove iz svoje nadležnosti,
- vrši poslove održavanja čistoće zgrade i prostora ispred zgrade,
- vrši poslove održavanja javnih površina i parkova, javnih objekata, objekata javne rasvjete, postavljanje banera i slično,
- vrši poslove dostavljanja službene pošte za Jedinствен općinski organ uprave,
- vrši nadzor nad sistemom zaštite i obezbjeđenja na području općine Visoko,

- vrši i druge poslove iz svoje nadležnosti, kao i poslove po zadatku načelnika /načelnice.

U okviru Službe djeluje Operativni Centar.

IV – ZAVRŠNE ODREDBE

Član 15.

U roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove odluke načelnik/načelnica će donijeti Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Jedinственog općinskog organa uprave općine Visoko.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Jedinственog općinskog organa uprave općine Visoko bliže će se odrediti poslovi koje vrše državni službenici i namještenici, broj državnih službenika i namještenika i druga pitanja.

Član 16.

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o organizovanju Jedinственog općinskog organa uprave Općine Visoko, broj: 01/2-02-1300/13 od 14.11.2013. godine.

Član 17.

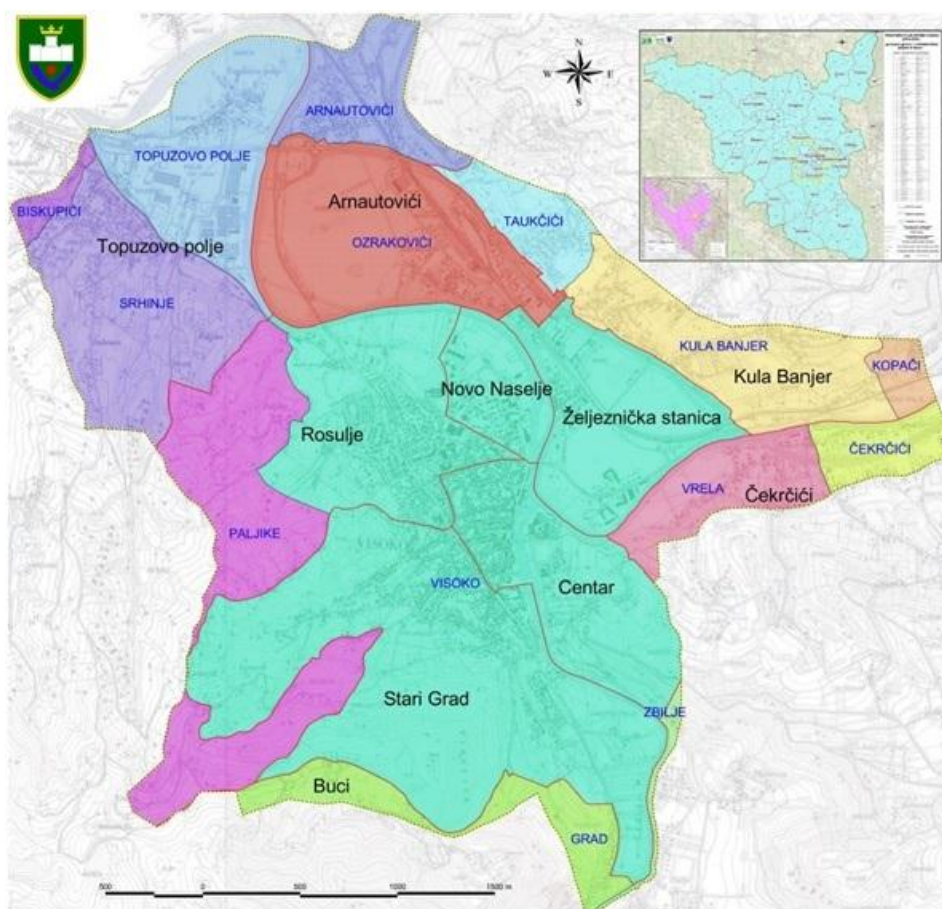
Postojeće općinske službe Općine Visoko nastaviti će obavljati poslove iz okvira svoje nadležnosti do donošenja Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Jedinственog općinskog organa uprave Općine Visoko.

Član 18.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku općine Visoko".

**Broj:01/2-02-1954/16
30.12.2016. godine
Visoko,**

**OPĆINSKA
NAČELNICA VISOKO
mr.sci. Amra Babić, s.r.**

URBANISTIČKI PLAN ZA URBANO PODRUČJE VISOKO (2016 – 2034.)

- tekstualni dio
- grafički dio

URBANISTIČKI PLAN ZA URBANO PODRUČJE VISOKO (2016 – 2034.)

Nosilac pripreme:	OPĆINA VISOKO Služba za prostorno uređenje, imovinsko-pravne, geodetske, stambeno-komunalne poslove i zaštitu okoline općine Visoko
Nosilac izrade:	Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje, Zenica
DIREKTOR	Sumbuljević Aida, dipl.ing.arh.
RADNI TIM:	
Koordinator i voditelj:	Beganović - Hasanica Alma, dipl.ing.arh.
Saradnici:	Hodžić Fikreta, dipl.ing.građ. Spahić - Rustempašić Samira, dipl.ing.arh. Črnica Damir, dipl.ing.maš. Klepo Melina, dipl.ing.arh. Sajević Branislav, dipl.ecc.
Grafička obrada:	Delić Jusuf, građ.teh. Kovačević Saša, građ.teh. Ajanović Senada, arh.teh. Mahić Semir, el.teh.
Tehnička priprema:	Džafić Senada, teh.sekr. Hadžić Goran, građ.teh. Majdov Miloš, kopirant

ORGANIZACIJE KOJE SU SURADIVALE NA IZRADI PLANA:

- Stručni tim za pripremu izrade Urbanističkog plana za urbano područje Visoko
- JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo,
Podružnica „Elektrodistribucija“ Zenica
- Elektroprenos BiH,
Operativno područje Sarajevo
- JKP „Visoko“, d.o.o. Visoko
- Telemach, d.o.o Sarajevo
- „BH-GAS“, d.o.o. Sarajevo
- JP „Visoko Ekoenergija“, d.o.o. Visoko
- Zavičajni muzej Visoko
- Nadležna Kantonalna ministarstva
- Federalni zavod za statistiku,
Služba za statistiku za područje ZE-DO kantona
- Javna preduzeća u općini Visoko
- Javne ustanove u općini Visoko
- Turistička zajednica Visoko
- Privredni subjekti

IZVORI PODATAKA ZA PROJEKCIJU PROSTORNOG UREĐENJA:

- Studije rađene za potrebe izrade Urbanističkog plana za urbano područje Visoko

Za potrebe izrade Urbanističkog plana za urbano područje Visoko, nisu rađene nove studije.

Da bi se sagledale i definirale pojedine oblasti Plana, npr. saobraćaj i sl., korištene su studije rađene za potrebe izrade Prostornog plana ZE-DO kantona, kao i studije koje su radila pojedina ministarstva i druge institucije za svoje potrebe, na području Kantona ili Federacije.

Za oblast kulturno-historijskog naslijeđa korištene su i studije rađene u ranijim periodima.

- Prostorno-prometna studija ZE-DO kantona
(„TZI Inženjering“, d.o.o Sarajevo, 2007.god.)
- Studija kulturno-historijskog naslijeđa, rađena za potrebe izrade Prostornog plana općine Visoko za period 1986-2000.god.
- Studija kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa
(„DVOKUT PRO“ Sarajevo, 2007.god.)
- Demografska studija, prof. Ilija Bošnjović (2007.god.)
- Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za Zeničko-dobojski kanton
(Poljoprivredno – prehrambeni fakultet u Sarajevu, 2011.god.)
- Plan upravljanja otpadom
- Strategije razvoja na nivou BiH, Federacije BiH, Kantona i Općine
 - Strategija razvoja općine Visoko, 2015 - 2021. godina
(Lokalna zajednica, Komisija za izradu Strategije razvoja općine Visoko, 2015.god.)
 - Strategija upravljanja vodama Federacije BiH (2010-2020.god.)
(Konzorci: Zavod za vodoprivredu, d.d. Sarajevo i Zavod za vodoprivredu d.o.o. Mostar, 2010.god.)
 - Regionalna strategija ekonomskog razvoja za Sarajevsku makro regiju
(SERDA, 2004.god.)
- Ostala literatura i projekti
 - Elaborat zaštite izvorišta Vrutak i Šećine njive, Visoko
(Institut za geologiju, građevinskog fakulteta u Sarajevu)
 - Projekat postojećeg stanja kanalizacione mreže i idejni projekat glavnih kanalizacionih kolektora za grad Visoko i uređaj za prečišćavanje otpadnih voda
(„Zavod za vodoprivredu“, d.d Sarajevo, 2003.god.)
 - Izvještaj o vodosnabdijevanju na području općine Visoko
 - Glavni projekat dogradnje vodovodnog sistema Visoko, podsistem „Gračanica“, podsistem „Moštre“
(„Zavod za vodoprivredu“, d.d. Sarajevo)
 - Investicioni program Općine Visoko u oblasti komunalne infrastrukture –vodosnabdijevanje
(„Stručna radna grupa Općine Visoko“)
 - Glavni projekat izgradnje kolektora otpadnih voda sa regulacijom rijeka Bosne i Fojnice u Visokom
(„Stručna radna grupa Općine Visoko“)
- Prostorno planska dokumentacija
 - Prostorni plan Zeničko-dobojskog kantona (2009-2029.god.)
(„Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje Zenica“)
 - Prostorni plan općine Visoko 2014-2034. godina
(„Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje Zenica“)

- Urbanistički plan grada Visokog (1986-2000.)
(„Zavod za planiranje razvoja grada Sarajevo“)
 - Karta „Namjena površina“ (članom 4. Odluke o provođenju Prostornog plana općine Visoko (2002-2020.) („Sl.glasnik općine Visoko“, broj 7/03), inkorporirana je karta „Namjena površina“ - Urbanistički plan grada Visoko u Prostorni plan općine Visoko.), Djelovodni protokol broj: 03/1-23-1-285/04 od 04.11.2004.godine
(„Zavod za planiranje razvoja grada Sarajevo“)
 - Regulacioni plan „Priječko“ – izmjena i dopuna
(„Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje Zenica“)
 - Regulacioni plan „Centralno gradsko jezgro Visoko“
(„Institut za arhitekturu urbanizam i prostorno planiranje“ Sarajevo)
 - Regulacioni plan „Čekrekčije“
(„Institut za arhitekturu urbanizam i prostorno planiranje“ Sarajevo)
 - Urbanistički projekat „Sebilj 2“
(„Arhitektonski atelje Sarajevo“)
 - Urbanistički projekat „Dahirovac“
(„Dom Studije Projektovanje Inžinjeri“, Sarajevo)
 - Urbanistički projekat „Musala“
(„Institut za arhitekturu urbanizam i prostorno planiranje“ Sarajevo)
- Podaci prikupljeni na terenu, od federalnih, kantonalnih i općinskih organa uprave, javnih preduzeća, javnih ustanova, privrednih subjekata i sl.

UVOD

Grad Visoko je smješten u istočnom kvadrantu općinske teritorije, na ušću rijeke Fojnice u rijeku Bosnu.

Šire gledano, Visoko leži u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine, a preko njegovog teritorija prolaze važni cestovni i željeznički putni pravci, zbog čega je Visoko u prošlosti imalo važan položaj, a izgradnjom suvremene saobraćajne infrastrukture kao akceleratora razvoja, ima potencijal za budući razvoj.

Prvo plansko uređenje grada Visokog, tačnije saobraćajno rješenje, datira iz 1911. godine, a prvi Plan zasnovan na principima planiranja rađen je poslije II svjetskog rata (1953 - 1956. godine).

1969. godine je urađen Program za Generalni urbanistički plan (GUP), a Urbanistički plan „Visoko 2000“ je donesen 1975. godine prema Zakonu o prostornom uređenju iz 1974. godine. Obuhvatao je centralno područje općine Visoko u površini od 7700 ha. Devet godina nakon donošenja Plana, 1984. godine, donesena je Odluka o Reviziji urbanističkog plana „Visoko 2000“.

Do početka agresije na BiH, 1992. godine, provedena je djelimična procedura za usvajanje Revizije Urbanističkog plana „Visoko 2000“, tj. usvojen je nacrt Plana i provedena je Javna rasprava na nacrt Plana. Uredbom sa zakonskom snagom o primjeni Zakona o prostornom uređenju, za vrijeme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti („Sl.list R BiH“, broj 16/92), predviđeno je da se planskim aktima na osnovu kojih se vrši odobravanje građenja, smatraju i nacrti planova na kojima je obavljena javna rasprava, u toku koje na Plan nije bilo suštinskih primjedbi, pa je Revizija Urbanističkog plana „Visoko 2000“, kao takava i primjenjivana.

Pri izradi Izmjene i dopune Prostornog plana općine Visoko (2002 - 2020.) urađena je karta Namjene površina za područje obuhvata Urbanističkog plana i članom 4. Odluke o provođenju Prostornog plana općine Visoko (2002 - 2020.) („Sl.glasnik općine Visoko“, broj 7/03) je inkorporirana u Prostorni plan općine Visoko.

Namjena površina Urbanističkog plana, kao sastavnog dijela Prostornog plana je djelimično mijenjan 2001., 2002., 2005. i 2012. godine na lokalitetima Topuzovo polje (oko firme „Rampart“), radna zona „Ozrakovići“, radna zona „Čekrekčije“ i oko Doma zdravlja (vjerski objekat, šetnica).

U martu 2013. godine Općinsko vijeće donosi Odluku o pristupanju izradi Urbanističkog plana za urbano područje općinskog centra Visoko za period 2013 -2023. godina, a zatim u novembru 2015. godine donosi Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o pristupanju izradi Urbanističkog plana za urbano područje općinskog centra Visoko za period 2013 - 2023. godina, nakon čega se pristupilo izradi ovog planskog dokumenta.

Obzirom da je 2015. godine donesen Prostorni plan općine Visoko (2014 - 2034.), stekli su se uvjeti za izradu novog Urbanističkog plana.

Za Nosioca izrade, u skladu sa Zakonom, imenovano je: Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline; Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje, Zenica.

Prostorna osnova Urbanističkog plana za urbano područje Visoko je urađena u skladu sa Zakonom i Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata i prezentirana Savjetu plana na sastaku održanom 25.04.2016. godine u Općini Visoko.

Na osnovu prijedloga Savjeta plana, Nosioc pripreme Urbanističkog plana za urbano područje Visoko je donio zaključak da se prihvata prezentovana koncepcija (sastavni dio faze Prostorne osnove Urbanističkog plana) sa izmjenama koje se odnose na date primjedbe i zaključke, iznesene u Zapisniku sa sastanka povodom prezentacije koncepcije Urbanističkog plana za urbano područje Visoko za period 2016 - 2034. godina, broj: 03/1-23-7-240/16 od 25.04. 2016. godine.

Nakon usvojene Prostorne osnove Urbanističkog plana za urbano područje Visoko, pristupilo se izradi nacrta Plana.

Primjedbe na koncepciju Plana, navedene u Zapisniku (broj: 03/1-23-7-240/16 od 25.04.2016. godine) su prihvaćene i ugrađene u nacrt Plana.

Na 39. sjednici Općinskog vijeće, održanoj 28.05.2016. godine je usvojen nacrt Urbanističkog plana za urbano područje Visoko (2016 - 2034.) i upućen u Javnu raspravu (Zaključak Općinskog vijeća Visoko broj: 01/1-02-152/16 od 28.05.2016. godine i Zaključak Općinskog vijeća Visoko broj: 01/1-02-153/16 od 28.05.2016. godine)

Javna rasprava je trajala 40 dana u okviru koje je Nosioc pripreme organizirao tri rasprave na nacrt Plana i to:

- I rasprava, 17.06.2016 za građane mjesnih zajednica Centar, Novo Naselje, Rosulje, Stari Grad i Željeznička Stanica,
- II rasprava, 21.06.2016. za građane mjesnih zajednica Kula Banjer, Čekrekčije, Arnautovići i Topuzovo Polje,
- Završna rasprava je obavljena u Velikoj sali Općine Visoko, 08.07.2016. godine uz prisustvo Nosioca izrade.

Javna rasprava je zaključena 15.07.2016. godine u toku koje je, pismeno, pristiglo 22 primjedbe i sugestije.

Nakon Javne rasprave, Nosioc pripreme i Nosioc izrade su razmotrili pristigle primjedbe na radnom sastanku održanom 18.07.2016. u Općini Visoko i sačinili Izvještaj o provedenoj Javnoj raspravi na nacrt Urbanističkog plana za urbano područje Visoko (2016 - 2034.).

Izvještaj je prezentiran Savjetu plana na sjednici održanoj 21.07.2016. godine, nakon koje je sačinjen konačni Izvještaj sa utvrđenim zaključcima po pitanju primjedbi i sugestija pristiglih u toku Javne rasprave i predstavlja sastavni dio Prateće dokumentacije Urbanističkog plana za urbano područje Visoko (2016 - 2034.).

Usvojene primjedbe i sugestije su ugrađene u prijedlog Urbanističkog plana za urbano područje Visoko (2016 - 2034.).

1. OPĆI I POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

1.1. OPĆI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

Zajednički ciljevi definirani prostorno - planskom dokumentacijom višeg reda, koji su u skladu sa principima prostornog planiranja i korištenja zemljišta na području Federacije Bosne i Hercegovine, u postupku izrade Urbanističkog plana za urbano područje Visoko su preuzeti kao opći ciljevi razvoja prostora, kao sastavnog dijela Općine a odnose se na:

- Poštivanje ljudskih prava kao osnovnog principa u planiranju i organizovanju prostora,
- valorizaciju i zaštitu vrijednosti prirodnih resursa, prirodnog i kulturnog naslijeđa,
- obezbjeđivanje dostupnosti svim izvorima materijalnih dobara, potrebnih za dostojan standard života bez ugrožavanja okoline,
- stvaranje uvjeta za dostupnost obrazovanju, nauci, kulturi, zdravstvu i socijalnoj zaštiti svakom stanovniku,
- uključivanje stanovnika u proces planiranja i provođenje planova,
- stvaranje ambijenta ugodnog življenja, podizanjem kvaliteta stanovanja, vodosnabdijevanja, tehnološki kontrolisanog načina odvođenja i tretmana otpadnih voda, snabdijevanja energijom, saobraćajne dostupnosti i povezanosti, urbanog zelenila, zaštite okoline, socijalne sigurnosti, obrazovanja, zdravstva, kulture i sporta,
- obezbjeđivanje kvalitetne komunikacione povezanosti sa okruženjem,
- reduciranje nepovoljnih uticaja na prirodnu i urbanu sredinu zagađenu industrijom, saobraćajem i dejstvima koja su imala direktan uticaj na neposrednu okolinu (minirani prostori nastali u toku rata, klizišta, područja erozije i sl.).

1.1.1. Održivi prostorni razvoj i uređenje

- Racionalnu organizaciju, korištenje i zaštitu prostora;
- Očuvanje bogatstva i raznolikosti pejzaža;

- Rekonstrukciju, unaprjeđenje i razvoj saobraćajne, energetske, komunalne i telekomunikacione infrastrukture;
- Razvoj energetske resursa u skladu sa zaštitom okoline;
- Ekonomski efikasnije korištenje zemljišta;
- Racionalno korištenje i eksploataciju voda, zaštitu izvorišta, podzemnih i otvorenih vodotokova;
- Smanjenje štetnih uticaja na prirodnu sredinu;
- Zaštitu i uređenje graditeljskog i prirodnog naslijeđa;
- Spriječavanje disponiranja industrijskog otpada bez njegovog prethodnog zaštitnog tretmana;
- zaštitu ljudi i dobara od elementarnih nepogoda.

1.1.2. Održivi ekonomski razvoj

- Profiliranje prostora kao ambijenta profitabilne ekonomije;
- Uvođenje tržišnog sistema korištenja zemljišta;
- Definisanje ekonomske kulture kao historijskog atributa samoodrživosti zajednice;
- Stvaranje uvjeta za realizaciju ekonomskog regionalnog razvoja.

1.1.3. Demografski razvoj

- Stvaranje uvjeta za normalizaciju ukupnih demografskih procesa i poklanjanje potrebne pažnje obnavljanju stanovništva;
- Stvaranje uvjeta za demografsku revitalizaciju i obnavljanje naseljavanja ruralnih područja.

1.1.4. Upravljanje

- Uspostavljanje sistema upravljanja razvojem grada, koji će na bazi stečenog pravno-političkog sistema, omogućiti da vlast ostvaruje istinske interese građana, razvijajući pri tom zajedničko opredjeljenje da se razvoj mora zasnivati na primjeni nauke, znanja i informacija.

1.2. POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

1.2.1. Prirodni resursi

Vode i vodno dobro

- Zaštititi vodotokove i područja uz vodotokove od zagađenja;
- Izgraditi sistem za odvodnju sa prečišćavanjem otpadnih voda sa urbanog područja Visoko;
- Prioritetno zaštititi sva izvorišta pitke vode (za veća izvorišta uraditi elaborat zaštite izvorišta i uspostavljanje sanitarnih zona zaštite, shodno važećoj zakonskoj regulativi i donjeti odluku o njihovoj zaštiti);
- Dati primat u svakom pogledu izvorištu Vrutak, kao najvažnijem izvorištu na području općine Visoko i osigurati mu adekvatan tretman i zaštitu;
- Iskoristiti hidropotencijal rijeke Bosne, izgradnjom hidroelektrana na dvije planirane lokacije (Visoko I i Visoko II);
- Iskoristiti hidropotencijal Fojničke rijeke;
- Osigurati uvjete za rekreativne sadržaje uz vodotokove.

Ostali prirodni resursi

- Energija sunca
Toplinsku energiju iz sunčeve energije, koristiti preko pasivnih i aktivnih sistema za neposrednu pretvorbu sunčeve u električnu energiju, a u pripremi je sedam manjih fotonaponskih elektrana, koje treba planirati na krovovima postojećih građevina ili kao slobodnostojeće objekte na zemlji.
- Biomasa kao izvor energije
Koristiti alternativni energent - biomasu kao izvor energije i to:
 - korištenje poljoprivrednog otpada i ostataka,
 - korištenje šumskog otpada i ostataka.

1.2.2. Demografski razvoj

- U cilju zaustavljanja tendencije daljeg smanjivanja nataliteta i prirodnog priraštaja stanovništva, mjerama ekonomske, socijalne politike i politike uređenja prostora treba obezbjediti preduslove da se sadašnje niske stope nataliteta i prirodnog priraštaja stanovništva poveća. Širok je diapazon mogućih mjera, od finansijske podrške porodicama sa većim brojem djece, do kreiranja materijalnih uvjeta za povećanje standarda novih porodica i djece;
- Mjerama socijalne i zdravstvene politike treba što prije onemogućiti dalje povećanje stepena smrtnosti stanovništva, naročito djece i mladih generacija, kako bi se do kraja planskog perioda nivo mortaliteta zadržao na što nižem stepenu;
- Mjerama tekuće ekonomske politike obezbjediti povećanje zapošljavanja stanovništva i kroz to uticati na zaustavljanje ili ublažavanje tendencije iseljavanja stanovništva, kao i gubitak kvalitetenih kadrova.

1.2.3. Saobraćajna infrastruktura i sistem veza

- Izmještanje postojeće regionalne ceste iz gradskog jezgra, izgradnjom obilaznice. Trasa obilaznice je definisana Prostornim planom Općine Visoko (2014 - 2034. god.);
- Formiranje pješačke zone u gradskom centru duž Ulice Alije Izetbegovića i Čaršijskom ulicom, tj. uvođenje zabrane za sva vozila osim za interventna i snabdjevačka vozila;
- Izgradnja nove saobraćajnice, saobraćajne veze naselja Priješko sa magistralnom cestom M222 (postojeća regionalna cesta R445);
- Izgradnja nove sabirne saobraćajnice u Novom naselju, desnom obalom rijeke Bosne;
- Planom se također planira rekonstrukcija, modernizacija i preategorizacija postojeće cestovne mreže;

- Konfliktne tačke drumskih i željezničkih tokova svesti na što je moguće manji broj, u protivnom osigurati visok stepen bezbjednosti;
- Kroz urbanističko rješenje obezbjediti površine za stacionarni saobraćaj, sukladno normativima i standardima. U zonama centra C I; C III; C IV; i C V, za potrebe stacionarnog saobraćaja planirati četiri javna garažna objekta, kao i dvonamjenskog sklonšta;
- Rekonstrukcija i proširenje i željezničke stanice sukladno planskim potrebama;
- Obezbjedenje efikasnog i pouzdanog sistema javnog gradskog prevoza koji podrazumjeva precizan i striktan red vožnje;
- Organizacija JP-a kao dva potpuno odvojena sistema, za područje grada i područje općine. Linije javnog prevoza treba da budu usaglašene sa linijama želja putnika, a položaj autobuskih stajališta na udaljenosti ne većoj od dužine pješaćenja od 500 – 1000 m, tj. 5 - 10 minuta;
- Definisati lokacije TAXI-stajališta, ukupno osam lokacija, sa ukupno 79 mjesta;
- Izgradnja drugog kolosjeka magistralne željezničke pruge Bosanski Šamac – Ploče, te podizanje stepena opremljenosti i nivoa usluge prema evropskim standardima;
- Podizanje nivoa usluge za pješački saobraćaj;
- Planirati mjere za normalan saobraćaj na već izgrađenim saobraćajnicama za lica sa posebnim potrebama;
- Uz planirano uređeno korito rijeke Bosne i Fojnice potrebno je planirati izgradnju šetnica i biciklističkih staza u svrhu rekreacije, kao i šetnica i biciklistička staza u zonama namjenjenim za rekreaciju.

Sistem veza

- Postavljanje opreme za program FTV na objektima gdje već postoji oprema za program BHT;

- Izgradnju novih objekata za BHT i FTV za nepokrivena područja,
- Sanacija postojećih dotrajalih objekata infrastrukture;
- Izrada strategije i projektnih rješenja za prelazak na digitalnu televiziju, čija realizacija je u toku;
- Planirana je instalacija po jednog ADSL čvora u svim isturenim stepenima što će omogućiti pristup internetu velikim brzinama i prenos podataka velikih brzina;
- Planirana je i instalacija bazne stanice u Visokom, koja će pružiti veliki broj novih usluga kao što su bežični pristup internetu i druge usluge;
- Potrebno je planirati priključne tačke na novoizgrađenim objektima za spajanje na izgrađenu telekomunikacionu infrastrukturu;
- osigurati postojeće TK sisteme (koji su u funkciji), kako ne bi došlo do oštećenja istih u toku izvođenja radova na realizaciji ovog plana.

1.2.4. Energetska infrastruktura

Elektroenergetska infrastruktura

- Detaljno razmotriti dva predviđena lokaliteta hidrocentarala na rijeci Bosni (Visoko I, Visoko II), te shodno dobijenim rezultatima ući u realizaciju pojedinih projekata;
- Studijski obraditi hidropotencijal rijeke Fojnice, s tim da se uzmu u obzir i sva ograničenja u korištenju ovog prostora, pa shodno dobijenim rezultatima, opredjeliti se za rješenja i pristupiti njihovoj realizaciji;
- Elektrodistributivna mreža kao dio elektroenergetskog sistema, koji služi za dovođenje električne energije, treba zadovoljavati ograničenja u pogledu opterećenja i vrijednosti napona te pružati zadovoljavajuću kvalitetu električne energije;
- Distribucija električne energije je djelatnost lokalnog karaktera, stoga planove izgradnje pojedinačnih većih objekata (primarnih trafostanica i primarnih vodova) ne treba u dugoročnom razdoblju smatrati

konačnim, već je uvijek moguća potreba većeg ili manjeg dodatnog usklađivanja sa detaljnijim lokalnim razvojnim planovima;

- Veći dio postojećeg sistema distribucije električne energije na srednjem naponu temelji se na dva stepena transformacije (110/35 kV i 35/10 kV) te dvije mreže srednjeg napona (35 kV i 10 kV). Dugoročno posmatrano, cilj je postojeći sistem transformisati u sistem sa jednim sredjenaponskim nivoem (20 kV) i jednom direktnom transformacijom (110/20 kV). Stoga se razvoj mreže srednjeg napona temelji na dva djelomično povezana načela: zamjena naponskog nivoa 10 kV sa 20 kV i postupno uvođenje direktne transformacije 110/10(20) kV, te ukidanje mreže 35 kV;
- Razvoj mreže niskog napona treba temeljiti na sljedećim načelima: kratki izvodi niskog napona i pojednostavnjene trafostanice 10(20)/0,4 kV s transformatorima relativno male nazivne snage i kratkom priključnom mrežom niskog napona;
- Pri planiranju razvoja složenog sistema kakav je distribucija električne energije potrebno je planirati stalnu modernizaciju, odnosno postupnu zamjenu pojedinih uređaja novim i modernijim te ugradnju savremenih uređaja koji doprinose pouzdanijem pogonu distributivne mreže i kvalitetnijem napajanju njenih korisnika.

Gasna infrastruktura

- Na području obuhvata Plana potrebno je razvijati gasnu infrastrukturu, obezbjediti uvjete zaštite gasnih vodova u skladu sa propisima i zakonskom regulativom.

Termoenergetska infrastruktura

- Obzirom da na području Plana ne postoji infrastruktura za daljinsko grijanje, potrebno je razmotriti mogućnost izgradnje sistema

daljinskog grijanja, kao opredjeljenja postavljenog u planskom dokumentu višeg reda, i to u slučajevima dovođenja toplotne energije iz Termoelektrane Kakanj ili izgradnjom toplane na području općine;

- Obzirom da je plinska instalacija razvijena i koristi se u sistemu toplifikacije, treba je i dalje razvijati i osavremenjavati.

1.2.5. Komunalna infrastruktura

Vodoopskrba

- Obezbjediti kvalitetno snabdijevanje vodom za piće na području cijelog obuhvata Urbanističkog plana;
- Vršiti monitoring vodnih resursa koji su u funkciji i poduzimati aktivnosti u iznalaženju novih mogućnosti;
- Osigurati uspostavljanje registra područja podzemnih voda, koje su namjenjene za piće, sukladno evropskim odredbama o uspostavljanju okvira za djelovanje zajednice u oblasti politike voda;
- Obezbjediti optimalno i racionalno korištenje postojećih izvorišta pitke vode, posebno cijeneći interese različitih korisnika;
- Kontinuirano vršiti rekonstrukciju gradske vodovodne mreže, u cilju sprječavanja gubitaka koji danas iznose i do 40%;
- Provoditi aktivnosti na okrupnjavanju lokalnih i seoskih vodovoda, koji neće biti obuhvaćeni gradskim vodovodnim sistemom, kroz rekonstrukciju i dogradnju;
- Nakon potvrde predpostavljenog kapaciteta izvorišta Vrutak od 100 l/s, pristupiti dogradnji gradske mreže sa 2 nova podsistema: Moštre i Gračanica. Izgradnjom ovih podsistema će se proširiti postojeća zona vodosnabdijevanja obuhvata Urbanističkog plana za 40 % (214,25 ha);
- Napraviti program vodosnabdijevanja naselja: Srhinje, Paljike, zapadnog dijela naselja Visoko i sjevernog dijela naselja Grad;

- Definirati način obezbjeđenja tehnološke vode za potrebe privrednih kapaciteta na području obuhvata Plana.

Tretman otpadnih voda

- Omogućiti nesmetano funkcionisanje postojećeg sistema za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda;
- Zaštititi kvalitet vode recipijentna rijeka Fojnice i Bosne prema zahtjevima *Uredbe o kategorizaciji i klasifikaciji vodotoka u FBiH*, postepenim razdvajanjem sadašnjeg mješovitog kanalizacionog sistema na sistem za prikupljanje i transport oborinskih voda i sistem za prikupljanje, transport i tretman fekalnih otpadnih voda;
- Proširiti postojeći sistem za prikupljanje otpadnih voda na kompletno urbano područje Visoko, vodeći računa o poštivanju ciljeva iz predhodne tačke, koji se odnose na zaštitu kvaliteta površinskih vodotoka;
- Provesti sve to na ekonomski najprihvatljiviji način zadržavajući u najvećoj mogućoj mjeri, gdje god je to moguće, postojeće objekte sistema;
- Eliminacija „uskih grla” u sistemu, tj. mjesta gdje postojeći vodovi nisu u mogućnosti prihvatiti računski mjerodavnu količinu otpadne vode,
- Odspajanje kućnih kanalizacionih priključaka sa budućih oborinskih i njihovo priključenje na najbliže postojeće vodove koji su predviđeni da služe kao fekalni;
- Paralelna izgradnja postrojenja za tretman otpadne vode i glavnih obalnih kolektora fekalne kanalizacije, te postepeno spajanje na njih kanala predviđenih da služe kao fekalni, odnosno postepeno razdvajanje postojećeg mješovitog kanalizacionog sistema na sistem za prikupljanje fekalnih voda i sistem za prikupljanje oborinskih voda;
- Donijeti konačnu odluku o odabiru lokacije za izgradnju centralnog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda.

Komunalni objekti

- Obavljanje pogrebne djelatnosti na području Urbanističkog plana, u planskom periodu, će se vršiti na Gradskom groblju Visoko. Gradsko groblje čini kompleks na kome se sahranjuju sve tri konfesije i ateisti, a grobljom upravlja javno komunalno preduzeće. Pored Gradskog groblja u kojem se sahranjuje većina stanovništva sa gradskog područja, u obuhvatu Urbanističkog plana evidentirana su još 4 aktivna groblja, te stara (pasivna) groblja od kojih neka danas predstavljaju kulturno-historijske spomenike i ambijentalne cjeline;
- Postojeća aktivna groblja u obuhvatu Urbanističkog plana zadržavaju se kao prostori za sahranjivanje;
- Urbanističkim planom se predviđa izgradnja savremene tržnice uz postojeću pijacu na lokalitetu Sebilj pod uvjetima koji budu definirani kroz provedbenu plansku dokumentaciju;
- Zbrinjavanje komunalnog otpada prema Planu upravljanja otpadom je predviđeno na Regionalnoj (sanitarnoj) deponiji „Mošćanica“;
- Organizovano prikupljanje i odvoz komunalnog otpada u obuhvatu Urbanističkog plana vrši javno komunalno preduzeće prema utvrđenoj dinamici;
- Otpad od privrednih subjekata, komunalni i heterogeni, koji je specifičan za svaku industrijsku granu ponaosob, opasni ili neopasni, sa predtretmanom ili ne, transportuje se i deponuje na osnovu posebnih komercijalnih ugovora koji sklapaju privredni subjekti sa ovlaštenim preduzećima za transport i deponovanje otpada;
- U planskom periodu neophodno je poduzeti sve neophodne radnje da se sve „divlje“ deponije saniraju i zatvore, a odlaganje otpada preusmjeri na regionalni koncept odlaganja, u skladu sa Planom upravljanja otpadom.

1.2.6. Stanovanje

- Planiranje u oblast stanovanja je u odnosu na raniji period znatno izmjenjeno, uspostavljanjem novog društveno-ekonomskog sistema (tržišni odnosi u stambenoj produkciji, način kreditiranja proizvođača i kupaca, kao i način održavanja i reprodukcije stambenog fonda), tj. briga oko rješavanja stambenog pitanja je prenesena sa države na građanina. U cilju pomaganja građanima u rješavanju stambene problematike potrebno je razvijati neprofitnu i socijalnu stambenu izgradnju i poduzimati mjere koje pomažu građanima za rješavanje egzistencijalnih stambenih pitanja;
- Kontinuirano je potrebno pratiti i poduzimati mjere za podizanje standarda stanovanja;

1.2.7. Društvena infrastruktura

Obrazovanje

- Za predškolsko obrazovanje u planskom periodu predvidjeti sljedeće:
 - obuhvatiti minimalna 50% od ukupnog broja predškolske djece za zbrinjavanje u predškolskim ustanovama,
 - obnoviti i staviti u funkciju objekat u Prijekom,
 - planirati 5 novih objekata mješovitog tipa na području obuhvata Plana,
 - ispoštovati predviđene kriterije kod dimenzioniranja planiranih objekata,
 - ispoštovati predviđeni radijus opsluživanja 600 m kod lociranja novih objekata,
 - pri dječijim ustanovama predvidjeti prostore za zdravstvenu zaštitu.
- Za osnovno obrazovanje u planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:
 - bolju opremljenost školskih objekata,
 - uređenje vanjskih slobodnih površina,

- rekonstrukciju starih i dotrajalih objekata ili dijelova objekata i komunalne infrastrukture.
- Za srednje obrazovanje u planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:
 - dodatne sportske i slobodne površine uz sve školske objekte,
 - bolju opremljenost školskih objekata,
 - rekonstrukciju starih i dotrajalih objekata ili dijelova objekata i komunalne infrastrukture,
 - izgradnju sportske dvorane za potrebe Gimnazije.
- Razvijati visoko obrazovanje

Zdravstvo

- U planskom periodu je potrebno planirati:
 - rekonstrukciju i modernizaciju postojećih zdravstvenih objekata,
 - aktivnosti na toplinsko – energetske učinkovitosti na objektima glavne zgrade u JU Dom Zdravlja.

Socijalna zaštita

- U planskom periodu je potrebno planirati:
 - rekonstrukciju i modernizaciju postojećih prostora i izgradnju novih (javna kuhinja, savjetovašta i sl.).

Kultura

- U planskom periodu je potrebno planirati:
 - izgradnju omladinskih centra,
 - galerije (rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih),
 - muzeje na otvorenom (grad Visoki, lokalitet Mila).

Sport i fizička kultura

- U planskom periodu je potrebno planirati:
 - rekonstrukciju i modernizaciju postojeće sportske dvorane,

- rekonstrukciju i modernizaciju postojećih sportskih terena (fudbalska igrališta),
- izgradnju sportskog centra (zatvoreni bazen, zatvoreni i otvorenim sportski tereni i sl.) „Luka“,
- izgradnju otvorenih sportskih terena i rekreativnih površina (parkovi, dječija igrališta, šetnice i sl.) unutar urbanih cjelina,
- uređenje postojećih i novih izletišta.

Uprava i sudstvo

- U oblasti uprave utvrditi potrebe, te planirati kapacitete, neophodne za nesmetano funkcioniranje općinskih organa uprave,
- prostor kojim sud raspolaže nije dovoljan jer nema adekvatan i funkcionalan prostor za potrebe smještaja i čuvanja arhivske registraturne građe, te se ne raspolaže dovoljnim parking prostorom te je potrebno iste obezbjediti.

Ostale djelatnosti

- Utvrditi potrebe za eventualnom izgradnjom novih vjerskih objekata, te planirati lokalitete za njihovu izgradnju;
- Predvidjeti dovoljan broj policijskih stanica, veterinarskih stanica, ispostava pošte, ispostava banaka, kao i svih drugih objekata društvene infrastrukture neophodne za pravilno funkcioniranje grada, a kroz provedbene planske dokumente, planirati lokalitete za njihovu izgradnju.

1.2.8. Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe

- Inicirati naučno istraživanje prirodnih vrijednosti u cilju utvrđivanja njihove adekvatne zaštite, uređenja i uključivanja u razvoj;
- Inicirati provođenje sistemskih istraživanja arheoloških nalazišta iz

perioda od neolita do kasnog srednjeg vijeka;

- Pokrenuti neophodne aktivnosti za izvršenje kategorizacije spomenika kulture po njihovom značaju, na osnovu Zakona o zaštiti i korištenju kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa BiH;
- Nakon provedenog postupka izučavanja, valorizacije i kategorizacije svih značajnih objekata naslijeđa, njihovih skupina i lokaliteta, vrijednih urbanih i ruralnih cjelina, inicirati okončanje Zakonom utvrđenog postupka njihove pravne zaštite;
- Pokretanje inicijativa za uvrštavanje vrijednih kulturno-historijskih objekata i vrijednog prirodnog naslijeđa na području grada, u nacionalnu baštinu BiH;
- Vrijedno kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe uvrstiti u provedbene (detaljne) planove kao stimulativnu komponentu općeg razvoja uz uvažavanje činjenice da ima odgojno-obrazovnu, kulturno-historijsku, pejzažnu, turističku, i rekreativnu dimenziju;
- Štititi objekte sa historijskim, ambijentalnim, stilskim i drugim vrijednostima od intervencija kojima se uništavaju stvarne vrijednosti i karakteristike;
- Na bazi prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa planirati dalji razvoj turizma.

1.2.9. Privreda i turizam

Ciljevi u ostvarivanju ubrzanja i unaprijeđenja ekonomskog razvoja, postizanju uravnoteženog i održivog razvoja i unaprijeđenju konkurentnosti privrede:

- Unaprijeđenje ljudskih potencijala (edukacija, treninzi i sl.);
- Privlačenje novih investicija (različiti oblici poslovne saradnje kao npr. zajednička ulaganja);
- Restruktuiranje postojećih industrija na osnovu zahtjeva tržišta;
- Podrška razvoju novih privrednih grana u domenu novih tehnologija,

budućih generatora razvoja iz domena nove ekonomije;

- Obogaćivanje privrednih struktura razvojem malih biznisa, osnivanje turističkih servisa, razvoj kreativne ekonomije (zanati, kultura, umjetnost, edukacija, hobi i sl.);
- Ekonomsko-ekološka rehabilitacija devastiranih područja;
- Pravilno korištenje energetske resursa i kapaciteta u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša;
- Podrška i promocija ekološke efikasnosti (upravljanje čvrstim otpadom);
- Unaprijeđenje poslovnog okruženja;
- Uključivanje novih privrednih lokacija (skupne lokacije-zone, klasteri);
- Privlačenje domaćih i stranih kompanija i unaprijeđenje fizičke i poslovne infrastrukture.

Ciljevi u ostvarivanju ubrzanja i unaprijeđenja razvoja turizma općine Visoko

- Kulturno historijsko naslijeđe je veliki potencijal grada Visokog u smislu razvoja turizma, koji nije dovoljno iskorišten, te je potrebno poduzeti sve kako bi se taj potencijal iskoristio;
- Atrakcije u prostoru za koje postoji veliko interesovanje turista, treba promovirati i unaprijeđivati (tunel „Ravne“ i sl.);
- Prirodne ljepote (npr. kanjon rijeke Fojnice, park šume „Grad“ kao i druge lokalitete) treba zaštititi i usmjeriti ka razvoju sporta, lova, ribolova i turizma;
- Vjerski turizam;
- Veoma je značajno unaprijeđenje ljudskih potencijala u ovoj oblasti (edukacija, treninzi i sl.);
- Dugoročno planiranje i realizacija zacrtanih ciljeva itd.

1.2.10. Zaštita i unaprijeđenje okoliša

- Zaštita voda, obezbjeđenje kvalitetne pitke vode i kontinuirano vodosnabdijevanje na području obuhvata, uz unaprijeđenje postojećeg

i uspostavu novog sistema vodosnabdijevanja;

- Unaprijeđenje sistema prikupljanja i adekvatnog zbrinjavanja otpada za stanovništvo i privredne subjekte na području grada;
- Unaprijeđenje sistema odvodnje, prikupljanja i prečišćavanja otpadnih voda na području grada;
- Usvajanje planske dokumentacije sa katalogom projekata za monitoring životne sredine, u cilju zaštite prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa, uz sufinansiranje i korištenje dostupnih fondova;
- Smanjenje emisije štetnih plinova i polutanata, realizacijom projekata toplifikacije grada, energetske efikasnosti, kao i korištenja obnovljivih izvora energije, uz sufinansiranje od strane viših nivoa vlasti (Kanton, FBiH).

1.2.11. Ugrožena područja

Minska situacija

- Sprovođenje operacija deminiranja na prostoru u granici obuhvata Urbanističkog plana, bez rizika od minskih nesreća i žrtvama od mina;
- Osigurnje uslova za sprovođenje operacija humanitarnog deminiranja neophodnim materijalnim, finansijskim i ljudskim resursima i uz visok nivo osiguranja kvaliteta;
- Potpuno eliminiranje sumnjivih površinu I i II kategorije kako u granici obuhvata Urbanističkog plana tako i cijele općine Visoko, kroz redukciju istih tokom generalnog i tehničkog izviđanja i čišćenja mina na rizičnim lokacijama, a u skladu sa Strategijom protivminskog djelovanja BiH (2009 - 2019.);
- Postupak realizacije deminiranja radi se po prioritetnim područjima sa definiranim namjenama, a kada je u pitanju obuhvat Urbanističkog plana, podrazumjeva se da je cijelo područje dekontaminirano (što znači da navedeno područje ulazi u prvu etapu čišćenja od mina).

Ugroženost prostora od elementarnih nepogoda i ljudskim djelovanjem izazvanih katastrofa

Prorodne nepogode

Poplave, bujice i erozije

- Sprječavanje štetnog djelovanja poplavnih voda vrši se preduzimanjem preventivnih mjera:
 - Održavanjem zaštitnih objekata za zaštitu od poplava (nasipi, akumulacije, retenzije, crpne stanice, mostovi i dr.);
 - Izvođenjem radova (regulacija rijeka, uređenje bujica, zaštita zemljišta od erozije i dr.), kao i drugih potrebnih mjera;
 - Pošto sprovođenje preventivnih mjera zahtijeva duži vremenski period, donošenje operativnih mjera i intervencija u kritičnim vodostajima nameće se kao nužnost.

Klizišta

- Utvrđene su lokacije klizišta i za njih je potrebno kontinuirano vršiti monitoring, donositi programe sankcije, djelovati na saniranju istih i poduzimati radnje da ne dođe do novih klizišta;
- Na klizištima se ne smije dozvoliti izgradnja bilo kakvih objekata niti izvođenje bilo kakvih radova, koji mogu da ugroze stabilnost padina;
- Prevencija je jedini način i osnovni cilj u sprečavanju nastanka novih klizišta:
 - Vršiti stalni nadzor i praćenje (monitoring) zemljišta;
 - Kontrolisana sječa šume u saglasnosti sa nadležnim u Kantonu;
 - Pošumljavanje na svim ugroženim područjima;
 - Zabrana sječe šume uz riječne tokove i puteve;
 - Sprječavanje nekontrolisane gradnje prilaznih puteva i objekata na svim strmim padinama;
 - Izgradnja odvodnih kanala za fekalne i oborinske vode;

- Izrada novih odvodnih kanala za površinske vode na već registrovanim lokalitetima klizišta;
- Zabrana svih agrotehničkih radova na svim potencijalnim površinama (strmim i ogoljenim).

Potresi

- Utvrđivanje seizmičke mikrojejonizacije;
- Primjena pravilnika o tehničkim propisima kod izgradnje objekata u seizmičkom području (praćenje studija o seizmičkim rizicima).

Visoki snijeg i sniježni nanosi

- Obezbjediti finansijska sredstva u budžetima Općine i Kantona, kako bi se moglo pravovremeno djelovati protiv ugroženosti ljudi i materijalnih dobara;
- Vršiti kontinuiranu edukaciju Službi oglašavanja i obavještavanja (OiO).

Oluja i mraz

- U cilju zaštite, razvijati program praćenja globalnog hemijskog sistema atmosfere i sadržaja ozona u atmosferi uz praćenje radijacijskih aktivnosti rane najave i prognoze atmosferskih nepogoda i klimatskih ekstrema.

Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti

- Osigurati sanitarnu zaštitu izvorišta pitke vode;
- Osigurati higijenski ispravne vode za napajanje životinja;
- Vršiti uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od onečišćenja voda iz tla;
- Osigurati zoohigijenske i druge veterinarsko-zdravstvene uvjete uzgoja i korištenja životinja i očuvanja zdravlja i pravilne ishrane, njege i držanja životinja;
- Vršiti preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije;

- Osigurati dovoljne količine imunoloških sredstava;
- Provoditi cijepljenje stanovništva.

Zaštita bilja i biljnih proizvoda

- Stalna edukacija individualnih poljoprivrednih proizvođača;
- Osigurati kontinuirane mjere nadzora i kontrole unošenja štetnih organizama (inspekcijski nadzor i jake stručne službe na terenu);
- Laboratorijska kontrola proizvoda u cilju zaštite zdravlja bilja, a samim time i zaštite zdravlja ljudi i konzumacija zdravstveno ispravne hrane.

Tehničko-tehnološke nesreće

- Povećati broj požarnih puteva, odnosno rekonstruirati zapuštene puteve koji otežavaju intervenciju i pristup vatrogasnim vozilima;
- Redovna kontrola i nadzor objekata sa zapaljivim tečnostima i gasovima o propisnom skladištenju i držanju opasnih materija;
- Kontrola o propisnom ambalažiranju;
- Kontrola transportnih procesa;
- Planirati građenje, opremanje objekata i njihovo izvođenje prema urbanističko-tehničkim uslovima, posebno vodeći računa o minimalnoj udaljenosti između objekata, širini saobraćajnice, slobodnim prilazima i protivpožarnim putevima;
- Pri projektovanju i izvođenju objekata primjenjivati građevinske normative, standarde kao i sve druge neophodne pretpostavke koje omogućavaju da se u slučaju izbijanja požara može brzo i efikasno djelovati;
- Redovna kontrola i nadzor objekata sa zapaljivim tečnostima i gasovima o propisnom skladištenju i držanju opasnih materija;
- Dokontaminacija radioaktivnosti na ugroženim površinama;
- Prevencija u obuci o RHB zaštiti;
- Strogo poštivanje zakonskih regulativa u oblasti proizvodnje i prometa

hemijskih, toksičnih, eksplozivnih, bioloških, radioaktivnih i dr. opasnih tvari;

- Konstantan inspekcijski nadzor nad ovim oblastima.

Ostale nesreće

Velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu

- Poduzimati aktivnosti na smanjenju broja nesreća, obzirom da je broj ovih nesreća u stalnom porastu, naročito u cestovnom saobraćaju.

Nesreće na terenima od MES-a i NUS-a

- Izvršiti deminiranje terena (aktivnost na pregledu i čišćenju terena od zaostalih mina, minsko–eksplozivnih sredstava i neeksplozivnih ubojitih sredstava);
- Vršiti zaštitu od neeksplozivnih ubojnih sredstava NUS-a (mjera koja se sastoji u pronalaženju, otkivanju, obilježavanju, iskopavanju, prenošenju, utovaru, prevoženju, istovaru, privremenom skladištenju, dezaktiviranju i uništavanju) na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva.

2. PROJEKCIJA PROSTORNOG UREĐENJA

2.1. GRANICA OBUHVATA I PODJELA TERITORIJE

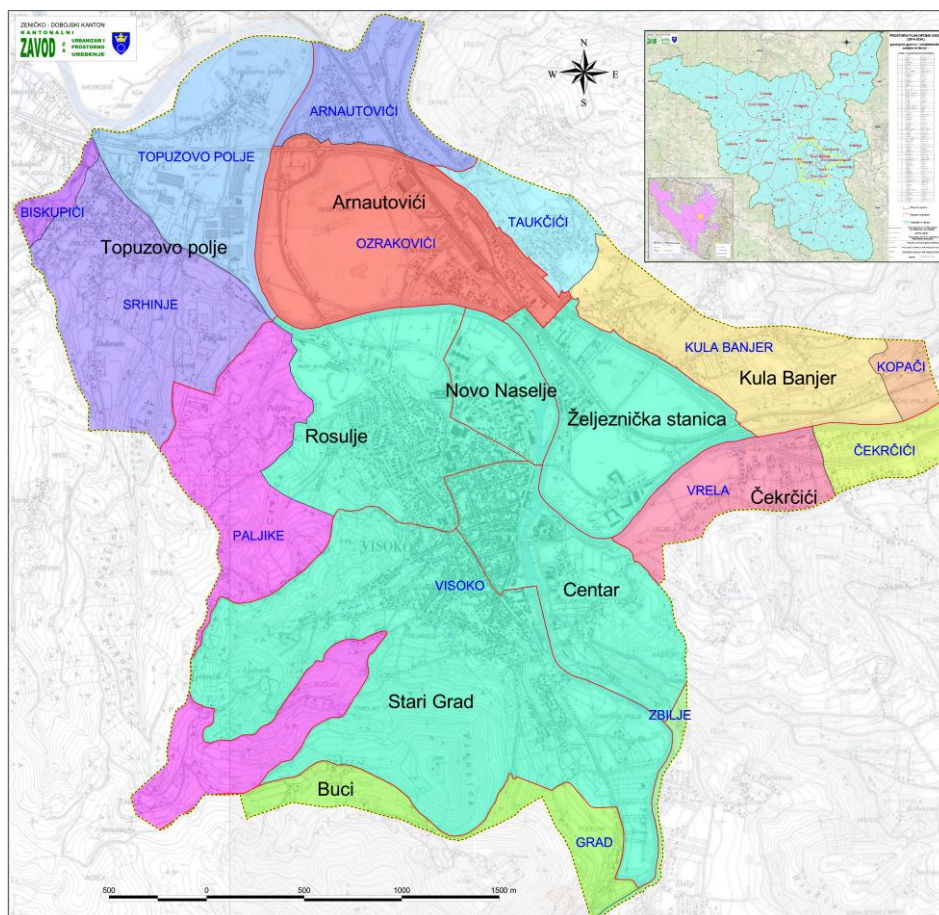
Urbano područje Visoko (obuhvat Urbanističkog plana) je smješteno u istočnom kvadrantu općinske teritorije, na ušću rijeke Fojnice u rijeku Bosnu.

Površina urbanog područja Visoko za koju se radi Urbanistički plan je definirana prostorno-planskom dokumentacijom višeg reda i iznosi 1109,15 ha.

Granica Urbanističkog plana obuhvata 3 naseljen mjesta (Visoko, Ozrakovići,

Topuzovo polje) i 11 dijelova naseljenih mjesta (Arnautovići, Taukčići, Kula Banjer, Kopači, Čekrekčije, Vrela, Grad, Paljike, Srhinje, Biskupići i Mulići) od kojih Mulići su u neznatnom dijelu pa grafički nisu ni tretirani. Isto možemo reći da granica Urbanističkog plana obuhvata 4 mjesne zajednice (Željeznička Stanica, Novo Naselje, Centar i Stari Grad) i 6 dijelova mjesnih zajednica (Kula Banjer, Arnautovići, Topuzovo Polje, Rosulje, Čekrekčije i Buci).

Prema raspoloživim podacima procjenjuje se da u obuhvatu Urbanističkog plana Visoko živi oko 21000 stanovnika, što znači da prosječna gustina naseljenosti iznosi cca $G_n = 18,93$ st/ha, a ako se uzme u obzir samo prostor na kome je zastupljeno stanovanje gustina naseljenosti iznosi cca $G_n = 40$ st/ha.

Granica Urbanističkog plana i administrativna podjela teritorije

2.2. STANOVNIŠTVO

Uslovi i okolnosti u kojima je rađeno demografsko istraživanje za potrebe izrade Urbanističkog plana za urbano područje Visoko, predstavljali su ozbiljna ograničenja, prije svega zato što u Bosni i Hercegovini nije bilo popisa stanovništva od 1991. do 2013. godine. Zbog ovoga nedostaju mnogi relevantni podaci potrebni za jednu ovakvu analizu i dugoročnu projekciju, naročito oni

koji se odnose na biološku strukturu stanovništva. S obzirom na činjenicu da su objavljeni samo preliminarni rezultati popisa 2013. godine, koji se odnose samo na ukupan broj stanovnika i domaćinstava po naseljenim mjestima, jasno su još uvijek nedostupni bilo kakvi podaci o strukturi stanovništva. Umjesto stvarnih podataka o ovim strukturama, danas postoje samo njihove aproksimacije, što iz razumljivih razloga nema istu vjerodostojnost kao izvori koje nudi popis stanovništva. Uz sve

ovo, ratno pustošenje 1992 - 1995. demografski je destruiralo Bosnu i Hercegovinu u toj mjeri da u zemlji živi 700 000 do 1 000 000 manje stanovnika nego što bi to bilo da se nije dogodilo ratno razaranje. Time je zahvaćeno čitavo područje Bosne i Hercegovine, pa samim tim i Zeničko – dobojski kanton i općina Visoko.

2.2.1. Broj stanovnika

Razvoj stanovništva Zeničko – dobojskog kantona, pa tako i općine Visoko i područja obuhvata Urbanističkog plana od 1991. godine odvijao se u nenormalnim okolnostima. Ratno pustošenje izvršilo je glavni uticaj na taj razvoj, što je dovelo do velikog poremećaja u reprodukciji i svim ostalim aspektima demografskog kretanja. Veliki broj stanovnika je napustio svoja prebivališta, dok se značajan dio populacije iz drugih područja Bosne i Hercegovine nastanio u ovaj Kanton u svojstvu raseljenih osoba.

Jedan broj ljudi je smrtno stradao ili se vodi kao nestali. Nije mali dio ni onih koji su napustili Bosnu i Hercegovinu i kao izbjeglice ili državljani drugih zemalja žive u raznim krajevima svijeta. Konačan rezultat svega ovoga je smanjeno stanovništvo i ozbiljan gubitak njegovih sposobnosti za dalji rast, što je vidljivo u narednim tabelarnim pregledima. Također se nameću sljedeći zaključci o kretanju stanovništva u navedenom periodu:

- broj stanovnika Kantona u 1998. godini manji je gotovo za jednu petinu u odnosu na 1991.godinu;
- od 1998. do 2005. godine stopa rasta stanovništva Kantona je u opadanju, što važi, uz izvjesne oscilacije u kretanju, i za svaku općinu pojedinačno;
- poređenje stopa rasta stanovništva od 1991. do 2002. godine i od 1991. do 2005. godine pokazuje da se vremenom smanjuje razlika broja stanovnika u odnosu na 1991.godinu, najvjerovatnije kao posljedica jačeg povratka raseljenih osoba i izbjeglica.

Broj stanovnika u periodu 1991 - 2013

	1991	1998	2000	2002	2005	2013
VISOKO	46.160	39.196	39.881	40.278	39.948	41.352
ZDK	475.152	385.957	394.572	398.419	401.401	385.067

Prosječne stope rasta broja stanovnika u periodu 1991 - 2013

	1991	1998	2000	2002	2005	2013
VISOKO	-	-2,30	0,80	0,50	-0,30	0,44
ZDK	-	-2,90	1,10	0,50	0,20	-0,52

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine

Procjenjuje se da na području obuhvata Urbanističkog plana za urbano područje Visoko trenutno živi 21.000 stanovnika što orijentaciono predstavlja 50% ukupne populacije općine Visoko.

2.2.1.1. Prirodno kretanje stanovništva

Podaci za rođene i umrle prikupljaju se iz matičnih knjiga pa su zbog toga statistički pouzdaniji od podataka o broju stanovnika, koji se utvrđuju procjenom. Federalni zavod za statistiku objavljuje podatke o prirodnom kretanju od 1997. godine. Za razdoblje od 1997. do 2012. godine izdvojili smo početnu, središnje i krajnju godinu za analizu nataliteta (živorođeni), mortaliteta (umrli) i prirodnog priraštaja.

Prirodno kretanje stanovništva

	GODINA	ŽIVOROĐENI	UMRLI	PRIRODNI PRIRAŠTAJ
Visoko	1997	636	290	346
	2001	502	264	238
	2005	454	323	131
	2012	454	311	143
ZDK	1997	6.764	3.024	3.740
	2001	4.481	3.076	1.450
	2005	3.912	3.204	708
	2012	3.807	3.373	434

Izvor: Federalni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine

Iz prethodne tabele i se nameću sljedeći zaključci:

- Opšta slika prirodnog kretanja stanovništva: natalitet opada, mortalitet raste, prirodni priraštaj se smanjuje.
- Opadajući trend prirodnog priraštaja u Kantonu ukazuje da će za nekoliko narednih godina ovo područje ući u prirodnu depopulaciju, što znači da će broj umrlih biti veći od broja živorođenih.
- Kada je u pitanju općina Visoko, također je uočljiv blagi pad nataliteta i rast mortaliteta, što dovodi do pada prirodnog priraštaja i ubrzanog starenja populacije.

2.2.1.2. Starosna struktura stanovništva 2012. godine

Prirodno kretanje stanovništva nesumnjivo utiče na starosnu strukturu stanovništva, koja također odražava i sve one migracijske promjene koje su se dogodile u prošlosti. Starosna struktura stanovništva predstavlja važan pokazatelj koji zaslužuje posebnu pažnju.

Pregled strukture stanovništva prema tri osnovne starosne grupe 2012. godine

	UKUPNO	STAROSNE GRUPE		
		0-14	15-64	65 i više
Visoko	40.320 100	8.164 20,2	28.032 69,5	4.124 10,2
ZDK	400.126 100	75.917 19,0	274.907 68,7	49.302 12,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Stanovništvo Zeničko – dobojskog kantona postalo je za relativno kratko vrijeme od 1991. do 2012. godine izrazito staro stanovništvo (indeks starenja 65,0 koji je veći za preko 2,4 puta od onog iz 1991. godine). To se dogodilo najvećim dijelom pod uticajem ratne destrukcije 1992 – 1995. godine i u vezi s tim povećanim iseljavanjem posebno reproduktivno sposobnog stanovništva. U općini Visoko indeks starenja je nešto povoljniji nego u Kantonu i iznosi 0,50.

2.2.2. Projekcija stanovništva 2013-2034. godina

2.2.2.1. Osnovna demografska obilježja u početnoj godini projekcije

Za projekciju stanovništva od bitne je važnosti razmotriti njegova glavna obilježja u početnoj godini promjena koje se predviđaju, kao što su:

- Na području Kantona, određenom Dejtonskim sporazumom, 2013. godine živjelo je tek oko 81% stanovništva koje je bilo naseljeno na tom istom području 1991. godine. U općini Visoko taj procenat je nešto povoljniji i iznosi 89,58%
- Ova populacija je dostigla visok nivo starosti i pokazuje tendenciju daljeg porasta grupe ljudi koji su preživjeli fertilni period života.
- Okrnjena populacija Kantona u cjelini, i u nešto blažoj mjeri općine Visoko, njene starosne karakteristike i nepovoljne ekonomske prilike stvaraju loše uslove za biološko obnavljanje naraštaja.
- Stopa nataliteta opada, a stopa mortaliteta blago raste, što nužno vodi prirodnoj depopulaciji.

Navedena obilježja izražavaju sve ono što se dogodilo od 1991. godine u Bosni i Hercegovini. Prolazeći kroz ekonomsko – tehnološku modernizaciju, ova populacija je od druge polovine dvadesetog vijeka ušla u intenzivnu demografsku tranziciju, ali je zadržala biološku vitalnost i mlađu starosnu strukturu, o čemu jasno svjedoči popis stanovništva 1990. godine. Danas je to znatno starija i u reproduktivnom smislu već malaksala populacija.

Ako izostane djelotvornija politika usmjerena na poboljšanje ekonomskog i demografskog

stanja, onda se prirodna depopulacija ne može izbjeći i broj stanovnika Kantona do 2025. godine biće manji nego 2013. godine.

Naspram ovakvog toka događaja uzeće se u obzir varijanta koja računa da će u razdoblju do 2025. godine djelovati određena pozitivna populaciona politika sa ciljem poboljšanja opštih prilika za demografski rast. U ovoj varijanti prvo bi došlo do zaustavljanja postojećeg trenda koji ukazuje na smanjenje broja stanovnika u budućnosti, a nakon toga nastao bi blagi demografski rast.

Napominjemo da je za uspješno definiranje i provođenje populacione politike neophodno zajedničko djelovanje svih nadležnih organa na državnom, federalnom, kantonalnom i općinskom nivou.

Mjere populacione politike se definiraju, sprovode i kontroliraju sa nivoa države, entiteta, kantona i općine, a u osnovi se odnose prvenstveno na:

- demografski oporavak stanovništva u cilju zaustavljanja trenda opadanja nataliteta, poduzimanje mjera za njegovu stabilizaciju i opravak;
- razvijanje svijesti o značaju formiranja porodice, zaštite porodice, motivaciju rađanja, zaštitu reproduktivnog zdravlja i stabilizaciju mortaliteta,
- stimuliranje povećanja stope nataliteta kroz razne oblike socijalne, zdravstvene i materijalne pomoći;
- osiguranje materijalnih uvjeta za proširenu reprodukciju stanovništva;
- poboljšanje zdravstvene zaštite stanovništva;
- obezbjeđenje zaposlenja jednog od roditelja i sl.

2.2.2.2. Projekcija ukupnog broja stanovnika

Osnovne pretpostavke za projekciju ukupnog broja stanovnika u općini Visoko i područja obuhvata Urbanističkog plana su:

- Postojanje aktivne razvojne politike kako bi se na području obuhvata i općini Visoko podigla sposobnost za stvaranje novih radnih mjesta.
- Preduzimanje određenih mjera populacione

politike usmjerenih na zaustavljanju pada, a zatim i izvjesnog povećanja nataliteta.

- Efekti demografske tranzicije iz ratnog razdoblja biće ublaženi.
- Ostvarivanjem prednjih pretpostavki nastaje povoljniji uslovi za budući razvoj stanovništva na prostoru Kantona u cjelini i općine Visoko posebno. Može se očekivati da će se broj stanovnika u Kantonu od 2013. do 2034. godine povećati za oko 8,74 % (prosječna godišnja stopa rasta će

iznositi 0,4), dok će se ukupan broj stanovnika u općini Visoko povećati za 10,52% (prosječna godišnja stopa rasta od 0.5).

Projekcija stanovništva je zasnovana na nalazima analize i studije, kao i na prethodno navedenim pretpostavkama, a prikazana je u sljedećoj tabeli.

Projekcija broja stanovnika za općinu Visoko

	2013	2034	
	Broj	Broj	Stopa rasta
Visoko	41.352	45.701	0,5
ZDK	385.067	418.739	0,4

Procjenjuje se da će stanovništvo koje živi u području obuhvata Urbanističkog plana rasti nešto brže nego stanovništvo koje živi na cijeloj teritoriji općine Visoko, tako da će broj stanovnika 2034. godine u obuhvatu Urbanističkog plana iznositi 23.600, što znači da će se ukupan broj stanovnika povećati za 2.600 odnosno da će se broj stanovnika povećati za 12,45% (prosječna godišnja stopa rasta stanovništva bi iznosila 0,56). Na kraju planskog perioda broj stanovnika koji živi unutar granice obuhvata Urbanističkog plana bi činio 51,6% ukupnog stanovništva općine Visoko.

2.3. NAMJENA POVRŠINA

Namjena površina je definirana, nakon detaljne analize prostora, kojom su utvrđene prostorne karakteristike, procijenjeni njegovi kapaciteti i mogućnosti racionalnog korištenja prostora u smjeru budućeg razvoja.

U obuhvatu Urbanističkog plana utvrđena je sljedeća namjena površina:

- centralne zone (centralno područje),
- stambene zone,
- stambeno-poslovne zone,
- poslovne zone,
- turističke zone,
- zone sporta i zone rekreacije,
- vodene površine,

- zaštićena područja od šireg društvenog značaja
- uređene zelene površine

Zone su formirane tako da prate konitunitet korištenja prostora u obuhvatu Plana, i da kroz postavljene ciljeve definirane u Analitičko-dokumentacionoj osnovi usmjere njegov budući razvoj.

Kod formiranja zona, nastojali smo usmjeriti funkcije u pojedine prostore, a ne decidno ih locirati na određene lokacije u cilju omogućavanja veće slobode planiranja prostora kod izrade provedbenih planskih dokumenata.

Izradom provedbenih planskih dokumenata se omogućava detaljnije sagledavanje prostora, njegovih karakteristika i potreba, čime se u biti može doći do bolje prostorne dispozicije planiranih funkcija, a samim tim i do kvalitetnijeg rješenja.

Ovim načinom formiranja zona, također smo nastojali izbjeći nepotrebne izmjene Urbanističkog plana kod pomjeranja pojedinih funkcija sa lokacije na lokaciju u određenoj zoni, usljed promjenjenih interesa korisnika prostora ili potreba lokalne zajednice.

Zone su formirane po principu dominantne funkcije i pratećih sadržaja te funkcije, npr., dominantna funkcija u stambenoj zoni je stanovanje, a funkcije koje je prate su društvena infrastruktura, dnevno snabdijevanje, usluga i sl.

Za svaku pojedinačnu zonu smo utvrdili urbanističko tehničke uvjete (Odluka o provođenju Urbanističkog plan) koji se odnose na: namjenu objekata (dozvoljena, uvjetno dozvoljena i zabranjena), tip objekata (slobodnostojeći, objekti u nizu, dvojni objekti, atrijski i poluatrijski objekti, kompleksi objekata i sl.), parcelaciju (način formiranja parcela, namjena i veličina parcela), način utvrđivanja regulacionih i građevinskih linija, nivelacione elemente (ulaz u objekat, maksimalna visina objekata i sl.), katnost objekata (planirana i maksimalna), arhitektonsko oblikovanje i saobraćaj (pristup parceli, interni i stacionarni saobraćaj).

2.3.1. Centralne zone (centralno područje)

Centar urbanog područja Visoko je definiran kao centralno područje podjeljeno u 5 centralnih zona i jedne podzone i to:

- Centar I
- Centar Ia
- Centar II
- Centar III
- Centar IV
- Centar V

Centralne zone su formirane prema njihovim specifičnostima i za svaku od zona su definirani urbanističko tehnički uvjeti¹, koje je potrebno primjenjivati kod izrade provedbene planske dokumentacije ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele.

Centar I i Centar Ia

Osnovne karakteristike zone Centar I:

- ortogonalna šema saobraćajnica
- veličina parcela (cca min. 5 m² – do 3000 m²), ovisno o namjeni

- usitnjene stambene parcele, nepravilnog oblika, veličine cca od 200 – 500 m²
- saobraćajnim rješenjem formirana jedna vrsta blokova, čime su objekti djelomično orijentirani prema ulici i formiraju ulična platna ali svojom funkcijom (uglavnom stambenom) ne podržavaju ovaj koncept, tj ulica nema funkciju okupljanja, nego prilaza (što podsjeća na mahalalu)
- pozicija sakralnih objekata (džamija) nagovještava prostornu organizaciju iz osmanskog perioda
- procenat izgrađenosti parcela iznosi cca $P_i = 50\%$ i više, neke parcele su 100% izgrađene
- katnost u prosjeku je P+1 i P+2
- koeficijent izgrađenosti parcela iznosi cca $K_i = 1 - 1,5$, a na nekim parcelama i preko 2
- unutar zone su interpolirani javni objekti velikih dimenzija čija kompozicija ne prati postojeću urbanu matricu
- od važnijih sadržaja društvene infrastrukture imamo: administraciju, kulturu, trgovački centar, pošta
- unutar zone je malo uređenih javnih površina (park, trg, pijaceta i sl.) i općenito malo zelenih površina (najvećim dijelom uz rijeku Fojnicu)
- izražen je problem stacionarnog saobraćaja
- općenito, je potrebno razmotriti moguća saobraćajna rješenja u cilju poboljšanja uvjeta funkcioniranja zone

Osnovne karakteristike zone Centar Ia:

- veličina parcela (cca min. 20 m² – do 1800 m²), ovisno o namjeni
- stambene parcele, veličine cca od 200-500 m²
- dominira arhitektonski izraz iz austrougarskog perioda,
- procenat izgrađenosti parcela iznosi cca $P_i = 50\%$ i više, neke parcele su 100% izgrađene
- katnost u prosjeku je P+1 i P+2
- koeficijent izgrađenosti parcela iznosi cca $K_i = 1-1,5$, a na nekim parcelama i preko 2
- unutar zone ima zelenih površina, ali jako malo uređenih javnih površina (park, trg, pijaceta i sl.)
- stacionarni saobraćaj je riješen unutar parcela.

¹ Odluka o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje Visoko

Centar I i centar Ia su kulturno-historijski centri od šireg značaja, te shodno tome zahtijevaju i posebnu pažnju sa aspekta zaštite kulturno-historijskog naslijeđa.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, obavezna je primjena urbanističko-tehničkih uvjeta definiranih za ovu zonu uz stručne konsultacije po pitanju kulturno-historijskog naslijeđa sa nadležnom institucijom za ovu oblast na području općine Visoko.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar I	21,18	35	0,78	125-140	40	1	150
Centar Ia	2,41	24	0,54	80-90	30	0,7	100

Centar II

Osnovne karakteristike zone Centar II:

- unutar zone od važnijih sadržaja društvene infrastrukture imamo: predškolsko obrazovanje, osnovno obrazovanje, kulturu, trgovački centar (rekonstrukcija)
- stambene parcele (individualne) su veličine cca 200-500 m², katnosti u prosjeku P+1, cca Pi = 50% i veći, Ki = 1-1,5
- za pojedinačne kolektivne stambene objekte nemamo podatke o parcelama, katnost je do P+4
- uređene zelene površine (izuzev jednog dječijeg igrališta) nismo utvrdili
- izražen je problem stacionarnog saobraćaja

Centar II, svojom funkcijom, predstavlja prelaz iz Centra I u Centar III, tj. ima karakteristike oba centra.

Unutar Centra II je zastupljeno kolektivno i individualno stanovanje i važni objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, uslužni objekti i trgovački centri)

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, obavezno je nakon detaljne analize prostora, uskladiti prostorno rješenja sa oba centra uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar II	11,29	31,20	0,78	150-165	40	1	170

Centar III*Osnovne karakteristike zone Centar III:*

- stanovanje u ovoj zoni uglavnom ima karakter kolektivnog stanovanja
- postoji i određeni broj objekata individualnog stanovanja
- unutar zone od važnijih sadržaja društvene infrastrukture imamo: obrazovanje, zdravstvo, sport i fizička kultura, administracija, trgovački centar, banka, policija, ugostiteljstvo (veći hoteli)
- veličina parcele (individualno stanovanje) se kreće od 250 - 500 m²
- za pojedinačne kolektivne stambene objekte nemamo podatke o parcelama, katnost je do P+5
- procenat izgrađenosti parcela iznosi cca $P_i = 20$ do 50%, a koeficijent izgrađenosti parcela iznosi cca $K_i = 0,7 - 2$
- katnost objekata se kreće od P do P+5
- uređenih javnih zelenih površina ima oko objekata društvene infrastrukture i stambenih kolektivnih objekata,

- u zoni postoji dosta neuređenih površina, što znači da su moguće intervencije u smislu proširenja i dopune sadržaja zone
- potrebno je ponuditi kvalitetno saobraćajno rješenje

Centar III je noviji centar u kome je uglavnom zastupljeno kolektivno stanovanje i važni objekti urbane opreme (objekti društvene infrastrukture, uslužni objekti i trgovački centri).

Javne površine i površine oko javnih i stambenih objekata su uređene.

Unutar zone postoje slobodne neuređene površine, koje su planirane za uređenje u smislu budućeg širenja gradskog centra.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, potrebno je izvršiti detaljnu analizu prostora i u njegovo uređenje ukomponirati pored funkcije stanovanja i sadržaje društvene infrastrukture, koji su Urbanističkim planom utvrđeni kao deficitarni, uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		P_i (%)	K_i	Gn (st/ha)	P_i (%)	K_i	Gn (st/ha)
Centar III	34,29	15,00	0,44	130-145	25	1	300

Centar IV*Osnovne karakteristike zone Centar IV:*

- prostor je ranijom planskom dokumentacijom bio opredjeljen za specijalnu namjenu (kasarna)
- unutar zone se na malom dijelu odvija funkcija stanovanja (prizemni objekti), jedan dio prostora ima funkciju sporta (hipodrom, nogometni teren), a veći dio prostora nije u funkciji (postoje objekti koji su ranije korišteni za potrebe kasarne, nismo utvrdili njihovu sadašnju funkciju)
- unutar ove zone se nalazi GMRS²

Centar IV je novi centar. Urbanističkim planom, ovaj prostor je prvenstveno opredjeljen za smještaj objekata društvene infrastrukture, a naročito iz oblasti zdravstva, obrazovanja, kulture i sporta.

Na zapadnoj granici ove zone se nalazi spomenička cjelina koja je proglašena za nacionalni spomenik, za koju je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika donijela Odluku³, sukladno kojoj se treba i postupati.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, potrebno je izvršiti detaljnu analizu prostora, planirati sadržaje prema postavljenim prioritetima uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

² Glavna gasna mjerno-regulaciona stanica Visoko

³ Graditeljska cjelina – samostan sv. Bonaventure – Franjevačka gimnazija i crkva (Nacionalni spomenik- Odluka broj: 07.3-2.3-73/12-19)

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar IV	15,75	9,22	0,14	2-3	25	1	25

Centar V

Osnovne karakteristike zone Centar V:

- prostor je ranijom planskom dokumentacijom jednim dijelom bio opredjeljen za privredu („KTK“), a jednim dijelom za stanovanje u okviru Regulacionog plana Prijeko
- prostor koji je bio opredjeljen za privredu nije u funkciji
- na dijelu prostora koji je u sklopu RP Prijeko, izgrađen je polifunkcionalni objekat kulture

Centar V je novi centar. Prostor je, Urbanističkim planom, opredjeljen za razvoj stambeno-poslovnog centra.

Kod izrade provedbenih planskih dokumenata, potrebno je izvršiti detaljnu analizu prostora, planirati sadržaje prema postavljenim prioritetima uz poštivanje definiranih urbanističko-tehničkih uvjeta za ovu zonu.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar V	7,74	24,23	0,54	20-25	30	1	150

2.3.2. Stambene zone

Stambene zone su zone u kojima je primarna funkcija stanovanje. Ove zone se funkcionalno vežu i formalno nastavljaju na centralno područje definirano Urbanističkim planom.

Ovisno o karakteru stanovanja u obuhvatu Urbanističkog plana su formirane sljedeće stambene zone:

- Stambena zona A
- Stambena zona Aa
- Stambena zona B
- Stambena zona C
- Stambena zona D

Zone su formirane prema njihovim specifičnostima i za svaku od zona su

definirani urbanističko-tehnički uvjeti⁴, koje je potrebno primjenivati kod izrade provedbenih planskih dokumenata ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele

Stambena zona A

Osnovne karakteristike Stambene zone A:

- stambena zona uz gradski centar
- uglavnom planski izdefinirane parcele (obezbjeđeni minimalni urbanističko-tehnički uvjeti), individualno stanovanje i stanovanje u nizovima
- katnost objekata je uglavnom P, P+1 i P+2

⁴ Odluka o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje Visoko

- veličine parcela: nizovi i dvojni stambeni objekti cca 150 m², parcele samostojećih objekata 250 – 500 m²
- procenat izgrađenosti parcela u prosjeku cca 15 - 30%, nizovi (30 - 50%)
- koeficijent izgrađenosti parcela u prosjeku cca Ki = 0,7, nizovi Ki = 1 - 1,2
- u sklopu zone postoje sadržaji društvene infrastrukture (obrazovanje, administracija, zdravstvo) i funkcije snabdijevanja i usluge
- u pojedinim dijelovima zone su planski namjenjene površine za dječija igrališta, parkovske površine, koje uglavnom nisu realizirane

- stacionarni saobraćaj je djelomično riješen u sklopu parcela

Stambena zona A je zona koja se direktno veže na centralno područje, stoga poprima niz karakteristika centralnog područja. Za zonu su definirani urbanističko tehnički uvjeti.

Zona je prostorno podjeljena na tri podzone A1, A2 i A3.

Prema urbanističkim pokazateljima podzona A3 ima potencijal za budući razvoj i izgradnju.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
A1	30,46	24	0,53	90-100	30	0,7	150
A2	7,68	25,17	0,66	100-120			
A3	30,44	4	0,09	15-20			

Stambena zona Aa

Stambena zona Aa, prostorno predstavlja sastavni dio stambene zone A, u kojoj je izvršena izgradnja visokih stambenih objekata (kolektivno stanovanje), te su za nju posebno utvrđeni urbanistički pokazatelji za planski period i urbanističko tehnički uvjeti za izgradnju u zoni.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone		
		Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Aa	2,32	40	1	300

Stambena zona B

Osnovne karakteristike Stambene zone B:

- katnost objekata je uglavnom P i P+1
- veličine parcela od 100 – 1000 m² (prosjeck 500 m²)
- procenat izgrađenosti parcela u prosjeku cca 15-30%, u dijelu iznad Kraljevca (30 - 50%), a ima parcela koje su i 100% izgrađene
- uz stambene objekte uglavnom postoje i pomoćni objekti
- koeficijent izgrađenosti parcela u prosjeku cca Ki = 0,7, a u dijelu iznad Kraljevca Ki = 1 - 1,2
- u sklopu zone postoje sadržaji funkcija snabdijevanja i usluge
- stacionarni saobraćaj je djelomično riješen u sklopu parcela.

Stambena zona B je zona koja se, svojom funkcijom i prostorno veže na stambenu zonu A. Većim dijelom je na padini ili je uz poslovnu zonu. Za zonu su definirani urbanističko tehnički uvjeti

Zona je prostorno podjeljena na dvije podzone B1 i B2.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
B1	62,88	8,84	0,18	40-45	30	0,7	150
B2	9,51	13,14	0,28	60-65			

Stambena zona C

Osnovne karakteristike Stambene zone C:

- katnost objekata je uglavnom P, P+1
- veličine parcela od 250 - 600 m², a ima parcela i preko 1000 m²
- zastupljena je uglavnom individualna stambena izgradnja, gabariti stambenih objekata u prosjeku 70 - 80 m²,
- na parcelama su uglavnom izgrađeni pomoćni objekti, a na nekim parcelama i gospodarski objekti
- u okviru parcela ili na zasebnim parcelama zasađeni su povrtnjaci
- unutar pojedinih zona ima dosta slobodnog neuređenog prostora ili se dio prostora koristi za uzgajanje povrća, voća i žitarica
- procenat izgrađenosti parcela u prosjeku cca 12 - 25 %
- koeficijent izgrađenosti parcela u prosjeku cca Ki = 0,3 - 0,5 (izuzetno 0,8)
- stacionarni saobraćaj je uglavnom riješen u sklopu parcela

Stambena zona C je zona na rubnim dijelovima Urbanističkog plana. Karakter ove zone je poluurbani. Za zonu su definirani urbanističko-tehnički uvjeti.

Zona je prostorno podjeljena na osam podzona C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7 i C8.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
C1	63,58	4,84	0,10	20-25	25	0,6	100
C2	20,43	5,58	0,12	25-30			
C3	9,54	14,8	0,31	65-70			
C4	14,28	4,13	0,09	15-20			
C5	57,95	3,54	0,08	15-20			
C6	22,02	4,54	0,10	15-20			
C7	0,90	12,8	0,24	65-70			
C8	1,63	4,40	0,08	30-35			

Stambena zona D

Osnovne karakteristike Stambene zone D:

- katnost objekata uglavnom P - P+1
- veličine parcela od 400 - 1200 m², a ima parcela i preko 3000 m²
- individualna stambena izgradnja (objekti za odmor)
- unutar zona ima dosta slobodnog neuređenog prostora ili se dio prostora koristi za uzgajanje povrća i voća
- procenat izgrađenosti parcela u prosjeku cca 4 - 20 %
- koeficijent izgrađenosti u prosjeku cca Ki = 0,1 - 0,3 (izuzetno 0,5)

- intenzitet saobraćaja u ovoj zoni je mali

Stambena zona D je zona na perifernom dijelu ubuhvata Urbanističkog plana, smještena uz turističke i rekreativne zone. Stanovanje u ovoj zoni je uglavnom povremenog i privremenog karaktera (objekti za odmor). Za zonu su definirani urbanističko tehnički uvjeti
Zona je prostorno podjeljena na dvije podzone D1 i D2.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
D1	18,25	1,48	0,02	5-7	10	0,2	30
D2	40,36	1,60	0,03	7-10			

2.3.3. Stambeno-poslovna zona

Stambeno-poslovna zona je zona u kojoj su zastupljene dvije funkcije: stanovanje i poslovanje (poslovno - proizvodni sadržaji). Karakter zone proizilazi iz njenog prostornog položaja, koji se nalazi uz glavne saobraćajne koridore (kolske i željezničke).

Urbanističkim planom se zadržava karakter ove zone i planira se njen razvoj u istom smjeru s tim da se kao primarna funkcija uzima stanovanje i sve druge funkcije moraju biti u skladu sa njom (ne smiju je narušavati).

Zona je prostorno podjeljena na četiri podzone: SP1, SP2, SP3 i SP4.

Za zonu su definirani urbanističko-tehnički uvjeti, koje je potrebno ptimjenjivati kod izrade provedbene planske dokumentacije ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele.

Urbanistički pokazatelji zone

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max. vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
SP1	14,76	7,25	0,12	17-20	30	0,7	40
SP2	9,36	5,40	0,09	8-10			
SP3	5,94	6,86	0,13	15-20			
SP4	2,51	13,31	0,26	15-16			

2.3.4. Poslovne zone

Lokacije i karakter poslovnih zona unutar Urbanističkog plana su preuzete iz planskog dokumenta višeg reda⁵, i strategije razvoja općine⁶.

Zone su uglavnom skoncentrirane uz rijeku Bosnu i glavne saobraćajne koridore.

Obzirom na detaljniji prikaz i bolje sagledavanje pojedinih lokacija poslovnih zona u okviru Urbanističkog plana, izvršene su manje korekcije u površinama i usklađivanje funkcija, a u skladu sa osnovnim principima postavljenim u planskom dokumentu višeg reda.

U obuhvatu Urbanističkog plana su utvrđene poslovne zone:

- Poslovna zona „Topuzovo Polje“
- Poslovna zona - kompleks „Ozrakovići“
- Poslovna zona „Ciglana“
- Poslovna zona „Arnautovići (Kovina)“
- Poslovna zona „Čekrekčije 1“
- manji, rubni dio Poslovne zone „Čekrekčije 2“

Poslovne zone „Topuzovo Polje“ i „Arnautovići - Kovina“ su izgrađene i uglavnom izdefinisirane (postoji mogućnost određene korekcije i prenamjene), dok je poslovna zona „Ozrakovići“ većim dijelom neizgrađena i posjeduje potencijal za budući razvoj, kao i poslovna zona „Čekrekčije 1“.

Poslovna zona „Čekrekčije 2“ se u Urbanističkom planu tretira samo kroz namjenu površina, jer se samo mali dio ove zone nalazi u obuhvatu Plana i predstavlja sastavni dio poslovne zone koja je van obuhvata istog.

Poslovna zona Kula Banjer⁷ je zbog svog položaja i funkcije stanovanja koja je okružuje ukomponirana u stambeno poslovnu zonu (SP1).

Za zone su definirani uvjeti⁸, koje je potrebno primjenivati kod izrade provedbene planske dokumentacije ili kod formiranja urbanističko-tehničkih uvjeta za pojedinačne parcele.

Pored propisanih uvjeta, kod formiranja novih građevinskih parcela, pored prostora namjenjenog za izgradnju planiranih objekata, potrebno je planirati i prostor za buduće širenje, kao i manipulativni prostor. Odnos ove tri prostorne cjeline unutar planirane građevinske parcele treba biti jednak tj. 1/3 za građenje, 1/3 za buduće širenje i 1/3 manipulativne površine (saobraćaj, zelene površine i sl.)

Urbanistički pokazatelji zona

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone			
		Trenutno stanje		Max.vrijednosti za planski period	
		Pi (%)	Ki	Pi (%)	Ki
Poslovna zona „Topuzovo Polje“	26,66	36	0,38	40-45	0,5-0,6
Poslovna zona - kompleks „Ozrakovići“	55,02	10	0,12		
Poslovna zona „Ciglana“	4,04	20,4	0,3		
Poslovna zona „Arnautovići (Kovina)“	7,28	29,4	0,35		
Poslovna zona „Čekrekčije 1“	9,45	10	0,13		
rubni dio Poslovne zone „Čekrekčije 2“	1,56	-	-		

⁵ Prostorni plan općine Visoko (2014-2034.)

⁶ Strategija razvoja općine Visoko (2015-2021.)

⁷ Prostorni plan općine Visoko (2014-2034.)

⁸ Odluka o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje Visoko

Djelatnosti u poslovnim zonama i poslovnim kompleksima treba da ispune i sljedeće uvjete u cilju zaštite prostora i okoliša i to:

- Racionalno korištenje prostora, u cilju bolje iskoristivosti postojećih površina namijenjenih ovim djelatnostima, kako bi se spriječilo neopravdano zauzimanje novih površina;
- Primjena savremenih tehnologija koje ne zagađuju okoliš;
- Zadovoljavanje zakonom propisanih mjera zaštite okoliša (zaštita od buke, mirisa, onečišćavanja zraka, zagađivanja podzemnih i površinskih voda i sl.);
- Zagađivači okoliša moraju voditi aktivnosti na stalnom smanjenju zagađenja.

2.3.5. Turističke zone

Dobar geografski položaj, blizina glavnom gradu, dobra povezanost sa ostalim gradovima i regijama, ugodna klima od bitnog su značaja jer se mogu koristiti za promociju Visokog kao poželjne destinacije za turiste kako domaće tako i strane.

Izvanredna vrijednost i raznovrsnost kulturno-historijske baštine Visokog su bitni faktori razvoja turizma, te je potrebno da se sačuva njihova vrijednost jer bogata kulturno-historijska baština ovog grada predstavlja značajan izvor za ostvarivanje komparativne prednost u odnosu na druge destinacije i gradove.

Posljednjih godina Visoko je dobilo novu turističku atrakciju i novu dimenziju turizma koja privlači turiste, volontere i sve one koji su željni novih iskustava, poznanstava, zabave i atrakcije. O postojanju ili nepostojanju "Bosanske doline piramida" kako je Visočani nazivaju, vode se mnoge polemike i diskusije ali jedno je sigurno: grad se spominje i grad se promovira kroz cijeli svijet.

Razvoj turizma, kao i razvoj privrede, je usmjeren planskim dokumentom višeg reda⁹ i strategijom razvoja općine.¹⁰

U skladu sa naprijed navedenim, za potrebe razvoja turizma na području obuhvata Urbanističkog plana su utvrđene dvije turističke zone:

- Turistička zona „Ravne“
- Turistička zona „Grad“

Za ove zone, Urbanističkim planom se utvrđuje obaveza izrade provedbenih planskih dokumenata, obzirom da se radi o specifičnim prostorima, koji promoviraju određenu specifičnost i atrakciju, te sve funkcije na ovim prostorima trebaju imati specifično obilježje i biti međusobno usklađene.

Za zone su definirani uvjeti¹¹, koje je potrebno primjenjivati kod izrade provedbene planske dokumentacije.

	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone	
		Max. vrijednosti za planski period	
		Pi (%)	Ki
Turistička zona „Ravne“	8,02	10 - 15	0,2 - 0,3
Turistička zona „Grad“	29,69		

2.3.6. Zone sporta i zone rekreacije

Sport i rekreacija su sastavni dijelovi društvene infrastrukture i usmjeravaju se u centralna i druga područja ovisno o potrebi stanovnika kao i zahtjevima pojedine vrste sporta ili rekreacije.

Objekti namijenjeni sportu i rekreaciji imaju svoje specifičnosti (svaki pojedinačno) te su za njih utvrđeni samo opći uvjeti, a ostali uvjeti će biti određeni ovisno o vrsti sporta ili rekreacije koja se želi uspostaviti na određenom prostoru.

Na području obuhvata Urbanističkog plana za potrebe sporta su planirane dvije zone sporta i to uz rijeku Bosnu (uz Centar III) i u naselju Donje Topuzovo Polje (uz stambenu zonu C2). U ovim zonama dozvoljena je izgradnja isključivo sportskih objekata i sportskih terena. U sklopu zona je potrebno planirati i površine

⁹ Prostorni plan općine Visoko (2014-2034.)

¹⁰ Strategija razvoja općine Visoko (2015-2021.)

¹¹ Odluka o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje Visoko

za interni saobraćaj, stacionarni saobraćaj (1PK/120m²), kao i uređene zelene površine.

Na području obuhvata Urbanističkog plana za potrebe rekreacije i odmora su planirane četiri zone i to:

- Izletište „Ravne“,
- Rekreativna zona „Luka“ - uz rijeku Fojnicu (izletište i objekti na vodi),
- Park-šuma - širi prostor u okviru kojeg su izgrađeni manji pojedinačni objekti za odmor i koji služi za različite vidove rekreacije (brdski biciklizam, planinarenje, šetnja u prirodi i sl.)
- Zona za odmor i rekreaciju uz rijeku Fojnicu, koja se nastavlja na rekreativnu zonu „Luka“, u ovoj zoni su izgrađeni manji pojedinačni objekti koji služe za odmor i rekreaciju.

U ovim zonama dozvoljena je izgradnja isključivo objekata i sportskih terena koji su u skladu sa njenom osnovnom namjenom i koji služe za odmor i rekreaciju.

U sklopu zona je potrebno planirati i površine za, interni saobraćaj, stacionarni saobraćaj (1PK/10 korisnika), kao i uređene zelene površine.

2.3.7. Vodene površine

Na području Urbanističkog plana utvrđeni su vodotokovi: rijeka Bosna, rijeka Fojnica i njihovi pritočni potoci.

Za vodotok I kategorije, rijeku Bosnu, utvrđeno je vodno dobro od strane Agencije¹², koje se koristi prema uvjetima postavljenim od strane nadležne institucije, a u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Za vodotoke II kategorije, rijeka Fojnica i svi ostali pritočni potoci, Urbanističkim planom, u skladu sa važećom zakonskom regulativom, utvrđuje se zaštitni pojas od 5m s lijeve i desne strane vodotoka, a u cilju očuvanja prirodnog pejzaža i korištenja voda za rekreaciju, turizam, ribolov i druge aktivnosti, te zaštite biljnih i životinjskih vrste, obale rijeka ne mogu se zauzeti, obrađivati, niti ograđivati u obalnom pojasu od najmanje 3 m od obale pri normalnom vodostaju.

Za sve vodotoke (I i II kategorije) u obuhvatu Urbanističkog plana, planira se regulacija vodotoka.

Izvorište Vrutak je od posebnog javnog interesa, za snabdijevanje vodom za piće, korisnika gradske vodovodne mreže na području Urbanističkog plana.

U cilju zaštite vodozahvata Vrutak, od svih zagađenje i nekontroliranog korištenja, potrebno je poštovati sanitarne zone zaštite utvrđene planskom dokumentacijom višeg reda ili posebnom odlukom zaštite izvorišta donesenom od strane Općinskog vijeća.

Urbanističkim planom zaštićena su lokalna izvorišta koja su u funkciji snabdijevanja stanovnika van gradske mreže i koja mogu biti manjeg ili većeg kapaciteta.

Za sva izvorišta koja se koriste ili će se koristiti za snabdijevanje pitkom vodom većeg broja domaćinstava, potrebno je uraditi elaborat zaštitnih zona izvorišta i odluke o zaštititi tih izvorišta.

Bez obzira na kapacitet, za sva izvorišta koja se koriste za snabdijevanje stanovnika pitkom vodom, za koja nisu urađeni elaborati zaštitnih zona izvorišta, utvrđuje se zaštitna zona od 50 m u radijusu oko izvorišta vode.

2.3.8. Zaštićena područja od šireg društvenog značaja

Urbanističkim planom su prenesena opredjeljenja planskih dokumenata višeg reda o zaštićenim područjima od šireg društvenog značaja u obuhvatu Urbanističkog plana, a to su:

- Granica Plana posebnog obilježja „Koridor autoputa Vc“ od značaja za Federaciju Bosne i Hercegovin;
- Nacionalni spomenici utvrđeni od strane Komisije za nacionalne spomenike, za koje su donesene odluke o zaštiti nacionalnih spomenika;
- Lokacija i objekat kasarne „Teufik Buza“ (Ministarstvo odbrane BiH) od značaja za Bosnu i Hercegovinu.

Upotreba ovih prostora se vrši na način kako je to definirano planskim dokumentima višeg reda i donesenim odlukama.

¹² Agencija za vodno područje rijeke Save, Sarajevo

2.3.9. Uređene zelene površine

Na prostoru obuhvata Urbanističkog plana u svim predhodno navedenim zonama je potrebno planirati uređene zelene površine.

Lokacije ovih površina, Planom nisu decidno određene, što će biti potrebno kod izrade provedbenih planskih dokumenata.

Ovisno o karakteru i potrebama zona, u zonama se Planom planira uređenje zelenih površina, npr. uređene zelene površine u stambenim i centralnim zonama (parkovske površine, drvoređi, cvijetnjaci, zelene površine u sklopu dječijih igrališta ili trgova, i sl.), u poslovnim zonama (zaštitne zelene površine prema stambenim zonama, uređene parkovske površine unutar proizvodnih kompleksa, drvoređi i sl.), u rekreativnim zonama (park šume, izletišta, odmorista i sl.), u zonama sporta, u turističkim zonama, uz saobraćajnice (uz uvjet da ne ometaju nesmetano odvijanje saobraćaja), itd.

Zelene površine, koje su u „Namjени površina“ navedene kao Uređene zelene površine se uglavnom odnose na područja koja nisu uvjetna za gradnju i to: uz riječna korita, na površinama koje su velikog nagiba, u blizini klizišta i sl..

2.4. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA I SISTEM VEZA

2.4.1. Saobraćaj

2.4.1.1. Cestovna mreža

Koncept razvoja cestovne mreže na urbanom području grada Visoko rađen je na osnovu do sada usvojenih razvojnih planova („Prostorni plan Zeničko – dobojskog kantona 2009 – 2029.“, i „Prostorni plan općine Visoko 2014 - 2034. godine“), analize postojećeg stanja, saobraćajnog opterećenja, trenda porasta stepena motorizacije, tj. definisanih općih i posebnih ciljeva razvoja saobraćajnog sistema, kao i prostorne organizacije urbanog područja grada Visoko.

Nakon održane Javne rasprave na nacrt Urbanističkog plana Visoko, na sastanku Savjeta plana su doneseni zaključci po pristiglim primjedbama iznesenim u Zapisniku sačinjenom od strane Nosioca pripreme i Nosioca izrade, a sve u skladu sa zvaničnim protokolom br. 03/1-23-7- /16 od 21.07.2016. godine.

Uvažavajući usaglašene primjedbe na nacrt Urbanističkog plana, uslijedila je korekcija saobraćajnog rješenja, tj. izrada projekcije cestovne mreže, kojom se u planskom periodu predviđa:

- Izmještanje dijela trase regionalne ceste R443 iz gradskog centra (u dužini od 170,0 m) i izgradnja obilaznice trasom kako slijedi:

početak trase je kod naplatnih kućica Visoko, dalje trasa ide kroz industrijsku zonu Ozrakovici postojećom trasom regionalne ceste R445, potom mostom preko rijeke Bosne prelazi u industrisku zonu Čekrekčije, zatim ide tunelom kroz naselje Prijeko i dalje padinom rijeke Fojnice ide sve do sela Dautovci, prelazi mostom preko rijeke Fojnice, gdje se priključuje na postojeću regionalnu cestu za Kiseljk (R443).

Ukupna dužina obilaznice kroz područje obuhvata UP-a općine Visoko iznosi $L = 4.990$ m, od čega 3.340 m predstavlja postojeću trasu regionalne ceste R445 koja se planira za rekonstrukciju dok preostala dužina od $L = 1.602,0$ m predstavlja novu projektovanu trasu obilaznice.

Naglašavamo da je do izrade glavnog - izvedbenog projekta obilaznice neophodno štititi koridor u širini od $150,0$ m.

Učešće regionalne ceste R443 i R445 u gradskoj mreži saobraćajnica iznosi $10,16$ km, tj. $12,4$ %.

Sukladno Odluci o kategorizaciji cesta u autoceste i brze ceste, magistralne ceste i regionalne ceste na području FBiH, koja će se početi primjenjivati od 15.03.2018. god., postojeća regionalna cesta R443 dobija karakter magistralne ceste M222, dok postojeća regionalna cesta R445 i dalje po odluci zadržava regionalni karakter, ali dobija novu oznaku R403.

Gabarit magistralne ceste se planira u širini od $10,0$ m ($2 \times 3,5 + 2 \times 1,5$ m).

Gabarit regionalne ceste se planira u širini od 9,0 m ($2 \times 3,0 + 2 \times 1,5$ m).

- Lokalne ceste se planiraju za rekonstrukciju i modernizaciju u gabarit širine $b =$ od 9,0 m - 8,0 ($2 \times 3,0(2,75) + 2 \times 1,5$ m). Učešće lokalnih cesta (L23; L12; L16; L3; L5; L24; L25) u gradskoj mreži saobraćajnica, na području obuhvata UP plana općine Visoko iznosi 6,37 km, tj. 7,8%.

2.4.1.2. Gradske saobraćajnice

Prihvatajući postojeću mrežu gradskih saobraćajnica i moguće pravce razvoja grada u prostoru, urađena je optimalna matrica gradskih saobraćajnica, koja treba da obezbijedi brzo, bezbjedno i racionalno odvijanje motornog gradskog saobraćaja i da isti najkraćom putanjom izvede na tranzitne cestovne pravce (autocestu i regionalne ceste).

Osnovni koncept razvoja gradskog saobraćaja zasniva se na postojećoj mreži saobraćajnica, koje se planiraju za rekonstrukciju i modernizaciju, kao i izgradnju novoplaniranih saobraćajnica, tj. u planskom periodu se predviđa:

- rekonstrukcija i modernizacija postojećih gradskih saobraćajnica u smislu poboljšanja horizontalnih i vertikalnih elemenata trase, kolovozne konstrukcije i proširenje horizontalnog gabarita sa dogradnjom trotoara gdje nedostaju,
- izgradnja nove longitudinalne saobraćajnice uz lijevu obalu rijeke Bosne, kroz Novo naselje. Shodno prihvaćenoj primijedbi na nacrt Urbanističkog plana, tj. projekciju cestovne mreže, planirana saobraćajnica uz lijevu obalu rijeke Bosne se skraćuje za cca. 655,0, tj. početak saobraćajnice je i dalje kod betonskog mosta na saobraćajnici Branilaca Republike BiH, a kraj na saobraćajnici Aleja Šehida Resula kod parcele sportskog objekta (stadiona). Saobraćajnica je sabirnog karaktera i planirana je u dužini od cca 975,0 m i gabaritu od 9,0 m ($2 \times 3,0 + 2 \times 1,5$ m). S obzirom da Novo naselje predstavlja zonu kolektivnog stanovanja, da se na istoj planira gustina naseljenosti od 300 st/ha, tj. da se u narednom planskom periodu

očekuje intenzivnija izgradnja stambenih objekata za očekivati je potrebu izgradnje - produžetka predmetne saobraćajnice (što će se u perspektivi i pokazati). Ista bi imala funkciju očuvanja autonomije pojedinačnih stambenih blokova, bolje rečeno ambijentalnih uvjeta kolektivnog stanovanja. Ovakvom organizacijom saobraćaja, saobraćajnice unutar stambenih blokova bi bile intrazonskog, tj. prilaznog karaktera (samo do objekta ili parkinga), dok planirana saobraćajnica uz lijevu obalu rijeke Bosne bi kao sabirna saobraćajnica skupljala saobraćaj i usmjeravala ga na gradsku saobraćajnu mrežu. Ovakvom organizacijom saobraćaja, saobraćaj bi bio regulisan i intenzitet saobraćaja oko stambenih blokova bi se sveo samo na stanare tih objekata.

I ova saobraćajnica bi imala sabirni karakter i ista bi u perspektivi imala tendenciju povezivanja sa naseljem Ozrakovići;

- Postojeća gradska saobraćajnica Alije Izetbegovića i Čaršijska ulica se ovim planom pretvaraju u pješačku zonu, te se planira uvođenje zabrane na istim za sva vozila osim za interventna vozila i vozila za snabdijevanje.

Pješačke zone na navedenim saobraćajnicama će se implementirati etapno, s obzirom da se moraju obezbijediti neophodni preduvjeti (površine za stacionarni saobraćaj, bolja saobraćajna povezanost naselja Prijeke) kako bi realizacija navedene odrednice bila moguća, i bez negativne refleksije na već stečene saobraćajne uvjete.

Cilj uvođenja pješačke zone je izvlačenje kolskog saobraćaja iz centralne gradske zone, čime će se ambijentalni uvjeti u znatnoj mjeri poboljšati. Stvorit će se ugodni i bezbjedni uvjeti za svakodnevnicu, otvoriti će se nove mogućnosti za prateće sadržaje, a najatraktivnije je da će se na relativno malom prostoru okupljati i u ugodnom ambijentu družiti stanovnici.

Ukupna dužina pješačke zone je $L = 686,0$ m, sa promjenjivom širinom (9,0 -11,0 m), a uređenje pješačke zone je tema glavnog projekta;

- Za područje naselja Prijeko UP-a općine Visoko planira se izgradnja dijela saobraćajnice koja bi spajala postojeću saobraćajnicu Prijeko sa planiranom magistralnom saobraćajnicom M222, tj. sa saobraćajnicom Sarajevska. Izgradnjom ove saobraćajnice, uvjeti saobraćajne povezanosti naselja Prijeko će se znatno poboljšati. Trasa nove saobraćajnice ide postojećom trasom naseljske saobraćajnice, s tim da se u zoni priključka na most Moštrine planira neznatna rekonstrukcija. Saobraćajnica je sabirnog karaktera, planirana je u ukupnoj dužini od 1200,0 m, i gabaritu 9,0 - 8,0 m ($2 \times 3,0$ (2,75) + $2 \times 1,5$ m);
- Izgradnja preostalih planiranih saobraćajnica u funkciji povezivanja pojedinih lokaliteta u mrežu gradskih saobraćajnica i u većini su trasirane postojećim zemljanim stazama.

Realizacijom navedenih saobraćajnih odrednica, okosnicu saobraćaja za područje obuhvata UP općine Visoko će činiti saobraćajnice: Sarajevska, Bosne Srebrene, Kadije Uvejsa (M222), Gornje Rosulje, Branilaca Bosne i Prijeko i praviti će dva saobraćajna kruga oko gradskog područja općine Visoko, čime će se omogućiti brza i bezbjedna cirkulacija saobraćaja.

Gradske saobraćajnice shodno funkciji i značaju dijele se na glavne, sabirne i lokalne gradske ceste.

Osnovnu matricu cestovne mreže grada čine glavne i sabirne gradske ceste u ukupnoj dužini od cca 18,76 km, a preostale lokalne gradske ceste planirane su u dužini od cca 19,90 km.

Mrežu glavnih gradskih cesta čine:

- postojeće glavne gradske ceste: magistralna cesta M222 (Sarajevska, Bosne Srebrene, Kadije Uvejsa), Gornje Rosulje, Branilaca Bosne i
- postojeće sabirne gradske ceste: stara trasa regionalne ceste R443 (od raskrsnice sa Ul. Gornje Rosulje do raskrsnice sa regionalnom cestom R445); Ul. Karavdića; Zenička; Musala; Prijeko, kao i planirane saobraćajnice Prijeko i Ozrakovići.

Ostale gradske saobraćajnice su lokalne gradske ceste intrazonskog karaktera, kojima se obezbjeđuje pristup zatvorenim prostornim cjelinama u pojedinim urbanim područjima, kao i dijelovima naselja.

Gradske ceste se planiraju u sljedećim horizontalnim gabaritima:

- obilaznica u širini $b = 10,0$ m ($2 \times 3,5 + 2 \times 1,5$)
- glavne gradske ceste, u promjenjivom gabaritu, $b = 13,0 - 9,0$ m ($2 \times 3,5$ (3,0) + 2×3 (1,5)), zavisno od raspoloživih mogućnosti.
- sabirne gradske ceste u dva gabarita tj. $b = 9,0 - 8,0$ m ($2 \times 3,0$ (2,75) + $2 \times 1,5$), ovisno od zone koju opslužuju, kao i prostornih mogućnosti u izgrađenim zonama.
- lokalne gradske ceste u dva gabarita i to $b = 6,0 - 11,5$ m ($2 \times 1,5$ (3) + $2 \times 0,0$ (1,5)) Lokalne gradske ceste gabarita $b=5,0$ m planirane su za odvijanje jednosmjernog saobraćaja sa mogućnošću izgradnje obostranih trotoara.

2.4.1.3. Saobraćaj u mirovanju

U skladu sa planskim dokumentom „Prostornim planom“ općine Visoko 2014 - 2034 očekivani razvoj motorizacije prognozira se sa godišnjom stopom rasta od 3,5% do 4%, tj. sa 281,0 vozila/1000 stanovnika na 624,0 vozila/1000 stanovnika.

Snimanjem postojećeg stanja na području obuhvata UP općine Visoko evidentiran je deficit od 4440 GP - mjesta.

U cilju zadovoljenja postojećih i planskih potreba stacionarnog saobraćaja računajući faktor pokrivenosti jedno putničko vozilo/jedno parking mjesto, planom se predviđa izgradnja četiri javna garažna objekta i jedno dvonamjensko sklonište na lokacijama:

- garažni objekat u zoni Centra III, u zoni stadiona i površina namjenjenih sportu i rekreaciji u kapacitetu od cca 1GM / 8-12 sjedišta,
- garažni objekat ili parkinga u zoni Centra I ("Sebilj II"), u kapacitetu raspoloživih mogućnosti.
- garažni objekat u zoni Centra IV, (višeetažni garažni objekat slobodno stojeći ili u sklopu planiranih objekata.

- garažni objekat u zoni Centra V, naselju Prijeko (većeg kapaciteta, s obzirom da će biti u funkciji zone Centar I)
- sklonište - dvonamjensko u zoni Centra III, u Novom Naselju.

Kod izrade provedbenih planova neophodno je obezbijediti adekvatan broj parking mjesta i to:

- u zonama kolektivnog stanovanja, u garažama u sklopu objekata ili na parking površinama, u skladu sa usvojenim stepenom pokrivenosti 1 PM/put. auto,
- u zonama individualnog stanovanja u sklopu objekata ili parcele,
- u zonama industrije, privrede, u sklopu parcele, u skladu sa normativima.

Obzirom da je problem stacionarnog saobraćaja najizraženiji u gradskim jezgrima gdje je također izražen deficit neizgrađenih površina, potrebno je planirati višeetažne, nadzemne ili podzemne garažno-parkirne objekte, organizovane sisteme parkiranja uz naplatu, kao i poboljšanje uslova javnog gradskog prevoza.

2.4.1.4. Pješački saobraćaj

Obzirom na visoku mobilnost i prostorni razmještaj aktivnosti i gradskih funkcija za očekivati je u planskom periodu visoko učešće pješačkih kretanja u urbanom području grada Visoko.

Glavni očekivani pješački koridori i dalje se podudaraju sa najopterećenijim mehanizovanim tokovima, koji se pružaju glavnim gradskim saobraćajnicama.

U zoni gradskog centra, gdje su skoncentrisani administrativni, kulturni, obrazovni i zabavni objekti, a u cilju stvaranja sigurnog i ugodnog ambijenta, atraktivnog ne samo za stanovnike općine Visoko, nego i za posjetioce, ovim Planom se planira formiranje pješačke zone, na saobraćajnicama Alije Izetbegovića i Čaršijskoj, tj. uvođenje zabrane za sva vozila osim za interventna vozila i vozila za snabdijevanje.

Pješačka zona na navedenim saobraćajnicama će se implementirati etapno, s obzirom da se moraju obezbijediti neophodni preduvjeti (površine za stacionarni saobraćaj, bolja

saobraćajna povezanost naselja Prijeko) kako bi realizacija navedene odrednice bila moguća, i bez negativne refleksije na već stečene saobraćajne uvjete.

Cilj uvođenja pješačke zone je izvlačenje kolskog saobraćaja iz centralne gradske zone, čime će se ambijentalni uvjeti u znatnoj mjeri poboljšati. Stvorit će se ugodni i bezbjedni uvjeti za svakodnevnicu, otvoriti će se nove mogućnosti za prateće sadržaje, a što je najatraktivnije je da će se na relativno malome prostoru okupljati i u ugodnom ambijentu družiti stanovnici.

Ukupna dužina pješačke zone je $L = 686,0$ m, sa promjenjivom širinom (9,0-1,0 m), a uređenje pješačke zone je tema glavnog projekta.

Na lokalitetima gdje su evidentirana veća okupljanja stanovnika, Planom je predviđena izgradnja četiri trga i to: Trg žrtava Srebrenice (isti je izgrađen); Trg Đžananovića i Trg Matrakčijina i Trg Sebilj.

Kod izrade provedbenih planova, neophodno je na mjestima gdje se predviđa veće učešće i zadržavanje pješaka predvidjeti pješačke plate, trgove, kao i šetnice uz korita rijeka Bosne i Fojnice.

Za potrebe pješačkog saobraćaja, na svim kolskim saobraćajnicama planirani su izdignuti trotoari, minimalne širine od 1,25 m.

U svrhu rekreacije, ovim Planom je uz planiranu regulaciju i uređene korita rijeke Bosne i Fojnice planirana i izgradnja šetnice - pješačke staze i biciklističke staze, u širini $b_{\min} = 2,2$ m ($0,6 + 2 \times 0,80$ ili $2 \times 0,6 + 1,0$) do $b = 4,0$ m ($1,0 + 2,0 + 1,0$), kao i pješačkih i biciklističkih staza u rekreativnim zonama.

U cilju postizanja kontinuiteta u rekreaciji šetanjem ili vožnjom bicikla, kao i bolje povezanosti naselja na lijevoj i desnoj obali rijeke Fojnice, Planom se predviđa izgradnja tri pješačka mosta na ušću rijeke Fojnice, jedan na rijeci Fojnici u zoni zanatskog centra i jedan na rijeci Bosni u Novom naselju.

Također, na lokalitetu Stari grad i Ravne planirana je izgradnja pješačke i biciklističke staze u svrhu rekreacije - brdski biciklizam.

Napominjemo da je kod izrade provedbenih planova obavezna primjena mjera za

sprečavanje svih barijera za lica sa umanjanim tjelesnim sposobnostima.

2.4.1.5. Javni gradski saobraćaj

Uzimajući u obzir da je postojanje i razvijenost saobraćajne infrastrukture samo jedan od osnovnih preduslova za saobraćajnu opslužnost prostora, a da je nivo razvoja javnog saobraćaja najbolji pokazatelj saobraćajne dostupnosti određenih prostora, Planom se predviđa razvoj i poboljšanje nivoa usluge javnog prevoza, u skladu sa stvarnim potrebama.

Organizacija javnog gradskog saobraćaja planirana je na glavnim i sabirnim gradskim saobraćajnicama. Tačan broj linija javnog gradskog i prigradskog prevoza kao i položaj autobuskih stajališta treba da bude rješenje predstojeće studije na nivou grada, pri čemu se treba pridržavati sljedećih kriterija:

- linije JP treba da budu usaglašene sa željom putnika,
- dužina pješaćenja 500 – 1000 m tj. 5 - 10 minuta,
- cijena i nivo usluge da se poboljša u tolikoj mjeri da stimuliše korištenje ove vrste prevoza,
- zbog veoma nepovoljnog položaja autobusnog terminala u odnosu na grad izražena je potreba za formiranjem jednog većeg autobusnog stajališta gdje bi autobusi lokalnog javnog prevoza primali i ispuštali putnike i dalje se usmjeravali u voznom pravcu. Takvo jedno stajalište sa kapacitetom za dva autobusa i mogućnosti manevrisanja u potrebni smjer ovim Planom je predviđena u zoni Centra III, u neposrednoj blizini objekta Civilne zaštite.

U svrsi javnog prevoza je i Taxi služba, te je za potrebe iste planirano osam (8) Taxi stajališta, sa ukupno 79 mjesta.

2.4.1.6. Željeznički saobraćaj

S obzirom na potrebe dugoročnog planiranja transportnog koridora u BiH, osim budućeg strateškog razvoja koji se bazira na:

- rekonstrukciji i modernizaciji evropskog željezničkog koridora Vc (Projekat željeznice II), gdje će se vršiti podizanje

stepena opremljenosti infrastrukture na kompletnoj pruzi prema prihvaćenim „TER“ (transevropske željeznice) evropskim standardima,

- opremljenosti u skladu sa evropskim standardima podrazumijevaju povećanje vozne brzine, proširenje i uređenje stanica, zaštita pružnog pojasa kroz rješenje putnih prelaza u nivou, izgradnja podhodnika, modernizacija elektroenergetskog postrojenja, kontaktne mreže, telekomunikacija i druge aktivnosti,
- izgradnja II (drugog) kolosijeka pruge Zenica – Podlugovi,
- razvoju u oblasti putničkog saobraćaja koji je vezan za podizanje nivoa usluge, poboljšanje kapaciteta, gdje se očekuje da se do 2017. godine novim vozovima (Taglo-nagibni vozovi) izvrši povezivanje dijela sadašnjih linija, a planirano je i povećanje broja linija prema susjednim i evropskim zemljama,
- razvoj teretnog saobraćaja vezan je za pružanje usluga velikim industrijskim korisnicima.

Ovim planom se predviđa:

- rekonstrukcija i proširenje željezničke stanice i usklađivanje staničnih kolosjeka,
- izgradnja II (drugog) kolosjeka pruge Zenica – Podlugovi,
- smanjenje konfliktnih tačaka drumskih i željezničkih tokova, u protivnom osigurati visok stepen bezbjednosti.

2.4.1.7. Vazdušni saobraćaj

Općina Visoko se nalazi u dometu Sarajevskog aerodroma na udaljenosti od 32 km, a također usmjerena je i na zračne luke u Tuzli, Banja Luci.

Također, treba naglasiti da se na području općine Visoko nalazi sportski aerodrom čija lokacija omogućava razvoj i internacionalnog aerodroma klase 4E.

U skladu sa planskim dokumentom Prostorni plan Visoko planirana je izgradnja aerodroma u općini Visoko, gdje je za interne potrebe još u toku rata počela njegova izgradnja.

Izgradnja aerodroma u Visokom (internacionalni aerodrom klase 4E) planirana je i planskim dokumentom „Prostorni plan“ općine Visoko. Ukupna površina predviđene lokacije obuhvata cca 400 ha, na grebenu Paljike i zahvaljujući njegovom geografskom položaju (smješten je u centralnom dijelu BiH), igrao bi važnu ulogu u saobraćajnom sistemu BiH, a samim tim i općine Visoko

S obzirom na prisustvo dosta velikog zagušenja aerodroma u Evropi, povećan je interes za aerodrom Sarajevo - Visoko, naročito za kargo saobraćaj i boravak i servisiranje letjelica na ovim destinacijama, pogotovo zato što ni jedan od sadašnja četiri aerodroma, koji su u funkciji u Bosni i Hercegovini, ne zadovoljava uslove za internacionalni aerodrom klase 4E.

2.4.2. Sistem veza – PTT mreža i RTV

Razvoj sistema veza direktno je ovisan o dugoročnom planu razvoja RTV mreže i BH Telecom-a i za naredni period planske odrednice se preuzimaju iz posebnih ciljeva koje predviđaju:

- postavljanje opreme za program FTV na objektima gdje već postoji oprema za program BHT,
- izgradnju novih objekata za BHT i FTV za nepokrivena područja,
- sanacija postojećih dotrajalih objekata infrastrukturom,
- izrada strategije i projektnih rješenja za prelazak na digitalnu televiziju, čija realizacija se očekuje do kraja planskog perioda,
- planirana je instalacija jednog ADSL čvora u svim isturenim stepenima, što će omogućiti pristup internetu i prenos podataka velikih brzina,
- planirana je i instalacija bazne stanice u Visokom, koja će pružiti veliki broj novih usluga kao što su bežični pristup internetu i druge usluge. Prema najnovijim podacima BH Telecoma na području općine Visoko trenutno je instalirano 11 baznih stanica mobilne mreže, od kojih se na označenom urbanom području nalaze dvije i to: TKC Visoko i RProdukt.
- potrebno je planirati priključne tačke na novoizgrađenim objektima za spajanje na

izgrađenu telekomunikacionu infrastrukturu,

- obezbijediti postojeće TK sisteme (koji su u funkciji), kako ne bi došlo do oštećenja istih u toku izvođenja radova na realizaciji ovog plana.

2.5. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

2.5.1. Elektroenergetska infrastruktura

Postojeći elektroenergetski kapaciteti

Na teritoriji općine Visoko nalaze se tri primarne trafostanice: TS 110/35/10 kV „Visoko“ instalirane snage 40 MVA u vlasništvu kompanije Elektroprenos BiH, TS 35/10 kV „Visoko“ instalirane snage 8 MVA u vlasništvu JP EP BiH d.d. Sarajevo i TS 35/10(20) kV „Brovis“ instalirane snage 4 MVA u vlasništvu Akova Group d.d. Pregled tehničkih podataka predmetnih primarnih trafostanica dat je u tabeli.

Redni broj	Naziv primarne trafostanice	Vlasništvo	Transformator	
			Sn (MVA)	Un (kV)
1	TS 110/35/10 kV VISOKO	Elektroprenos	TR1	110/10/35
			TR2	110/10/35
2	TS 35/10 kV VISOKO	Podružnica ED Zenica	TR1	35/10
			TR2	35/10
3	TS 35/10 kV BROVIS	Akova Group	TR1	35/10(20)

Trafostanice TS 110/35/10 kV „Visoko“ i TS 35/10 kV „Visoko“ nalaze se u obuhvatu Urbanističkog plana.

Poslovna jedinica distribucije Visoko ima 209 sekundarnih trafostanica prenosnog odnosa 10(20)/0.4 kV ukupne instalirane snage 78.915 MVA. Od ukupnog broja trafostanica 46% čine kablovske trafostanice, a 54% čine stubne trafostanice.

Na teritoriji općine Visoko je izgrađena distributivna mreža naponskog nivoa 35 kV u dužini 18.934 km, od čega 17.7% čine podzemni vodovi (kabeli), a 82.3% čine nadzemni vodovi. Postojeći 10 kV vodovi su ukupne dužine 162.843 km, od čega 34.1% čine podzemni vodovi, a 65.9% čine nadzemni vodovi (podaci o 35 kV i 10-20 kV vodovima su dati u tabeli).

RADNI NAPON (kV)	NADZEMNI VODOVI (km)	PODZEMNI VODOVI (km)	UKUPNO (km)
35	15.590	3.344	18.934
10-20	107.247	55.596	162.843

Podaci o elektroenergetskim vodovima naponskih nivoa 35kV i 10kV u općini Visoko

U sljedećoj tabeli dat je prikaz svih sredjenaponskih trafostanica na području Urbanističkog plana urbanog područja Visoko.

R.B.	TS	TIP	NAZIV
1	TS 10/0,4 kV	stubna	DUBRAVE (5204)
2	TS 10/0,4 kV	stubna	BBB (5243)
3	TS 10/0,4 kV	stubna	DONJE TOPUZOVO POLJE (5194)
4	TS 10/0,4 kV	stubna	ZBILJE (5011)
5	TS 10/0,4 kV	stubna	PRIJEKO (5022)
6	TS 10/0,4 kV	stubna	ČEKRČIĆI 2 (5050)
7	TS 10/0,4 kV	stubna	ČEKRČIĆI 1 (5051)
8	TS 10/0,4 kV	stubna	SEM PRODUKT (5233)
9	TS 10/0,4 kV	stubna	PETROL BIH (5219)
10	TS 10/0,4 kV	stubna	ČEKRČIĆI MOST (5236)
11	TS 10/0,4 kV	stubna	SEM PRODUKT (5233)
12	TS 10/0,4 kV	stubna	BERLIJETA (5232)
13	TS 10/0,4 kV	kablovska	PODVANJ (5263)
14	TS 10/0,4 kV	kablovska	OZRAKOVIĆI 2 (5261)
15	TS 10/0,4 kV	kablovska	OZRAKOVIĆI (5239)
16	TS 10/0,4 kV	kablovska	VIBRATECH (5244)
17	TS 10/0,4 kV	kablovska	SPORTSKA HALA (5030)
18	TS 10/0,4 kV	kablovska	VISOKO 1 (5044)
19	TS 10/0,4 kV	kablovska	LUKE 3 (5056)
20	TS 10/0,4 kV	kablovska	ARNAUTOVIĆI (5080)

21	TS 10/0,4 kV	kablovska	TOPUZOVO POLJE 2 (5121)
22	TS 10/0,4 kV	kablovska	KERIJA (5008)
23	TS 10/0,4 kV	kablovska	CIGLANA (5001)
24	TS 10/0,4 kV	kablovska	BOSNA FURNIR (5067)
25	TS 10/0,4 kV	kablovska	MATRES (5084)
26	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX 4 (5197)
27	TS 10/0,4 kV	kablovska	CIGLANA 2 ROBNA KUĆA (5196)
28	TS 10/0,4 kV	kablovska	ROSULJE (5002)
29	TS 10/0,4 kV	kablovska	DAHIROVAC (5004)
30	TS 10/0,4 kV	kablovska	POTKRIŽ (5005)
31	TS 10/0,4 kV	kablovska	KRALJEVAC (5006)
32	TS 10/0,4 kV	kablovska	KADINICA (5007)
33	TS 10/0,4 kV	kablovska	KOVINA SEBILJ (5009)
34	TS 10/0,4 kV	kablovska	PODVISOKI (5010)
35	TS 10/0,4 kV	kablovska	NOVO NASELJE (5202)
36	TS 10/0,4 kV	kablovska	PETLJA (5238)
37	TS 10/0,4 kV	kablovska	KOŽARA (5023)
38	TS 10/0,4 kV	kablovska	DOM ZDRAVLJA (5031)
39	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX - VISOKO (5032)
40	TS 10/0,4 kV	kablovska	VEMA - VISOKO (5033)
41	TS 10/0,4 kV	kablovska	ŠADRVAN (5034)
42	TS 10/0,4 kV	kablovska	SEDMI APRIL (5035)
43	TS 10/0,4 kV	kablovska	VOJNA (5036)
44	TS 10/0,4 kV	kablovska	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR (5040)
45	TS 10/0,4 kV	kablovska	LUKE 1 (5041)
46	TS 10/0,4 kV	kablovska	LUKE 2 (5042)
47	TS 10/0,4 kV	kablovska	KBTS HOTEL (5043)
48	TS 10/0,4 kV	kablovska	ISKRA (5045)
49	TS 10/0,4 kV	kablovska	LUKE 4 (5046)
50	TS 10/0,4 kV	kablovska	VISOČICA (5047)
51	TS 10/0,4 kV	kablovska	VOJNA MAJEVICA (5048)
52	TS 10/0,4 kV	kablovska	WOOD TEAM (5281)
53	TS 10/0,4 kV	kablovska	LIVNICA (5061)
54	TS 10/0,4 kV	kablovska	VISPAK (5062)
55	TS 10/0,4 kV	kablovska	DC. VELEPROMET (5063)
56	TS 10/0,4 kV	kablovska	PEKARA (5064)
57	TS 10/0,4 kV	kablovska	NEMETAL (5068)
58	TS 10/0,4 kV	kablovska	SILOS (5069)

59	TS 10/0,4 kV	kablovska	MUSALA (5118)
60	TS 10/0,4 kV	kablovska	TOPUZOVO POLJE 1 (5120)
61	TS 10/0,4 kV	kablovska	TEKIJA (5235)
62	TS 10/0,4 kV	kablovska	LJETOVİK (5200)
63	TS 10/0,4 kV	kablovska	VIBRATECH (5244)
64	TS 10/0,4 kV	kablovska	PREVENT LEATHER (5256)
65	TS 10/0,4 kV	kablovska	PREVENT CUTTING (5257)
66	TS 10/0,4 kV	kablovska	WOOD TEAM (5281)
67	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX 2 (5199)
68	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX 3 (5252)
69	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX 2 (5199)
70	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX 1 (5198)
71	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX 6 (5254)
72	TS 10/0,4 kV	kablovska	VITEX 6 (5254)
73	TS 10/0,4 kV	kablovska	KARTON (GRADSKA GROBLJA) (5259)
74	TS 35/10 kV		VISOKO (V1)

Općina Visoko ima priključen samo jedan distributivni izvor električne energije i to vjetroelektranu „Moštre 1“ priključne snage 345 kVA, koja se ne nalazi u obuhvatu Urbanističkog plana. U pripremi je gradnja sedam manjih fotonaponskih elektrana ukupne priključne snage cca 300 kW koje su planirane za izgradnju na krovovima postojećih građevinskih objekata ili kao slobodnostojeće na zemlji. Očekuje se da će u narednom periodu biti intenzivnija gradnja fotonaponskih elektrana.

Projekcija razvoja

➤ Elektroprenosna mreža

U skladu sa važećom legislativom, Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini (NOSBiH) priprema Indikativni plan razvoja proizvodnje. Ovaj Plan se priprema na kraju svake godine i obuhvata period od deset godina i prilagođen je potrebama izrade Plana razvoja prenosne mreže u skladu sa važećim Mrežnim kodeksom. Podloge za pripremu i izradu Indikativnog plana razvoja proizvodnje sadrže potrebne podatke o potrošnji svih

korisnika koji preuzimaju električnu energiju na prenosnoj mreži i za svako mrežno čvorište kao i potrebne podatke koje dostavljaju proizvođači električne energije čiji su proizvodni kapaciteti priključeni preko mrežnog čvorišta na prenosnu mrežu. Pod mrežnim čvorištem podrazumijeva se tačka priključka na prenosnu mrežu naponskog nivoa 400 kV, 220 kV i 110 kV.

Planom razvoja prenosne mreže definirana je dinamika izgradnje novih DV polja postojećih transformatorskih stanica, kao i novih transformatorskih stanica, proizašla iz potrebe izgradnje novih vodova, rješavanja postojećih antenskih veza ili priključenja novih korisnika na prenosnu mrežu. Na osnovu dinamike definisane planom razvoja, u narednom periodu je u obuhvatu Urbanističkog plana Visoko planirano:

Novi dalekovodi koji prolaze kroz općinu:

- DV 400 kV TS Sarajevo 10 - TE Kakanj (kao dio planiranog koridora DV 400 kV Sarajevo – TE Kakanj – Zenica - Jajce - Banja Luka)

Dalekovodni pravac DV 110 kV TS Visoko (Prevent) – Fojnica, koji je planiran Prostornim planom općine Visoko je u međuvremenu izgrađen.

Bez obzira što nije u obuhvatu ovog plana, treba spomenuti i planiranu izgradnju nove transformatorske stanice TS 110/x kV Visoko 2, sa ulazno-izlaznim priključenjem na dalekovod DV 110 kV Visoko – EVP Dobrinja. Izgradnja ove trafostanice je planirana u MZ Zimča, u naseljenom mjestu Gornje Moštre i ona će doprinijeti stabilnijem napajanju električnom energijom i cijelog područja Urbanističkog plana.

Također, planirana je i rekonstrukcija 110 kV dalekovoda Visoko - Vareš (ugradnja OPGW za Elektroprenosovu TK mrežu) i proširenje SCADA sistema sa serverima za mrežne aplikacije i njihova integracija u postojeći sistem

➤ Elektrodistributivna mreža

Elektrodistributivna mreža je dio elektroenergetskog sistema, koji služi za dovođenje električne energije na ekonomski optimalan način od prenosne mreže ili elektrana priključenih na distributivnu mrežu do kupaca priključenih na distributivnu mrežu. Pritom pogon sistema treba zadovoljavati ograničenja u pogledu opterećenja i vrijednosti napona te pružati zadovoljavajuću kvalitetu električne energije.

Distribucija električne energije je djelatnost lokalnog karaktera i ovisna je o lokalnim uvjetima i dinamici razvoja potrošnje električne energije. Kako je distribucija električne energije djelatnost lokalnog karaktera, planove izgradnje pojedinačnih većih objekata (primarnih trafostanica i primarnih vodova) ne treba u dugoročnom razdoblju smatrati konačnim, već je uvijek moguća potreba većeg ili manjeg dodatnog usklađivanja sa detaljnijim lokalnim razvojnim planovima. Planiranje distributivne mreže geografska je, tehnička i ekonomska analiza različitih rješenja pružanja pouzdane i ekonomski povoljne usluge korisnicima mreže s obzirom na njihove buduće potrebe. Svrha planiranja razvoja distributivne mreže je primjereno dimenzioniranje za pouzdani rad i održavanje parametara kvalitete električne

energije u skladu s normama, te usklađeno djelovanje distributivne mreže s prenosnom mrežom i priključenim postrojenjima korisnika distributivne mreže.

Plan razvoja distributivne mreže treba biti usklađen sa prostornim planom izgradnje privrednih i stambenih objekata, te sa planom izgradnje objekata za proizvodnju električne energije priključnih snaga do 10 MVA, kao i s planom razvoja prenosne mreže u dijelu koji se odnosi na lokacije novih trafostanica transformacije visoki napon/srednji napon.

Veći dio postojećeg sistema distribucije električne energije na srednjem naponu temelji se na dva stepena transformacije (110/35 kV i 35/10 kV) te dvije mreže srednjeg napona (35 kV i 10 kV). Dugoročno posmatrano, cilj je postojeći sistem transformisati u sistem sa jednim srednjenaponskim nivoem (20 kV) i jednom direktnom transformacijom (110/20 kV). Stoga se razvoj mreže srednjeg napona temelji na dva djelomično povezana načela: zamjena naponskog nivoa 10 kV sa 20 kV i postupno uvođenje direktne transformacije 110/10(20) kV te ukidanje mreže 35 kV. Jedan od osnovnih zadataka planiranja distributivne mreže je pronalaženje optimalnih prelaznih rješenja, koja će omogućiti postupni prelaz na novu koncepciju, uz iskorištenje postojeće mreže.

Razvoj mreže niskog napona treba temeljiti na sljedećim načelima: kratki izvodi niskog napona i pojednostavljene trafostanice 10(20)/0,4 kV s transformatorima relativno male nazivne snage i kratkom priključenom mrežom niskog napona. Ovakva koncepcija razvoja mreže niskog napona znači da nisu planirana veća ulaganja u vodove niskog napona, već se povećanje opterećenja rješava povećanjem broja izvoda niskog napona ugradnjom novih trafostanica 10(20)/0,4 kV u postojeću mrežu.

Pri planiranju razvoja složenog sistema kakav je distribucija električne energije potrebno je planirati stalnu modernizaciju, odnosno postupnu zamjenu pojedinih uređaja novim i modernijim te ugradnju savremenih uređaja koji doprinose pouzdanijem pogonu distributivne mreže i kvalitetnijem napajanju

njenih korisnika. Međutim, pritom odlučujući trebaju biti ekonomski kriteriji planiranja distributivne mreže kroz vrednovanje dobiti i troškova ugradnje ili zamjene uređaja. U ovu kategoriju ulaze i projekti koji nisu uvjetovani tehničkim kriterijima, ali mogu donijeti značajnu ekonomsku korist operatoru distributivne mreže kroz smanjenje troškova i reorganizaciju redovnog poslovanja. Tu se u prvom redu misli na dugoročne strateške projekte, na primjer smanjenje gubitaka električne energije i snage, smanjenje neovlaštene potrošnje rekonstrukcijom priključaka i postavljanjem mjernih mjesta na fasadu ili granicu vlasništva posjeda, automatizaciju i daljinsko upravljanje mrežom, ugradnju elektronskih brojila električne energije i omogućavanje daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom i slično.

Također, prostornim planom Zeničko-dobojskog kantona je u obuhvatu Urbanističkog plana planirana i izgradnja dvije mini hidroelektrane na rijeci Bosni na strani distribucije:

- MHE Visoko I 8 MW,
- MHE Visoko II 4 MW,

kao i izgradnja hidroelektrane na rijeci Fojnici:

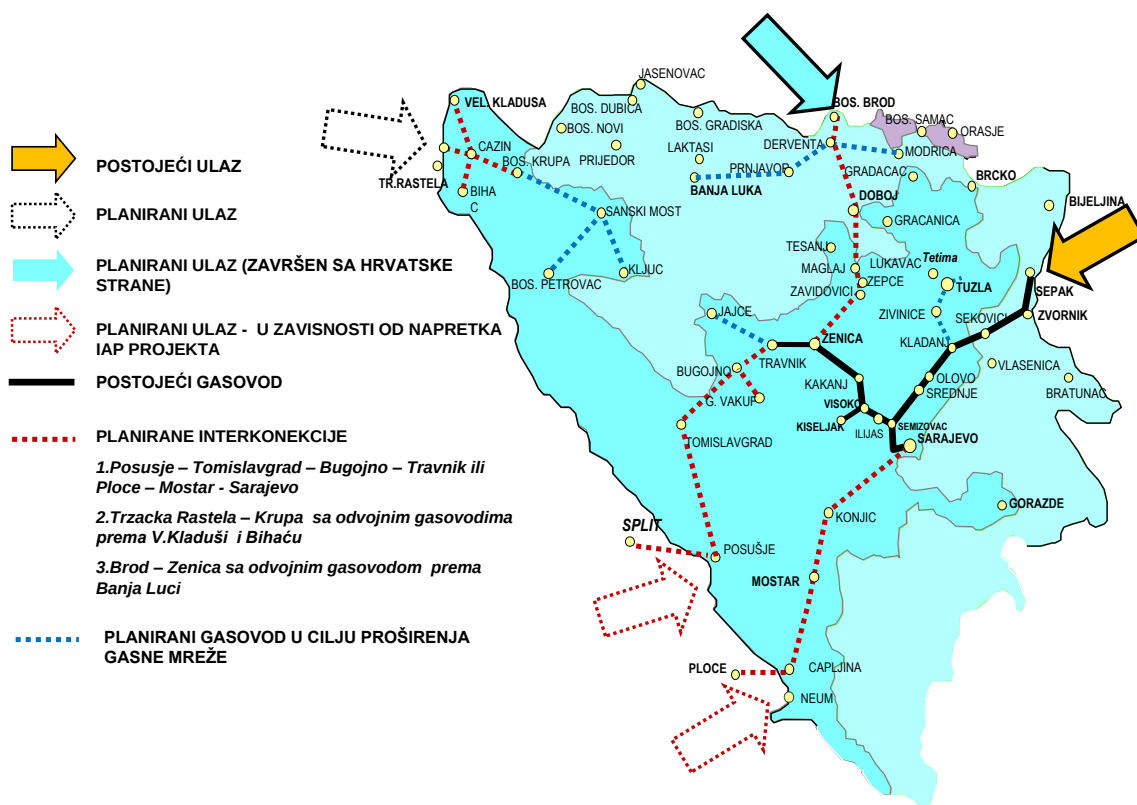
- MHE „Luke“.

Ovo opredjeljenje je kasnije i potvrđeno izradom studija za utvrđivanje potencijala za izgradnju malih hidroelektrana na vodotocima u općini Visoko, kao i Odlukom o utvrđivanju postojanja javnog interesa Općine Visoko za izgradnju elektroenergetskih objekata na rijeci Bosni na području općine Visoko (Službeni glasnik općine Visoko 2/14).

Tačne lokacije hidroelektrana će se utvrditi detaljnom planskom dokumentacijom. Lokacija HE „Visoko I“ je vrlo upitna i treba razmotriti njeno premještanje nizvodno.

2.5.2. Gasna infrastruktura

Do usvajanja Zakona o gasu u Federaciji Bosne i Hercegovine, organizacija i funkcionisanje sektora prirodnog gasa su uređeni Uredbom o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede ("Službene novine Federacije BiH" broj 83/07). Ovom Uredbom je za operatora transportnog sistema gasa u FBiH određeno privredno društvo "BH-Gas" d.o.o. Sarajevo. Operator transportnog sistema garantuje pouzdanu i kvalitetnu dopremu gasa od ulaza u gasni transportni sistem na području FBiH do primopredajnih mjerno-regulacionih stanica operatora distributivnih sistema i krajnjih kupaca.

Parametri postojećeg transportnog sistema prirodnog gasa u BiH su:

Transportni gasovod Zvornik-Sarajevo-Zenica-Travnik

- dužina gasovoda	229	km
- prečnik gasovoda	406,4	mm
- projektovani pritisak	50	bar
- projektovani kapacitet	1	milijarda m ³ /godina

Na ovom gasovodu postoji 13 mjernih/regulacionih, 16 blok i 5 čistačkih stanica.

Sadašnji kapacitet transportnog gasovoda iznosi cca 500 miliona m³/godina, a zakupljeni maksimalno mogući transportni kapacitet iznosi cca 750 miliona m³/godina.

Gasovod Visoko-Brnjaci

• dužina gasovoda	17,5	km
• prečnik gasovoda	219,1	mm
• projektovani pritisak	19,6	bar

Odvojni gasovodi za Busovaču i Novi Travnik

• ukupna dužina gasovoda	6,4	km
• prečnik gasovoda	219,1	mm
• projektovani pritisak	50	bar

Distribucija i maloprodaja plina u općini Visoko je u nadležnosti distributera "Visoko Ekoenergija" d.o.o. Visoko (ranije "Visokogas"), koji u ukupnoj distribuciji zemnog plina u BiH učestvuje sa 2,6 %.

Godina	2000	2001	2002	2003	2004	2005
UVOZ PLINA U BH						
251.20		164.28	155.53	203.33	320.38	380.46
1. POTROŠNJA DIREKTNIH POTROŠAČA						
IGM Visoko	5.83	5.84	5.98	5.6	5.26	5.36
4. VISOKOGAS						
Industrija	0.603	0.987	0.648	1.676	2.111	2.586
Sektor usluga	0.0109	0.083	0.029	0.148	0.140	0.237
Kućanstva	0.126	0.467	0.413	0.492	0.666	1.044
Ukupno	0.740	1.538	1.092	2.317	2.918	3.868

Potrošnja plina u općini Visoko u periodu 2000 - 2005 u mil. m³

Razvoj gasnog sektora u općini Visoko je tekao od:

- Komisije za toplifikaciju od 1983-1989.godine, čiji zadatak je bio da iznađe najbolju varijantu snabdijevanja grada toplotnom energijom,
- Komisije za gasifikaciju grada od 1989 - 1997. godine, koja je zapravo komisija u istom sastavu kao i prethodna, ali sa dozvolom od Energopetrola, tadašnjeg nosioca razvoja gasnog sektora u Bosni i Hercegovini, da općina Visoko može trošiti gas i za ostale privredne organizacije (osim IGM-a) i za domaćinstva.

U ovom periodu je urađeno sljedeće iz sredstava Energopetrola:

- urađen je čelični gasovod promjera 150 mm od 50 bara od Vratnice do GMRS1 kod stare benzinske pumpe u dužini od 2700 metara,
- urađen je dio čeličnog povratnog gasovoda promjera 110 mm od GMRS1 do mosta u Čekrčićima,

Od sredstava od samodoprinosu je ostvareno:

- urađen je čelični gasovod promjera 150 mm od 50 bara od Vratnice do GMRS1 kod stare benzinske pumpe u dužini od 2700 metara,
- urađen je dio čeličnog povratnog gasovoda promjera 110 mm od GMRS1 do mosta u Čekrčićima,

- urađen je prijelaz preko mosta u Prijekom čeličnom cijevi promjera 150 mm.
- djelomično je urađen gasovod preko betonskog mosta u Visokom, čelik promjera 150 mm. Otkupljeno je 2000 m² zemljišta od bivše JNA i zagrađeno. Iskopani su temelji GMRS1 i upravne zgrade na ovoj lokaciji - stara benzinska pumpa. Dovedena je struja i voda do gradilišta,
- Urađen je 3 barski gasovod od GMRS2 u Radinovićima do Doma zdravlja u Visokom u ukupnoj dužini od 8.707 metara. 2000 metara ovog gasovoda je urađeno u toku 1994. godine sa plastičnom cijevi promjera 160 mm, a ostatak od 6.707 m je urađen u toku 1995. godine, i to 4.300 m od PE cijevi promjera 225 mm i 2.307 m od PE cijevi promjera 160 mm,
- Na dionici spomenutog gasovoda od skladišta Veleprometa u Ozrakovićima do betonskog mosta u Visokom, u isti rov sa 3-barskim gasovodom položene su i PE cijevi za 0,1-barsku mrežu u dužini od 1195 metara i to 804 m PE cijevi promjera 110 mm i 391 m PE cijevi promjera 160 mm,
- Isto je urađeno na dionici gasovoda od betonskog mosta do Doma zdravlja. U dužini od 629 m položena je cijev PE promjera 160 mm izuzimajući dio ispred MUP-a u dužini od 260 m.
- Na glavnoj mjerno regulacionoj stanici u Radinovićima GMRS2 je dograđena redukciona linija 8 na 4 bara i mjerna linija sa mjeračem kapaciteta 6.000 m³/h.
- Na dionici gasovoda od GMRS2 u Radinovićima do Doma zdravlja u Visokom urađeni su priključci, ušlo se u krug sljedećih radnih organizacija: Asfaltgradnja, KTK, Vitex-a, Kovine, Vispaka, DC, Stare upravne zgrade Veleprometa u Ozrakovićima, Centrotransa.
- Također je omogućen priključak na gas Hotelu Visoko, zgradi stare gimnazije ZOIL, MUP-u, Domu kulture, Upravnoj zgradi Veleprometa i banke, Vemi, Domu zdravlja, MŠC Hazim Šabanović i Sportskoj dvorani.

- Visokogas d.o.o. Visoko od 30.09.1997. do septembra 2007. god.
- položena je distributivna mreža u cijeloj mjesnoj zajednici Novo Naselje i dijelovima mjesnih zajednica Rosulje i

Centar i tako obezbjeđen priključak na gas za 1800 domaćinstava.

- Položena je distributivna mreža od polietilenskih cijevi sljedećih dimenzija:
 - Ø 225 mm – 635 m
 - Ø 160 mm – 1230 m
 - Ø 110 mm – 3960 m
 - Ø 63 mm – 1689 m
 - Ø 32 mm – 3210 m
- u cijeloj mjesnoj zajednici Novo Naselje urađena je i komplet sekundarna čelična mreža u svim zgradama zaključno sa regulacionim setom za svih 1.156 stanova.
- ukupno je nabavljeno i 1000 mjerača gasa sa magnetnom karticom.

I pored toga što je obezbjeđen priključak na gas za 1800 domaćinstava u toku 1999. godine potpisano je svega 219 ugovora za priključak na gas

Detaljni podaci o razvoju PE gasovodne mreže - 0,1 bar, po godinama dati su u Prostornoj osnovi Prostornog plana općine Visoko.

Do kraja 2007 godine u Visokom je izgrađeno ukupno oko 75.080 m gasovodne mreže:

- Čelična gasovodna mreža	3.750 m
- PE gasovodna mreža 3 bara	17.096 m
- PE gasovodna mreža 0,1 bar bez priključne mreže Ø32 mm	40.586 m
- PE gasovodna mreža 0,1 bar sa priključnom mrežom Ø32 mm	54.212 m

Pored gasovodne mreže, do kraja 2007 godine su urađene i gasne regulacione stanice sljedećih karakteristika:

Regulacione stanice

GLAVNA MRS RADINOVIĆI	
P_{ul}	= 8 bara
P_{iz}	= 3-4 bara
Q_{max}	= 6500 Nm ³ /h

GLAVNA MRS VISOKO	
P_{ul}	= 19,6 bara
P_{iz}	= 10/3-4 bara
Q_{max}	= 30000/10000 Nm ³ /h

PRS DOM ZDRAVLJA	
P_{ul}	= 3-4 bara
P_{iz}	= 0,1 bar
Q_{max}	= 2000 Nm ³ /h

PRS – VISPAK	
P_{ul}	= 3 bara
P_{it}	= 0,1 bar
Q_{max}	= 1000 Nm ³ / h

PRS – BROVIS KLAONICA	
P_{ul}	= 3 bara
P_{iz}	= 0,1 bar
Q_{max}	= 1000 Nm ³ / h

PRS – BROVIS FARMA	
P_{ul}	= 3 bara
P_{iz}	= 0,1 bar
Q_{max}	= 500 Nm ³ / h

PRS PREVENT	
P_{ul}	= 3-4 bara
P_{iz}	= 0,1 bar
Q_{max}	= 2000 Nm ³ /h

PRS – VITEX	
P_{ul}	= 3 bara
P_{it}	= 0,1 bar
Q_{max}	= 1000 Nm ³ / h

U obuhvatu Urbanističkog plana urbanog područja Visoko se nalaze: GMRS „Visoko”, PRS „Dom zdravlja”, PRS „Vispak”, PRS „Prevent”, PRS „Vitex”.

Kod korisnika gasa je ukupno ugrađeno 1.182 mjerna seta G4, 1 mjerni set G6, 3 mjerna seta G25, 10 komada mjerača instaliranih u kotlovnica za zagrijavanje objekata, te 14 industrijskih mjerača gasa.

Najbitniji poslovi koji su urađeni na gasifikaciji u općini Visoko do 2007. godine je:

- u 5 gradskih mjesnih zajednica gas je doveden do 90% domaćinstava,
- u MZ Moštre gasificirane su podružnice Šareni Hanovi, Donje Moštre i Radinovići,

- u MZ Zimča gasificirana je podružnica Gornje Moštre i naselje Gornje Topuzovo Polje,
- u MZ Arnautovići gasificirana je podružnica Mulići i dio podružnice Arnautovići,
- gasovod 3 bara je došao do Bučkog mosta za mjesne zajednice Buci, Kralupi, Goduša i Tušnjići,
- gasovod 3 bara je ušao do industrijskih potrošača u MZ Čekrekčije,
- gas je ušao u dvorišta svih značajnijih privrednih organizacija na području općine Visoko.

Od 2007. godine do danas se kontinuirano radi na proširenju postojeće gasovodne mreže i priključenju novih korisnika.

Projekcija razvoja

U planskom periodu treba nastaviti sa razvojem i proširenjem gasne infrastrukture, te obezbijediti uvjete zaštite gasnih vodova u skladu sa propisima i zakonskom regulativom. Prije svega treba pristupiti realizaciji Glavnog projekta proširenja mreže „Gračanica, Arnautovići, Mulići”. Situacija postojeće i planirane gasovodne infrastrukture je uz pomoć stručnih lica iz „Visoko - Ekoenergija” ažurirana i prikazana je na grafičkom prilogu br. 9.

2.6. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

2.6.1. Vodosnabdijevanje

Na teritoriji općine Visoko trenutno egzistira organizirani vodovodni sistem, koji obuhvata prostor uže urbane zone i pojedina prigradska naselja - gradski vodovod Visoko, koji se zasniva na korištenju vodnih resursa izvorišne zone Vrutak, sa organiziranim upravljanjem kroz rad javnog komunalnog preduzeća JKP „Visoko” (ranije „Visočica”).

Gradski vodovodni sistem, koji čine: izvorišna zona Vrutak (izvorište „Buci” sa zahvatom podzemne vode iz 3 bunara, ukupne pretpostavljene izdašnosti od 100 l/s) sa objektima za crpljenje i pripremu vode, pumpne stanice Vrutak i Pertac I, rezervoari Pertac I ($1.200 + 2.000 = 3.200 \text{ m}^3$) i Pertac II ($2 \times 300 \text{ m}^3 = 600 \text{ m}^3$) i cjevovodi primarne i sekundarne mreže ukupne dužine od oko 50 km (ductil, azbestcement, polietilen), prema informacijama nadležnih organa Općine je zadovoljavajući i omogućava kontinuirano snabdijevanje vodom postojećih korisnika u 99% slučajeva. Iz svih rezervoara voda se distribuira gravitaciono do krajnjih potrošača. Na pumpnoj stanici kao zaštita od vodnog udara koristi se zračni kotao. Kvalitet vode sa izvorišta "Buci" zadovoljava bez tretmana, uz hlorisanje.

Sa gradskog vodovodnog sistema snabdijeva se oko 50 % od ukupnog broja stanovnika općine Visoko. Gubici u sistemu su u prethodnom periodu od 10 godina, rekonstrukcijom distributivne mreže, smanjeni

za 50% čime se došlo do uštede od oko 3000 m^3 /dan (35 l/s) vode. Na osnovu ove uštede komunalno preduzeće je proširilo gradsku vodovodnu mrežu za oko 1000 novih priključaka u periodu od 10 godina.

Prema utvrđenim zonama vodosnabdijevanja, najgušće naseljena područja obuhvata Urbanističkog plana su snabdjevena pitkom vodom, sa površinom pokrivenosti od 540 ha. Vodovodni objekti koji se nalaze u ovom obuhvatu su pumpna stanica Pertac I, te glavni rezervoari Pertac I i Pertac II, kao i nekoliko pomoćnih rezervoara. Zaštitna zona Vrutak također jednim malim dijelom ulazi u ovaj obuhvat.

Lokalni vodovodi

Ostali prostor općine se po pitanju vodosnabdijevanja oslanja na oko 225 lokalnih vodovodnih sistema, što je uslovljeno prostornim rasporedom naselja. Ovi lokalni, mjesni vodovodi nisu pod ingerencijom JKP Visoko, odnosno nisu u sistemu organiziranog vodosnabdijevanja, a time ni redovnog održavanja i kontinuirane kontrole zdravstvene ispravnosti vode koja se koristi za piće.

Na obuhvatu Urbanističkog plana urbanog područja Visoko, evidentiran je samo jedan lokalni vodovod – vodovod „Gornji Jakovac” u naselju Kula Banjer, sa izvorištem na lokaciji K.O Kula Banjer k.č.116, sa 60 priključenih domaćinstava.

Projekcija prostornog razvoja

Prostorni razvoj vodovodne infrastrukture obuhvata Urbanističkog plana treba sagledati u kontekstu planiranog vodosnabdijevanja šireg područja općine Visoko, sa povezivanjem svih planiranih rješenja u gradski vodovodni sistem.

U nedostatku drugih mogućnosti, za sjeveroistočni dio Općine, Podvinjsko-Gračaničku kotlinu, dugo je razmatran prijedlog snabdjevanja vodom iz otvorenog vodotoka Podvinjski potok¹³, sa maksimalnim

13 „Prethodna ocjena minimalnih proticaja Podvinjskog potoka na lokalitetu Podvinjci u svrhu njegovog korištenja za potrebe vodosnabdijevanja”

proticajem 60 l/s i donjom granicom od 24 l/s, te treba nastaviti aktivnosti u ovom pravcu. Analiza kvaliteta vode sa ovog lokaliteta je pokazala uvećane koncentracije željeza i aluminija, kao i mikrobiološko zagađenje sa zaključkom da se analizirana voda može koristiti za piće, uz uklanjanje neželjenih koncentracija pojedinih parametara (Fe, Al), a koje su se po pretpostavci javljale zbog spiranja terena usljed padavina, prilikom uzimanja uzorka.

Za zapadni dio Općine, zonu Liješeva, je predloženo priključivanje ovih naselja na međuopćinski vodovodni sistem Fojnica - Kiseljak

Ovi prijedlozi su zasnovani na dokumentu "Idejno rješenje – Grad Visoko, Snabdijevanje vodom". Predviđa se da se ova dva područja uvežu u u gradski vodovodni sistem, uz korištenje postojeće vodovodne infrastrukture sa dodatnom izgradnjom neophodnih objekata (dovodni cjevovodi, rezervoari, pumpne stanice) i topografski vrlo pogodnog terena.

Ovi planovi su potvrđeni i u septembru 2013. god., kad je od strane Zavoda za vodoprivredu urađen Glavni projekat vodovodnih sistema "Gračanica" i "Moštre", sa zahvatom sa izvorišta Vrutak, uz pretpostavku da je količina sigurne eksploatacije (sušni period) ovog izvorišta 95 l/s. Međutim, trenutno se sa ovog izvorišta ne zahvata više od 60 l/s, te je neophodno nastaviti aktivnosti na obezbjeđenju dodatnih količina vode, putem ranije razmatranih varijanti Podvinjski potok, regionalni sistem Fojnica-Kiseljak, kao i dodatnih ispitivanja izvorišta Šećine Njive i Vrutak (izvršiti grupno testiranje sva tri bunara).

Neophodne aktivnosti na izgradnji novih dijelova vodovodnog sistema su (prema studiji):

Zajednički vod

- Rezervoar Pertac I - Betonski Most;

Zona Gračanica

- Betonski Most - PS Banjer
- PS Banjer - Rezervoar Banjer
- Rezervoar Banjer - Gračanica

Zona Liješeva

- Betonski Most - PS Dubrave,
- PS Dubrave - Rezervoar Dubrave II
- Rezervoar Dubrave II - Liješeva

Rezervoari

- Rezervoar Banjer,
- Rezervoar Dubrave,

Pumpne stanice

- PS Banjer
- PS Dubrave

Zapremine rezervoara i snage i protok pumpnih stanica dati su u projektu.

Zbog konfiguracije terena, izgradnja PS „Banjer” je predviđana u obuhvatu Urbanističkog plana (grafički prilog br. 8).

Izgradnja vodovodnih sistema „Gračanica” i „Moštre” i njihovo povezivanje sa postojećom vodovodnom infrastrukturom gradskog vodovoda će u znatnoj mjeri povećati površinsku pokrivenost zone vodosnabdijevanja na obuhvatu Urbanističkog plana, što prema analizama daje proširenje za 214,25 ha, odnosno 40 %. Nakon ovog proširenja bi još 32 % (355 ha) obuhvata ovog Plana ostalo nepokriveno. Ovdje se radi o zapadnom području obuhvata, sa vrlo malom gustinom naseljenosti, što treba imati u vidu pri planiranju izgradnje na tim lokalitetima.

2.6.2. Tretman otpadnih voda

Postojeći organizirani sistem odvodnje na teritoriji općine Visoko, nad kojim upravljačku ulogu ima JKP „Visoko”, se sastoji od kanalizacionog sistema, sa glavnim i sekundarnim kolektorima. Ovaj sistem se u potpunosti nalazi u obuhvatu Urbanističkog plana. Samo dio stanovništva obuhvata je povezan na glavni kolektor, koji je još uvijek u izgradnji. Na lijevoj obali rijeke Fojnice postoje dva sekundarna kolektora prečnika 800 i 1000 mm, koji odvođe otpadnu vodu iz južnog dijela gradskog područja do ispusnih tačaka u rijeku Fojnicu. S druge strane, centar i sjeverni dio obuhvata Plana gravitiraju sekundarnom kolektoru prečnika 1000 mm koji količinu od oko 60% ukupnih otpadnih voda obuhvata odvođi do ispusta u rijeku

Bosnu. Ostali vodovi, slijedeći pad terena su priključeni na pomenuta tri sekundarna kolektora. Ovaj sistem je mješovitog tipa, što znači da se upotrijebljene vode od stanovništva i industrije i oborinske vode odvođe zajedno. On opslužuje u prosjeku 75% gradske populacije. Kanalizacioni sistem funkcioniše na principu slobodnog pada i nema nikakvih potisnih pumpi koje rade neprestano ili bi se mogle uključiti za vrijeme velikih kiša ili naglog topljenja snijega. Prikupljene otpadne vode se na više mjesta ispuštaju direktno i bez ikakvog prečišćavanja u najbliži vodotok. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) prikupljenih u okviru kanalizacionog sistema na teritoriji općine Visoko još nije izgrađeno.

Generalno, stanje prikupljanja otpadnih voda stanovništva u obuhvatu Urbanističkog plana je loše. Još uvijek sve stanovništvo nije obuhvaćeno kanalizacionom mrežom, i svoje otpadne vode disponira putem septičkih jama ili direktno ispušta u vodotoke. Postojeći kanalizacioni vodovi pokrivaju uže gradsko područje, mješovitog su tipa, a preko više ispusta disponiraju otpadne vode, bez tretmana direktno u rijeku Bosnu. Pogonski problemi koji se javljaju pri kišama kratkog trajanja i velikog intenziteta u kanalizacionom sistemu su praćeni izlivanjem sadržaja kanalizacija na površinu što se javlja kao posljedica male prijemne moći postojećeg kanalizacionog sistema. Istovremeno, određeni dijelovi šireg gradskog područja uopće nisu obuhvaćeni kanalizacionim sistemom što stvara drugu vrstu problema.

Projekcija prostornog razvoja

U maju 2003. godine urađen je „Projekat postojećeg stanja kanalizacione mreže i idejni projekat glavnih kanalizacionih kolektora (lijevoobalni i desnoobalni) za grad Visoko i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda” od strane „Zavoda za vodoprivredu d.d. Sarajevo”. Planski period projekta je 27 godina, odnosno do 2030. godine, što vremenski pokriva i planski period ovog Urbanističkog plana. Ovim projektom je, uzimajući u obzir planske dokumente razvoja urbanog područja grada, prošireno područje obuhvata planirane pokrivenosti

kanalizacionom mrežom i na neka prigradska naselja i broj stanovnika ovakvog obuhvata iznosi oko 15.000. Pošlo se od pretpostavke da ona naselja koja su pokrivena javnim vodosnabdijevanjem trebaju biti pokrivena i kanalizacionim sistemom. Obzirom da grad Visoko ima hidrografsku mrežu pogodnu za disponiranje oborinskih voda, projektom je usvojen separatan kanalizacioni sistem i riješen način ispuštanja oborinskih voda u rijeke Fojnicu i Bosnu. Kod konačnog opredjeljenja za kanalizacioni sistem, vodilo se računa o lokalnim uvjetima, a to su: broj stanovnika, vrsta postojećih i planiranih industrijskih objekata, količina i sastav otpadnih voda, hidrološko-klimatološke prilike, reljef, položaj i karakteristike recipijenta, urbanistički planovi razvoja, itd.

Zbog konfiguracije terena i hidrografske mreže, planirani sistem je koncipiran tako da će se duž glavnog vodotoka protezati dva glavna kolektora koji će se na za to pogodnom mjestu spojiti u jedan i voditi do postrojenja, odnosno planirane lokacije postrojenja za tretman otpadnih voda. Koncept navedenog dokumenta predviđa izgradnju glavnog kolektora koji bi se protezao lijevom obalom rijeka Fojnica i Bosna, od prve ispusne tačke sekundarnog kolektora 800 mm na rijeci Fojnici, prikupljao otpadne vode iz druga dva sekundarna kolektora, kao i ostalih 10 evidentiranih usputnih ispusta i odvodio sve otpadne vode pomenutog obuhvata do lokacije planiranog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Opisani lijevoobalni kolektor, koji je trenutno u izgradnji sa položenih preko 800 m PE cijevi prečnika 1200 mm, treba da obuhvati i količinu otpadnih voda planiranog sekundarnog kolektora sa područja obuhvata na desnoj obali rijeke Bosne. Ovaj sekundarni kolektor bi do tačke spoja na glavni kolektor, koja je planirana na lokaciji nizvodno od gradskog jezgra, trebao obuhvatiti i usputne postojeće ispuste na desnoj obali rijeke Bosne. Ukupna dužina opisanih postojećih vodova sa kanalizacionom mrežom iznosi oko 19 km.

Ovim dokumentom je planirano da postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda - PPOV užeg urbanog područja, kapaciteta 20.000 ES, vrši prečišćavanje otpadnih voda putem konvencionalnog postrojenja sa primarnim i

sekundarnim prečišćavanjem, odnosno mehaničko-biološkim tretmanom. Primarni tretman, poslije primarnog dizanja pužnim pumpama, bi se vršio grubom i finom rešetkom i aeriranim pjeskolovom-mastolov. Za sekundarni, biološki tretman je planirana „Sequencing Batch Reactor” – SBR tehnologija, odnosno intervalni reaktor koji radi na principu aktivnog mulja sa anoksičnom, aerobno-reakcijskom, taložnom fazom, dekantiranjem i ispuštom prečišćene vode. Osnovna prednost SBR-a je što se aeracija i taloženje (bistrenje) vrši u jednom objektu. Osim navedenih objekata planirana je izgradnja i objekata za tretman mulja i to gravitacioni ugušćivač i silos - spremište za mulj sa centrifugom.

Predloženi koncept, sa konvencionalnom tehnologijom prečišćavanja, je potvrđen u okviru dokumenta „Studija izvodivosti o implementaciji prirodnih procedura tretmana urbanih otpadnih voda u manjim gradovima i naseljima na teritoriji BiH” iz 2010. godine, u kojem je na nivou studije analiziran i obuhvat ostalih PPOV za definisane aglomeracije kompletnog područja općine Visoko.

Prema navedenoj Studiji, osim konvencionalnog PPOV za uže urbano područje kapaciteta 20.000 ES, dakle kao i u Projektu, za područje općine Visoko predviđeno je još osam PPOV i to jedno konvencionalno postrojenje za 10.700 ES i 7 sa nekonvencionalnom tehnologijom prečišćavanja (6 Hibridnih močvara i 1 Imhoff prokapni filter).

Lokacija za gradski PPOV predviđena u okviru Projekta i Studije više ne odgovara svojoj svrsi, obzirom na promjene koje su se desile, izgradnjom saobraćajnog mosta Podvanj na planiranoj lokaciji, te planiranja prostora za potrebe industrijske privredne zone. Predložena je nova lokacija oko 1,6 km nizvodno od planirane, na meandru rijeke Bosne, kao uslovno idealnom mjestu za gradnju ove vrste objekata.

Iz svega naprijed rečenog može se zaključiti da je osnovni problem kanalizacionog sistema grada Visoko mjestimična neadekvatnost postojeće kanalizacione mreže, prihvata otpadnih voda okolnih naselja te zaštita površinskih voda rijeka Fojnice i Bosne.

Skica: Prijedlog izmjene lokacije PPOV

Da bi se na kvalitetan način ovi pobrojani problemi riješili, neophodno je postupno prići rješavanju ove oblasti prateći i uvažavajući promjene u drugim sferama života. Tu se prvenstveno misli na rješavanje problema vodosnabdijevanja, te usvajanje razvojno-planske i urbanističke dokumentacije.

Redoslijed aktivnosti na rekonstrukciji kanalizacionog sistema Visoko u skladu sa Projektom odvijao bi se prema sljedećem redoslijedu u skladu sa tehničkim zahtjevima sistema i trenutnim mogućnostima korisnika:

- Eliminacija „uskih grla” u sistemu, tj. mjesta gdje postojeći vodovi nisu u mogućnosti prihvatiti računski mjerodavnu količinu otpadne vode,
- Odspajanje kućnih kanalizacionih priključaka sa budućih oborinskih i njihovo priključenje na najbliže postojeće vodove koji su predviđeni da služe kao fekalni,
- Paralelna izgradnja postrojenja za tretman otpadne vode i glavnih obalnih kolektora fekalne kanalizacije, te postepeno spajanje na njih kanala predviđenih da služe kao fekalni, odnosno postepeno razdvajanje postojećeg mješovitog kanalizacionog sistema na sistem za prikupljanje fekalnih voda i sistem za prikupljanje oborinskih voda,
- Proširenje sistema na prigradska naselja u skladu sa pravcima razvoja uže urbane zone općine.

Proces rekonstrukcije, dogradnje, saniranja postojećeg sistema, izgradnje kolektora do lokacije postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, kao i druge aktivnosti su vezani za duži vremenski period, u toku kojeg treba uskladiti aktivnosti na mjerama poboljšanja kanalizacionog sistema sa drugim radovima kao što su rekonstrukcija saobraćajnica, polaganje drugih instalacija i sl.

2.6.3. Komunalni objekti

2.6.3.1. Groblja

Obavljanje pogrebne djelatnosti u urbanom području Visoko se vrši na gradskom groblju Visoko kojim upravlja Javno komunalno preduzeće Gradska groblja Visoko, a ono danas čini kompleks na kojem se sahranjuju sve tri konfesije i atesti, sa upravnom zgradom, magacinom, rasadnikom, kapelama i fontanom.

Granice i rezervirane površine za širenje Gradskog groblja definirane su Urbanističkim planom grada Visoko.

Pored Gradskog groblja, u kojem se sahranjuje većina stanovništva sa gradskog područja na području koje ulazi u granice Urbanističkog plana Visoko, u prigradskim dijelovima evidentirano je još 4 aktivna groblja, od kojih su 3 muslimanska i 1 pravoslavno.

Pregled aktivnih groblja prikazan je u tabeli br. 1. Napominjemo da su površine aktivnih groblja dobivene prema GIS obradi, te da je površina Gradskog groblja data sa planiranim proširenjem za planski period.

R.B.	Naziv groblja	Lokacija	Površina (m ²)	Konfesija
1.	Gradsko groblje Visoko	Podvisoki	126938,93	Sve tri konfesije i ateisti
2.	Groblje Arnautovići	Arnautovići	6409,32	Muslimansko
3.	Groblje Topuzovo Polje	Topuzovo Polje	9058,32	Muslimansko
4.	Groblje na Bešikama	Bešike	997,60	Muslimansko
5.	Groblje na Ravnama	Ravne	3611,65	Pravoslavno

Aktivna groblja na području Urbanističkog plana Visoko

Na urbanom području Visokog nalazi se i veliki broj starih (pasivnih) grobalja, od kojih neka danas predstavljaju kulturno-historijske spomenike i ambijentalne cjeline. Pregled ovih grobalja prikazan je narednoj tabeli.

R.B.	Naziv groblja	Lokacija	Konfesija	Valorizacija	Period
1.	Veliko groblje kod betonskog mosta	Na desnoj obali rijeke Bosne, u blizini mosta, na pravcu od željezničke stanice ka čaršiji	Muslimansko	Kulturno-historijski spomenik II kategorije	Osmanski
2.	Groblje na Novom Brdu	Nedaleko od džamije na Novom Brdu	Muslimansko	Nema kult.-hist. značaj	1948. - 1950.
3.	Šehidsko mezarje i dva turbeta u Švrakinim Kahvama	Topuzovo Polje - iznad puta Visoko Kakanj, uz puteljak prema Ravnama	Muslimansko	Kulturno-historijski spomenik II kategorije	Osmanski
4.	Groblje Arnautovići	Arnautovići - uz cestu prema Grčanici, na strani prema Taukčićima	Muslimansko	Kulturno-historijski spomenik III kategorije	Od 1590. godine
5.	Pravoslavno groblje Grad	Selo Grad	Pravoslavno	Nema kult.-hist. značaj	19. i 20. stoljeće
6.	Jevrejsko groblje	Podvisoki	Jevrejsko	Kulturno-historijski spomenik II kategorije	

Stara (pasivna) groblja na području UP Visoko

Postojeći lokaliteti grobalja koji ulaze u granice Urbanističkog plana Visoko na kojima se vršilo ili vrši sahranjivanje, trebaju se zadržati kao prostori za sahranjivanje.

Obavljanje pogrebne djelatnosti u urbanom području Visoko se vrši na gradskom groblju Visoko, a granice i rezervirane površine za širenje Gradskog groblja definirane su Urbanističkim planom grada Visoko.

2.6.3.2. Tržnice

U gradu, na prostoru Sebilja, postoji centralna pijaca sa pokrivenim dijelom koji služi kao tržnica.

Zadržava se postojeća lokacija u smislu namjene i na njoj se planira izgradnja nove suvremene tržnice sa zelenom pijacom.

2.6.3.3. Upravljanje otpadom (deponije)

Na području Visokog ne primjenjuje se selektivni način sakupljanja otpada iz domaćinstava niti sistemski način prikupljanja i deponovanja specijalnog otpada. Otpad se sakuplja i direktno transportuje na regionalnu deponiju "Mošćanica".

Otpad od domaćinstava na području grada i dijelu prigradskih naselja se redovno i organizovano sakuplja i odvozi jedan put sedmično, šest dana u sedmici, a za ovu djelatnost zaduženo je JKP "Visočica" Visoko.

Otpad od privrednih subjekata komunalni i heterogeni, koji je specifičan za svaku industrijsku granu ponaosob, opasni ili neopasni, sa predtretmanom ili ne, transportuje se i deponuje na osnovu posebnih komercijalnih ugovora koji sklapaju privredni subjekti sa ovlaštenim preduzećima za transport i deponovanje otpada. Prema podacima preuzetim iz "Plana upravljanja otpadom Općine Visoko za period 2011-2016. godine" (Službeni glasnik Općine Visoko, 8/11) na području koje ulazi u granice Urbanističkog plana registrovano je oko 70 privrednih subjekata od kojih su najveći zagađivači oni koji se bave preradom mesa i kože koji proizvode otpad animalnog porijekla. S obzirom da organski otpad spada u federalnu nadležnost, predlaže se da nakon izgradnje fabrike za preradu životinjskog otpada u Kaknju, sav animalni otpad se zbrinjava u novoizgrađenoj fabrici.

Također se predlaže formiranje baze podataka o otpadu iz industrije što podrazumijeva individualni pristup svakom od privrednih subjekata, a ponekad i uključivanje inspeksijskog nadzora kako bi se došlo do određenih podataka.

Najveći problemi upravljanja otpadom na području Visokog ogledaju se u nedostatak mjesta za odlaganje i odvojeno odlaganje otpada, nepostojanje pretovarne stanice na području općine, slab inspeksijski nadzor, nizak nivo ekološke educiranosti stanovništva, odlaganje smeća na obalama rijeka Bosne i Fojnice, te uz regionalne saobraćajnice tj. pojavu divljih odlagališta, prekomjeran razvoj potrošnje kao generatora stvaranja otpada.

Sve gore navedeno ima negativne uticaje na okoliš, kroz poremećaj prirodnih procesa kruženja materije i protoka energije u ekosistemima, akumuliranje

otpada i zagađivanje atmosfere, pedosfere i hidrosfere, zaustavljanje kružnog toka materije kroz ekosisteme upotrebom nerazgradivih i slabo razgradivih materija, što direktno utiče na zdravlje ljudi i smanjen svakodnevni kvalitet življenja u urbanoj cjelini sa svih aspekata življenja.

U svrhu rješavanja problema upravljanja otpadom neophodno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

- u planskom periodu poduzeti sve neophodne radnje da se sve „divlje“ deponije saniraju i zatvore, te izvršiti sanaciju zemljišta, a odlaganje otpada preusmjeri na regionalni koncept odlaganja, u skladu sa Planom upravljanja otpadom,
- uspostaviti integralni sistem upravljanja otpadom i postepeno uvoditi sistem odvajanja otpada na izvoru,
- izgradnja adekvatne infrastrukture za selektiranje, reciklažu i konačno odlaganje otpada,
- obezbijediti kontinuiranu edukaciju stanovništva i izradu ekoloških programa o načinu postupanja s otpadom, što će rezultirati podizanjem ekološke svijesti stanovništva, te smanjiti ukupne količine otpada.

2.7. STANOVANJE

Stanovanje na području grada se razvijalo, u različitim vremenskim razdobljima, ovisno o navikama i potrebama stanovnika.

U početnim razdobljima razvoja naselja, stambena izgradnja nije bila planska, ali su se poštovali određeni principi kod lociranja i izgradnje objekata. Principi su se mijenjali ovisno o vremenu u kome su nastajali, što je neposredno bilo vezano za uvjete i način života koji je bio u tom periodu uspostavljen. Neke vrijednosti su i do danas zadržane i ukomponirane u današnji način života.

Prvom planskom urbanizacijom, 1911. godine (saobraćajno rješenje), je formirana današnja urbana matrica gradskog jezgra.

Tek nakon II svjetskog rata se rade planovi po suvremenim principima planiranja, čime se usmjerava budući razvoj grada.

U skladu sa tadašnjim društveno-ekonomskim sistemom vršeno je i društveno usmjeravanje stambene izgradnje, a ostvareno je u naseljima sa kolektivnim stanovanjem, dok je u većem dijelu grada i dalje dominirala individualna stambena izgradnja.

Društveno usmjeravanje stambene izgradnje, u tom periodu, se odnosilo uglavnom na stanove u društvenoj svojini, čiji fond je do 1985. godine iznosio 911 stanova.

Prema podacima iz 1987. godine prosječna površina stana po stanovniku je iznosila 16,39 m²/st, dok se danas procjenjuje da ta površina iznosi blizu 30 m²/st. Povećanje prosječne stambene površine po stanovniku nije uslijedilo zbog znatno veće izgradnje, pa se pretpostavlja da je razlog tog povećanja smanjenje broja stanovnika usljed migracija i smanjenog prirodnog priraštaja.

Kvalitet stambenog fonda se u cjelosti može okarakterizirati kao dobar, jer objekti u principu zadovoljavaju tehničke standarde i opremljeni su potrebnom infrastrukturom.

Poboljšanju standarda stanovanja će sigurno doprinjeti i planirano proširenja gradske vodovodne i kanalizacione mreže, te kvalitetnija rješenja po pitanju elektroenergetike, telekomunikacija i grijanja.

Planiranje u oblasti stanovanja je u odnosu na raniji period znatno izmijenjeno uspostavljanjem novog društveno-ekonomskog sistema (tržišni odnosi u stambenoj produkciji, način kreditiranja proizvođača i kupaca, kao i način održavanja i reprodukcije stambenog fonda), tj. briga oko rješavanja stambenog pitanja je prenesena sa države na građanina.

U cilju pomaganja građanima u rješavanju stambene problematike potrebno je razvijati neprofitnu i socijalnu stambenu izgradnju i poduzimati mjere koje pomažu građanima za rješavanje egzistencijalnih stambenih pitanja.

Kontinuirano je potrebno vršiti praćenje stanja u prostoru i poduzimati adekvatne mjere za podizanje standarda stanovanja.

2.8. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

2.8.1. Obrazovanje

2.8.1.1. Predškolsko obrazovanje

U obuhvatu Urbanističkog plana egzistira JU za predškolski odgoj i obrazovanje. Ustanova posjeduje jedan objekat i to u Donjim Rosuljama (kapacitet 140 djece, površine 1046 m² zatvorenog prostora i 1826 m² vanjskog prostora). U školskoj 2014/2015 godini upisani broj djece je 180.

Do 1992. godine JU je posjedovala i objekat u Prijekom površine 1116 m² zatvorenog prostora i 3300 m² vanjskog prostora, sa kapacitetom 150 djece. Međutim, objekat u Prijekom je uništen ratnim dejstvima i nije u funkciji.

U Ustanovi je ukupno zaposleno 18 uposlenika od čega je 10 stručnog osoblja, koje realizuje odgojno obrazovni rad sa djecom predškolskog uzrasta te je prosječan broj djece na jednog odgajatelja 18, što nije u skladu sa važećim pedagoškim standardima.

Prema postavljenim kriterijima¹⁴, u obuhvatu Urbanističkog plana, se u planskom periodu godišnje može očekivati između 1500 – 2400 predškolske djece.

Da bi se prihvatila sva predškolska djeca, potrebno je obezbjediti ukupno 13200 m² izgrađene površine i 48000 m² slobodnih površina.

Ako uzmemo u obzir da u obuhvatu Urbanističkog plana postoji 2162 m² izgrađene površine i 5126 m² slobodnih površina, deficit iznosi cca 11000 m² izgrađenih površina i cca 42000 m² slobodnih površina.

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- obuhvatiti minimalno 50% od ukupnog broja predškolske djece za zbrinjavanje u predškolskim ustanovama,
- obnoviti i staviti u funkciju objekat u Prijekom,

¹⁴ Prostorna osnova Urbanističkog plana za urbano područje Visoko (2016-2034.)

- planirati 5 novih objekata mješovitog tipa na području obuhvata Plana,
- ispoštovati predviđene kriterije kod dimenzioniranja planiranih objekata,
- ispoštovati predviđeni radijus opsluživanja 600 m kod lociranja novih objekata,
- pri dječijim ustanovama predvidjeti prostore za zdravstvenu zaštitu.

2.8.1.2. Osnovno obrazovanje

Ukupan broj djece na urbanom području Visoko koji su upisani u školsku 2014/2015 godinu iznosi 1551.

Osnovno obrazovanje na urbanom području Visoko se realizira u 1 centralnoj u čiji sastav ulazi i jedna područna osnovna škola i jednoj samostalnoj osnovnoj školi. Ukupna korisna površina koja se koristi za osnovno obrazovanje je 7486,72 m², tj. 4,8 m² po učeniku.

Učenici su raspoređeni u 64 odjeljenja, a prosječan broj učenika po odjeljenju iznosi 24,2.

U svim osnovnim školama predaje 100 nastavnika, tj. jedan nastavnik dolazi na 15,51 učenika. Osnovnu školu godišnje završava cca 190 učenika.

Prema postavljenim kriterijima, u obuhvatu Urbanističkog plana, se u planskom periodu godišnje može očekivati između 2400 - 3000 učenika.

Da bi se prihvatila sva školska djece (nastava u dvije smjene) potrebno je obezbijediti u planskom periodu ukupno 6000 m² korisne površine i 15000 m² slobodnih površina.

Ako uzmemo u obzir da u obuhvatu Urbanističkog plana postoji cca 7500 m² korisne površine i cca 1200 m² uređenih sportskih površina (nemamo podatak za slobodne površine) te da će se nastava odvijati u dvije smjene, može se zaključiti da nije potrebno planirati nove objekte, jer za planski period i za planirani broj učenika su zadovoljeni postavljeni kriteriji, što znači da se nastava sada odvija u jednoj smjeni uz zadovoljenje svih Planom predviđenih uvjeta.

U planskom periodu je potrebno obezbijediti sljedeće:

- bolju opremljenost školskih objekata,
- uređenje vanjskih slobodnih površina,

- rekonstrukciju starih i dotrajalih objekata ili dijelova objekata i komunalne infrastrukture.

2.8.1.3. Srednje obrazovanje

Ukupan broj učenika na urbanom području Visoko koji su upisani u školsku 2014/2015 godinu iznosi 1625.

Srednje obrazovanje u obuhvatu Plana se realizira u 3 srednje škole i to: Mješovita srednja škola „Hazim Šabanović“, Gimnazija „Visoko“ i Franjevačka klasična gimnazija.

Ukupna korisna površina koja se koristi za srednje obrazovanje je 8446,84 m², tj. 5,2 m² po učeniku (nastava u jednoj smjeni). Učenici su raspoređeni u 69 odjeljenja, a prosječan broj učenika po odjeljenju iznosi 23,6. U svim srednjim školama predaje 142 nastavnika, tj. jedan nastavnik dolazi na 11,4 učenika. Srednju školu godišnje završava cca 533 učenika.

Prethodno navedeni pokazatelji kazuju da su postavljeni kriteriji zadovoljeni u obuhvatu Plana, ali srednje obrazovanje ne možemo posmatrati samo za urbano područje nego za cijelu općinu, s obzirom da djeca koja pohađaju srednje škole dolaze iz cijele općine pa i šire i u skladu s tim se i planira.

Dakle, prema postavljenim kriterijima na području općine Visoko se u planskom periodu godišnje može očekivati 2000 - 2500 učenika u srednjim školama.

Da bi se prihvatila sva srednjoškolska djeca (nastava u dvije smjene), u planskom periodu je potrebno obezbijediti ukupno 15000 m² izgrađene površine i 25000 m² slobodnih površina.

Svi srednjoškolski objekti su smješteni u urbanom području Visoko izuzev Medrese „Osman ef. Redžović“.

Ako uzmemo u obzir da na području općine Visoko postoji 15964,84 m² izgrađene korisne površine i 8896 m² slobodnih površina, te da će se nastava odvijati u dvije smjene, može se konstatovati da prosječno na jednog učenika otpada 8,6 m² korisne površine, što je iznad granice postavljenog normativa. Slobodnih površina ima nedovoljno, a deficit je 16 104 m².

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- dodatne sportske i slobodne površine uz sve školske objekte,
- bolju opremljenost školskih objekata,
- rekonstrukciju starih i dotrajalih objekata ili dijelova objekata i komunalne infrastrukture,
- izgradnju sportske dvorane za potrebe Gimnazije.

2.8.1.4. Visoko obrazovanje

Obzirom da na području općine Visoko ne postoji visoko obrazovanje, a da postoji interes za njegov razvoj, u planskom periodu se predviđa razvoj i prostorno usmjerenje u obuhvatu Urbanističkog plana.

2.8.2. Zdravstvo

Javna ustanova „Dom zdravlja“ Visoko organizuje i sprovodi primarnu zdravstvenu zaštitu stanovništva na području općine Visoko, pa tako i stanovnika u obuhvatu Plana.

Ukupna površina kojom raspolaže JU Dom zdravlja iznosi 6500 m².

Ukupan broj zaposlenih zdravstvenih radnika je 126, od čega 39 ljekara (26 specijalista), 4 stomatologa, 18 viših zdravstvenih tehničara sa završenom visokom i višom stručnom spremom i 65 SSS zdravstvenih tehničara.

Na području općine Visoko egzistira:

- JU Apoteke Sarajevo (4 poslovnice),
- PZU Apoteka „Nera“ (3 poslovnice),
- PZU „Rosulje“ (1 poslovnica),
- PZU „Kraljevac“ (1 poslovnica),
- PZU „Avicena“ Sarajevo (2 poslovnice),
- PZU „MGM FARM“ Kakanj (1 poslovnica).

Najveći broj apoteka je smješten u okviru urbanog područja Visoko.

Prema postavljenim kriterijima¹⁵, a u odnosu na postojeće stanje, postojeći kapaciteti Doma

zdravlja, prema planiranom broju stanovnika, zadovoljavaju potrebe Općine.

Sekundarna zdravstvena zaštita se obavlja u JU Kantonalnoj bolnici Zenica i drugim bolničkim kapacitetima (Opća bolnica Tešanj i KCU Sarajevo).

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- rekonstrukciju i modernizaciju postojećih zdravstvenih objekata,
- aktivnosti na toplinsko – energetskej učinkovitosti na objektima glavne zgrade u JU Dom Zdravlja.

2.8.3. Socijalna zaštita

Socijalno-ekonomsko stanje na području općine Visoko, pa tako i u obuhvatu Plana, u kojoj se privreda sporo oporavlja od ratnih razaranja kao i u većini općina Federacije, je veoma teško. Privatni sektor još nije razvijen u mjeri koja je dovoljna da kompenzira raniju ulogu društvenih preduzeća u participaciji u socijalnoj zaštiti. Iz godine u godinu raste broj korisnika kojima je za prevazilaženje stanja socijalne potrebe potrebna dugogodišnja podrška.

Jedina ustanova koja obavlja djelatnost socijalne zaštite na području općine Visoko je JU Centar za socijalni rad sa 13 zaposlenih od čega je 10 VSS, 1 VŠS, 2 SSS.

Ustanova raspolaže sa 360 m² korisnog prostora.

Kao oblik dodatne socijalne zaštite povremeno se organizuju akcije NVO i privatnog sektora na osiguravanju prehrambenih i odjevnih artikala za korisnike socijalne pomoći.

U planskom periodu potrebno je obezbjediti rekonstrukciju i modernizaciju postojećih prostora i izgradnju novih (javna kuhinja, savjetovališta i sl.).

2.8.4. Kultura

Na prostoru urbanog područja Visoko egzistiraju sljedeće kulturne ustanove:

¹⁵ Prostorna osnova Urbanističkog plana za urbano područje Visoko (2016-2034.)

- Javna ustanova „Centar za kulturu i edukaciju“ Visoko nalazi se u centru grada sa jednom kino pozorišnom dvoranom na području općine Visoko. U sadašnjem obliku organizovanja ustanova egzistira od 14.04.2000.godine, a nastala je kao pravni sljedbenik dijela Javne ustanove za kulturu i obrazovanje. Osnivač Javne ustanove je Općina Visoko.

Kino je formirano pod imenom kino „Odred“ 22.12.1953. godine i sve do danas nudi širok spektar aktivnosti u okviru svoje djelatnosti kao Gradsko kino Visoko, sa kapacitetom od 350 sjedala.

U okviru ove Ustanove se odigravaju kulturni događaji:

- kino predstave,
- pozorišne predstave,
- izložbe,
- i sva druga kulturna zbivanja.

Sve poslove u 2014. godini obavljaju dva (2) uposlenika: 1 VS (direktor) i 1 NK (čistač, biletar).

- **JU Gradska biblioteka Visoko**

Biblioteka je do maja 2015. godine bila privremeno smještena u prostorije u ulici Branilaca 20/2 površine 230 m².

U saradnji sa Općinom Visoko, kao osnivačem Ustanove, poduzete su aktivnosti za rješavanje problema prostora Ustanove, te je Biblioteka dobila novi prostor na dijelu prvog sprata u novom izgrađenom multimedijalnom centru „Priječko“.

Rješenjem problema prostora Biblioteke stekli su se uvjeti za kvalitetniji rad Ustanove.

Novi prostor Biblioteke ima površinu 432 m² korisnog prostora, te mogućnost korištenja sale za promocije knjiga, književne večeri i sl.

Sadašnji prostor Biblioteke ima sljedeća odjeljenja:

- odjeljenje za odrasle čitaoce površine 155 m²,
- odjeljenje za djecu 65 m²,
- čitaonica 42 m²,
- arhivsko odjeljenje 160 m²,
- odjeljenje općih poslova 10 m².

Ukupan broj zaposlenih je 8 i to: 7 stručnih i jedan pomoćni radnik, dok računovodstvene poslove obavlja Agencija za knjigovodstveno-računovodstvene poslove. Kvalifikaciona struktura zaposlenih je 6 VSS, 1 SSS i 1 NK.

Prema standardima za bibliotečku djelatnost, koji su izrađeni prema broju knjiga i korisnika, biblioteci ovog kapaciteta bila bi potrebna još dva bibliotekara, ali obzirom na veoma tešku ekonomsku situaciju na ZE-DO kantonu i mjere Vlade o štednji na nivou kantona, u skorijoj budućnosti sigurno neće doći do povećanja broja radnika.

Knjižni fond Biblioteke iznosi preko 60.000 knjiga. Biblioteka posjeduje i veliki broj serijskih publikacija (preko 200 naslova), neknjižne građe i audiovizuelnog materijala.

Broj korisnika Biblioteke u 2015. godini je 692 čitalaca, a godišnj obrt knjižnog fonda je oko 15000 knjiga.

Obzirom da se prešlo na automatizovani rad sa korisnicima, te članarina više nije vezana u okviru kalendarske godine, nego teče od datuma učlanjenja, postoji tendencija daljeg rasta broja korisnika.

Kako savremene biblioteke nisu više samo zbirke knjiga, nego informaciono-dokumentacioni centri, preseljenjem Biblioteke u novi prostor biće potrebno obezbijediti sadržaje koji bi privukli što veći broj korisnika. Također, jedan od načina povećanja broja korisnika je nabavka što većeg broja knjiga i novih naslova.

Osim redovnih poslova Biblioteka se bavi i organiziranjem književnih večeri, promocije knjiga i sl.

- Profesorska knjižnica Klasične Franjevačke gimnazije
Posjeduje 65.000 knjiga i koristi prostor površine 180 m² u okviru Franjevačkog samostana sv. Bonaventure.

- Zavičajni muzej
Zgrada raspolaže sa 461 m² prostora: lapidarij (83 m²), depo (48 m²), izložbeni prostor (128 m²), radni prostor osoblja (48 m²), restauratorsko-konzervatorska radionica (116 m² – prostor je još u rekonstrukciji i nije osposobljen za rad) i

prateći prostor (39 m²). Muzej raspolaže i depandansom etno sobom/etno radionicom u Goduši (42 m²).

Značajno djelovanje i učešće u kulturnom životu imaju:

- nacionalna kulturna društva,
- kulturno - umjetnička društva,
- udruženja građana:
 - UG „Likum '76“,
 - UG teatar „Total“,
 - UG „Ars tragovi“,
- JP Radio i televizija Visoko, Osnivač Općina Visoko, adresa: Hazima Dedića 33 Visoko.

Kulturna zbivanja

- Dani trgovine, kulture i sporta „Visočko ljeto“,
- Dani „Zaima Muzaferije“.

Prema kriterijima koji su postavljeni, izgradnjom novog kulturnog centra u Prijekom su u određenoj mjeri zadovoljene potrebe stanovnika za planski period, s tim da je potrebno kontinuirano raditi na razvoju i unaprijeđenju ove oblasti, kako izgradnjom i uređenjem novih objekata i prostora, tako i u pokretanju novih i njegovanju već postojećih kulturnih zbivanja.

Značajan problem u oblasti kulture predstavlja i nedovoljna briga o spomenicima kulturno-historijskog naslijeđa. Ova problematika prevazilazi lokalne pa i kantonalne okvire.

U planskom periodu potrebno je omogućiti izgradnju omladinskih centara, umjetničkih galerija, muzeja na otvorenom (grad Visoki, lokalitet Mila) i sl.

2.8.5. Sport i fizička kultura

Fizička kultura u urbanom području Visoko se realizira kroz tri segmenta:

- školska fizička kultura,
- takmičarski sport,
- sportska rekreacija.

Školska fizička kultura se realizira putem nastavnih planova i programa u obrazovnim ustanovama (predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje).

Takmičarski sport se realizira kroz takmičenja sportskih klubova, organizacija ili udruženja u različitim ligama na nivou BiH, Federacije, Regije, Kantona, Općine ili na međunarodnim ili kup takmičenjima.

Na području općine Visoko egzistira 78 klubova i udruženja iz oblasti sporta.

Sportska rekreacija kao najvažniji segment fizičke kultura se realizira kroz aktivnu rekreaciju i pasivnu rekreaciju.

U obuhvatu Urbanističkog plana egzistiraju sljedeći objekti namijenjeni sportu i rekreaciji:

- sportska dvorana KCS „Mladost“,
- sportska dvorana „Partizan“,
- nogometno stadion „Luke“ (glavni i pomoćni teren i prateći prostori ukupno površine 27256 m²),
- sportski nogometni tereni (u MZ T. Polje, površine 7000 m²)
- nogometni stadion SRC „Luke“, površine 7000 m²,
- sportski tereni u okviru stadiona sportskih igara „Luke“ (rukometno, košarkaško i odbojkaško igralište, višenamjensko igralište, atletska staza, natkriveno bočalište) ukupne površine 6070 m²,
- Gradsko streljište, površine 7000 m²,
- Dom ribara, površine 190 m²,
- Izletišta „Ravne“.

Orjentaciona procjena je da u planskom periodu treba dodatno obezbjediti cca 35000 m² otvorenih površina za sport i aktivnu rekreaciju, cca 1000 m² zatvorenih prostora namijenjenih sportu i aktivnoj rekreaciji i oko 20 ha površina namijenjenih pasivnoj rekreaciji (šetnice, parkovi, park-šume, izletišta i sl.) .

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- rekonstrukciju i modernizaciju postojeće sportske dvorane,
- rekonstrukciju i modernizaciju postojećih sportskih terena (fudbalska igrališta),
- izgradnju sportskog centra (zatvoreni bazen, zatvoreni i otvoreni sportski tereni i sl.) „Luka“,
- izgradnju otvorenih sportskih terena i rekreativnih površina (parkovi, dječija igrališta, šetnice i sl.) unutar urbanih cjelina,
- uređenje postojećih i novih izletišta.

2.8.6. Uprava i sudstvo

Uprava

Lokalna samouprava organizirana je na temelju Ustava Federacije BiH, Zakona o principima lokalne samouprave, Ustava ZEDO kantona i Statuta općine Visoko.

Lokalna samouprava ima dva organa:

- Općinsko vijeće (predstavničko tijelo građana),
- Općinskog načelnika (izvršno-upravni organ općine).

U funkciji realizacije izvršno-upravnih nadležnosti i Načelnika, formirane su općinske službe koje obavljaju informativno-analitičke poslove, administrativno-tehničke poslove i poslove upravnog rješavanja.

Ukupan broj zaposlenih u Općini Visoko iznosi 107, od čega: 37 VSS, 8 VŠS, 57 SSS i 5 NK. Općina Visoko raspolaže sa cca 2700 m² korisnog prostora.

U cilju efikasnijeg djelovanja općinske uprave izvršena je prostorna i organizaciona podjela Općine na MZ (broj mjesnih zajednica u Općini Visoko je 26, a prema podacima iz Federalnog zavoda za statistiku BiH – 25 mjesnih zajednica) i to: MZ Arnautovići, MZ Buci, MZ Bulčići, MZ Buzić Mahala, MZ Centar, MZ Čekrekčije, MZ Dobrinje, MZ Goduša, MZ Gračanica, MZ Koložići, MZ Kralupi, MZ Kula Banjer, MZ Liješeva, MZ Moštre, MZ Novo Naselje, MZ Orašac, MZ Podvinci, MZ Porječani, MZ Radovlje, MZ Rosulje, MZ Stari Grad, MZ Topuzovo Polje, MZ Tušnjići, MZ Vratnica, MZ Zimča i MZ Željeznička Stanica.

U obuhvat Urbanističkog plana ulaze MZ Centar, MZ Novo Naselje, MZ Stari Grad i MZ Željeznička Stanica, kao i dijelovi mjesnih zajednica: MZ Kula Banjer, MZ Arnautovići, MZ Topuzovo Polje, MZ Rosulje, MZ Čekrekčije i MZ Buci.

Sudstvo

Na području općine Visoko djeluje Općinski sud.

Općinski sud u Visokom je organiziran u skladu sa Zakonom o sudovima u FBiH, te vrši

sudsku vlast za područje općina Visoko, Vareš, Breza i Olovo u okviru stvarne nadležnosti utvrđene zakonom.

Poslove iz svoje nadležnosti za područje općine Olovo, Općinski sud u Visokom obavlja izvan svog sjedišta i to u Odjeljenju Olovo.

Općinski sud u Visokom smješten je u stambeno-poslovnom objektu „Vizija“ u Visokom, Ul. Alije Izetbegovića 1, a ukupna površina prostora u kome je smješten Općinski sud iznosi 1.048,04 m² i dvije prostorije površine 86 m².

Prostorije arhive i Odjeljenja za zemljišno-knjižne poslove smješteni su u Ul. Alije Izetbegovića 41. Prostorije Odjeljenja za zemljišno-knjižne poslove su rekonstruisane u okviru Projekta Federalnog ministarstva pravde: Registracija zemljišta – Rekonstrukcija zemljišno-knjižnih ureda u FBiH.

Zgrada u kojoj je smješten Općinski sud je novije gradnje, te kao takva generalno zadovoljava osnovne fizičke uslove za rad, odnosno ne iziskuje sanacione radove.

Trenutno je zaposleno 18 nosilaca sudske funkcije i to: 14 sudija (zajedno sa Predsjednikom suda) i 4 stručna saradnika, te 47 uposlenika, od kojih 1 rukovodeći državni službenik, 3 državna službenika i 43 namještenika.

2.8.7. Ostale društvene djelatnosti

U urbanom području Visoko egzistiraju:

- Veterinarska stanica,
- Banka – 11 banaka,
- Pošta – centralna zgrada u Visokom,
- Policija – Policijska stanica u Visokom, Ul. Branilaca 10.
- Zavod zdravstvenog osiguranja ZDK, Poslovnica Visoko, Ul. Branilaca,
- Zavod za PIO/MIO, Filijala Zenica, Poslovnica Visoko, Ul. Branilaca,
- Vatrogasna služba: Profesionalna Vatrogasna jedinica u okviru Službe civilne zaštite Općine Visoko, adresa: Branilaca 26, Visoko,
- Vjerski objekti.

U obuhvatu Urbanističkog plana postoji 11 džamija (džemata), 3 mesdžida, 3 turbeta i tekija, Franjevački samostan, 1 katolička crkva i Franjevački konvikt, 1 pravoslavna crkva, Parohijski dom, Stari crkveni dom i 2 kapele na grobljima (Visoko i Ravne).

- Islamski objekti

DŽAMIJE	MESDŽID	MEKTEB	TURBE	TEKIJA
Arnautovići	Donje Topuzovo polje		Saračica	Visoko- Husnije ef. Numanagića
Čaršija-Bijela džamija	Dubrave		Srhinje-Kahve	
Čekrekčije	Ozrakovići		Turbe Husnije ef. Numanagića	
Donja Mahala				
Kraljevac				
Novo Brdo				
Pertac				
Rosulje				
Saračica				
Šadrvan				
Tabhana				

- Rimokatolički objekti

Franjevački smostan sv. Bonaventura u Visokom,
Samostanska crkva sv. Bonaventure u Visokom,
Franjevački konvikt u Visokom.

- Pravoslavni objekti

Hram svetog velikomučenika Prokopija u Visokom,
Parohijski dom u Visokom,
Stari crkveni dom u Visokom,
Kapela na gradskom groblju, Visoko,
Kapela na groblju, Ravne.

2.9. ZAŠTITA KULTURNO – HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLIJEĐA

2.9.1. Kulturno – historijsko naslijeđe

S obzirom da ne postoji jedinstvena kategorizacija kulturno-historijskih spomenika

u BiH za potrebe Prostornog plana općine Visoko, a time i Urbanističkog plana, prihvaćena je kategorizacija iz Studije Kulturno-historijskog naslijeđa iz 1986. godine, rađena za potrebe izrade Planske dokumentacije, gdje su kulturno-historijski spomenici, s obzirom na njihovu vrijednost i značaj svrstani u četiri kategorije. Prvoj kategoriji pripadaju najvrijedniji i rijetki spomenici, a četvrtoj kategoriji potencijalna arheološka nalazišta.

Nacionalni spomenici su klasificirani u posebnu kategoriju od šireg društvenog značaja i za njih su donesene zasebne odluke Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika.

Ovisno o stanju spomenika i spomeničkih cjelina su definirana tri tipa rehabilitacije:

- Rehabilitacija Tip A (za strukture koje se nisu značajnije izmjenile),
- Rehabilitacija Tip B (za strukture koje su se izmjenile ali se mogu vratiti u prvobitno stanje),
- Rehabilitacija Tip C (za strukture koje su se nepovratno izmjenile).

Značajni lokaliteti na području općine Visoko koje treba zaštititi

Mlađe kameno doba – neolit

Red.broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Arnautovići	parcela Zidine na ušću rijeke Goruše u rijeku Bosnu, k.č. 652, 651/1, 650/1, 650/2, 649/1, 649/2 i 648	Arheološki lokalitet, kakanjsaka kultura	I kategorija	Rehabilitacija tip B, sačuvati originalne fragmente

Srednji vijek

Red. broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Historijsko područje Stari grad - Visoki	vrh brda (Grad) Visočica, na južnoj strani Visokog k.č. 4702	Arheološki lokalitet - višeslojan, utvrda, vršena istraživanja 1976, 2007. i 2008. Slučajni nalaz ulomaka arhitektonske plastike portala 1994. godine	Nacionalni spomenik Odluke br. 05.1-2-1047/03-2; 05.2-2-1047/03-12; 05.1-02-106/09-2;	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odlukama br. 05.1-2-1047/03-2; 05.2-2-1047/03-12; 05.1-02-106/09-2; Zaštitni konzervatorsko-restauratorski radovi izvršeni 2011. godine
2.	Arheološko područje Mili – Arnautovići, krunidbena i grobna crkva bosanskih kraljeva	lokalitet Zidine u naselju Arnautovići neposredno uz prugu Visoko-Kakanj I zona k.č.690, 696 II zona k.č. 689, 692, 691, 693, 695, 698, 701, 703, 704, 705	Arheološki lokalitet - višeslojan; 4 horizonta, istraživan:1909, 1910,1967,1976, 1977 i 1988. god.	Nacionalni spomenik Odluke br. 06-6-894/03-2; 05.2-2-106/09-3	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odlukama br. 06-6-894/03-2; 05.2-2-106/09-3; zaštitni konzervatorski radovi 2011. godine
3.	Klisa	Lokalitet Klisa, Ispod brda Grad, na njegovoj istočnoj strani k.č. 3353	Arheološki lokalitet – ostaci zidina srednjovjekovne građevine, nekropola, manja istraživanja 1977. god.	I kategorija	Rehabilitacija tip B, gusto naseljeno, smanjena mogućnost za istraživanje
4.	Mladeš	lokalitet Zubača u blizini suvremenih grobalja k.č. 4064,k.č.4065	Arheološki lokalitet - nekropola, 4 stećka u obliku sanduka, orijentisani I-Z	III kategorija	Rehabilitacija tip A, konzervacija

5.	Arnautovići - samostan	Lokalitet Zidine u naselju Arnautovići, neposredno uz prugu Visoko-Kakanj	Arheološki lokalitet – prvi franjevački samostan, 14.v.	Privremena lista nacionalnih spomenika BiH pod br. 765	Rehabilitacija tip B, zaštitni konzervatorski radovi 2011.
----	-------------------------------	---	---	--	--

Osmanski period

Red.broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Hadži-Ibrahimova džamija na Percu	Perutac mahala k.č. 1116	jednostavna džamija, četvrtaste osnove sa kamenom munarom i mezarje	III kategorija	Rehabilitacija tip C, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
2.	Šerefudin ili Čaršijska džamija	bila locirana u centru Stare čaršije, 1969.god. srušena, 1980. god. Bjela džamija k.č. 1008	arhitektonska cjelina, arh. Zlatko Ugljen, međunarodno priznanje Aga-Kan	I kategorija	Rehabilitacija tip C, novi objekat - značaj arh.cjeline
3.	Hadži Muruvetova džamija ili džamija na Kraljevcu	Kraljevac, Visoko k.č. 898	jednostavna džamija sa drvenom munarom i mezarje, postojao šedrvan do 1930, od 1980.god. fontana; arh. lokalitet – višeslojan, slučajni nalaz fragmenta arhitektonske plastike 2013.	I kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
4.	Hadži Hasanova ili džamija Saračica	uz lijevu obalu Kraljevačkog potoka u blizini nekadašnje tabhane k.č. 656	jednostavna džamija, četvrtaste osnove, bondruk sistem sa kamenom poligonalnom munarom, mezarje i turbe	II kategorija	Rehabilitacija tip A, turbe zamjenjeno, zaštititi kao cjelinu
5.	Graditeljska cjelina -Tabačka džamija	na lijevoj obali rijeke Fojnice u blizini nekadašnje tabhane	nakon poplave 1871.god. obnovljena, jednostavna	Nacionalni spomenik Odluka br. 08.2-6-	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odluci br.

		k.č. 3454	džamija sa drvenom munarom i mezarje	801/03-9	08.2-6-801/03-9; projekat restaur.-konzerv. radova traje od 2005. godine
6.	Alaudinova ili Šadravska džamija	Visoko - centar, ulica Šadrvan k.č. 394	postojala 1557.god., 1911.god.izgorjela, obnovljena 1915. god. četvrtaste osnove sa potkupolnim trijemom, mezarjem i šadrvanom. 1980. godine rekonstruisana je munara, a 1996. dograđen je mekteb	I kategorija, Privremena lista nacionalnih spomenika pod br. 760	Rehabilitacija tip A , zaštita kao zaštita nacionalnog spomenika
7.	Veliko mezarje kod mosta na rijeci Bosni	na desnoj obali rijeke Bosne, u blizini mosta, na pravcu od željezničke stanice ka čaršiji k.č. 580/1	mezarje,veliki broj nišana,a najstariji datirani iz 1734/35.god. Novoizgrađeno turbe 2004. godine šejh hafizu Husni ef. Numanagiću	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi kao cjelinu
8.	Orginalna kamena ploča sa zgrade Medrese koja je stradala 1911. god. u požaru	orginalna ploča iz 1838.god.uzidana na objektu bez arh. osobnosti iz 1911. god. na uglu dvije ulice u centru Visokog k.č. 969	Iz teksta na ploči se vidi da je objekat Medrese sagrađen 1838. god., dobrovoljnim prilozima mještana,a zemljište je poklonio Ahmet-ef Pinjagić	II kategorija	Rehabilitacija tip A,
9.	Dućan (drugi srušen)	Visoko - centar, ulica Mule Hodžića br. 3, (dućan na br. 15 srušen i izgrađen novi objekat) k.č.3414	Dućan sa magazom u prizemlju i katom – doksat s 4 prozora sa mušepcima. (Dućan na br. 15 imao je prednji dio od drveta – čefenak, zadnji dio -magaza sa katom – srušen)	II kategorija	Rehabilitacija tip B, sačuvati originalnost, revitalizacija; dućan na br. 15 srušen

10.	Šehidsko mezarje i dva turbeta u Švrakinim Kahvama, Topuzovo Polje	iznad puta Visoko Kakanj, uz puteljak prema Ravnama k.č. 823/1	po predanju (zabilježio M.F.) u jednom turbetu sahranjen Selimbaba i potiče iz vremena sultana El Fatiha, a u drugom šejh hafiz Omer-ef. Paloš	II kategorija	Rehabilitacija tip A, održavanje i manja sanacija
-----	---	--	--	---------------	---

Austroougarski period

Red.broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	Osnovna škola na Kraljevcu	nasuprot džamije na Kraljevcu, na putu za Gornje Rosulje k.č. 2182/1	izgrađena 1910., neoklasicizam, dograđena 1961. god., narušena autentičnost	I kategorija	Rehabilitacija tip C, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
2.	Graditeljska cjelina – samostan sv. Bonaventure - Franjevačka gimnazija i crkva	lokacija Dragača, u blizini željezničke stanice, na desnoj obali rijeke Bosne k.č. 557	građena 1900. god., po projektu (I.Holz), kasnije dograđivana, u dvorištu bista fra G.Martića - autor I.Meštrović	Nacionalni spomenik Odluka br. 07.3-2.3-73/12-19	Rehabilitacija tip C, postupiti po Odluci br. 07.3-2.3-73/12-19
3.	Zgrada Konvikta u kompleksu Franjevačke gimnazije	lokacija Dragača, u blizini željezničke stanice, na desnoj obali rijeke Bosne k.č. 560	izgrađen 1929. god., nakon II svjetskog rata pretvoren u kasarnu, 1995. god. objekat je vraćen u posjed franjevac	I kategorija	Rehabilitacija tip A
4.	Željeznička stanica	na desnoj obali rijeke Bosne k.č. 502/2	jednostavan katni objekat, u prizemlju je javni prostor, a na katu stambeni, izgrađena 1882. godine	III kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
5.	Graditeljska cjelina - Crkva sv. Prokopija u Visokom	ispod lokacija Klisa i Grada, uz cestu Visoko-Kiseljak k.č. 3359	Nije poznato kad je izgrađena, obnovljena 1853. god.	Nacionalni spomenik Odluka br.07.2-2-32/04-3	Rehabilitacija tip B, postupiti po Odluci br. 07.2-2-32/04-3

6.	Zgrada kotarskog ureda i suda	na lijevoj obali rijeke Fojnice u blizini ušća u rijeku Bosnu, na Jaliji, danas zgrada Općine Visoko k.č. 3462	izgrađena 1895. god. u pseudo-maurskom stilu, jednokatnica, poslije II svjetskog rata, dozidana još jedna etaže	I kategorija	Rehabilitacija tip C , treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
7.	Zgrada gradske općine - Beledija	uz glavnu cestu na Jaliji, danas zgrada Zavičajnog muzeja – Visoko k.č. 410/2	izgrađena 1902. god. arh. L. Jungvirth, jednokatnica u pseudo-maurskom stilu	I kategorija	Rehabilitacija tip B , treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
8.	Poslovno-trgovački objekat (Leopold Šajber)	uz glavnu cestu na Jaliji, preko puta Općine, danas zgrada općinskog ZK ureda k.č.315/1, 316	izgrađena 1908. god., jednostavna jednokatnica u secesionističkom maniru	II kategorija	Rehabilitacija tip B , treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
9.	betonski most preko rijeke Bosne	na rijeci Bosni u Visokom k.č. 591/1	pisani dokumenti o mostu na ovoj lokaciji datiraju od 1447.god., više puta građen, 1927/29. (A.Til) 5 kula povezanih lukovima,završava se betonskom ogradom, više puta rekonstruiran, 1975. god. postavljena rasvjeta	II kategorija	Rehabilitacija tip C , treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
10.	Jevrejsko groblje	Varoško polje, na lijevoj obali rijeke Fojnice,i uz put Visoko-Kiseljak, u blizini sela Zbilje k.č.4110	85 nadgrobnih, kamenih spomenika i spomen obilježje Jevrejima -žrtvama iz II svjetskog rata	II kategorija	Rehabilitacija tip A, održavanje i manja sanacija
11.	Sokolski dom (sala "Partizan")	na lijevoj obali rijeke Fojnice, na Jaliji, uz glavnu saobraćajnicu, danas Fiskulturni dom „Partizan“ k.č.3460	izgrađen 1932-34.god.,objekat pravougaone osnove, sala za vježbanje i pozornica, fasada urađena u secesionističkom maniru	I kategorija	Rehabilitacija tip B, treba zaštititi postojeći izgled kao cjelinu

12.	stambena arhitektura - orijentalni elementi	objekti u ulicama i na uglovima ulica: Skopljaka br. 1, 3, 7, 9, 13, 15, 21, 41; Braće Zečevića 12, 21, 25, 28, 29; Delahmetovića br.1; Pinjagića br. 1; Hadžihasanova br. 5, 7, 8, 24, 27, 44; Kralja Tvrtka br. 49, 56; Oruča br. 7, 15, 31; Donja Mahala br. 8; Hazima Dedića br. 20; Čabaravdića br. 7, 29; Sinanagića br. 2; Mule Hodžića br. 3, 32, 37;	izgrađene nakon 1912.god, zidane, pokrivene crijepom, sa orijentalnim elementima, kuća E.Durajlića u Ul braće Zečević - odstupilo se od primjene tradicionalnog	II kategorija	Rehabilitacija tip B , treba zaštititi postojeći izgled objekata kako bi se zaštitili dijelovi ambijentalne cjeline
13.	stambena arhitektura - zapadnoevropski elementi	objekti u ulicama: Dr Džananovića br. 1, 2 i 3, Mule Hodžića br. 2, 4, 19, 33, 41; Kralja Tvrtka br. 9	izgrađene nakon 1912.god, zidane, pokrivene crijepom, sa elementima zapadnoevropske kulture: oblik stepeništa, kapije i ograde od kovanog željeza, fasade sa balkonskom ogradom i sl.	II kategorija	Rehabilitacija tip B , treba zaštititi postojeći izgled objekata kako bi se zaštitili dijelovi ambijentalne cjeline

Period između dva svjetska rata, nakon II svjetskog rata i period nakon agresije na BiH 1992-1995. godina

Red.broj	Spomenik ili spomenička cjelina	Lokacija	Opis	Valorizacija	Intervencija
1.	spomen kosturnica sa skulpturom u Gradskom parku	Gradski park na lijevoj obali rijeke Bosne, stara musala k.č.1557	izgrađena 1970. god., spomen kosturnica palim borcima NOR-a, autor: M.Kocković	I kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu

2.	spomen kosturnica u krugu bivšeg garnizona "A.Fetahagić" - kasarna Teufik Buza Tufo	u krugu bivšeg garnizona "Ahmet Fetahagić" – kasarna Teufik Buza Tufo, preko puta Starog greblja na ulazu u Visoko k.č. 561	izgrađen 1975.god. Posvećena 7 partizana poginulih 1943. god.	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
3.	Spomen-ploče i spomen-reljefi borcima NOB-e	Na glavnoj fasadi željezničke stanice k. Č. 502/2, na domu „Partizan“ k.č. 3460, na kući Mehe Patka, na portirnici KTK, na Šajberovoj kući, u školi A. Fetahagić danas Safvet-beg Bašagić, na spomen-domu u Čekrčićima	Postavljene 1970, 1971, 1974,	I, II i III kategorija	Rehabilitacija tipa B
4.	Biste poginulih boraca NOB-a	U Gradskom parku k.č. 1557, KTK Visoko		II kategorija	Rehabilitacija tipa B, većina više ne postoji
5.	spomen obilježja šehidima i palim borcima 1992-1995. god	1. Centralno spomen obilježje šehidima i poginulim borcima '92-'95 – Ulica Branilaca, Visoko 2. Spomen česme na lokacijama: Arnautovići, Stari grad – Klisa, Kula Banjer, naselje Luke		II kategorija	Rehabilitacija tip B
6.	Hotel „ Visoko“ Visoko	Ulica Musala br.2 k.č 1556/1, 1556/2	Izgrađen i otvoren 1976.god. Arhitektonska cjelina, projektant arh. Zlatko Ugljen	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
7.	Zgrada Pošte Visoko	Ulica Čaršijska br.75 k.č. 724	Izgrađena i otvorena 1973.god. Arhitektonska cjelina, projektant arh. Zlatko Ugljen	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
8.	Zgrada Privredne banke i Veleprometa Visoko	Ulica Branilaca bb k.č. 1693	Izgrađena i otvoren 1978.god. Arhitektonska cjelina, projektant arh. Anto Džeba	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu

9.	Fontana	Trg dr Džananovića k.č. 315/1	Otvorena 1978. godine Djelo kipara Ranka Milanovića	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
10.	Fontana	Kraljevac, k.č. 1177	Otvorena 1980. godine Djelo kipara Ranka Milanovića	II kategorija	Rehabilitacija tip A, zaštititi postojeći izgled kao cjelinu
11.	Spomen park žrtvama genocida u Srebrnici (fontana, amfiteatar, spomen – ploča i šetnica)	Trg žrtava Srebrenice, k.č. 3458	Otvoren 2015. godine Spomen park projektant arh. Mugdim Čosović	II kategorija	

2.9.2. Prirodno naslijeđe

U toku izrade Urbanističkog plana, raspoloživi podaci po pitanju zaštite prirode i njene raznolikosti su neznatni. Za potrebe Plana nije rađena dokumentacija koja bi ovu oblast tretirala, te sa stručnog aspekta dala preporuke u procesu planiranja i zaštite prostora.

Iz tog razloga jedina mogućnost je bila da na temelju prikupljenih informacija stvorimo uvjete za buduće djelovanje u daljem koncipiranju načina i uvjeta zaštite prostora sa aspekta rješavanja zaštite i održivog korištenja biološke raznolikosti.

Očuvanje biološke raznolikosti smatra se jednim od osnovnih međunarodnih načela u zaštiti prirode.

Koliko je poznato, na području obuhvata Plana nisu proglašene šume sa posebnom namjenom, mada postoje saznanja o njihovom postojanju na lokalitetima Visočica, Kula Banjer i dolina rijeke Fojnice.

Lokalna zajednica može nakon istraživanja i rekognosciranja prirodnih vrijednosti u obuhvatu Plana, temeljem Zakona o zaštiti prirode, pokrenuti postupak za proglašavanje zaštite ovih područja u skladu sa svojim nadležnostima.

2.10. PRIVREDA I TURIZAM

2.10.1. Privreda

Prostorni plan općine Visoko za period 2014-2034 i Strategija razvoja općine Visoko 2015-2021 su najvažniji dokumenti koji tretiraju privredni razvoj općine Visoko, kao i privredni razvoj područja koje je u obuhvatu Urbanističkog plana za urbano područje Visoko (2016-2034.), te su u Urbanističkom planu potpuno uvaženi i preuzeti svi bitni elementi koji proističu iz navedenih dokumenata i dokumentacione osnove koja je pripremljena za njihovu izradu. To se jednako odnosi na dijagnozu postojećeg stanja, kao i na projekciju razvoja i mjere koje je neophodno preduzeti u narednom periodu kako bi se dostigli zacrtani ciljevi.

Široko su korišteni i rezultati do kojih je došao radni tim koji je izradio Strategiju razvoja sarajevske ekonomske regije (SERDA), kao i Studije privrednog razvoja Zeničko-dobojskog kantona, koju su za potrebe izrade Prostornog plana Zeničko-dobojskog kantona 2009 – 2029. godine izradili Ekonomski institut Sarajevo i IPI Zenica.

Prostorni raspored privrede i razmjestaj poslovnih zona koje su u obuhvatu Urbanističkog plana je dat u grafičkom dijelu Urbanističkog plana.

2.10.1.1. Ocjena trenutne situacije

Općina Visoko jedna je od privredno najrazvijenijih općina u Zeničko-dobojskom kantonu. Prema metodologiji rangiranja općina Federacije BiH koju je izradio Federalni zavod za programiranje razvoja, općina Visoko ima indeks razvijenosti od 108,3 što je svrstava na

devetnaesto mjesto po razvijenosti u Federaciji BiH, odnosno na treće mjesto u Zeničko-dobojskom kantonu, nakon općina Žepče (145) i Tešanj (130), a ispred općina Doboj-Jug (105), Zenica (104) i Breza (100). U narednoj tabeli je prikazan indeks razvijenosti pojedinih općina ZDK u odnosu na Federaciju BiH i ZDK.

Općina	Indeks razvijenosti	Rang u F BiH
Breza	100,2	29
Doboj-Jug	105,2	22
Kakanj	86,5	39
Maglaj	47,0	68
Olovo	66,3	53
Tešanj	130,0	10
Usora	83,1	45
Vareš	47,7	66
Visoko	108,3	19
Zavidovići	52,5	64
Zenica	104,3	24
Žepče	145,1	4
ZDK	92,1	5

2.10.1.2. Privredni subjekti

Nosioци privrednog razvoja općine Visoko su privredna društva iz djelatnosti proizvodnje kože i kožnih proizvoda, proizvodnje, pakovanja i prerade prehrambenih proizvoda, dijelom proizvodnje tekstila i tekstilnih proizvoda, proizvodnje građevinskog materijala, te metaloprerađivačke i drvne industrije. Uspješan rad ovih privrednih društava temelji se na dugogodišnjoj tradiciji i kvalificiranim ljudskim resursima.

Većina privrednih društava unutar ovih djelatnosti su izvozno orijentirana preduzeća, tako da uspješnost njihovog poslovanja između ostalog ovisi i od uvjeta na vanjskom tržištu, kao i općem poslovnom okruženju na nivou BiH.

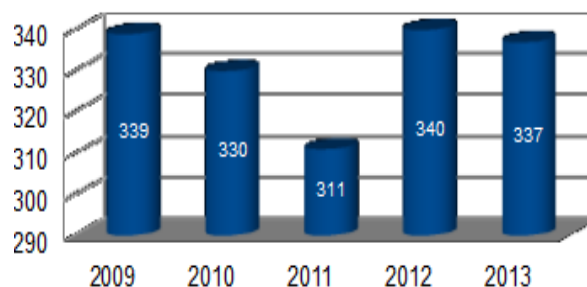
Prema zvaničnim statističkim podacima, na području općine Visoko 31.12.2013. godine bilo je registrovano 2.474 poslovnih subjekata. Njihova detaljna struktura i broj, te broj u odnosu na 1.000 stanovnika je prikazan u narednoj tabeli.

Struktura poslovnih subjekata u općini Visoko – stanje sa 31.12.2013. godine						
Općina	Broj stanovnika	Broj poslovnih subjekata				Bro preduzeća na 1000 stanovnika
		Ukupno	Pravna lica	Poslovne jedinice u sastavu pravnih lica	Fizička lica obrtnici	
Visoko	40.180	2.474	745	488	1.241	61,6

Najveći broj registrovanih privrednih društava u 2013. godini je u djelatnosti trgovine (38%), a zatim u oblasti prerađivačke industrije (29%).

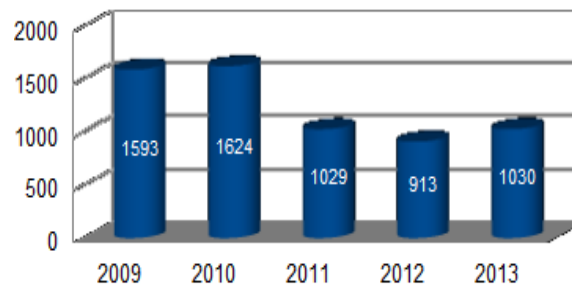
Prema raspoloživim podacima, od ukupnog broja zaposlenih u 2013. godini u privrednim društvima koja se bave prerađivačkom industrijom, zaposleno je 55,11% ili 5.125 osoba. Sljedeća privredna djelatnost sa najvećim brojem zaposlenih je trgovina na veliko i malo sa 8,60%.

Registrirana privredna društava

Prema službenim evidencijama Općine Visoko, u toku 2013. godine na području Općine registrovano je 1.030 samostalnih privrednika (fizičkih lica), što je za 12,81% više u donosu na 2012. godinu.

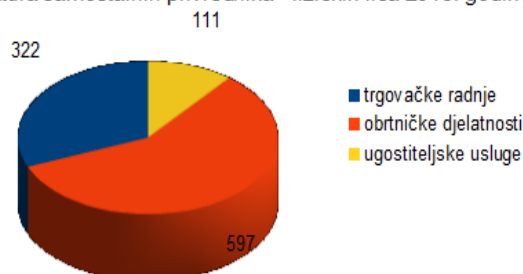
Registrirani samostalni privrednici - fizička lica

Ovaj broj se donekle razlikuje od broja koji je objavljen u zvaničnim statističkim publikacijama Federalnog zavoda za statistiku, koji iznosi 1.241 na dan 31.12.2013. godine.

Analizirajući strukturu registrovanih samostalnih privrednika (fizičkih lica), evidentno je da su najzastupljenije trgovačke radnje 322 (31%), zatim ugostiteljski objekti 111 (11%), dok ostalih obrtničkih i srodnih djelatnosti ima 597 ili 58%. Po vrsti obrta srodnih djelatnosti najveći broj novoregistrovanih obrta je u oblasti poljoprivrede, tradicionalnog zanatstva (izrada suvenira od drveta, izrada kožne galanterije, kamenoklesarski zanati), automehaničari, limari i frizeri. U oblasti obrta i srodnih djelatnosti u 2013. godini došlo je do povećanja broja registrovanih obrtnika u odnosu na prethodnu godinu (487) za 22,59%.

Struktura samostalnih privrednika - fizičkih lica 2013. godine

Značaj prerađivačke industrije za ekonomiju općine Visoko pored prezentiranih podataka o broju zaposlenih (55,11%, od ukupnog broja zaposlenih) ogleda se i kroz finansijske pokazatelje. Prema raspoloživim podacima prerađivačka industrija u ukupno ostvarenom prihodu za 2013. godinu učestvuje sa 35,74%, trgovina i održavanje motornih vozila sa 15,72%, te stručne, naučne i tehničke djelatnosti sa 42,10%. Navedene djelatnosti u ukupno ostvarenom prihodu učestvuju sa 93,56%, na osnovu čega se da zaključiti da je učešće ostalih djelatnosti malo.

Da bi se stvorila jasna slika o razvoju privrede jedne zemlje ili u ovom slučaju općine, odnosno njegovog urbanog centra, dobro je da se prezentiraju podaci koji govore o novostvorenoj vrijednosti ili bruto društvenom proizvodu (GDP) u toku jedne godine. U narednoj tabeli dati su podaci o bruto društvenom proizvodu općine Visoko u periodu od 2011 do 2013. godine u hiljadama KM:

	2011.		2012.		2013.	
Općina	GDP	GDP per cap.	GDP	GDP per cap.	GDP	GDP per cap.
Breza	95.688	6.716	98.218	6.981	100 803	7 257
Doboj - Jug	15.948	3.218	16.369	3.306	16 800	3 371
Kakanj	303.012	7.013	311.021	7.200	319 207	7 399
Maglaj	79.740	3.414	81.847	3.508	84 002	3 608
Olovo	63.792	5.319	65.478	5.517	67 202	5 727
Tešanj	191.376	3.958	196.434	4.056	201 605	4 153
Usora	15.948	2.315	16.369	2.380	16 800	2 449
Vareš	111.636	10.751	114.587	11.242	117 603	11 704
Visoko	255.168	6.335	261.912	6.503	268 806	6 690
Zavidovići	175.428	4.621	180.065	4.752	184 805	4 893
Zenica	893.087	7.021	916.693	7.201	940 822	7 399
Žepče	63.792	2.056	65.478	2.105	67 202	2 164
ZDK	2.264.615	5.664	2.324.472	5.819	2 385 655	5 984
FBiH	15.947.980	6.820	16.369.510	7.001	16 800 380	7 188

Vidljivo je da je ostvareni GDP po glavi stanovnika općine Visoko nešto ispod ostvarenog GDP-a Federacije BiH, te znatno iznad ostvarenog GDP-a per capita u Zeničko-dobojskom kantonu.

Privreda općine Visoko je uvijek bila izvozno orijentirana. U toku 2013. godine općina Visoko je u ukupnom izvozu ZDK učestvovala sa 34,36%, dok je učešće u ukupnom uvozu iznosilo 32,59%. U ovoj godini ostvareni izvoz općine Visoko je bio veći za 25,3% u odnosu na ostvareni izvoz općine Zenica, te za 70,56% veći od ostvarenja općine Tešanj, što znači da je općina Visoko najveći izvoznik u Zeničko-dobojskom kantonu i jedan od najvećih u Federaciji BiH.

2.10.1.3. Poslovne zone

Općina Visoko ima odlične predispozicije za ekonomski razvoj s obzirom na geografski položaj, stepen razvijenosti poduzetničkog sektora, blizinu strateških putnih komunikacija, inicijativu privatnog sektora i spremnost općine Visoko da razvije pravne, institucionalne i sve druge potrebne okvire za uspješnu saradnju javnog i privatnog sektora i stvaranje ambijenta za razvoj privrede na području općine Visoko i regije kao cjeline.

U općini Visoko locirane su poslovne (industrijske) zone različitih namjena koje su proizvodno-trgovačkog karaktera. S obzirom na privrednu strukturu općine Visoko, gdje dominiraju mala i srednja preduzeća (SMEs), ona su dominantna i u poslovnim zonama. To

su proizvodna, trgovačka i uslužna preduzeća.

Poslovne zone definirane Prostornim planom Općine Visoko za period 2014-2034 su:

- Poslovna zona „Dobrinje“	5,61 ha
- Poslovni kompleks „Mokronoško Polje“	51,05 ha
- Poslovni kompleks „Šareni Hanovi-IGM	25,45 ha
- Poslovni kompleks „Očazi“	31,98 ha
- Poslovna zona „Mulići“	2,14 ha
- Poslovna - slobodna zona „Topuzovo Polje“	30,69 ha
- Poslovna zona „Arnautovići – Kovina“	7,53 ha
- Poslovna zona „Zimča“	7,55 ha
- Poslovni kompleks „Ozrakovići“	56,48 ha
- Poslovna zona „Ciglana“	5,54 ha
- Poslovna zona „Goruša“	6,02 ha
- Poslovna zona „Čekrekčije 1“	9,87 ha
- Poslovni kompleks „Čekrekčije 2“	27,72 ha
- Poslovna zona „Kula Banjer“	6,41 ha
- Poslovna zona „Paljike“	1,29 ha

Lokacije i karakter poslovnih zona unutar obuhvata Urbanističkog plana su preuzete iz planskog dokumenta višeg reda, Prostornog plana općine Visoko 2014-2034. S obzirom na činjenicu da je za Urbanistički plan potreban detaljniji prikaz i preciznije sagledavanje pojedinih lokacija poslovnih zona i njihove interakcije sa okruženjem, izvršene su manje korekcije u površinama i usklađivanje funkcija, a u skladu sa osnovnim principima postavljenim u planskom dokumentu višeg reda.

U obuhvatu Urbanističkog plana definirane su sljedeće poslovne zone:

- Poslovna zona „Topuzovo Polje“,
- Poslovna zona - kompleks „Ozrakovići“,
- Poslovna zona „Ciglana“,
- Poslovna zona „Arnautovići (Kovina)“,
- Poslovna zona „Čekrekčije 1“,
- Poslovna zona „Kula Banjer“,
- manji, rubni dio Poslovne zone „Čekrekčije 2“.

Sve navedene poslovne zone su detaljno obrađene u Strategiji razvoja i Prostornom planu općine Visoko, dok je prostorni razmještaj poslovnih zona prikazan u grafičkom dijelu Urbanističkog plana.

Detaljan prostorni raspored i geografski položaj privrede i poslovnih zona je dat u grafičkom dijelu Urbanističkog plana.

Fokusi ekonomskog razvoja

U skladu sa opredjeljenjima iz Strategije općine Visoko, jedan od strateških prioriteta razvoja općine Visoko u narednom periodu odnosi se na razvoj poticajnog poslovnog okruženja.

Ključne mjere u tom pravcu vezane su za jačanje poslovne infrastrukture, stvaranje povoljnijeg finansijskog okruženja za mala i srednja preduzeća i obrtnike, poboljšanje finansiranja preduzetnika početnika i osiguranje edukacije za postojeće i potencijalne preduzetnike sa područja općine.

Što se tiče poslovne infrastrukture, u narednom periodu prioritetne aktivnosti vezane su za aktiviranje poslovnih/industrijskih zona na području općine. Potrebno je učiniti maksimum napora kako bi se popunili raspoloživi kapaciteti unutar poslovnih zona.

U skladu sa iskazanim potrebama privrede, u narednom periodu trebalo bi nastaviti sa ulaganjima u fizičku infrastrukturu od značaja za poslovanje privrednih subjekata sa područja općine.

Prioritet bi trebali imati projekti od interesa za veći broj privrednika, odnosno projekti koji će voditi novim privatnim investicijama i otvaranju novih radnih mjesta na području općine. Diversificiranje strukture privrede i povećanje preduzetništva iz prilike trebali bi biti prioritetni ciljevi rada.

Glavni fokusi ekonomskog razvoja općine Visoko identificirani u Strategiji su:

- Razvijeno poduzetništvo u sektoru metalne, tekstilne, prehrambeno–prerađivačke, drvne i građevinske industrije, a naročito u izvozno orijentisanim djelatnostima;
- Integrisani razvoj poljoprivrede kroz kooperativnu proizvodnju;
- Stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta za privlačenje direktnih investicija;
- Stavljanje prirodnih resursa u funkciju razvoja turističkog sektora u Visokom.

2.10.2. Turizam

Nema zemlje ili grada u svijetu koja, u većoj ili manjoj mjeri, ne razvija turizam, pa ni Visoko nije izuzetak u tome. Turizam se smatra granom koja na najbolji način osigurava specifičnu ponudu i ekonomsku valorizaciju domaćeg turističkog proizvoda koji čine elementi tradicije i kulture, prirodnog naslijeđa i izgrađene materijalne kulture, te uslužne i proizvodne komponente lokalnih turističkih sadržaja. Turizam preko svojih ekonomskih funkcija utiče na skoro sve grane nacionalne ekonomije, te tako stvara multiplikatore rasta GDP, zaposlenosti i investicija, omogućava ubrzanje regionalnog i lokalnog razvoja, pokreće proizvodnju za zadovoljavanje potreba turizma, pospješuje devizni priliv i omogućava poboljšanje platne bilanse zemlje, te utiče na porast sveukupne zaposlenosti, odnosno turizam ima eksplicitan uticaj na makroekonomske agregate i povećava makroekonomsku stabilnost svake države, a istovremeno omogućava ubrzanje regionalnog i lokalnog razvoja.

Izvanredna vrijednost i raznovrsnost kulturno-historijske baštine Visokog su bitni faktori razvoja turizma, te je potrebno da se sačuva njihova vrijednost jer bogata kulturno-historijska baština ovog grada predstavlja značajan izvor za ostvarivanje komparativne prednosti u odnosu na druge destinacije i gradove. Zbog bogatstva događaja koji su obilježili historiju Visokog (različitih naroda, kultura i tradicija koje su ostavile svoje pečate današnjem naslijeđu Visokog), stvorila se mješavina kultura po čemu je naša zemlja i prepoznatljiva a s njom i ovaj grad. Lokaliteti kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa koji

se nalaze u granicama općine Visoko imaju državni značaj jer historijat ovdašnjih lokaliteta ujedno je hiljadugodišnja historija države Bosne i Hercegovine.

Pozicioniranje Visokog kao atraktivne turističke destinacije je moguće obzirom na potencijal koji ovaj grad ima. Dobar geografski položaj, blizina glavnom gradu, dobra povezanost sa ostalim gradovima i regijama, ugodna klima od bitnog su značaja, jer se mogu koristiti za promociju Visokog kao poželjne destinacije za turiste kako domaće tako i strane. Značajniji atributi Visokog su: bogato kulturno-historijsko naslijeđe, prirodne ljepote, kultura i tradicija, turistička odredišta uključujući antičke i srednjovjekovne lokalitete i objekte, vjerske objekte, Zavičajni muzej, Bosanska dolina piramida te ostale atrakcije i zanimljivosti koje su jedinstvene za ovaj grad. U ovom gradu nalazi se šest nacionalnih spomenika BiH što dovoljno govori o bogatom kulturno-historijskom naslijeđu i značaju ovog grada kroz historiju za cijelu BiH o kojoj govori historijski dokument “Povelja Kulina bana”.

Posljednjih godina Visoko je dobilo novu turističku atrakciju i novu dimenziju turizma koja privlači turiste, volontere i sve one koji su željni novih iskustava, poznanstava, zabave i atrakcije. O postojanju ili nepostojanju “Bosanske doline piramida” kako je Visočani nazivaju, vode se mnoge polemike i diskusije ali jedno je sigurno: grad se spominje i grad se promovira kroz cijeli svijet o čemu svjedoče brojni turisti koji dolaze posjetiti ovaj grad gdje se čuju mnogobrojni jezici, a stari i mladi odlaze iz Visokog oduševljeni viđenim. O zainteresovanosti za ovu atrakciju govori i činjenica da posljednjih nekoliko godina u Visoko dolazi veliki broj volontera (oko 500) koji daju svoj doprinos istraživanju i radovima na ovom kompleksu, a treba spomenuti da su piramide privukle brojnu medijsku pažnju što je uticalo na povećanje posjeta ovom gradu posljednjih nekoliko godina.

Iz SWOT analize koja je urađena za potrebe izrade Strategije razvoja općine Visoko evidentno je postojanje jedinstvenih prirodnih i kulturno-historijskih vrijednosti koje u kombinaciji mogu da predstavljaju interesantnu turističku destinaciju što bi

direktno dalo doprinos razvoju turističkog sektora u privredi i zapošljavanju ali i indirektno, poticaj poljoprivrednoj proizvodnji i razvoju obrta, malog i srednjeg poduzetništva. Preduslov za isto je izgradnja i modernizacija turističke infrastrukture i uspostava organizacijskih kapaciteta. Pošto prirodni resursi nisu povezani u jedinstveni turistički proizvod, nisu ni prepoznati na tržištu kao turističke destinacije.

Strateškim djelovanjem mogao bi se razviti prepoznatljivi turistički proizvod interesantan za posjete domaćih i stranih turista.

Geostrateški položaj i burna historija ovog kraja daje mogućnost za stvaranje jedinstvenog brenda u „Srcu Bosne“. Također, prepoznat je nedostatak smještajnih kapaciteta i ponude u turizmu. Potrebno je iskoristiti povećanje važnosti proizvodnje zdrave hrane i uklopiti u jedinstvenu ponudu općine Visoko kroz razvoj seoskog, kulturnog, rekreacijskog i agroturizma, brdskog biciklizma.

Puni razvoj turističkog potencijala zahtijeva valorizaciju postojećih potencijala i njihovo oblikovanje u turističku ponudu, privlačenje investicija u turizmu i edukacija stanovništva s ciljem razumijevanja savremenih turističkih trendova i turizma kao ekonomskog razvoja.

Urbanističkim planom za urbano područje Visoko (2016-2034) definirane su sljedeće turističke zone:

• **TURISTIČKA ZONA „RAVNE“**

- osnovna karakteristika ove zone je tunel Ravne;
- uz ovaj tunel su izgrađeni pomoćni objekti privremenog karaktera, locirani uz
- saobraćajnicu;
- tunel je turistička atrakcija sa velikim brojem posjeta.

Potrebe- ciljevi:

- potrebno definirati sadržaje zone i za njih dati urbanističko tehničke uvjete;
- ponuditi saobraćajno rješenje sa mogućnostima rješavanja problema stacionarnog saobraćaja.

• **TURISTIČKA ZONA „GRAD“**

- osnovna karakteristika ove zone je povezanost i blizina sa srednjovjekovnom utvrdom „Kraljevski grad Visoki“;
- na ovom prostoru, na pojedinim lokacijama su izgrađeni objekti (smještajni kapaciteti i ugostiteljski objekti);
- prostor je jako atraktivan, kao i komunikacije do njega, te se kao kompletan turistički proizvod mogu iskoristiti u razvoju turizma i promociji kulturno- historijskih vrijednosti ovoga područja.

Potrebe- ciljevi:

- potrebno definirati sadržaje zone i za njih dati urbanističko tehničke uvjete;
- ponuditi saobraćajno rješenje sa mogućnostima rješavanja problema stacionarnog saobraćaja.

2.11. OČUVANJE I ZAŠTITA OKOLIŠA

U budućem planskom periodu zaštita okoliša se mora bazirati na tri osnovna segmenta a to su:

- zaštita kvaliteta zraka,
- zaštita kvaliteta voda,
- zaštita kvaliteta tla.

Zaštita kvaliteta zraka

U cilju očuvanja kvalitete zraka na urbanom području, potrebno je u planskom periodu provesti sljedeće aktivnosti:

- Vršiti stalni monitoring o zagađenju zraka na području grada putem mobilne mjerne stanice za praćenje meteoroloških podataka i mjerenje koncentracije štetnih polutanata u zraku i to: prisustvo lebdećih čestica, koncentracije azotnih oksida (NO, NO₂, NO_x), ugljen monoksida (CO), sumpordioksida (SO₂) i koncentracije ozona (O₃);
- Umanjiti emisije štetnih plinova i polutanata na području grada realizacijom projekata toplifikacije gradskog dijela općine, energetske efikasnosti, kao i korištenja obnovljivih izvora energije. U zimskom periodu kada su česte temperaturne inverzije kao i pojava magle

povećava se aerozagađenje, te je neophodno za zagrijavanje stambenih prostorija izabrati energent koji svojim sagorijevanjem ne stvara velike koncentracije SO₂, CO, CO₂ i dima;

- Uspostaviti katastar i bilans emisija i zagađivača na području grada, te kretanje zagađivača;
- Odnos prema urbanom zelenilu u gradu transformisati u pravcu prihvatanja istog prvenstveno kao ekološke kategorije, a ne samo estetske.

Zaštita kvaliteta voda

Zaštita se ogleda u obezbjeđenju kvalitetne pitke vode kao i kontinuirano vodosnabdijevanje na urbanom području, uz unapređenje postojećeg i uspostavu novog sistema vodosnabdijevanja.

U cilju očuvanja vodnih resursa neophodno je pažnju usmjeriti na sljedeće aktivnosti:

- Izgradnja savremenog sistema kanalizacione mreže za odvodnju otpadnih i oborinskih voda sa postrojenjima za prečišćavanje otpadnih voda;
- Unapređenje sistema prikupljanja i adekvatnog zbrinjavanja otpada (iz domaćinstava i privrede) izgradnjom reciklažnog dvorišta i sortirnice otpada, jer je to jedan od veoma efikasnih načina da se utiče na smanjenje ukupnih količina otpada.

Zaštita kvaliteta tla

Da bi se tlo adekvatno zaštitilo od svih vidova degradacije kojem je izloženo putem zraka (aerozagađenje), otpadnih voda, mehaničke degradacije (klizišta, nekontrolisanog odlaganja otpada) neophodno je provesti sljedeće aktivnosti:

- izvršiti sanaciju klizišta i divljih deponija,
- osigurati kvalitetan nadzor i kontrolu upotrebe hemijskih sredstava (pesticidi, herbicidi),
- očuvanje šumskih ekosistema,
- kao i adekvatan pristup zakonski propisanih mjera za rekultivaciju degradiranih površina.

2.12. POSEBNO ZAŠTIĆENI PROSTORI

Zaštićena prirodna područja

Na osnovu podataka iz ranije planske dokumentacije, kao posebno zaštićena područja u cilju rekreacije, lova, ribolova i turizma utvrđuju se:

- kanjon rijeke Fojnice,
- park – šuma “Grad” Visoko,
- park – šuma “Beške-Ravne”.

Za potrebe Urbanističkog plana nije rađena dokumentacija koja bi ovu oblast detaljno tretirala, te sa stručnog aspekta dala dodatne preporuke u procesu planiranja i zaštite prostora.

Koliko je poznato, na temelju Zakona o šumama i Zakona o zaštiti prirode, na području grada nisu proglašene šume koje treba zaštititi, mada postoje saznanja da postoji bogat šumski biodiverzitet na lokalitetima Visočica, Kula Banjer i dolina rijeke Fojnice.

Posebno vrijedna kulturno-historijska područja

Kao posebno zaštićena kulturno – historijska područja od šireg društvenog značaja, Urbanističkim planom, na području općine Visoko utvrđeni su:

- Nacionalni spomenici, proglašeni od strane Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika,
- Spomenici na privremenoj listi nacionalnih spomenika BiH,
- Spomenici utvrđeni planskom dokumentacijom višeg reda.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika donijela je odluke o proglašenju nacionalnih spomenika na urbanom području Visoko i to:

- Historijsko područje Stari grad Visoki (*Nacionalni spomenik - Odluke broj: 05.1-2-1047/03-2; 05.2-2-1047/03-12; 05.1-02-106/09-2*)
- Arheološko područje Mili – Arnautovići, krunidbena i grobna crkva bosanskih kraljeva (*Nacionalni spomenik - Odluke broj: 06-6-894/03-2; 05.2-2-106/09-3*)

- Graditeljska cjelina - Tabačka džamija (*Nacionalni spomenik - Odluka broj: 08.2-6-801/03-9*)
- Graditeljska cjelina – samostan sv. Bonaventure – Franjevačka gimnazija i crkva (*Nacionalni spomenik - Odluka broj: 07.3-2.3-73/12-19*)
- Graditeljska cjelina – Crkva sv. Prokopija u Visokom (*Nacionalni spomenik - Odluka broj: 07.2-2-32/04-3*)

Na privremenoj listi komisije nalaze se:

- Arnautovići – samostan (*Privremena lista nacionalnih spomenika BiH, pod brojem 756*),
- Alaudinova ili Šadrvarska džamija (*Privremena lista nacionalnih spomenika BiH, pod brojem 760*).

Spomenici utvrđeni planskom dokumentacijom višeg reda:

Prostornim planom F BiH od značaja za Federaciju je proglašeno staro gradsko jezgro Visoko, „Historijsko područje Visoko“.

Infrastrukturni koridori i terminali od šireg društvenog značaja

Urbanističkim planom na urbanom području Visoko utvrđeni su sljedeći infrastrukturni koridori i terminali od šireg društvenog značaja:

- „Koridor autoceste Vc“ - Plan posebnog obilježija od značaja za F BiH (Prostorni plan F BiH – prijedlog);
- Željeznička priga uz koridor Vc (Prostorni plan F BiH – prijedlog);
- Svi magistralni infrastrukturni (energetski, saobraćajni, komunalni, telekomunikacioni) koridori i terminali.

Zaštita vodnog dobra i izvorišta pitke vode

Urbanističkim planom kao posebno zaštićeni prostori za potrebe vodosnabdijevanja i zaštite vodotoka utvrđena su sljedeća područja:

- Utvrđeno vodno dobro rijeke Bosne kao vodotoka I kategorije od strane Agencije za vodno područje rijeke Save;
- Zaštitni pojasevi vodotoka II kategorije u skladu sa važećom zakonskom regulativom;

- Sanitarne zone zaštite izvorišta, na osnovu urađenih elaborata sukladno važećoj zakonskoj regulativi;
- Zaštitni pojas lokalnih izvorišta pitke vode u skladu sa važećim zakonskom regulativom.

Objekti i prostori od značaja za odbranu

Prostori koji se koriste za vojne potrebe imaju utvrđene režime zaštite u skladu sa postojećim zakonskim aktima koji tretiraju ovu oblast.

Kao perspektivna lokacija Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH, na području općine Visoko je navedena lokacija P=13,70 ha i objekat (skladište) P=1,10 ha Teufik Buza, pa je stoga Prostornim planom, a time i Urbanističkim planom, kao posebno zaštićeni objekat i prostor za potrebe odbrane BiH utvrđena lokacija:

- Lokacija i objekat „Teufik Buza“ (Ministarstva odbrane BiH) od značaja za FBiH (Prostorni plan FBiH – prijedlog)

2.13. UGROŽENOST PODRUČJA

2.13.1. Minska situacija

Humanitarno deminiranje, kao jedna od komponenti protivminskih akcija, podrazumjeva radnje kojima se uklanja opasnost od mina i NUS-a u BiH. Ovom aktivnošću je obuhvaćeno sistematsko i generalno izviđanje te izrada projektne dokumentacije koje sprovodi BHMACH, dok operacije tehničkog izviđanja, čišćenja površina i objekata kao i operacije podvodnog čišćenja i uklanjanja eksplozivnih sredstava zaostalih ratom, obavljaju akreditovane deminerske organizacije.

Na području Zeničko-dobojskog kantona velike površine su ostale neočišćene minama i neeksplozivnim ubojitim sredstvima, što utiče na bezbjednost ljudi i na ograničeno korištenje zemljišta. Općina Visoko na svojoj teritoriji također ima područja koja su kontaminirana minskim poljima i neeksplozivnim ubojitim sredstvima. Kontaminirana područja prostorno se nalaze i u granici obuhvata Urbanističkog plana.

Podaci su preuzeti od BHMAC i uneseni na tematsku kartu.

Dana 24.07.2014.god. Završeno je tehničko izviđanje / čišćenje na lokalitetu LZ Vrela 1 – BHMAC, ID (broj zadatka) 13537

Ciljevi realizacije deminiranja:

- efikasno sprovođenje operacija deminiranja, bez rizika od minskih nesreća i žrtvama od mina,
- osigurati uslove za kontinuirano i efikasno sprovođenje operacija humanitarnog deminiranja u skladu sa potrebama zemlje, neophodnim materijalnim, finansijskim i ljudskim resursima i uz visok nivo osiguranja kvaliteta,
- do 2019. godine, potpuno eliminisati sumnjivu površinu I i II kategorije kroz redukciju iste tokom generalnog i tehničkog izviđanja i čišćenja mina na rizičnim lokacijama.

2.13.2. Procjena ugroženosti područja od elementarnih nepogoda, tehničkih katastrofa i ostalih nesreća

2.13.2.1. Prirodne nepogode

Poplave, bujice i erozije

Poplave u granici obuhvata Urbanističkog plana

U općini Visoko kao i u cijelom Zeničko-dobojskom kantonu, u maju 2014.godine dogodile su se velike vremenske nepogode prouzrokovane poplavama velikih razmjera. Općina Visoko je izvršila ažuriranje Operativnog plana u septembru 2014. god. U granici obuhvata Urbanističkog plana Visoko utvrđeno je sljedeće:

Rijeka Bosna:

Rijeka Bosna se izlivala u urbanom dijelu grada na nekoliko mjesta:

- regionalni put Visoko-Iljaš (blokiran saobraćaj kod industrijskih pogona „Vračo“ i „Del-ko“, a na lijevoj strani Bosne, poplavljeni su industrijski objekti Koteksa i DEEP),
- naselja Luke i Stara kožarska zgrada (nizvodno) i Podvanj u naselju Ozrakovići;
- izlaz na autoput Sarajevo – Zenica;

- regionalni put Sarajevo - Visoko, na lokacijama Banjer, lokacija Dobrinja (evakuirano 11 kuća), selo Seoča Donja, gdje plavi i okolni teren.

Plavljenje je uzrokovalo štete i na poljoprivrednim kulturama u Ozrakovićima, Arnautovićkom, Gornjem Moštru, Radovićima, Okolištu, Donjem Moštru i Dobrinjskom polju.

Rijeka Fojnica:

Rijeka Fojnica plavi oko 80 ha zemljišta na dužini oko 9 km.

Međutim, tokom majskih poplava u maju 2014.g., rijeka nije plavila gradsko područje. Nizvodni dio kroz Visoko može se integralno regulirati.

Klizišta

Velike poplave nastale početkom maja 2014. godine, prouzrokovale su velika pomjeranja zemljišta te su se tako i na području općine Visoko aktivirala neka stara a i pojavila nova klizišta.

U granici obuhvata Urbanističkog plana Visoko zabilježena su sljedeća klizišta:

Red. broj	Mjesna zajednica	Naselje	Utvrđena klizišta
1.	Kula Banjer	Taukčići	Padinski dio pored ceste (ugrožena kuća Senić Ejuba)
2.	Arnautovići	Tuk	Okolni teren kod kuće Fejzića
3.	Rosulje	Carica	Okolni teren-škarpa
4.	Rosulje	Kraljevac	Cestovna komunikacija
5.	Stari Grad	Klisa	Ugrožena komunalna infrastruktura
6.	Stari Grad	Križ	Okolni teren
7.	Stari Grad	Pertac	Okolni teren (kod kuće Atifa Smajlovića, Ulica ef. Sikirića)
8.	Stari Grad	Kula	Cestovna komunikacija (Ulica Rašidovića)
9.	Stari Grad	Podklisa	Okolni teren u Crkvina ulici

Klizišta u obuhvatu Urbanističkog plana:

Sva navedena klizišta trebaju se evidentirati Registrom klizišta uz stalni monitoring klizišta. Za sva navedena klizišta neophodna je izrada Elaborata sanacije.

Sva navedena klizišta su lokacijski prikazana na tematskoj karti "Ugroženost prostora".

Potresi

Potresom se zove i sam proces rasjedanja, vibriranja Zemljine površine uzrokovano rasprostranjem elastičnih valova koje seizmografi zapisuju, a seizmolozi (i ostali) mogu osjetiti. Hipocentar potresa može biti na dubinama do oko 800 km. Kod nas su svi potresi unutar gornjeg dijela Zemljine kore na dubinama do 25 km.

Potresi mogu biti: tektonski (95%), vulkanski (povremeno brojni), urušeni (rijetki, u rudnicima) i umjetni (NE, HE...).

Svi rasjedi nastali su pri nekom potresu. Ovoj opasnosti i rizicima su podložne sve urbane sredine. Tačno vrijeme pojave i jačine potresa nije moguće predvidjeti, zato u naseljenim mjestima potres uzrokuje velika razaranja i druge nesreće:

- rušenje objekata,
- nastanak požara (eksplozije plinskih instalacija i havarija u električnim dalekovodima i stambenim i industrijskim razvodnim el. mrežama),
- oštećenja komunalnih instalacija,
- oštećenja PTT mreže i dr.

Potresi većih razmjera mogu blokirati cjelokupni život i rad. Stanovništvo je psihički depimirano, te ga je teško angažovati u zadacima zaštite i spašavanja.

Prostor općine Visoko spada u trusna područja. U pogledu seizmoloških uslova spada u zonu 6 - 7 stepeni MCS skale.

Visoki snijeg i sniježni nanosi

Na osnovu prethodno obrađenog poglavlja o klimatskim uslovima, može se konstatovati da područje ZE-DO kantona pripada oblasti umjereno – kontinentalne klime sa hladnim zimama, sa srednjim brojem: 15 dana i > 10 cm sniježnim pokrivačem u mjesecu januaru/siječnju. Aspsolutna minimalna

temperatura zraka (°C) također je zabilježena u prvom mjesecu i iznosi (-23,9 °C).

U posljednjih 5 godina područje ZE-DO kantona je bilo zahvaćeno obilnim sniježnim padavinama u toku XII mjeseci od 51 cm.

Nema strogo postavljenih graničnih vrijednosti koje određuju jake padavine snijega s posljedicama po promet, dalekovode i sl. Može se uzeti sa sigurnošću da će 50 cm novog snijega prouzročiti probleme u odvijanju prometa.

Oluja i mraz

Olujom se smatra vjetar brzine 17,2 m/s, odnosno 82 km/h (jačine 8° po Boforovoj skali ili više), koji lomi grane i stabla, valja i lomi usjeve, otreša plodove voća i nanosi štetu građevinskim objektima.

Mraz, slana i inje nastaju pri temperaturi zraka nižoj od 0 °C. Tada se stvaraju ledeni kristali koji se u različitim vidovima hvataju i slažu na vodoravnim i upravnim površinama. Na stranama okrenutim sjeveru led može stvoriti vrlo debele naslage.

Mraz, slana i inje mogu prouzrokovati znatne štete na poljoprivrednim kulturama i građevinskim objektima.

Veoma je važna zaštita od ovih pojava, naročito u područjima koja ovise o poljoprivrednoj proizvodnji.

Tuča (grad, led)

Atmosferska padavina u čvrstom stanju (led) promjera 5 mm ili više naziva se tuča. Svojim udarom izaziva velika oštećenja ili uništenja poljoprivrednih i šumskih kultura, a može prouzročiti štete i na drugim objektima (građevinskim i dr.).

Grmljavinske nepogode, bučno praćene jakim olujnim vjetrom, odnosno jakim padavinama sa tučom i bez nje, uzrokuju probleme u prometu, štete na zgradama i u zemljoradnji. U planinskim područjima izazivaju jake bujice, poplave na manjim rijekama i klizišta na mekanom tlu.

Na području ZE-DO kantona ustanovljena su prosječno 2-3 dana tuče u toku godine.

Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti

Epizootije – zarazne bolesti životinja

Epizootija, odnosno epidemija je pojava zarazne bolesti koja, s obzirom na učestalost, vrijeme, mjesto i ugrožene vrste životinja, odnosno ljudi, nadilazi očekivani broj slučajeva.

Pojava zaraznih bolesti kod životinja osim ekonomskih šteta, može uzrokovati opasnost po zdravlje ljudi u slučaju pojave zoonoza kao što su bruceloza, tuberkuloza, antrax, itd.

Osnovni tipovi opasnosti su:

- Zarazne bolesti s liste A prema kodeksu O.I.E. (ured za zarazne bolesti u Parizu);
- Zarazne bolesti s liste B i C prema kodeksu O.I.E.;
- Unos štetnih agensa s namirnicama životinjskog porijekla koji mogu dovesti do masovnog oboljevanja ljudi;
- Obolijevanje životinja zbog ishrane hranjivima koja sadrže štetne agense (mikroorganizmi, teški metali, pesticidi, rezidue lijekova i radinukleida kao i komponente životinjskog porijekla zbog npr. pojave bolesti ludih krava).

Zaštita bilja i biljnih proizvoda

Pod biljnim bolestima, podrazumijevaju se oboljenja koja su prouzrokovana gljivicama, bakterijama, virusima, mikoplazmom i parazitnim cvjetonošama, a pod biljnim štetočinama: štetni insekti, štetne stonoge, štetne namatode, štetni puževi, štetni sisari i štetne ptice.

Karantenske biljne bolesti i štetočine su biljne bolesti i štetočine koje predstavljaju posebnu opasnost za biljke koje napadaju i koje radi sprječavanja ili širenja, zahtijevaju mjere za njihovo sprječavanje, suzbijanje ili iskorjenjivanje.

Poljoprivredne kulture i uopće svo bilje, kao i svi proizvodi od bilja, koji se čuvaju do trenutka upotrebe u različitim skladištima, neprestano su podložni napadu uzročnika bolesti i štetočina.

Na teritoriji ZE-DO kantona utvrđeno je stalno prisustvo jednog broja bolesti i štetočina, koje se po značaju dijele na karantenske i ekonomski štetne.

2.13.2.2. Tehničko – tehnološke nesreće

Veliki šumski požari i požari na stambenim, poslovnim, industrijskim i drugim objektima, rušenje brana na hidroakumulacijama (HA) i preljevanje vode preko brana na hidroakumulacijama, ekspanzija plinova i opasnih materija, radioaktivno i drugo zagađenje vazduha, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla, rudarske nesreće i slijeganje zemljišta usljed eksploatacije ruda ili mineralnih sirovina su posljedice nastale usljed tehničko-tehnoloških nesreća.

Požari

Veliki šumski požari

Gašenje šumskih požara su složene intervencije i zahtijevaju visoku motiviranost, stepen obučenosti i velike psihofizičke napore vatrogasaca. U graničnim dijelovima Urbanističkog plana, gdje je prostor bogat šumskim drvećem, potrebno je sljedeće:

- Povećati broj požarnih puteva, odnosno rekonstruirati zapuštene puteve koji otežavaju intervenciju i pristup vatrogasnim vozilima;
- Pripremiti Procjenu ugroženosti od požara, pored obrazloženja proračuna i navođenja organizacijskih i tehničkih nedostataka, navedena Procjena mora sadržavati i grafički prikaz maksimalno mogućih granica širenja požara, odnosno požarnih sektora, mogućih materijalnih šteta i ugroženosti života ljudi od požara. Općinski plan treba da sadrži sve navedeno;
- Nužno je donijeti Zakon o zaštiti od požara i Zakon o vatrogastvu u Federaciji BiH, kako bi se ova oblast uredila na novim savremenim osnovama i uskladio odnos svih subjekata zaštite i spašavanja.

Požari zapaljivih tečnosti i gasova

Ova vrsta požara je najteža i najopasnija po zdravlje i život prisutnih ljudi i vatrogasaca. Posljedice koje bi nastupile u slučaju nekontroliranog izlivanja plinova otrovnih i eksplozivnih materija, odrazile bi se na uposlenike, stanovništvo, okolinu i materijalna dobra. Visina nanesenih šteta, ljudske žrtve i broj povrijeđenih zavisio bi od mnogih faktora.

Benzinske pumpe koje skladište određene količine goriva, kao i privatna preduzeća i trgovine koje nabavljaju i prodaju lako zapaljive materije, kao što su: boje, lakovi i drugi lako zapaljivi materijali. Poseban problem predstavljaju cisterne raznih veličina za zagrijavanje stambenih i privrednih objekata, koje mogu biti potencijalne opasnosti od eksplozija.

Požari u stambenim i poslovnim objektima

Gusto naseljena područja sa visokim stepenom izgrađenosti (prostor u granici Urbanističkog plana Visoko) predstavljaju stalni rizik od požara i njegovog naglog širenja (npr. veliki procenat gorivog materijala u konstrukciji, sadržaji servisno- zanatskog karaktera (pekare, zanatske radnje) te neadekvatni prilazi do svih objekata. Poslovni objekti, s obzirom na tehnološke procese i koncentracije energetskih medija, su najizloženiji opasnostima od nastanka požara.

Stanje ugroženosti od požara na području općine Visoko

Prostor u granici obuhvata Urbanističkog plana Visoko predstavlja područje sa povećanim opasnostima za nastanak požara i eksplozija, odnosno ugroženost se pojavljuje na većem broju lokaliteta sa različitim vrstama namjena i objekata:

- Park - šume (neadekvatno korištenje izletišta),
- Benzinske pumpe,
- Saobraćajnice.

Radiološka, hemijska i biološka zagađivanja vazduha, vode, zemljišta

Do zagađivanja vode, vazduha, zemljišta raznim vrstama zagađujućih i štetnih materija (gasovitog, tečnog i čvrstog stanja) može doći kao posljedica: emisija zagađenja iz postrojenja hemijske, naftne, farmaceutske i dr. industrijskih grana.

Ugroženost od bioloških agenasa ogleda se u prisustvu i toksičnom djelovanju mikroba (bakterija, virusi, protozoe) i toksina – otrovnih produkata djelovanja bakterija.

U granici obuhvata Urbanističkog plana Visoko konstantno je prisutna zagađenost u manjoj mjeri i to: zagađenost vazduha, vode i zemljišta raznim hemijskim materijama, prašinom, pepelom, čađi i dr.

Ispuštanje toksičnih i štetnih hemijskih i drugih materija

Danas se u atmosferu izbacuju milioni tona različitih čestica, gasova i para koji snižavaju kvalitet zraka, naročito u urbanim i industrijskim zonama.

U vodene sisteme se svake godine unose ogromne količine otpadnih materija, velike količine pesticida, kao i drugih organskih i neorganskih materija.

Zemljište kao vitalni resurs na kome i od koga čovjek živi, ugroženo je po više osnova:

- Tečne otpadne materije, odnosno zagađena voda nastaje kao posljedica raznih prirodnih procesa ili aktivnosti čovjeka;
- Sanitarne vode su vode iz domaćinstava, raznih ustanova i objekata uslužnih djelatnosti. U ovim vodama se nalaze velike količine raznih mikroorganizama pa su zato opasne po ljude.

Zagađenje zraka

Na prostoru općine Visoko najveći zagađivači su lokalna ložišta iz individualnih domaćinstava tokom zimskog perioda, također i polutanti iz automobila.

2.13.2.3. Ostale nesreće

Ostale nesreće su: velike saobraćajne nesreće u cestovnom saobraćaju, željezničkom i zračnom prometu, nesreće prilikom transporta

eksplozivnih i lako zapaljivih materija, nesreće na terenima koji su kontaminirani minsko-eksplozivnim napravama i neeksplozivnim ubojitim sredstvima.

Velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu

Posljedice saobraćajnih nesreća se kreću od poginulih do lakše povrijeđenih. U posljednjih 5 godina na području Zeničko-dobojskog kantona broj prometnih nesreća (naročito saobraćajnih) je u znatnom porastu.

Nesreće na terenima od MES-a i NUS-a

Deminiranje terena je aktivnost na pregledu i čišćenju terena od zaostalih mina, minsko-eksplozivnih sredstava i neeksplozivnih ubojitih sredstava.

Zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava (u daljem tekstu NUS-a) je mjera koja se sastoji u pronalaženju otkivanju, obilježavanju, iskopavanju, prenošenju, utovaru, prevoženju, istovaru, privremenom skladištenju, dezaktiviranju i uništavanju NUS-a na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva. Ova oblast je detaljnije razrađena u poglavlju „Minska situacija”.

Dosadašnja iskustva ukazuju da je proces deminiranja spor i jako skup posao i ukazuje na ozbiljnost u rješavanju ove problematike.

2.13.3. Mjere za ograničavanje negativnih efekata izazvanih prirodnim i ljudskim djelovanjem

2.13.3.1. Prirodne nepogode

Poplave

Sprečavanje štetnog djelovanja poplavnih voda vrši se preduzimanjem preventivnih mjera. S obzirom da sprovođenje preventivnih mjera zahtjeva duži vremenski period, donose se operativne mjere i intervencije u periodu kritičnih vodostajima.

Preventivne mjere:

- Planiranje mjera intervencija;
- Donošenje i usaglašavanje kantonalnih i općinskih planova odbrane od poplava u skladu sa Uredbom o planovima odbrane

od poplava;

- Izvođenje radova na osnovu Glavnog projekta lijeve obale rijeke Bosna i kolektor otpadnih voda u Visokom (urađen od strane Instituta "Ipsa" Sarajevo, juli 2013.g.)
- Obezbjedivanje nadležnih inspekcija iz oblasti vodoprivede (kontrole sprovođenja odredbi važećeg Zakona o vodama i Uredbe o planovima od poplava);
- Spriječiti svaku nelegalnu gradnju na vodotocima i uz vodotoke u skladu sa Zakonom o vodama;
- Spriječiti odlaganje otpada na obalama uz vodotoke.

Preventivne mjere za sprečavanje erozija:

- Ograničena ili potpuna zabrana krčenja šumskog drveća, grmlja i voćnjaka;
- Zabrana kopanja i preoravanja livada, pašnjaka i neobrađenih površina na strmim zemljištima i njihovo pretvaranje u njive sa jednogodišnjim kulturama;
- Određivanja obaveznog zatravnjavanja strmog zemljišta;
- Zabrana nelegalnog vađenja zemlje, pijeska, šljunka i kamena.

Klizišta i odroni

Bez izrade katastra klizišta, ovaj problem će i dalje ostati prisutan. Potreban je i stalni monitoring klizišta. Osim ovih preduvjeta, određenim aktivnostima moguće je spriječiti pojavu novih i širenja djelovanja postojećih klizišta sljedećim mjerama:

- Izrada Elaborata sanacije za svako utvrđeno klizište u granici obuhvata Urbanističkog plana;
- Kontrolisana sječa šume u saglasnosti sa određenim službama u Kantonu;
- Pošumljavanje na svim ugroženim područjima;
- Sprječavanje nekontrolisane gradnje prilaznih puteva i objekata na svim strmim padinama;
- Izgradnja odvodnih kanala za fekalne i oborinske vode;
- Izrada novih odvodnih kanala za površinske vode na već registriranim lokalitetima klizišta;
- Zabrana svih agrotehničkih radova na svim

- potencijalnim površinama (strmim i ogoljenim);
- Zabrana sječe šume uz sve riječne tokove i puteve;
- Stalni monitoring klizišta.

Potresi

- Utvrđivanje seizmičke mikrorejoneizacije;
- Primjena pravilnika o tehničkim propisima kod izgradnje objekata u seizmičkom području (praćenje studija o seizmičkim rizicima).

Visoki snijeg i sniježni nanosi

- Obezbijediti finansijska sredstva u budžetima općina i kantona kako bi se moglo pravovremeno djelovati protiv ugroženosti ljudi i materijalnih sredstava;
- Opremiti i osposobiti meteorološke stanice na području ZDK kao i kontinuirana edukacija Službi oglašavanja i obavještanja (OiO).

Oluja i mraz

- Programa praćenja globalnog hemijskog sistema atmosfere i sadržaja ozona u atmosferi, praćenje radijacijskih aktivnosti rane najave i prognoze atmosferskih nepogoda i klimatskih ekstrema u cilju zaštite od prirodnih nepogoda i zaštite u slučaju tehnoloških katastrofa i industrijskih nesreća;
- Istraživati osjetljivost pojedinih gospodarskih aktivnosti na klimatske promjene;
- Opremiti i osposobiti meteorološke stanice na području Ze-do kantona, kao i kontinuirana edukacija Službi O i O.

Tuča (grad, led)

- Izraditi programe i aktivnosti za nadgledanje i proučavanje rizika od tuče (grada, leda), te pravovremeno djelovati na javnost, kako bi se mogle poduzeti učinkovite i organizirane mjere zaštite u slučaju nastanka nesreće;
- Izraditi planove za izgradnu sistema za protugradnu odbranu, održavati sisteme naročito u područjima sa razvijenom

poljoprivredom i voćarstvom;

- Opremiti i osposobiti meteorološke stanice na područjima ZDK, kao i kontinuirana edukacija Službi O i O.

Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti

- Osiguranje higijenski ispravne vode za napajanje životinja, kao i sanitarna zaštitu izvorišta;
- Uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od onečišćenja voda iz tla;
- Osiguravanje zoohigijenskih i drugih veterinarsko-zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja i očuvanja zdravlja i pravilne ishrane, njege i držanja životinja;
- Vršenje preventivne dezinfekcije, dezinskekcije i deratizacije;
- Osiguravanje dovoljne količine imunoloških sredstava;
- Provoditi cijepljenje stanovništva.

Zaštita bilja i biljnih proizvoda

- Stalna edukacija individualnih poljoprivrednih proizvođača preko kantonalnih stručnih službi koje trebaju biti u stalnom kontaktu sa proizvođačima;
- Osiguranje kontinuiranih mjera nadzora i kontrole unošenja štetnih organizama (inspekcijski nadzor i jake stručne službe na terenu);
- Laboratorijska kontrola proizvoda u cilju zaštite zdravlja bilja, a samim time i zaštite zdravlja ljudi i konzumacija zdravstveno ispravne hrane;
- Kao snage za zaštitu bilja i biljnih proizvoda osnovati službe ili posebne jedinice CZ koje na osnovu procjene ugroženosti na određenom području.

2.13.3.2. Tehničko – tehnološke nesreće

Požari

Veliki šumski požari

Gašenje šumskih požara su složene

intervencije i zahtjevaju visoku motiviranost,

stepen obučenosti i velike psihofizičke napore vatrogasaca.

U tom smislu potrebno je:

- Povećati broj požarnih puteva, odnosno rekonstruirati zapuštene puteve koji otežavaju intervenciju i pristup vatrogasnim vozilima;
- Pripremiti Procjenu ugroženosti od požara, pored obrazloženja proračuna i navođenja organizacijskih i tehničkih nedostataka navedena Procjena mora sadržavati i grafički prikaz maksimalno mogućih granica širenja požara, odnosno požarnih sektora, mogućih materijalnih šteta i ugroženosti života ljudi od požara. Općinski plan treba da sadrži sve navedeno;
- Nužno je donijeti Zakon o zaštiti od požara i Zakon o vatrogastvu u Federaciji BiH, kako bi se ova oblast uredila na novim savremenim osnovama i uskladio odnos svih subjekata zaštite i spašavanja.

Požari zapaljivih tečnosti i gasova

- Redovna kontrola i nadzor objekata sa zapaljivim tečnostima i gasovima o propisnom skladištenju i držanju opasnih materija;
- Kontrola o propisnom ambalažiranju;
- Kontrola transportnih procesa.

Požari u stambenim i poslovnim objektima

- Planiranje, građenje i opremanje objekata izvoditi prema urbanističko-tehničkim uslovima posebno vodeći računa o minimalnoj udaljenosti između objekata, širini saobraćajnice, slobodnim prilazima i protivpožarnim putevima;
- Pri projektovanju i izvođenju objekata primjenjivati građevinske normative, standarde kao i sve druge neophodne pretpostavke koje omogućavaju da se u slučaju izbijanja požara može brzo i efikasno djelovati.

Radiološka, hemijska i biološka zagađivanja vazduha, vode i zemljišta

- Dokontaminacija radioaktivnosti na ugroženim površinama
- Prevencija u obuci o RHB zaštiti

Ispuštanje toksičnih i štetnih hemijskih i drugih materija

(industrija, termoenergetska postrojenja, motorna vozila, individualna ložišta u domaćinstvima, ispuštanje u vodu, zemlju i zrak)

- Strogo poštivanje zakonskih regulativa u oblasti proizvodnje i prometa hemijskih, toksičnih, eksplozivnih, bioloških, radioaktivnih i dr. opasnih tvari;
- Konstantan inspekcijski nadzor nad ovim oblastima;
- Stalno praćenje (monitoring) kvaliteta vode i eventualne ugroženosti štetnim tvarima nadležnih službi za zaštitu okoliša.

Zagađenje zraka

Općinske službe trebaju imati izrađen Program zaštite okoline sa katastrofom zagađenja okoline (1× godišnje), koje određuje i provodi Kantonalno ministarstvo.

Potreban je stalni monitoring o zagađenju zraka na području općina.

Ublažavanje i otklanjanje posljedica tehnoloških havarija i drugih akcidenata od RHB agenasa u miru

- Stalna kontrola inspekcijskog nadzora javnog zdravstva tla i vode na sumnjivim lokacijama i preduzimanje adekvatnih mjera za zaštitu zdravlja ljudi;
- Stalna koordinacija na svim nivoima vlast od općinskih preko kantonalnih do Federalnih institucija;
- Nadležne inspekcije su dužne poduzimati najrigoroznije mjere protiv subjekata kod kojih se ustanovi onečišćivač ili koriste proizvode opasnih hemijskih materija.

2.13.3.3. Ostale nesreće

Velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu

- Modernizacija saobraćajnica na području općine Visoko;
- Potrebno je podići nivo tehničke ispravnosti saobraćajnih sredstava;
- Redovno održavati saobraćajnice i saobraćajne oznake, posebno na mjestima koja su ugrožena klizištima, odronima ili

- poplavama;
- Održavanje i obilježavanje putnih prelaza odgovarajućom signalizacijom na pruzi i na putu;
- Obilježavanje zabrane kretanja prugom i željezničkim područjem za pješake.

Nesreće na terenima od MES-a i NUS-a

Izrada etapnog plana deminiranja sa utvrđenim namjenama prostora sumnjive površine. Kod izrade etape deminiranja, prioritet imaju područja koja ugrožavaju ljudske živote (urbana područja).

2.14. PROSTORNI POKAZATELJI I BILANSI POVRŠINA

Obuhvat Urbanističkog plana

Obaveza izrade Urbanističkog plana je utvrđena u Prostornim planu općine Visoko (2014 - 2034.).

Površina za koju se radi Urbanistički plan je utvrđena Odlukom o pristupanju izradi Urbanističkog plana i odnosi se na urbano područje, čija granica je utvrđena prostorno planskim dokumentom višeg reda i iznosi 1109,15 ha.

Granica Urbanističkog plana obuhvata 3 naseljen mjesta (Visoko, Ozrakovići, Topuzovo polje) i 11 dijelova naseljenih mjesta (Arnautovići, Taukčići, Kula Banjer, Kopači, Čekrekčije, Vrela, Grad, Paljike, Srhinje, Biskupići i Mulići), od kojih su Mulići u neznatnom dijelu, pa grafički nisu ni tretirani.

Isto možemo reći da granica Urbanističkog plana obuhvata 4 mjesne zajednice (Željeznička Stanica, Novo Naselje, Centar i Stari Grad) i 6 dijelova mjesnih zajednica (Kula Banjer, Arnautovići, Topuzovo Polje, Rosulje, Čekrekčije i Buci).

Prosječna gustina naseljenosti na teritoriji obuhvata Urbanističkog plana

Prema raspoloživim podacima procjenjuje se da u obuhvatu Urbanističkog plana Visoko živi oko 21.000 stanovnika, što znači da prosječna gustina naseljenosti iznosi cca $G_n=18,93$ st/ha, ili ako uzmemo u obzir površine u Urbanističkom planu na kojima se odvija funkcija stanovanja (što je konkretniji podatak), prosječna gustina naseljenosti iznosi 40 st/ha.

Projekcija stanovništva je zasnovana na nalazima analize i studije, a procjenjuje se da će stanovništvo koje živi u području obuhvata Urbanističkog plana rasti nešto brže (pretpostavljena prosječna godišnja stopa rasta stanovništva 0,56) nego stanovništvo koje živi na cijeloj teritoriji općine Visoko, tako da bi broj stanovnika 2034. godine u obuhvatu Urbanističkog plana mogao iznositi 23.600, što znači da bi se ukupan broj stanovnika povećao za 2.600 tj 12,45%, čime bi se povećala i prosječna gustina naseljenosti.

Urbanistički pokazatelji zona

Centralne zone

ZONE	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
Centar I	21,18	35,00	0,78	125-140	40	1	150
Centar Ia	2,41	24,00	0,54	80-90	30	0,7	100
Centar II	11,29	31,20	0,78	150-165	40	1	170
Centar III	34,29	15,00	0,44	130-145	25	1	300
Centar IV	15,75	9,22	0,14	2-3	25	1	25
Centar V	7,74	24,23	0,54	20-25	30	1	150

Stambene zone

ZONE	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
A1	30,46	24,00	0,53	90-100	30	0,7	150
A2	7,68	25,17	0,66	100-120			
A3	30,44	4,00	0,09	15-20			
Aa	2,32	-	--	-	40	1,0	300
B1	62,88	8,84	0,18	40-45	30	0,7	150
B2	9,51	13,14	0,28	60-65			
C1	63,58	4,84	0,10	20-25	25	0,6	100
C2	20,43	5,58	0,12	25-30			
C3	9,54	14,8	0,31	65-70			
C4	14,28	4,13	0,09	15-20			
C5	57,95	3,54	0,08	15-20			
C6	22,02	4,54	0,10	15-20			
C7	0,90	12,8	0,24	65-70			
C8	1,63	4,40	0,08	30-35	10	0,2	30
D1	18,25	1,48	0,02	5-7			

Stambeno-poslovna zona

ZONE	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone					
		Trenutno stanje			Max.vrijednosti za planski period		
		Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)	Pi (%)	Ki	Gn (st/ha)
SP1	14,76	7,25	0,12	17-20	30	0,7	40
SP2	9,36	5,40	0,09	8-10			
SP3	5,94	6,86	0,13	15-20			
SP4	2,51	13,31	0,26	15-16			

Poslovne zone

ZONE	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone			
		Trenutno stanje		Max.vrijednosti za planski period	
		Pi (%)	Ki	Pi (%)	Ki
Poslovna zona „Topuzovo Polje“	26,66	36,00	0,38	40-45	0,5-0,6
Poslovna zona - kompleks „Ozrakovići“	55,02	10,00	0,12		
Poslovna zona „Ciglana“	4,04	20,40	0,30		
Poslovna zona „Arnautovići (Kovina)“	7,28	29,40	0,35		
Poslovna zona „Čekrekčije 1“	9,45	10,00	0,13		
rubni dio Poslovne zone „Čekrekčije 2“	1,56	-	-		

Turističke zone

ZONE	Površina obuhvata (ha)	Urbanistički pokazatelji zone	
		Max.vrijednosti za planski period	
		Pi (%)	Ki
Turistička zona „Ravne“	8,02	10 - 15	0,2 - 0,3
Turistička zona „Grad“	29,69		

Zone sporta

U ovim zonama dozvoljena je izgradnja isključivo sportskih objekata i sportskih terena. U sklopu zona je potrebno planirati i površine za interni saobraćaj, stacionarni saobraćaj (1PK/120 m²), kao i uređene zelene površine.

Zone rekreacije

U ovim zonama dozvoljena je izgradnja isključivo objekata i sportskih terena koji su u skladu sa njenom osnovnom namjenom i koji služe za odmor i rekreaciju.

U sklopu zona je potrebno planirati i površine za interni saobraćaj, stacionarni saobraćaj (1PK/10 korisnika), kao i uređene zelene površine.

Osnovni prostorni pokazatelji

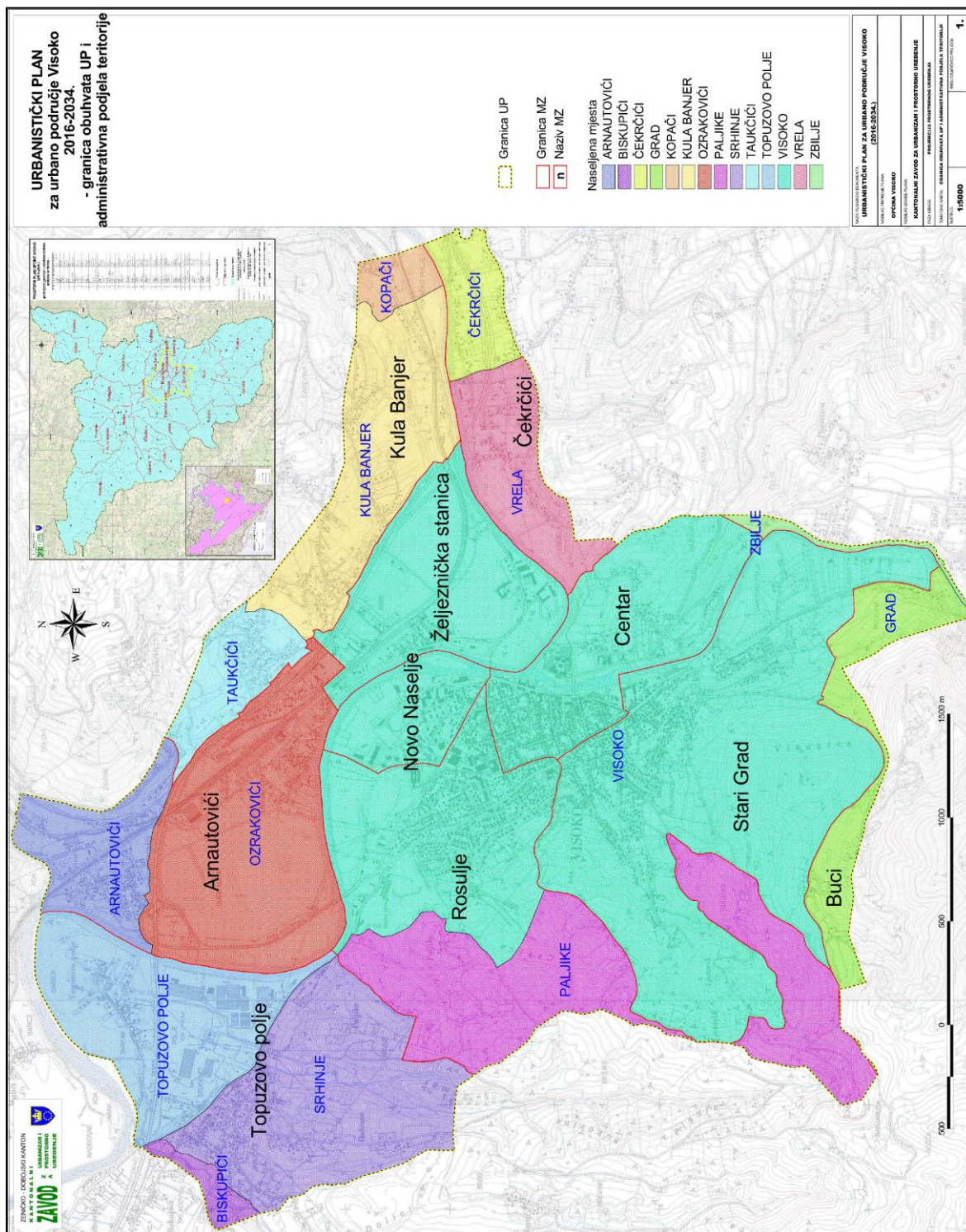
Osnovni prostorni pokazatelji	UP za urbano područje Visoko	PP općina Visoko	PP ZDK
– Površina obuhvata	1109,15	23372,08 ha	336205 ha
– Ukupan broj stanovnika			
Postojeći	21000 st	41369 st	401404 st
Planirani	23600 st	45701 st	432230 st
– Prosječna gustina naseljenosti (Gn) u urbanim područjima	18,93 st/ha	10,10 st/ha	11,38 st/ha
– Prosječna potrošnja zemljišta po stanovniku	528,16 m ² /st	1075,5 m ² /st	945,96 m ² /st
– Prosječna potrošnja zemljišta po stanovniku za planski period	469,98 m ² /st	973,5 m ² /st	878,73 m ² /st
– Površina zemljišta u urbanom području po stanovniku za planski period	469,98 m ² /st	875,66 m ² /st	870 m ² /st
– Površina zona namjenjenih privredi	104,01 ha	296,27 ha	
– Broj zaposlenih (statistički podaci 2014.god.)		8808	68989
– Stepenn zaposlenosti		21,30%	17,20%

Bilans površina

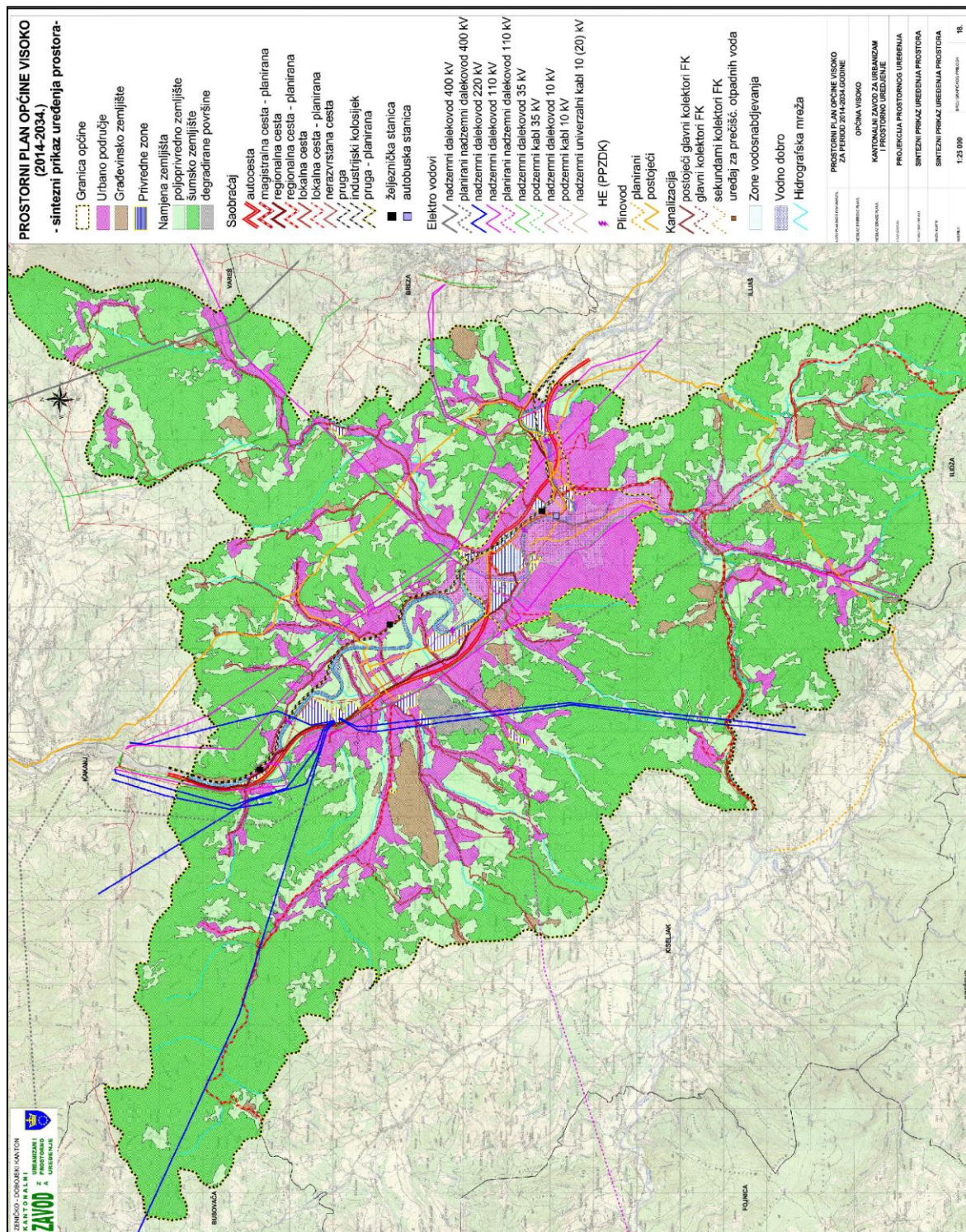
Namjena površina	Površina (ha)	Učešće u ukupnoj površini (%)
Centralne zone	92,66	8,35
Stambene zone	392,23	35,36
Stambeno poslovne zone	32,57	2,94
Poslovne zone	104,01	9,38
Turističke zone	37,71	3,40
Zone sporta i rekreacije	151,74	13,68
Ostale površine (vodene površine, posebno zaštićene površine, saobraćajne površine, groblja i uređene zelene površine izvan zona)	298,23	26,89
UKUPNO:	1109,15	100,00

GRAFIČKI PRILOZI

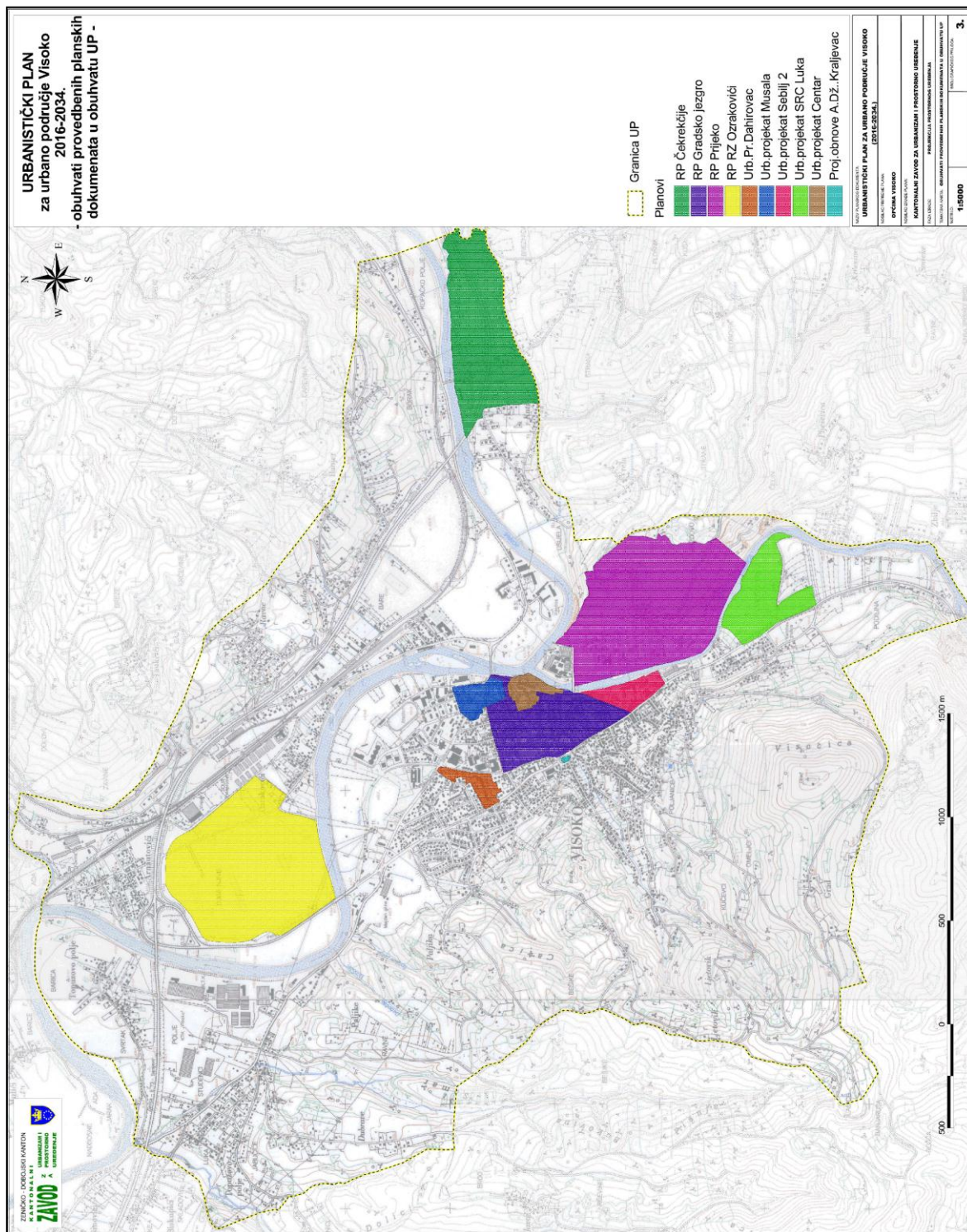
01. GRANICA OBUHVATA I ADMINISTRATIVNA PODJELA TERITORIJE

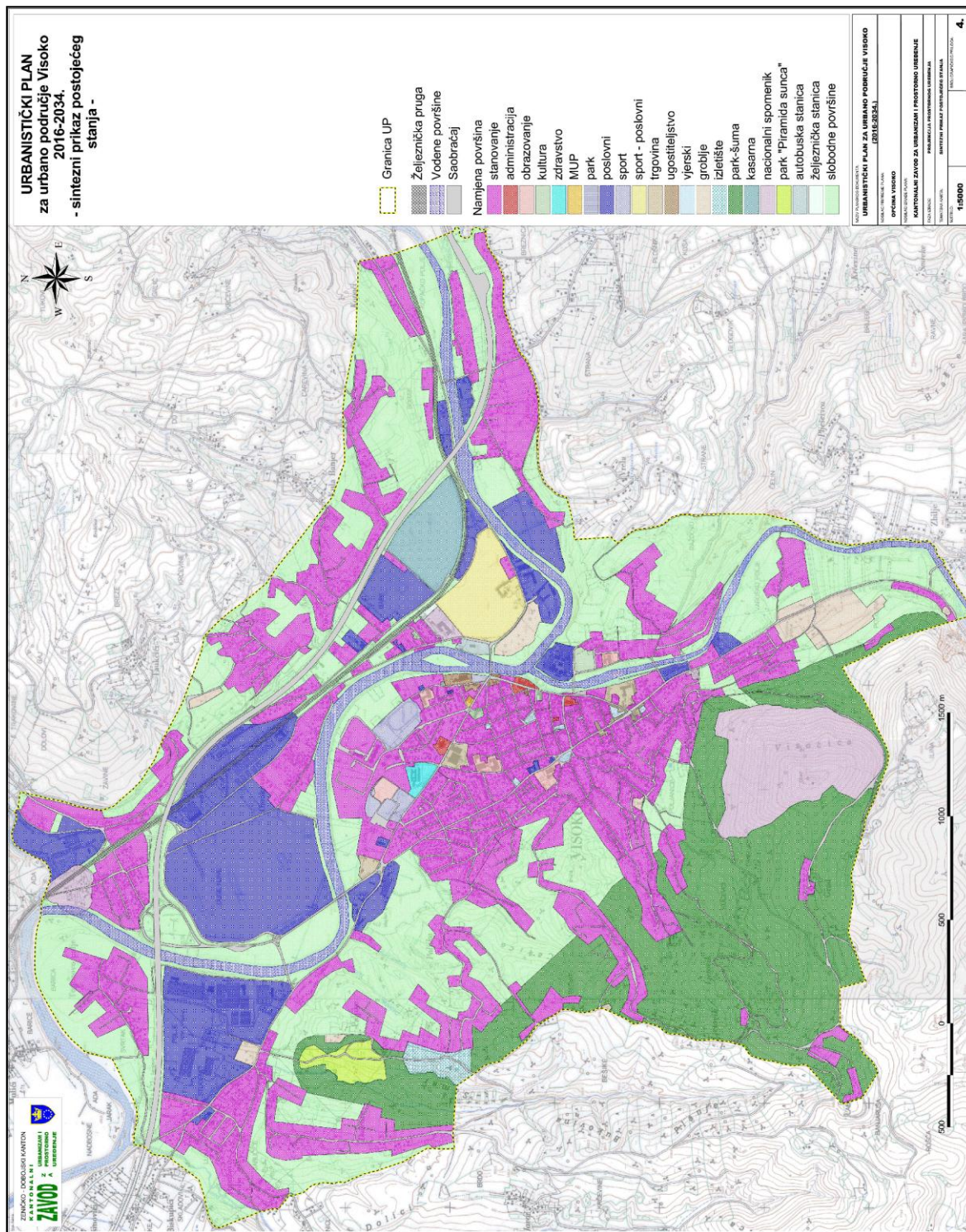
02. IZVOD IZ PROSTORNO PLANSKE DOKUMENTACIJE OPĆINE VISOKO

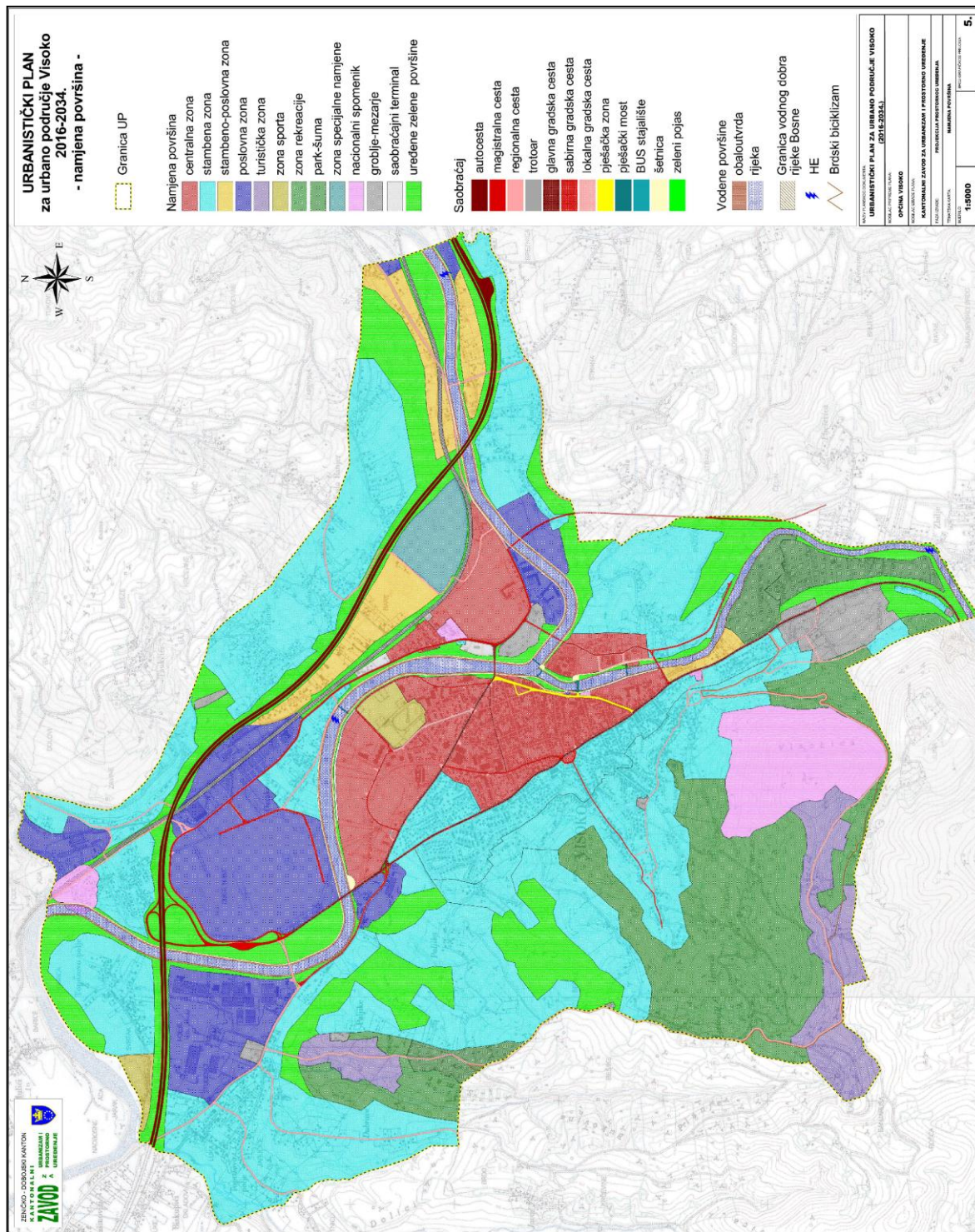
03. OBUHVAT PROVEDENIH PLANSKIH DOKUMENATA U OBUHVATU UP

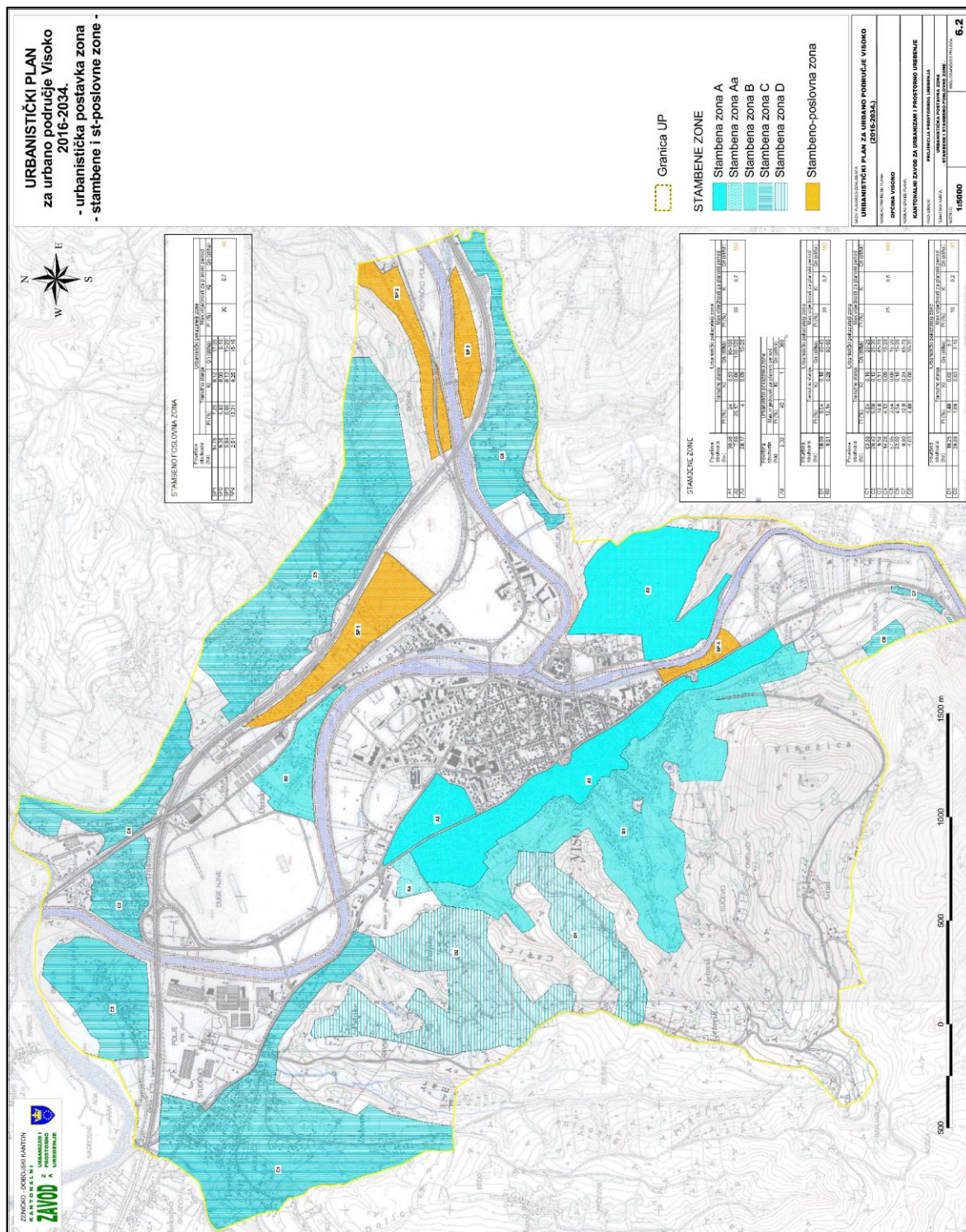
04. SINTEZNI PRIKAZ POSTOJEĆEG STANJA

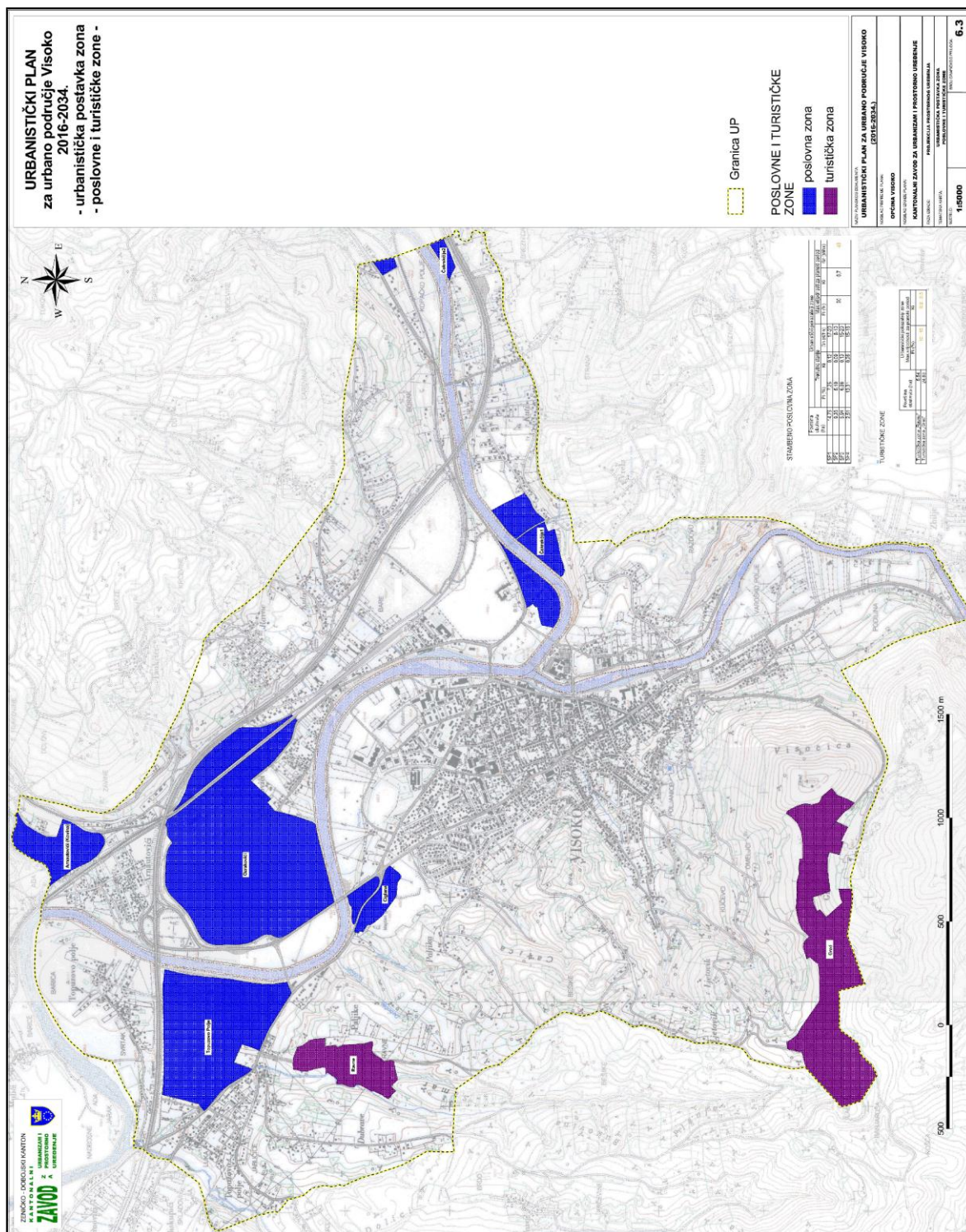
05. NAMJENA POVRŠINA

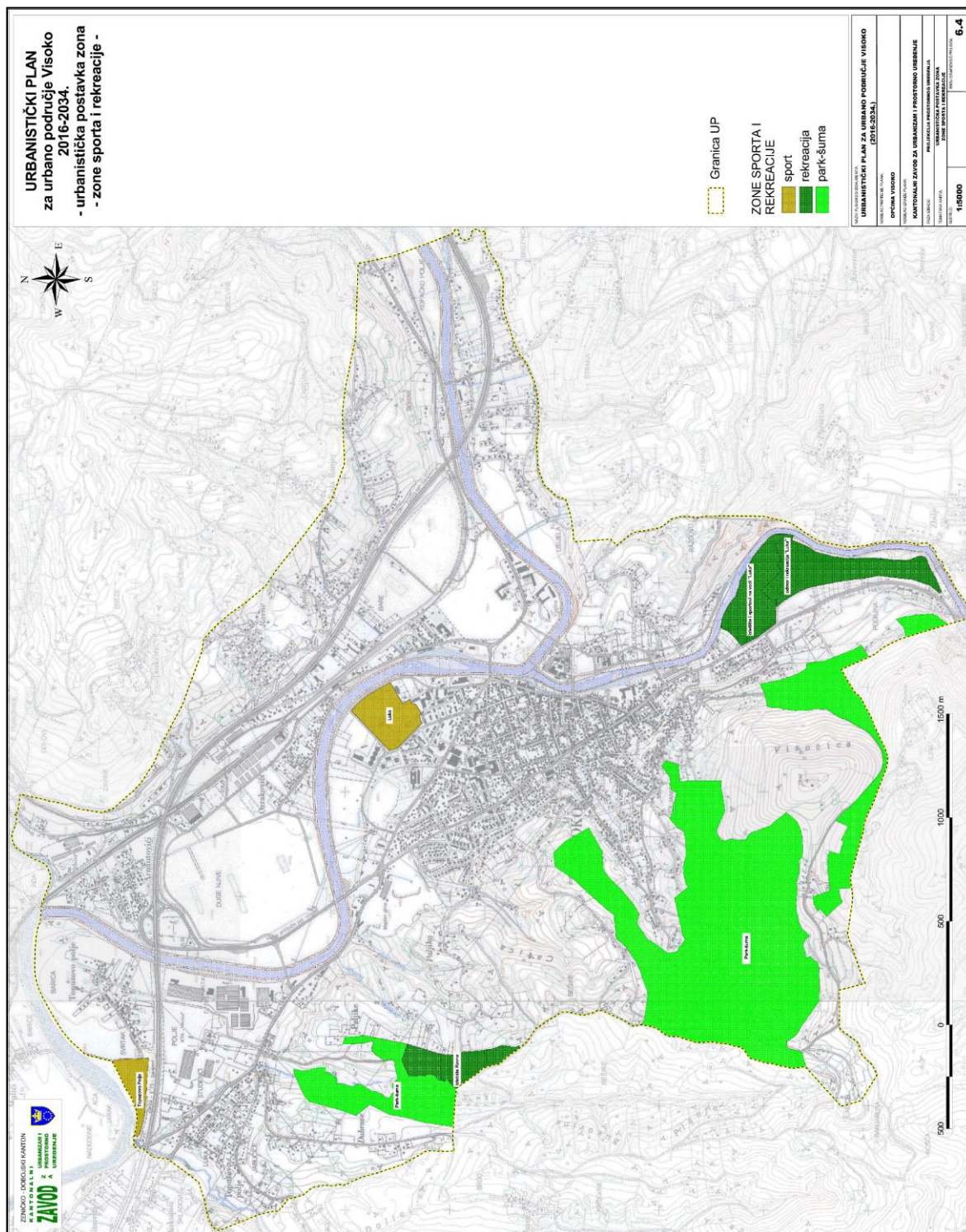
06.2. URBANISTICKA POSTAVKA - STAMBENE I STAMBENO-POSLOVNE ZONE

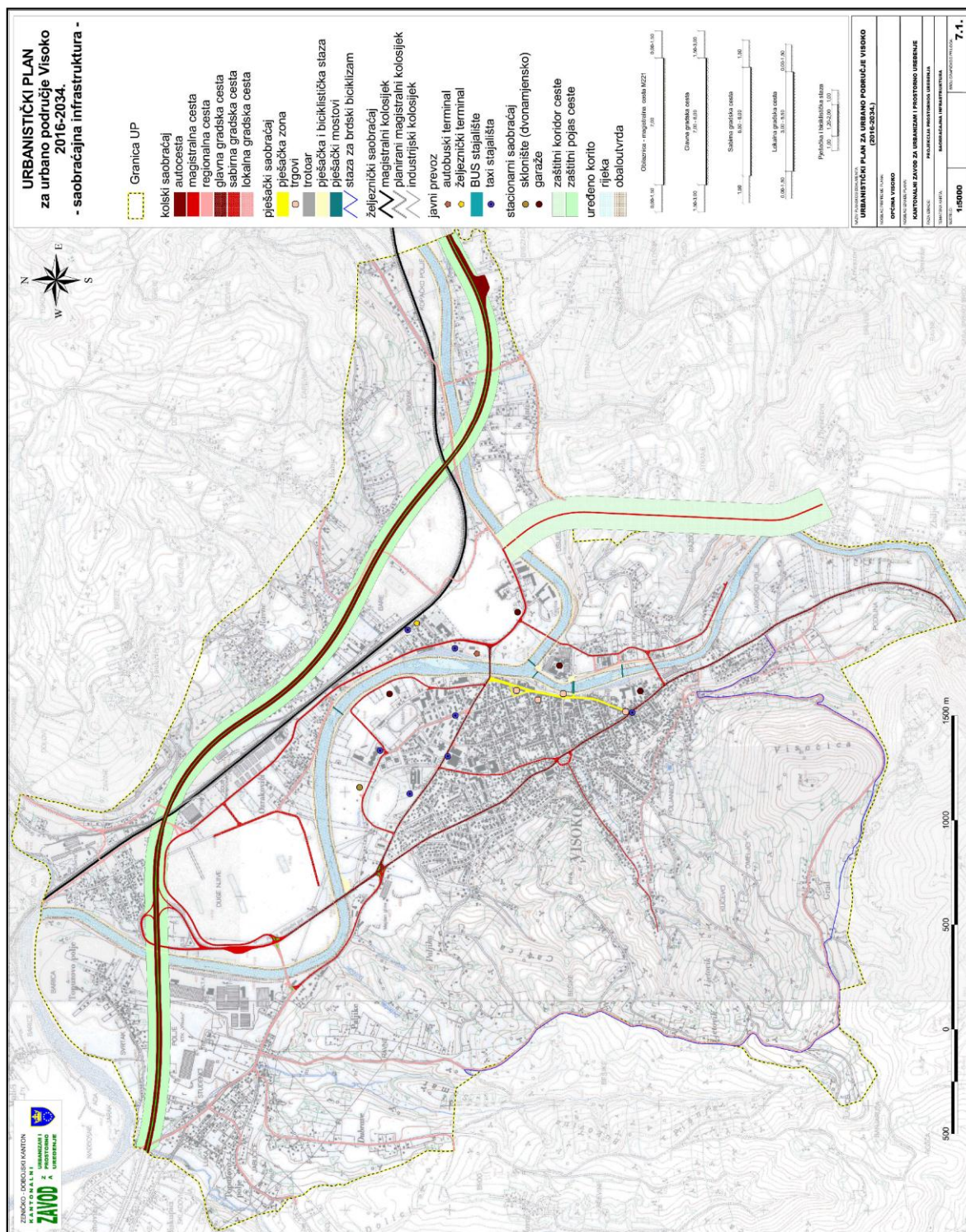
06.3. URBANISTIČKA POSTAVKA - POSLOVNE I TURISTIČKE ZONE

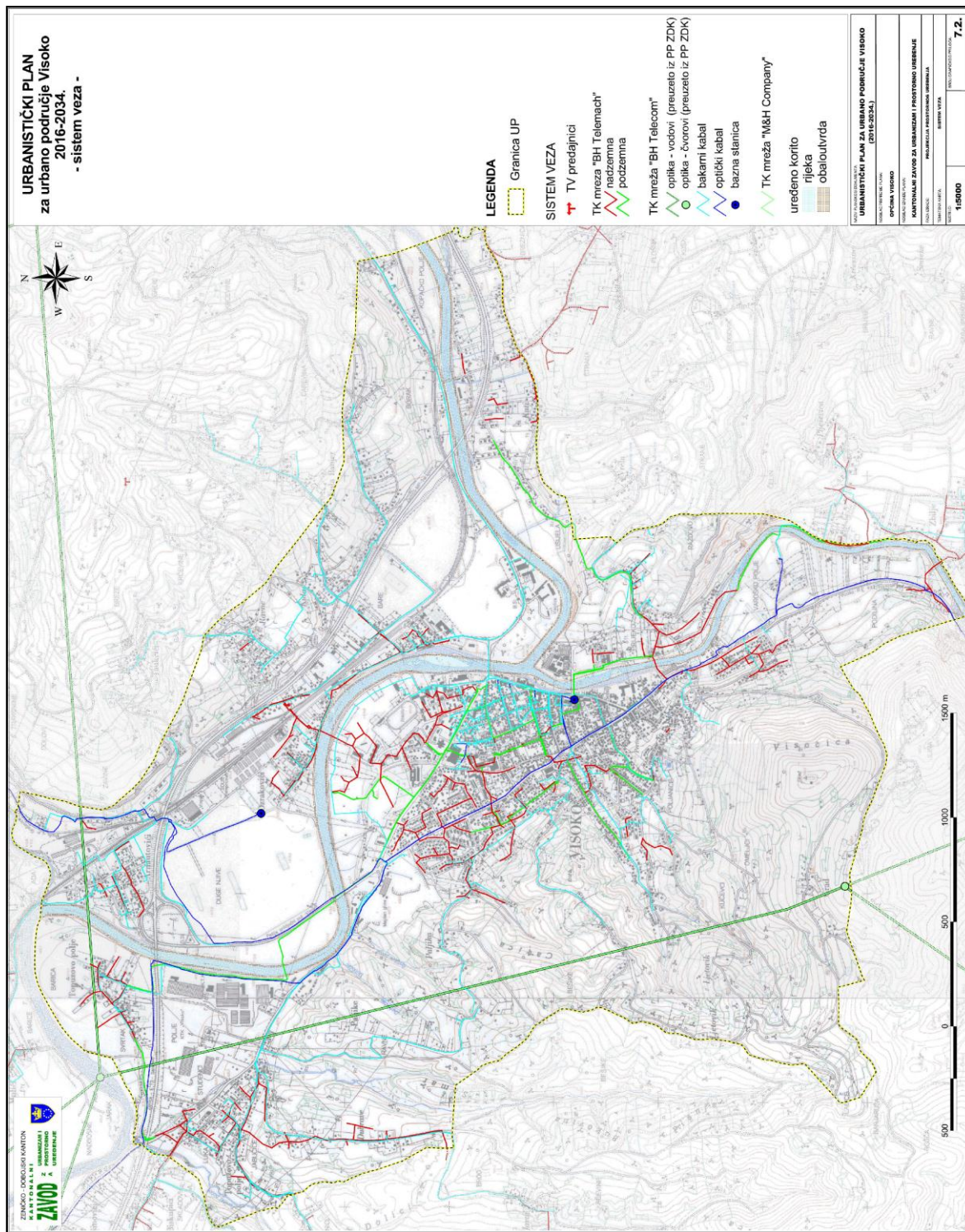
06.4. URBANISTIČKA POSTAVKA - ZONE SPORTA I REKREACIJE

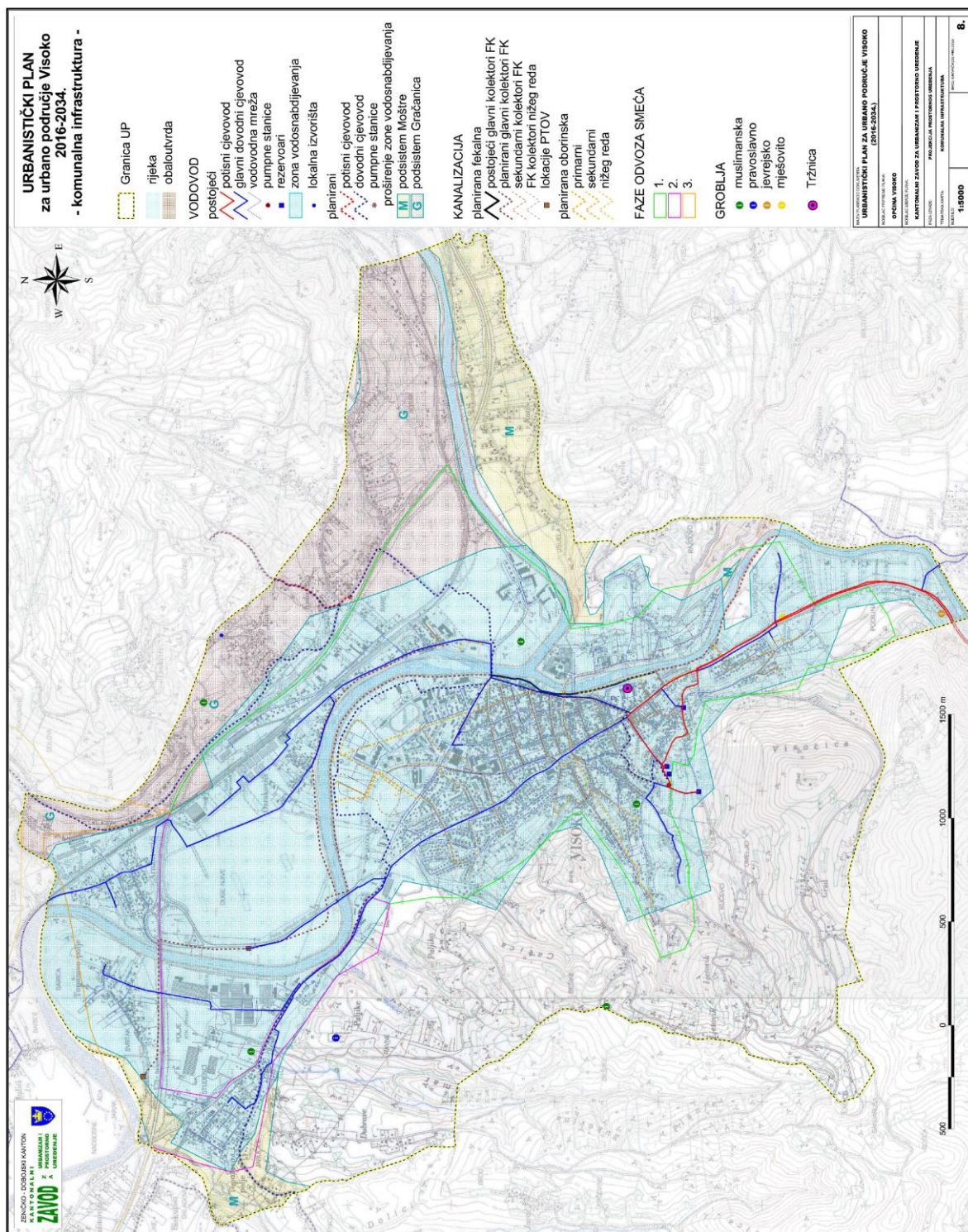
07.1. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

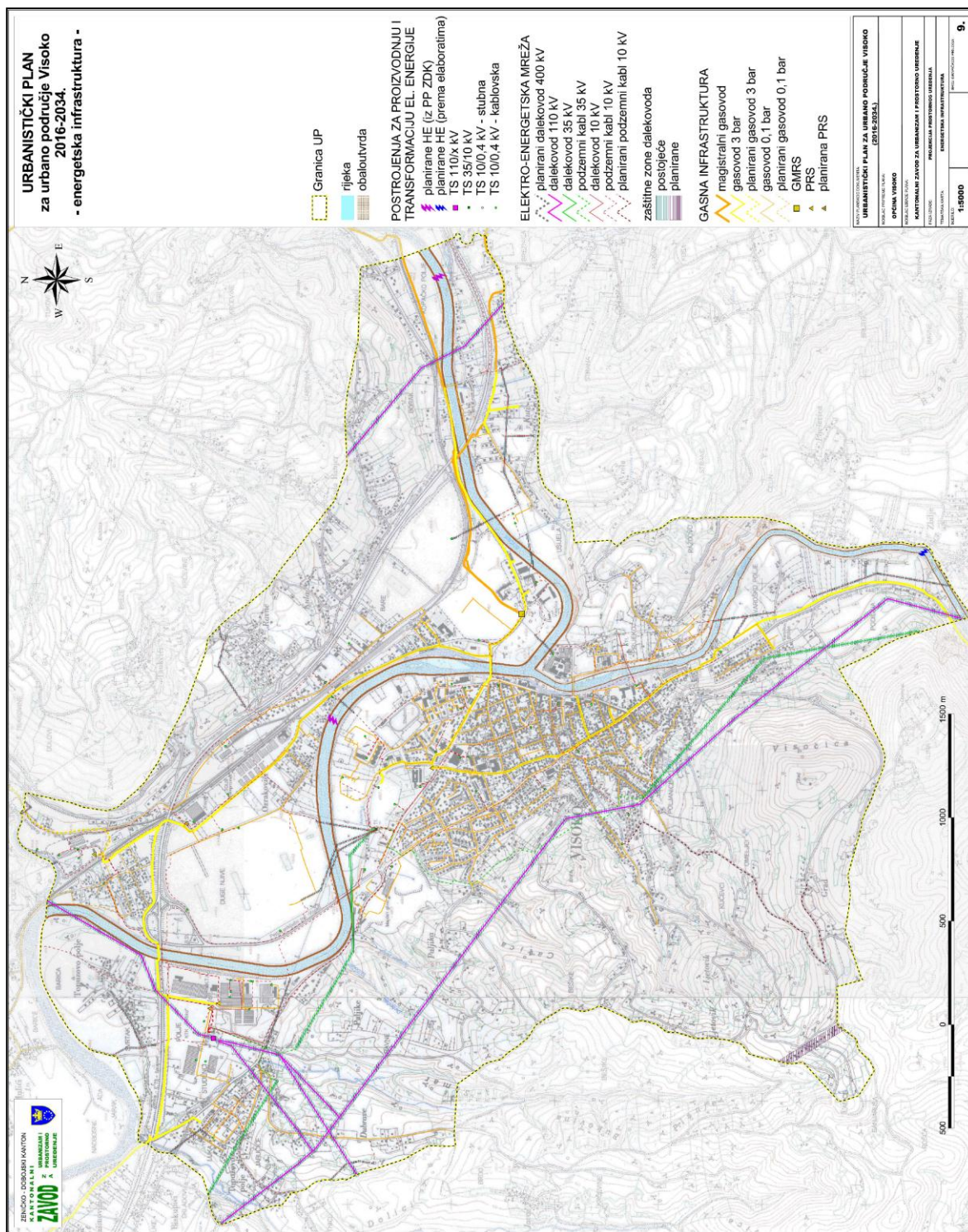
07.2. SISTEM VEZA

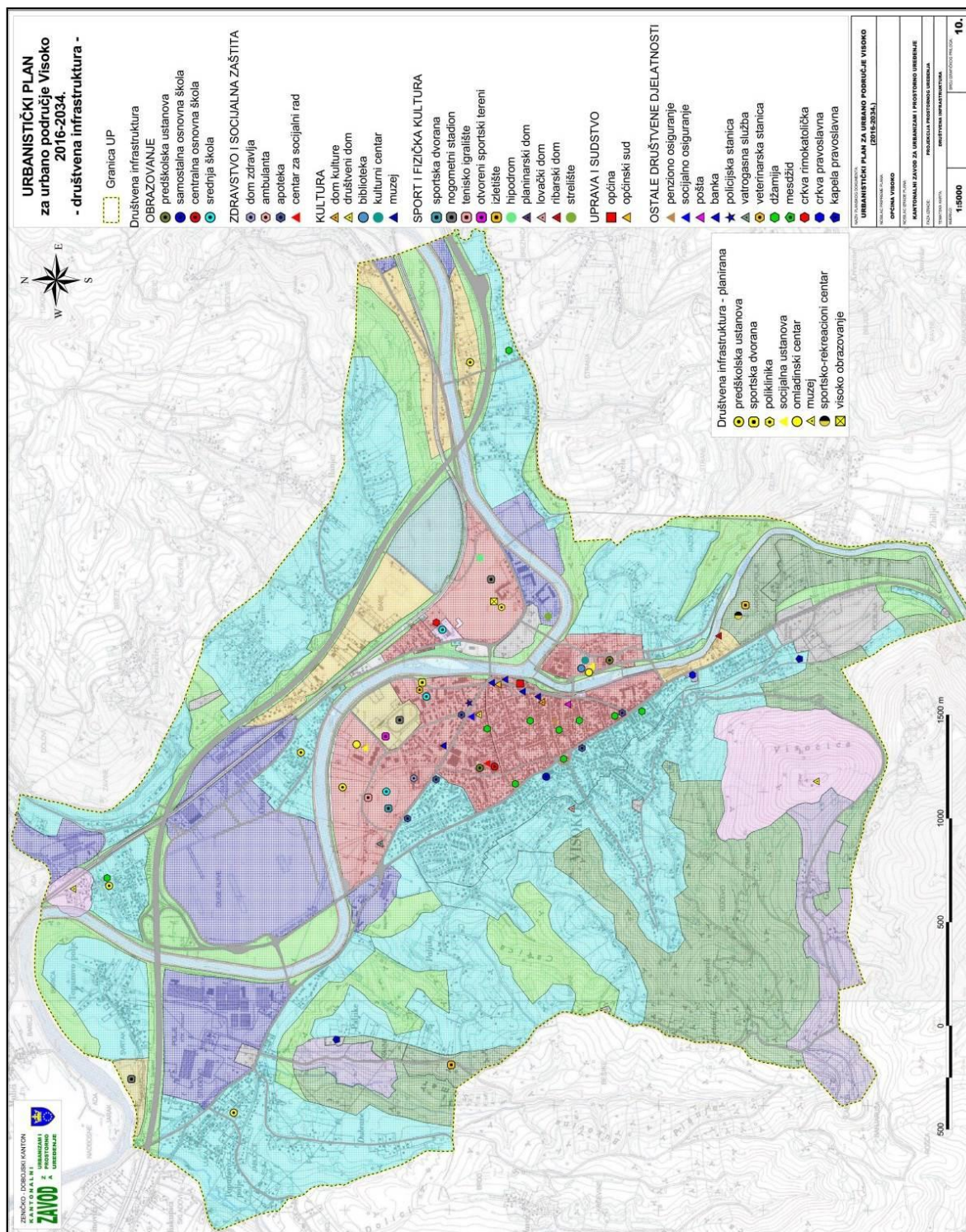
08. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

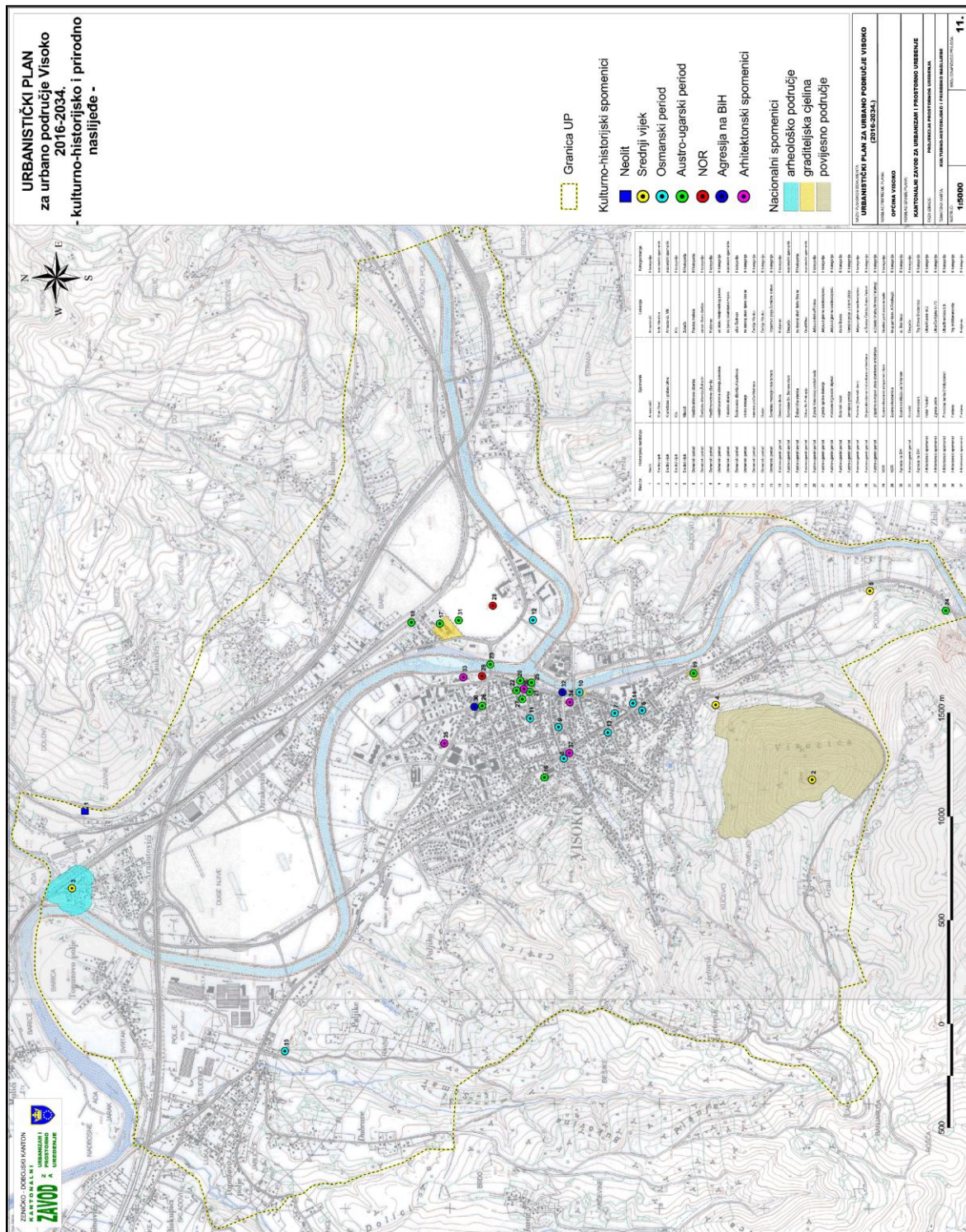
09. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

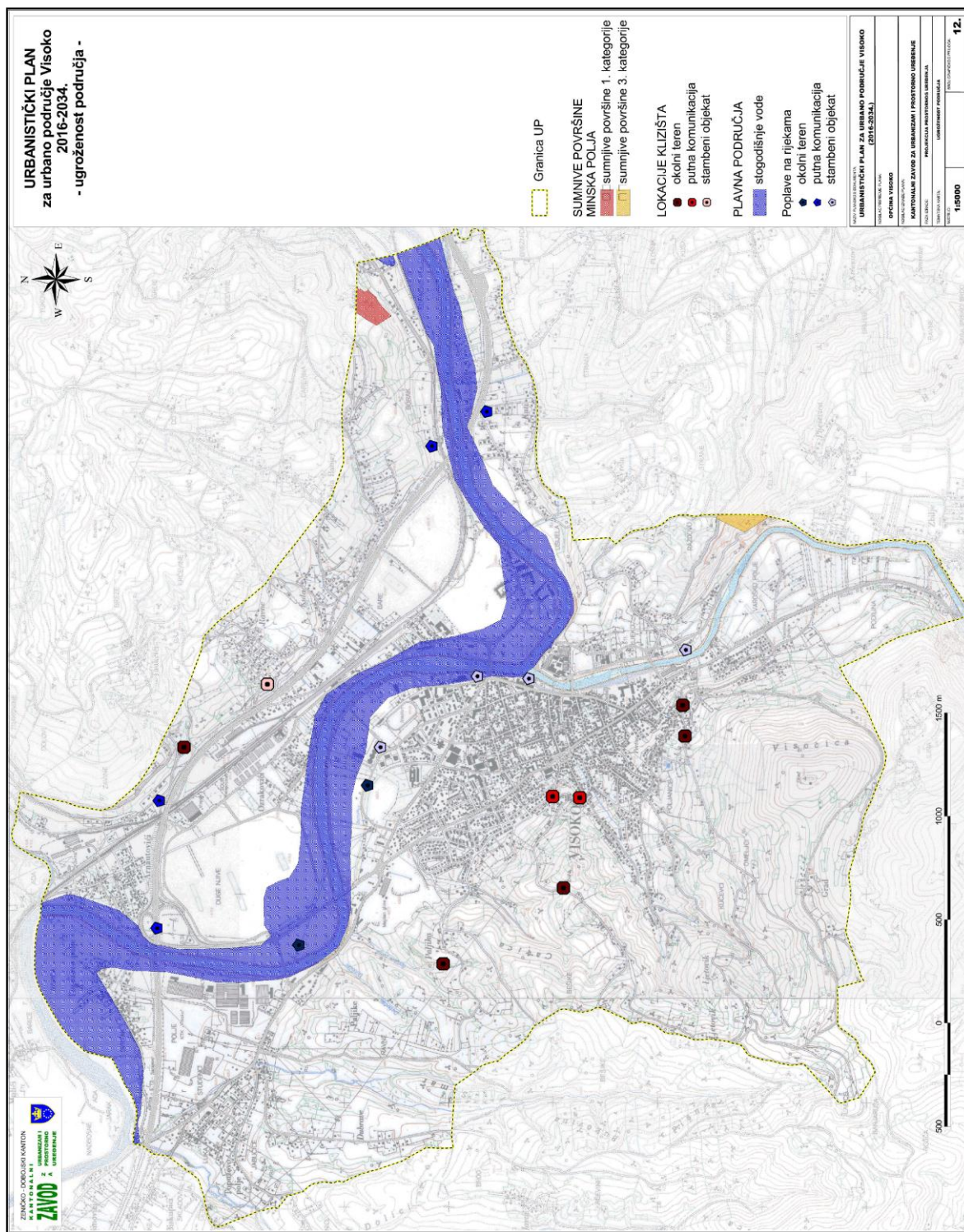
10. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

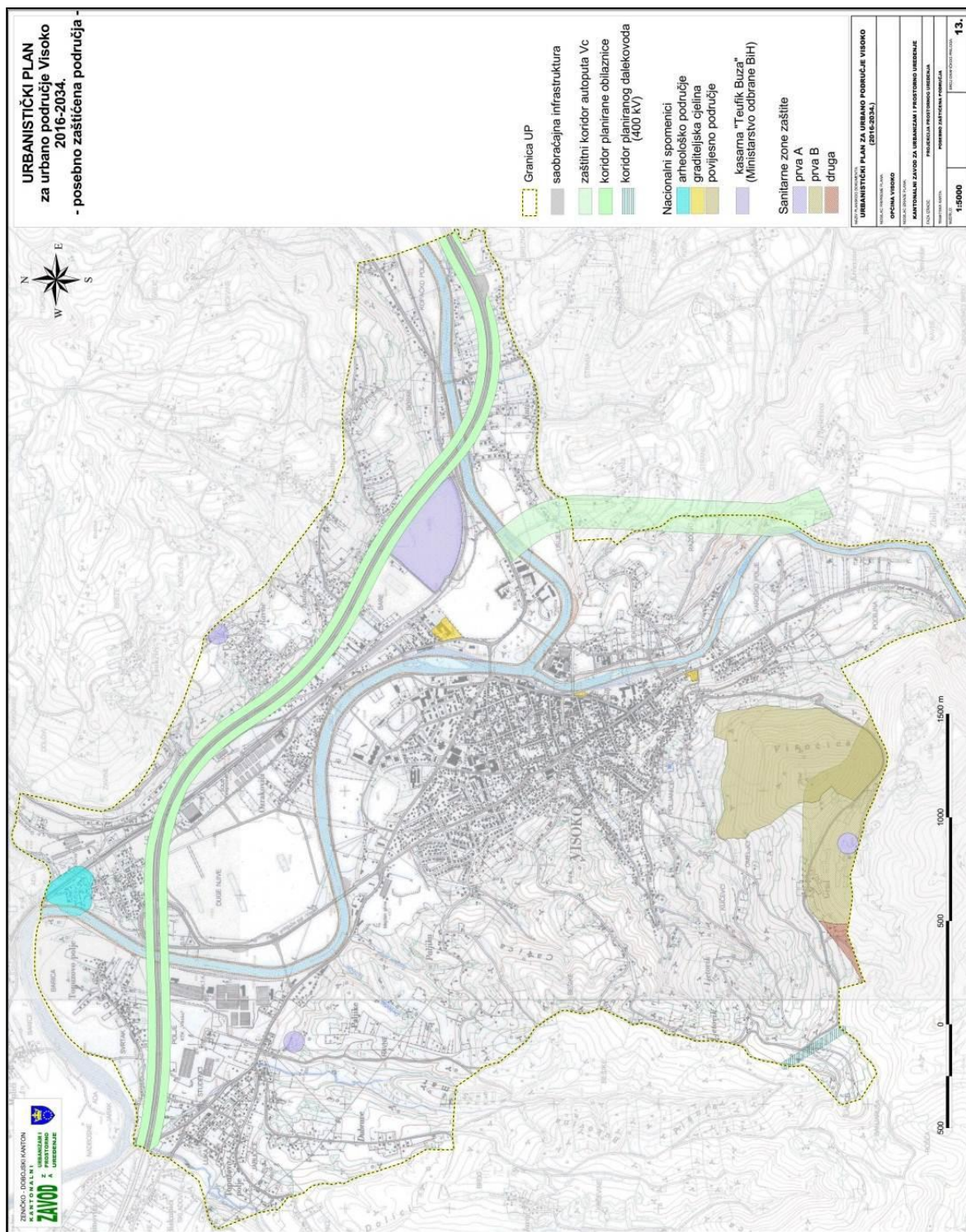
11. KULTURNO - HISTORIJSKO I PRIRODNO NASLIJEĐE

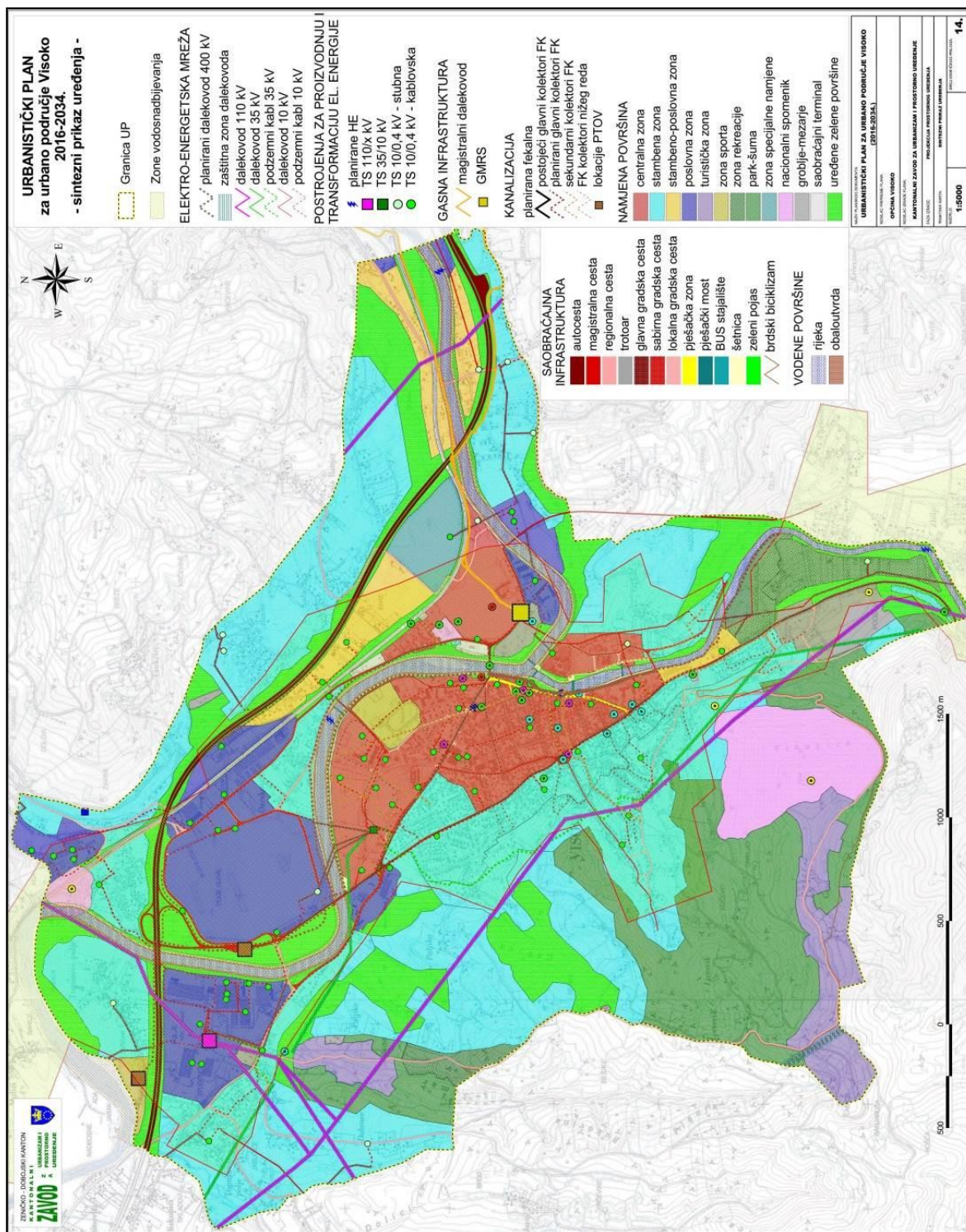
12. UGROŽENOST PODRUČJA

13. POSEBNO ZAŠTIČENA PODRUČJA

14. SINTEZNI PRIKAZ UREĐENJA

REGULACIONI PLAN POSLOVNE ZONE „OZRAKOVIĆI“ U VISOKOM

- tekstualni dio
- grafički dio

VRSTA DOKUMENTA: REGULACIONI PLAN POSLOVNE ZONE „OZRAKOVIĆI“ U VISOKOM

INVESTITOR: OPĆINA VISOKO

BROJ PROTOKOLA: IZ-IGBL-IN-RP-1212/14

LOKACIJA: VISOKO

NOSILAC IZRADE: INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO “IG” D.O.O. BANJA LUKA

VERIFIKACIJA: OPĆINA VISOKO

UČESNICI U IZRADI: Milan Radulj, dipl.inž.arh.
Tatjana Udovičić, dipl.inž.arh.
Nataša Grgić, dipl.inž.arh.
Boško Mijatović, dipl.inž.el.
Bojan Radanović, dipl.inž.grad.
Milan Tešanović, dipl.inž.saob.
Dragan Antunović, dipl.inž.maš.
Velibor Komlenić, dipl.inž.zžs.
Srđan Runić, dipl.inž.geod.
Nenad Gaćeša, dipl.inž.geol.

v.d. Generalnog direktora

mr Saša Dunović, dipl. inž. tehn.

III TEKSTUALNI DIO

1. OPŠTE ODREDBE

1.1. Nosilac pripreme i nosilac izrade plana

Izrada Regulacionog plana poslovne zone „OZRAKOVIĆI“ u Visokom pokrenuta je nakon što je Općinsko vijeće Visoko donijelo Odluku o pristupanju izradi Regulacionog plana poslovne zone „Ozrakovići“ (na osnovu člana 26, stav 1. Zakona o prostornom uređenju („Sl. novine ZE-DO kantona“, br.2/04 i 2/08) i člana 22. Statuta Općine Visoko-Prečišćeni tekst („Sl. glasnik Općine Visoko“, broj: 1 /11)).

Ugovor o izradi Detaljnog plana zaključen je između naručioca (Općina Visoko) i Instituta za građevinarstvo „IG“ d.o.o. Banjaluka kao izvršioca.

1.2. Planski period

Na osnovu regulacionog plana definiše se pravila i uslovi izgradnje, uređenja i korišćenja zemljišta u okviru pretežno neizgrađenog zemljišta.

Regulacionim planom definiše se procjena razvojnih mogućnosti i koncept plana sa podacima, analizom i ocjenom postojećeg stanja.

Plan se primjenjuje (važi) do njegove izmjene ili donošenja novog.

1.3. Prostorna cjelina, površina i granice obuhvata

Prostorni obuhvat Plana je definisan odlukom o pristupanju izradi i obuhvata prostor koji je naznačen na grafičkim priložima. Granica obuhvata Regulacionog plana počinje od betonskog mosta na rijeci Bosni, zatim se nastavlja Regionalnim putem prema naplatnim kućicama do mosta zv. „Podvanj“, zaobilaznicom prema „Vispak“-u i uključuje se na ul. Kadije Uvejsa, pored hangara „Velepromet.-a i DC-a do parcele označene kao k.č.br.304 u K.O.Ozrakovići. Odatle obuhvat se spušta granicom parcele označene

kao k.č.br.304 u K.O.Ozrakovići do lokalnog puta kroz naseljeno mjesto Ozrakovići i nastavlja lokalnim putem do raskršća te istim putem se spušta do rijeke Bosne i nastavlja desnom obalom rijeke do betonskog mosta. Površina obuhvata Regulacionog plana "Ozrakovići" iznosi oko 43,00 ha.

Granice Regulacionog plana „Ozrakovići“, unutar plana, određene su na osnovu logične i funkcionalne povezanosti prostora i u skladu sa očekivanim aktivnostima od posebnog i suštinskog značenja za dalji razvoj opštine.

Prostor, u velikoj mjeri, nije izgrađen i u tom kontekstu predstavlja veoma pogodan resurs za distribuciju neophodnih sadržaja.

1.4. Svrha i primjena plana

„Regulacioni plan poslovne zone „Ozrakovići“ u Visokom“ utvrđuje i razrađuje urbanistička rješenja, zasnovana na dugoročnoj strategiji i koncepciji uređenja prostora i izgradnje objekata, kojima određuje i utvrđuje i to: opšte odredbe i položaj naselja sa granicama Plana, namjenu prostora sa bilansom površina, uslove za racionalnu upotrebu životnih resursa, pravila i uslove zaštite i unapređenje životne sredine, pravila i uslove za sprovođenje plana, prelazne i završne odredbe i sadrži grafički prikaz plana.

Regulatorna pravila propisana ovim Planom primjenjuju se na sve građevinske intervencije, na način korištenja, namjenu zemljišta, parcelaciju i preparcelaciju, kao i druge radove u okviru obuhvata ovog Plana, a kako je ovim aktom predviđeno.

- Ovaj regulacioni plan donosi Općinsko vijeće Visoko, a priprema i provodi Služba za prostorno uređenje, imovinsko-pravne, geodetske, stambeno-komunalne poslove i zaštitu okoline općine Visoko

U slučaju da pravila regulacionog plana ili lokacijski uslovi omogućavaju nadležnom tijelu donošenje odluke stručnom ocjenom u primjeni specifičnog građevinskog standarda ili uslova prethodnih saglasnosti, u razmatranje zahtjeva bi trebalo uključiti analizu o tome da li je:

1. Predloženi projekat usklađen sa relevantnim pravilima ovog Plana;
2. Rješenjem obezbijedena usaglašenost predloženog projekta sa uslovima njegove lokacije i susjednih posjeda;
3. Načinom na koji se donosi stručna ocjena, obezbijedena praktičnija primjena pravila ovog Plana u odnosu na specifične karakteristike lokacije i njenog okruženja;
4. Predloženo rješenje usklađeno sa Urbanističkim ili Prostornim planom, nekim specifičnim planom, ili drugim relevantnim propisom ili standardima.

1.5. Pravni i planski osnov za izradu i donošenje plana

Plan se izrađuje na osnovu:

- Urbanistički plan grada Visoko (Sl. glasnik Općine Visoko, 07/03), i u toku je njegova nova izrada;
- Prostorni plan općine Visoko (Odluka o usvajanju Prostornog plana općine Visoko za period od 2014. do 2034. godine-„Sl. glasnik Općine Visoko“, broj: 5/15 i Odluka o provođenju Prostornog plana općine Visoko za period od 2014. do 2034. godine-„Sl. glasnik općine Visoko“, broj: 5/15)
- Projektni zadatak za izradu Regulacionog plana „Ozrakovići“ sačinjen od strane Službe za prostorno uređenje, imovinsko-pravne, geodetske, stambeno-komunalne poslove i zaštitu okoline općine Visoko

Pravni osnov za izradu plana:

- Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Sl. novine F BiH” broj: 02/06, 72/07,32/08, 4/10 i 13/10)
- Zakon o prostornom uređenju i građenju („Sl. novine ZDK“, broj:1/14 i 4/16)
- Uredba o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Sl. novine F BiH“, broj 63/04, 50/07, 84/10)
- Normativi i pravilnici iz oblasti prostornog planiranja i uređenja
- Raspoložive podloge (katastarski plan, grafički prilozi iz postojećih

dokumenata, snimak postojećeg stanja predmetnog područja)

- Federalni propisi iz oblasti zaštite okoliša:
 - Zakon o zaštiti okoliša („Sl. novine F BiH” broj: 33/03 i 38/09),
 - Pravilnik o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima („Sl. novine F BiH” broj: 19/04),
 - Zakon o vodama („Sl. novine F BiH” broj: 70/06),
 - Zakon o zaštiti prirode („Sl. novine F BiH” broj: 33/03),
 - Zakon o upravljanju otpadom („Sl. novine broj: 33/03 i 72/09),
 - Zakon o zaštiti zraka („Sl. novine F BiH” broj: 33/03),
 - Zakon o zaštiti voda („Sl. novine F BiH broj: 33/03, 54/04),

1.6. Projektni zadatak za izradu Regulacionog plana poslovne zone „Ozrakovići“ u Visokom

Projektni zadatak za izradu plana dostavila nam je Služba za prostorno uređenje, imovinsko-pravne, geodetske, stambeno-komunalne poslove i zaštitu okoline općine Visoko uz Odluku o pristupanju izradi Plana i sastavni dio su ovog elaborata.

1.7. Dostavljena dokumentacija

Po potpisivanju Ugovora, Nosiocu izrade Plana – Institutu za građevinarstvo, dostavljena je sljedeća dokumentacija:

- georeferencirana geodetska podloga za obuhvat Plana
- Izvod iz Urbanističkog plana grada Visoko;
- Izvod iz Prostornog plana Općine Visoko, 2014-2034.godina;
- Projektni zadatak za izradu Regulacionog plana „Ozrakovići“, Visoko, definisan od Nosioca pripreme Općine Visoko (2013.god.)
- prijedlog rješenja 2 kružna toka
- vlasnička struktura zemljišta
- katastar instalacija

1.8. Radni tim za izradu Plana

Radni tim za izradu ovog Regulacionog plana je radio u kompletnom sastavu i naveden je u uvodnom dijelu elaborata. Kompletnost tima je omogućila da se sagleda problematika prostora obuhvata Plana, da se multidisciplinarno obradi i da se na taj način postignu rješenja koja mogu da ispune postavljene zahtjeve.

IV STANJE ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠĆENJA PROSTORA

4.1. PROSTORNA CJELINA

Prostor tretiran Regulacionim planom poslovne zone „Ozrakovići“ nalazi se oko 1,5 km sjeverno od centra opštine Visoko. Zapadnom granicom obuhvata prolazi magistralni put M221 (stara oznaka R443) Visoko – Kiselj, koji se spaja sa autoputem Zenica – Sarajevo.

Prostor obuhvata buduću poslovno-proizvodnu zonu sa poslovnim i proizvodnim djelatnostima.

U postojećem stanju, prostor definisan obuhvatom je većim dijelom neizgrađen sa površinama koje imaju namjenu livada. Izgrađeni objekti u grupacijama pozicionirani su u jugozapadnom i istočnom dijelu lokacije, a preostali objekti tačkasto su raspoređeni po ostatku lokacije. To su, uglavnom, poslovni i privredni objekti, dobrog bonitetnog stanja i prosječne spratnosti P+2. Grupa objekata sa jugoistočne strane ima stambenu namjenu.

U pogledu parcelacije, može se konstatovati da je struktura parcela u obuhvatu Plana veoma usitnjena. Postojeće katastarske parcele su, uglavnom, veoma izduženog, nepravilnog pravougaonog oblika. Neke su izgrađene glavnim i pomoćnim objektima, ali su u većini slučajeva prostorni kapaciteti pomenutih parcela ograničeni te ne dopuštaju izgradnju objekata većih gabarita, u skladu sa namjenom prostora.

4.2. PRIRODNI USLOVI I RESURSI

4.2.1. Inženjersko-geološki uslovi

Osnov za izradu ovog dijela Regulacionog plana su odredbe Zakona o uređenju prostora, Zakona o geološkim istraživanjima, Zakona o zaštiti životne sredine te Pravilnika o tehničkim normativima za projektovanje i izvođenje radova na temeljenju, Pravilnika o tehničkim mjerama i uvjetima za građenje u seizmičkim područjima i dr.

Inženjersko-geološki uslovi su obrađeni prema podacima Osnovne geološke karte razmjere 1:100.000 i druge raspoložive dokumentacije, kao i terenskog uvida. Predmetni prostor prikazan je na odgovarajućim prilogima ovog plana.

4.2.1.1. Reljef

Predmetni prostor nalazi se unutar urbanog gradskog područja, oko 1,5km sjeverno od centra opštine Visoko. Predmetni teren je relativno ravan (pad prema rijeci Bosni je 0-5 %). Prostor opštine Visoko doseže relativno niske nadmorske visine i to od 399 do 1050 m, što je vrlo povoljno za razvoj poljoprivredne proizvodnje, industrije, građenja i održavanja saobraćajnica i drugih sistema komunalne infrastrukture.

4.2.1.2. Geološki sastav i građa terena

Na datoj lokaciji uočava se jednostavna građa terena, koji je predstavljen humusom, čija je debljina 0,10 metara i vlo je nekoherentan. Ispod humusa nalazi se ilovača (glinovito-pjeskoviti sediment tamno smeđe). Moćnost ovog sedimenta je između 0,60 m i 1,20 m od površine terena zavisno od mjesta iskopa sondažnog bunara. Prilikom oblikovanja prstima ovih sedimenata, zapaža se mogućnost pravljenja kuglica, koje nisu podložne raspadanju, što pokazuje da je procenat glinovitih sedimenata mnogo veći od pjeskovitih (70% glina-30% pijesak), sa malim procentom vode koji može da veže čestice.

Prema klasifikacionoj tabeli za koherentna tla, spada u sitnozrnu vrstu tla čiji je symbol CH i predstavljena je anorganskom pjeskovitom glinom visokog plasticiteta i vrlo velikih

mogućnosti stišljivosti, na granici plastičnosti, a kada se izloži uticaju zraka, gubi vlagu.

Ispod ovih sedimenata nalaze se svijetlo smeđe gline, močnosti od 0,10 do 1,40 metara i odnos pjeskovite i glinovite materije je 90% glina i 10% pijesak.

Ovi sediment predstavljaju deluvijalne sedimente, koji su nastali kao posljedica djelovanja gravitacionih sila, koje su snosile višeležeće sedimente sa okolnih planinskih uzvisina. Ova dešavanja su se odvijala u Alpskoj orogenezi, koja je počela u trijasu, a traje i danas.

Prilikom oblikovanja prstima ovih sedimentata, zapaža se mogućnost pravljenja kuglica, koje nisu podložne raspadanju, što pokazuje da je procenat glinovitih sedimenata mnogo veći od pjeskovitih sa malim procentom vode koji može da veže čestice.

Takođe, u ovim sedimentima zapaža se pojava krečnjačkih odlomaka, zaobljenih ivica, veličine do 3 cm.

Prethodno opisani sediment su povlata šljunkovito - pjeskovitim sedimentima sa interstratificiranim valuticama do 30 cm. ovdje se radi o krupnozrnim šljuncima sa pjeskovitom i podređeno glinovitom komponentom. Odnos valutica šljunka prema pjeskovitoj i glinovitoj komponenti je 70% šljunak-20% pijesak-10% glina. Prema klasifikaciji za nekoherentna tla, ovaj sediment spada u krupnozrna tla, čiji je simbol GC i označava šljunak sa pjeskovito-glinovitim vezom.

Moćnost ovih sedimenata je od dubine 1,30 m do 3,80 m.

Sa hidrogeološkog stanovišta može se konstatovati da vodnih pojava nema, sem rijeke Bosne, koja tangira lokaciju sa južne strane. Sve vode, koje gravitiraju sa padinskih dijelova, zahvaljujući povoljnoj morfološkoj i geološkoj građi terena, eliminisane su na taj način spriječen je nastanak klizišta koje može da nastane pod uticajem egzogenih sila.

Geološki posmatrano, stijene, koje učestvuju u građi terena, mogu se podijeliti u pet skupina:

- 1) humus- debljina 0,10 m
- 2) ilovača- (pjeskovita glina) tamno smeđe boje- debljina od 0,60 do 1,20 m od površine terena

- 3) ilovača- (pjeskovita glina) svijetlo smeđe boje- debljina od 0,10 do 1,40 m od površine terena
- 4) šljunkovito-pjeskoviti sediment do dubine od 1,30 do 3,80 m od površine terena
- 5) lapor- dubine od 1,80 m do 3,80 m od površine terena

4.2.1.3. Inženjersko-geološki podaci

Inženjersko - geološke karakteristike predmetnog terena u direktnoj su zavisnosti od litološkog sastava te fizičkih osobina svih dijelova u građi terena, građi terena, hidroloških, hidrogeoloških osobina, reljefa i dr.

U inženjersko-geološkom pogledu, ove stijenske mase pripadaju:

- grupi nevezanih i slabo dijagenetski vezanih stijena,
- grupi poluvezanih stijena,
- grupi vezanih stijena.

Nevezane i slabo dijagenetski vezane stijene grade geološki pokrivač heterogenog sastava, kojeg čine humusni sediment, kora raspadanja, šljunkovi sa većim ili manjim procentom pjeskovitih sedimenata.

Poluvezani sedimenti predstavljeni su pjeskovitim glinama različite granulacije i boje u kojima su interstratifikovani krečnjaci, valutice rožnaca, dijabaza itd.

Vezani sediment predstavljeni su glinovitim sedimentima, laporima, laporovitim glinama i laporovitim pijeskovima, koji su u manjem ili većem obimu vezani čineći čvrste sediment, koji su vrlo pogodni kao podloga za gradnju objekata, a na datoj lokaciji predstavljaju supstrat.

Humusni sediment su heterogene građi, različite boje i granulacije interstratifikovanog drobinastog materijala.

4.2.1.4. Seizmičke karakteristike

Prema seizmološkoj karti BiH za povratni period od 500 godina, područje opštine Visoko spada u zonu seizmičke aktivnosti od 7° MSK-

64. To su zemljotresi koji izazivaju štetu na slabim građevinama. Na prosječnim zgradama mogu da se pojave manje pukotine, padanje maltera i gipsanih ukrasa sa plafona. Ponekad mogu da pokrenu klizišta ili odrone. Na rijekama i jezerima uzrokuju intenzivno talasanje.

4.2.1.5. Geotehnički uslovi

Za potrebe projektovanja i izgradnju objekata na predmetnom terenu obavezne su odredbe:

- Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH;
- Pravilnika o tehničkim normativima za projektovanje i izvođenje radova na temeljenju objekata (utvrđivanje načina i dubine temeljenja, stabilnosti i dr);
- Zakona o geološkim istraživanjima (institucija koja vrši istraživanje, način istraživanja i dr);
- Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju objekata visokogradnje u seizmičkim područjima (Sl.list SFRJ 31/81; 49/82; 29/83; 21/88 i 52/90);
- Standardi iz oblasti geotehnike.

Projektovanje i gradnja objekata na nasutom tlu nije dozvoljena bez posebno određenih geomehaničkih istraživanja.

4.2.1.6. Smjernice za provođenje plana

Za potrebe projektovanja građevinskih objekata potrebna su odgovarajuća geološka istraživanja uključujući obavezno stabilnost tla.

Temeljenje objekata treba izvoditi na odgovarajućem tlu, poznatih karakteristika.

Temeljenje konstrukcije objekta treba projektovati tako da se za dejstvo osnovnog opterećenja izbjegnu diferencijalna slijeganja.

Temelji dijelova konstrukcije ne izvode se na tlu, koje se po karakteristikama razlikuje značajno od tla na kome je izvršeno temeljenje ostalog dijela konstrukcije. Ako to nije moguće, objekat treba razdvojiti na konstruktivne jedinice prema uslovima tla.

Primjena dva ili više načina temeljenja izbjegavati, osim ako se za svaki način temeljenja primjenjuje pojedinačno po konstruktivnim jedinicama.

Kod temeljenja objekta treba dati prednost konstrukcijama temelja po slijedećem redosljedu: temeljna ploča, roštilj, trakasti temelji povezani veznim gredama u ortogonalnom pravcu ili temeljne stope povezane veznim gredama u dva ortogonalna pravca.

Za objekte sa složenom konstruktivnim sistemima, seizmički koeficijent treba odrediti na osnovu detaljnih istraživanja dinamičkih karakteristika lokacije i objekata.

Zasijecanje, usijecanje i svi iskopi moraju da budu izvedeni prema geomehničkim podacima tj. projektu.

Nasipanje terena vršiti po geomehničkim podacima tj. odgovarajućem projektu. Na nekontrolisano nasutom tlu nije dozvoljeno temeljenje građevinskih objekata, ni postavljanje objekata infrastrukture.

Opterećenje, koje se prenosi preko temeljne konstrukcije na tlo, mora da bude homogeno raspoređeno po cijeloj kontaktnoj površini.

Podzemne prostorije projektovati prema uslovima hidrogeoloških podataka, odnosno, hidrogeoloških istraživanja kako je propisima određeno.

Drenažu površinskih voda izvoditi po odgovarajućem projektu, u cilju obezbjeđenja nekontrolisanog prokvašavanja tla što bi imalo štetno dejstvo.

Projektovanjem i eksploatacijom ovog prostora moraju biti primijenjene mjere kojima će se obezbijediti uređenje i očuvanje tla kao građevinskog zemljišta i životne sredine.

4.2.2. Sistem zelenih površina

Na predmetnom prostoru ne postoje uređene zelene površine. Prostor je prekriven niskim i visokim raslinjem. Postojeći dendrofond je neuređen.

4.3. STANOVANJE

U predmetnom prostoru, u jugoistočnom dijelu obuhvata, postoje izgrađeni stambeni i prateći, pomoćni objekti. Stambeni objekti su dobrog bonitetnog stanja, dok su dva pomoćna objekat lošeg bonitetnog stanja.

4.4. POSLOVNE I PRIVREDNE DJELATNOSTI

U okviru obuhvata Plana postoje poslovni i privredni objekti, kao i prateći pomoćni objekti. Nekoliko objekata je u izgradnji, dok je ostatak prostora neizgrađen.

4.5. JAVNE SLUŽBE I DRUGE DRUŠTVENE DJELATNOSTI

U predmetnom prostoru nema javnih službi i drugih društvenih djelatnosti.

4.6. INFRASTRUKTURA

- Saobraćajna infrastruktura

Zapadnom granicom obuhvata prolazi magistralni put M221 (stara oznaka R443) Visoko – Kiseljak, koji se preko priključka puta-petlje, spaja sa autoputem Zenica - Sarajevo. Sa sjevera i istoka, obuhvat je oivičen zaobilaznicom, a sa južne strane izlazi na rijeku Bosnu, čija linija vodnog dobra predstavlja ujedno i liniju regulacije za objekte u tom dijelu predmetne lokacije. Unutar lokacije, postoji samo jedna saobraćajnica.

Analizom stanja saobraćajne mreže utvrđeno je da je za potrebe distribucije planiranih sadržaja potrebna izgradnja novih saobraćajnica (sa pratećom mrežom zaštitnog pojasa, trotoara, biciklističkih staza) koje bi se vezale za postojeće.

- Hidrotehnička infrastruktura

Postojeću i planiranu hidrotehničku infrastrukturu u obuhvatu ovog Plana čine:

Snabdijevanje vodom za tehnološke, sanitarne i protivpožarne potrebe;

Odvođenje i dispozicija fekalnih otpadnih voda;

Odvođenje površinskih voda od padavina (kišna kanalizacija);

Vodovod

Snabdijevanje vodom (za sanitarne i požarne potrebe) postojećih objekata u na prostoru obuhvata Regulacionog plana se vrši sa gradskog vodovodnog sistema.

Glavni dovodni cjevovod za ovaj dio grada je Ø150 mm, položaj izvedene vodovodne mreže je ucrtan na odgovarajućem grafičkom prilogu.

Kanalizacija upotrebljene vode

Na prostoru koji se obrađuje ovim Regulacionim planom, nema izgrađene kanalizacije za odvođenje otpadnih voda od postojećih objekata u naselju. Postojeći objekti dispoziciju fekalnih otpadnih voda vrše u septičke jame na vlastitim parcelama

Kanalizacija oborinske vode

Na predmetnom prostoru nema izgrađene kanalizacije za odvođenje površinskih voda od padavina koje se javljaju u naselju i otiču sa površina. Oborinske vode sa ovog područja se u postojećoj situaciji ili infiltriraju direktno u teren ili putem površinskog oticaja gravitaciono dreniraju prema koritu rijeke Bosne.

Vodotoci

Sa južne strane plana protiče rijeka Bosna, koja je otvorenog toka u ovom dijelu i koji ima zadovoljavajuće uređeno korito, ali se može reći da u prethodnom periodu nije bilo značajnih aktivnosti na uređenju ovog vodotoka.

- Elektroenergetika i telekomunikacije

Elektroenergetika

Postojeći elektroenergetski SN vodovi trasirani su uglavnom obodom obuhvata regulacionog plana. Područje se električnom energijom na 10kV naponskom nivou snabdijeva iz postojeće TS 35/10kV „Visoko“. Distribucija električne energije do postojećih objekata obavlja se preko tri transformatorske stanice locirane u obuhvatu RP (TS „Podvanj“, TS

„Ozrakovići“ i TS „Ozrakovići 2“), kao i iz transformatorskih stanica koje se nalaze van obuhvata regulacionog plana. Kompletna SN mreža na lokalitetu je realizovana podzemno, 10kV kablom i u dobrom je stanju.

Niskonaponski razvodi realizovani su uglavnom nadzemno, AlFe provodnicima i SKS vodovima ovješnim na drvenim stubovima i krovim nosačima. NN mreža je generalno u lošem stanju, sa dosta ukrštanja i cik-cak vođenja. Izuzetak su priključni vodovi novih poslovnih objekata, koji su izvedeni podzemnim kablovskim vodovima.

Ulična rasvjeta na lokalitetu nije izvedena. Izuzetak predstavljaju saobraćajnice unutar ograde novoizgrađenih poslovnih objekata, na kojima je izvedena rasvjeta primjenom savremenih svjetiljki montiranih na čeličnim vruće cinčanim stubovima.

Telekomunikacije

U obuhvatu Regulacionog plana „Ozrakovići“ infrastruktura iz oblasti telekomunikacija izvedena je uglavnom nadzemno, kablovskim vodovima ovješnim na drvenim stubovima. Izuzetak je podzemna kablovska trasa u ulici Ozrakovići, kao i trasa obodom regulacionog plana.

Pretplatnička mreža je u solidnom stanju.

- Termoenergetika

U obuhvatu područja regulacionog plana ne postoji izgrađena termoenergetska infrastruktura.

4.7. ŽIVOTNA SREDINA

Prostor Plana je većim dijelom neizgrađen sa manjim brojem privrednih objekata. Budući da na prostoru Plana ne postoji šumsko zemljište, industrija, rudarstvo i energetika, koji bi imali uticaj na kvalitet životne sredine u obuhvatu, nisu uočeni značajni oblici prirodne ili antropogene degradacije. Postojeći poslovni objekti ne narušavaju stanje životne sredine.

Pouzdana ocjena stanja životne sredine moguća je samo na osnovu mjerenja i praćenja kvaliteta pojedinih ekoloških faktora u životnoj sredini (kvalitet vazduha, vode, zemljišta i

mjerenje nivoa buke). Dovoljno egzaktnih podataka o tome nema, jer ne postoje sistematska mjerenja aerozagađenja na području općine Visoko.

Uticaj na životnu sredinu se može ispoljavati kroz razne vrste zagađenja. Nemarna i nekontrolisana promjena prirodnih uslova usljed urbanizacije, koju karakterišu eksploatacija prirodnih resursa (objekti, asfalt, infrastruktura), prouzrokuje negativan uticaj na životnu sredinu, koji se manifestuje u različitim oblicima, prije svega kao:

- Zagađivanje vazduha;
- Zagađivanje voda (površinskih i podzemnih);
- Zagađivanje zemljišta;
- Nagomilavanje čvrstog otpada;
- Pojava buke itd.

U području obuhvata Plana nema značajnijih zagađivača vazduha. Lokalne zagađivače vazduha predstavljaju ložišta za zagrijavanje objekata u zimskom periodu i motorna vozila tj. pojačan intenzitet saobraćaja u ljetnim mjesecima. U prilog tome ide i činjenica da ne postoji formirana mreža drvoreda koja bi pozitivno uticala na stanje kvaliteta vazduha.

U toku zimskih mjeseci kvalitet vazduha je narušen zbog povećanog sagorjevanja prirodnih resursa, sa ciljem dobijanja toplotne energije, što dovodi do povećanja koncentracije SO, azotnih oksida, čađi i sl. koji imaju štetan uticaj na zdravlje ljudi. Međutim, ti uticaji su mali da bi bili značajni za imisije vrijednosti ovog područja.

Kvalitet vazduha opada i u uslovima temperaturnih inverzija, temperaturnih tišina, pored saobraćajnica, u zavjetrenim zonama objekata itd.

Stanje životne sredine na predmetnoj lokaciji sa aspekta zagađenja je neznatnog opterećenja. Prilikom dosadašnje izgradnje prostora nije u potpunosti izgrađena sva neophodna infrastruktura koja je inače sastavni dio ostalih urbanih cjelina. To se prvenstveno odnosi na centralni sistem toplifikacije, kanalizacioni sistem te sistem za vodosnabdjevanje.

4.8. BILANSI KORIŠĆENJA POVRŠINA, RESURSA I OBJEKATA

U prostoru Plana, površina obuhvaćena dosadašnjom izgradnjom zauzima jugozapadni i istočni dio. Veoma mali dio prostora spada u površine pod postojećim saobraćajnicama, dok je preostali prostor neizgrađen. Predmetni teren je relativno ravan (pad prema rijeci Bosni je 0-5 %).

U jugoistočnom dijelu obuhvata egzistiraju stambeni objekti, spratnosti uglavnom P+1, i njima pripadajući pomoćni objekti, spratnosti P. Poslovni objekti, kao što su trgovina, hotel, benzinska stanica, salon automobila, nalaze se, grupisani, u jugozapadnom i istočnom dijelu lokacije (uz stambenu zonu). U ostalom dijelu lokacije, objekti su poslovne namjene, raspoređeni tačkasto, a određen broj ih je u izgradnji.

Postojeći objekti su, u najvećoj mjeri, dobrog i srednjeg bonitetnog stanja, a nekoliko objekata u okviru stambene zone je lošeg bonitetnog stanja.

Objekti predviđeni za uklanjanje zbog svoje namjene, položaja na terenu i kvadrature su spratnosti P (prizemlje), srednjeg bonitetnog stanja i površine do 55 m², osim objekta površine cca 200 m² koji je u zoni vodnog dobra, i temeljne ploče površine cca 1880 m², što je prikazano na grafičkom prilogu br.05 Plan uklanjanja objekata.

Južnom stranom obuhvata prolazi rijeka Bosna čije je korito regulisano granicom vodnog dobra.

V POTREBE, MOGUĆNOSTI I CILJEVI ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠTENJA PROSTORA

5.1. Prostorna organizacija

S obzirom da je predmetni prostor u ranijim planskim dokumentima višeg reda (Izvod iz Prostornog plana Općine Visoko, 2000.godina) tretiran kao urbano područje i radna zona,

omogućena je jednostavnija izrada RP-a koji ovo područje tretira kao poslovno-proizvodnu zonu.

Donošenjem Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana poslovne zone „Ozrakovići“, omogućena je, između ostalog, izgradnja proizvodno-poslovne zone te osavremenjavanje kompletne infrastrukture. Osim toga, neophodno je što racionalnije koristiti zemljište, kombinovati više namjena u okviru jedne cjeline te iskoristiti neizgrađenu lokaciju.

Jedan dio neizgrađenog prostora potrebno je angažovati kao proizvodnu zonu. Ova zona ima poseban značaj. Namijenjena je za različite industrijske grane, sa akcentom na industriju kompatibilnu sa okruženjem u kojem se nalazi.

Imajući u vidu stanje predmetnog prostora, u pogledu njegovih prednosti i nedostataka, glavni ciljevi izrade Regulacionog plana „OZRAKOVIĆI“, mogu da budu predstavljeni kroz sljedeće odrednice:

1. Omogućiti optimalno korištenje prostora, sa planiranjem objekata poslovne i proizvodne djelatnosti na neizgrađenim površinama
2. Objekte poslovne djelatnosti locirati prema zaobilaznoj saobraćajnici, tj. po obodu lokacije, a unutar obuhvata locirati objekte proizvodne djelatnosti, vodeći računa o blizini rijeke Bosne,
3. Osigurati adekvatnu saobraćajnu mrežu unutar obuhvata kroz izgradnju novih kolskih, pješačkih i biciklističkih saobraćajnica radi povezivanja svih dijelova predmetnog obuhvata, i obezbijediti parking prostor (svaki investitor zasebno unutar svoje parcele) za zaposlene i posjetioce
4. Izvršiti legalizaciju bespravno izgrađenih objekata koji mogu biti u skladu sa projekcijom Regulacionog plana;
5. Definirati osnovnu infrastrukturnu mrežu na koju će se priključiti planirani objekti,
6. Izgradnja komunalne infrastrukture (oborinska i fekalna kanalizacija)

7. Zaštiti prostor prirodno ambijentalne vrijednosti rijeke Bosne i planirati regulaciju korita u skladu sa postojećom dokumentacijom (vodno dobro rijeke Bosne).

5.2. Stanovanje

U ovom Regulacionom planu nije predviđena izgradnja stambenih objekata, ali se stanovanje apartmanskog tipa može pojaviti u određenim poslovnim objektima (ne smije imati komercijalni karakter - stanovi za tržište ili hotelski smjestaj). Planiran je jedan stambeno-poslovni objekat u stambeno-poslovnoj zoni, koja tangira stambenu zonu, na jugoistoku obuhvata.

5.3. Poslovne i privredne djelatnosti

Na prostoru predmetnog obuhvata, izražena je potreba za razvojem poslovnih i privrednih djelatnosti izgradnjom poslovnih i proizvodnih objekata.

5.4. Javne službe i druge društvene djelatnosti

U prostoru Plana ne planirati društvene službe i djelatnosti.

5.5. Infrastruktura

Da bi se na predmetnom prostoru mogla razviti nova poslovno-proizvodna zona, neophodno je izgraditi elektroenergetsku, hidrotehničku i saobraćajnu infrastrukturnu mrežu.

5.6. Životna sredina

Uređenje slobodnih površina i sistema zelenila u okviru industrijskih zona ima izuzetan značaj u kontekstu njihovog samog funkcionisanja kao i odnosa prema okruženju. Zelene površine smanjuju u značajnoj mjeri negativne uticaje proizvodnje na zagađenje vazduha industrijskim gasovima i prašinom, uticaje pretjerane insolacije na standardno

visoko izgrađenim površinama kakav je slučaj sa industrijskim zonama i dr.

Sa druge strane kvalitetno riješena zelena matrica stvara prijatan ambijent zaposlenim, čime se postižu i bolji radni rezultati i povećava opšte zadovoljstvo zaposlenih, a sa druge strane formira se i prijatan ambijent za sve posjetioce, partnere i kupce koji posjećuju ovaj prostor.

U kontekstu zaštite životne sredine, u predmetnom prostoru, neophodno je postaviti uvjete kojima će se pravilno regulisati odvoženje čvrstog otpada i obezbijediti potrebna infrastruktura za odvođenje otpadnih voda.

5.7. Bilans potreba i mogućnosti

Izrada predmetnog Plana pokrenuta je sa namjerom da se na lokalitetu opštine Visoko organizuje proizvodno-poslovna zona sa objektima poslovne i privredne (proizvodne) djelatnosti. U tom kontekstu neophodno je formirati prostornu organizaciju koja će obezbijediti fleksibilan pristup u daljnjem korišćenju i upotrebi planiranih struktura.

S obzirom da je predmetni prostor većim dijelom neizgrađen i pruža mogućnosti za planiranje novih poslovnih i proizvodnih objekata čija konkretna namjena u ovom trenutku nije detaljnije definisana, neophodno je uspostaviti urbanističke parametre i kriterijume na osnovu kojih će se u ovom prostoru razvijati različite poslovne i privredne djelatnosti.

VI PLAN ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠĆENJA PROSTORA

6.1. Organizacija prostora

Prostor obuhvaćen predmetnim planom sadrži većim dijelom površine namijenjene za poslovanje, proizvodnju i druge oblike privrednih djelatnosti, a u jednom dijelu je postojeća stambena zona i uz nju planirana stambeno-poslovna zona sa planiranim

stambeno-poslovnim objektom, spratnosti P+1, koji može da bude i poslovne namjene.

U planu prostorne organizacije, na predmetnom lokalitetu, planirana je izgradnja objekata za obavljanje poslovnih i privrednih (proizvodnih) djelatnosti, prema planerskoj metodologiji “za nepoznatog investitora”.

Sušтина predmetne prostorne organizacije zasnovana je na ortogonalnoj saobraćajnoj matrici (koliko god je teren i obuhvat omogućio da se ortogonalni pravci isprojektuju) sa građevinskim parcelama različite površine na kojima je planirana izgradnja poslovno-komercijalnih i proizvodnih objekata. Predmetna lokacija je podijeljena u nekoliko zona: poslovna, proizvodna, poslovno-proizvodna, mješovita i stambeno-poslovna uz postojeću stambenu zonu.

Na planu prostorne organizacije dat je orijentacioni položaj planskih “markica”, odnosno objekata, jer će se definitivni položaj, veličina i sadržaj utvrđivati kroz urbanističko-tehničke uslove, a u svemu prema urbanističkim parametrima koji su definisani u ovom regulacionom planu. Na ovaj način postignuto je fleksibilno plansko rješenje koje će organima uprave omogućiti da adekvatno odgovore na različite zahtjeve investitora u predmetnoj poslovnoj zoni.

Parcele za izgradnju objekata poslovne namjene pozicionirane su uglavnom prema zaobilaznoj saobraćajnici i magistralnom putu, tj. po obodu lokacije, dok su parcele za izgradnju objekata proizvodne namjene locirane u središnjem dijelu obuhvata.

Građevinske i regulacione linije definisane su prema saobraćajnicama kako je to prikazano u grafičkom dijelu elaborata.

Da bi se na predmetnom prostoru mogla razviti nova poslovno-proizvodna zona, neophodno je izgraditi elektroenergetsku, hidrotehničku i saobraćajnu infrastrukturu mrežu.

U kontekstu zaštite životne sredine, u predmetnom prostoru, neophodno je postaviti uslove kojima će se pravilno regulisati odvoženje čvrstog otpada i obezbijediti

potrebna infrastruktura za odvođenje otpadnih voda.

Na predmetnom lokalitetu, preporučuje se izgradnja poslovnih i proizvodnih objekata sa sljedećim sadržajima i djelatnostima:

- manji i veći proizvodno - industrijski pogoni sa ekološki prihvatljivim sadržajima;
- trgovačke i uslužne djelatnosti, veleprodaja;
- komunalno - servisne djelatnosti sa pratećim sadržajima;
- ugostiteljske djelatnosti ograničenog karaktera u okviru proizvodne zone (cafe barovi, restorani i sl.);
- trgovačke i ugostiteljske djelatnosti uz rijeku Bosnu (hoteli, moteli, restorani, cafe barovi, slastičarne, itd.)
- i dr. slične djelatnosti.

Takođe, uz obalu rijeke Bosne, u južnom dijelu obuhvata, planirana je uređena zelena površina u okviru koje je moguće, kada se za to ukaže potreba i mogućnost, formiranje trgovačkih, ugostiteljskih sadržaja i sportsko-rekreativnih sadržaja (sportski tereni, igrališta za djecu, tematski parkovi i sl.). Ovu zelenu površinu moguće je pretvoriti u građevinsku parcelu u slučaju nedostatka prostora za formiranje određenih poslovnih ili proizvodnih sadržaja.

U ovoj zoni, planirano je provlačenje pješačko-biciklističke staze sa južne strane zelene površine, uz obalu rijeke koja bi predstavljala produžetak trotoara i biciklističke staze sa sjeverne strane zelene površine duž kojih je potrebno planirati ozelenjavanje adekvatnim biljnim vrstama, kao i postavljanje urbanog mobilijara (klupe, svjetiljke, korpe, reklamni panoi i sl.).

6.2. Stanovanje

U ovom Regulacionom planu nije predviđena izgradnja stambenih objekata, ali se stanovanje apartmanskog tipa može pojaviti u određenim poslovnim objektima (ne smije imati komercijalni karakter - stanovi za tržište ili hotelski smjestaj). Planiran je jedan stambeno-poslovni objekat u stambeno-poslovnoj zoni, koja tangira stambenu zonu, na jugoistoku obuhvata.

6.3. Poslovne i privredne djelatnosti

Poslovne i proizvodne djelatnosti mogu biti organizovane u sklopu samostalnih poslovnih i proizvodnih objekata, u okviru pripadajućih građevinskih parcela.

Proizvodni sadržaji moraju biti precizno definisani detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima i moraju zadovoljavati sve standarde, propise i kriterijume u pogledu zaštite životne sredine (buka, nekontrolisano odlaganje čvrstog otpada, ispuštanje otpadnih materija i sl.).

Uz osnovnu poslovnu djelatnost, moguće je u okviru objekta smjestiti upravne, kancelarijske i ugostiteljske sadržaje, kao i druge djelatnosti koje upotpunjuju osnovnu namjenu.

Na predmetnom lokalitetu, preporučuje se izgradnja poslovnih i proizvodnih objekata sa sljedećim sadržajima i djelatnostima:

- manji i veći proizvodno - industrijski pogoni sa ekološki prihvatljivim sadržajima;
- trgovačke i uslužne djelatnosti, veleprodaja;
- komunalno - servisne djelatnosti sa pratećim sadržajima;
- ugostiteljske djelatnosti ograničenog karaktera u okviru proizvodne zone (caffe barovi, restorani i sl.);
- trgovačke i ugostiteljske djelatnosti uz rijeku Bosnu (hoteli, moteli, restorani, caffe barovi, slastičarne, itd.)
- i dr. slične djelatnosti.

6.4. Opšti urbanističko-tehnički uslovi

Ovim Planom i uslovima definisani su relevantni urbanističko-regulativni elementi za projektovanje i izgradnju objekata u području Plana. Tekstualni dio i svi grafički prilozi čine jedinstven dokument koji u regulativnom smislu obavezuje sve subjekte, bez obzira u kojoj fazi realizacije Plana učestvuju.

Prije izrade arhitektonskih projekata za objekte čija gradnja se ovim Planom predviđa, treba formulisati detaljni projektni zadatak koji uključuje i podatke i zahtjeve sadržane u Planu, a koji se odnose na:

- namjenu i situacioni razmještaj objekata,
- horizontalne i vertikalne gabarite,
- orijentacione nivelacione kote,
- uslove za priključenje na saobraćajnu i ostalu komunalnu infrastrukturu (voda, kanalizacija, električna, TT),
- arhitektonsko oblikovanje objekata,
- uslove za uređenje slobodnih površina,
- uslove zaštite i drugo.

Svi ovi podaci formulišu se kao poseban urbanističko-regulativni dokument za svaki objekat, u formi detaljnih urbanističko-tehničkih uslova za projektovanje i izgradnju objekata. Osnovu za njihovo definisanje predstavlja ovaj Plan. U urbanističko-tehničkim uslovima koji čine sastavni dio urbanističke saglasnosti i rješenja o odobrenju za građenje, a u skladu sa ovim Planom utvrđuje se:

- namjena objekata sa detaljnim razmještajem funkcionalnih prostora,
- maksimalne dimenzije horizontalnih i vertikalnih gabarita objekata i oblik gabarita,
- situacioni položaj objekta i površina, oblik osnove prizemlja i spratova ako su različiti, prikazuju se na grafičkom dijelu dokumenta. Građevinske i regulacione linije koordinatama tačaka ili distancama od postojećih objekata ili tačaka na terenu,
- niveleta poda prizemlja (ulazni podest) se određuje kao približna vrijednost sa tačnošću ± 20 cm. Označava se apsolutnom kotom.
- za određivanje nivelete mjerodavna je nivelacija okolnog prostora tj. niveleta saobraćajnih površina (ulica, trotoara i sl.).
- u uslovima za priključenje na saobraćajnu mrežu grafički i tekstualno se određuju prilazi objektu, njihova pozicija, geometrijski oblik i površinska obrada, širina, radijusi zakrivljenja i sl., ivičnjaci, parking površine i njihovo uređenje, obaveza izgradnje garaža u sastavu objekata i slično,
- iako se uslovima određuju gabariti objekata projektantu ostaje dovoljno slobode da prilikom izrade projekta ispolji kreativnost, vještinu i znanje. Od

projektanta se zahtjeva da objekat u svakom, pa i oblikovnom smislu shvati i tretira kao dio šire okoline, odnosno ambijenta u koji se objekat smješta,

- u pogledu primjene materijala za obradu fasadnih platana po pravilu ne bi trebalo postavljati izričite zahtjeve. Slobodu izbora bi trebalo prepustiti projektantu, ali uz uslove da odabrani materijali imaju svojstva trajnosti i lakog održavanja, a u estetskom smislu da pruže adekvatan izraz prijatan za oko posmatrača,
- u uslovima za uređenje slobodnih površina oko objekta tekstualno i grafički treba dati podatke o veličini, obliku, namjeni i načinu obrade tih površina. Postavlja se zahtjev da uređenje slobodnih površina bude i investiciono i građevinski sastavni dio izgradnje objekta. Objekat se može smatrati gotovim tek pošto su izgrađene i uređene sve okolne površine koje mu pripadaju. Uređenje ovih površina se vrši prema posebnom projektu koji čini sastavni dio projektne dokumentacije,
- uslovima zaštite utvrditi obavezu projektovanja i izgradnje takvog objekta koji će ispuniti sve zahtjeve, propisane standarde koji se odnose na zaštitu i sigurnost korišćenja objekta. Ovo se prije svega odnosi na statičku i seizmičku sigurnost objekta, funkcionalnost u njegovom korišćenju, protivpožarnu sigurnost i drugo.
- uslovi za priključenje na infrastrukturnu mrežu određuju obavezu i način pod kojim objekti moraju biti priključeni na mrežu vodovoda, kanalizacije, elektroenergetike, telefona, toplovoda i sl.
- u uslovima treba utvrditi i obavezu investitora za pribavljanje potrebnih geotehničkih podataka o tlu, putem neposrednih istražnih radova na mikrolokaciji.
- ukoliko objekat može imati značajan uticaj na životnu sredinu uopšte ili njene segmente, investitor se mora obavezati da pribavi ekološku saglasnost od nadležnog ministarstva.

6.5. Infrastruktura

• Saobraćajna infrastruktura

Izgradnja novih saobraćajnica planirana je situaciono uz maksimalno moguće korišćenje postojećih raspoloživih profila i minimalno proširenje na uštrb okolnih sadržaja, u slučajevima kad je to neophodno i neizbježno.

U nivelacionom smislu, na novoplaniranim saobraćajnicama nisu date visinske kote, ali je neophodno, prilikom izrade Glavnih projekata za izgradnju saobraćajnica, projektovati nivelaciju u skladu sa terenskim prilikama i nivelacijom već izgrađenih saobraćajnica i okolnih sadržaja uz zadovoljenje uslova efikasne oborinske odvodnje.

Za zadovoljavanje potreba pješačkog saobraćaja, planirani su trotoari u profilu saobraćajnica. Takođe, planirane su i biciklističke staze, kao i pješačko-biciklistička staza uz javnu zelenu površinu prema rijeci Bosni.

Potrebno je formirati pješačke površine u vidu trotoara ili pješačkih staza. Time se omogućava dijeljenje ovog vida saobraćaja od motornog, što bi bitno doprinijelo povećanju bezbjednosti.

Osim toga, na raskršćima je potrebno izvršiti vidno obilježavanje pješačkih i biciklističkih prelaza, kao i na mjestima intenzivnih pješačkih tokova.

Ukoliko se prilikom realizacije Plana pojavi mogućnost da jedan vlasnik (Investitor) uđe u posjed više parcela, koje gravitiraju na 2 saobraćajnice tipa "slijepi put" na pravcu sjever - jug po centralnom djelu obuhvata, dozvoljava se mogućnost da se te saobraćajnice ne izgrade u kompletno planiranoj dužini. Odnosno, moguće je da se njihova dužina skрати ili potpuno ukine, jer saobraćajnice tipa "slijepi put" ne spadaju u primarnu mrežu saobraćajnica te je potencijalnom vlasniku (Investitoru) ostavljena mogućnost da vrši spajanje parcela.

Opšti urbanističko-tehnički uslovi za saobraćaj:

UT uslovima se propisuju opšti i posebni elementi koje je potrebno ispuniti da bi svi planirani sadržaji u vezi sa saobraćajem (kolski, pješački, mirujući) bili dovedeni u uslove kvalitetnog i pouzdanog korišćenja u traženom obimu i po kvalitetu usluga najmanje do nivoa koji se propisuje ovim urbanističko-tehničkim uslovima.

- Svi horizontalni elementi (osovine, radijusi,...) dati u grafičkom prilogu su obavezujući za projekante i izvođače radova.
- Dimenzioniranje saobraćajnih površina izvesti u skladu sa očekivanim saobraćajnim opterećenjem po važećim propisima.
- Nivelaciju novih kolskih i pješačkih površina uskladiti sa okolnim prostorom i sadržajima kao i sa potrebom zadovoljavanja efikasne oborinske odvodnje.
- Odvodnju oborinske vode izvršiti putem slivnika i cjevovoda do kanalizacije, a izbor slivnika uskladiti sa obradom površine na kojoj se nalazi (kolovoz ili pješačka staza).
- Kolovozne zastore svih novoplaniranih i postojećih – zadržanih saobraćajnica raditi sa asfaltnim materijalima.
- Ovičenje kolovoza i pješačkih površina izvesti ugradnjom betonskih prefabrikovanih ivičnjaka.
- Na svakom pješačkom prelazu obavezno ugraditi odgovarajuće prefabrikovane elemente ili ih izvesti na licu mjesta, kako bi se omogućilo neometano kretanje lica u invalidskim kolicima i biciklista uz saobraćajnice gdje postoje uslovi za takve vidove saobraćaja.
- Sa stanovišta sigurnosti saobraćaja obavezno izvesti kvalitetnu i adekvatnu rasvjetu saobraćajnica u sa odredbama Zakona o osnovama bezbjednosti u saobraćaju.
- Za priključenje primarne gradske saobraćajnice na magistralni put M221 (stara oznaka R443) Visoko - Kiseljak obavezno zatražiti saglasnost i uslove od nadležnog preduzeća za ceste.
- Uslovi koje propiše nadležno preduzeće

za ceste u svojoj načelnoj saglasnosti su sastavni dio urbanističko tehničkih uslova.

- Hidrotehnička infrastruktura

Snabdijevanje vodom

Postojeći i planirani sadržaji u obuhvatu Regulacionog plana snabdijevaće se vodom sa gradske vodovodne mreže. Za planirane sadržaje u obuhvatu Plana, biće potrebno izgraditi najveći dio sekundarne vodovodne mreže, kojom će se obezbijediti dovoljne količine vode za sanitarne potrebe i potrebe zaštite od požara. Planirano je sekundarnu vodovodnu mrežu priključiti na cjevovod Ø150 mm koji prolazi kroz obuhvat plana. Sekundarna distribuciona vodovodna mreža su planira najvećim dijelom kao prstenasta.

Cjevovodi pored snabdijevačke uloge za sanitarne potrebe, imaju i ulogu da obezbijedi dovoljne količine protivpožarne vode i tehnološke potrebe za potrošače.

Elementi za proračun potrebnih količina vode su:

- broj stanovnika
- broj zaposlenih
- specifične potrebe industrijskih postrojenja
- specifična potrošnja vode $q_{sp}=220$ l/st/dan
- specifična potrošnja vode na dan po zaposlenom $q_{sp}=150$ l/st/dan
- koeficijent dnevne neravnomjernosti $K_{dn}=1,4$
- koeficijent časovne neravnomjernosti $K_{č}=1,6$

Kanalizacija

Planskim razvojnim dokumentima, planirano je da se pored rijeke Bosne izgradi kanalizacioni kolektor, čija je uloga sakupljanje otpadnih voda i odvođenje dalje na centralno gradsko postrojenje za prečišćavanje.

Za prostor koji se razmatra ovim regulacionim planom, planira se razdjelni (separatni) sistem kanalizacije: posebno se sakupljaju i odvođe fekalne otpadne vode, a posebno oborinske vode, čija količina će se povećavati sa

stepenom izgrađenosti odnosno urbanizacije zone (odvodnja krovova objekata, saobraćajnica, parkinga i ostalih površina).

Fekalna kanalizacija

Regulacionim planom predviđena je mreža primarnih i sekundarnih fekalnih kolektora. Primarni kolektor smješten je u zaštitnom pojasu rijeke. Predviđeno je da se upotrebljene fekalne vode prečišćavaju a zatim ispuštaju u otvoreni vodotok.

Fekalni kolektori su planirani u sklopu javnih površina – saobraćajnica i njihovu nivelaciju potrebno je uskladiti sa planiranom nivelacijom saobraćajnica i mogućnosti priključenja svih objekata (i postojećih i planiranih). Ovi kolektori bi bili dio jedinstvenog sistema koji bi sve prikupljene upotrebljene vode vodio na postrojenje za njihov tretman, postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (P.P.O.V.).

- Za proračun količina fekalnih otpadnih voda planski elementi su:
- broj stanovnika priključenih na vodovod za sanitarne potrebe
- potrošnja vode industrijskih objekata
- koeficijent dnevne neravnomjernosti
- koeficijent satne neravnomjernosti

Profili kanala fekalne kanalizacije usvojiti prema hidrauličkom proračunu, s tim da minimalni profil iznosi Ø300 mm.

Oborinska kanalizacija

Kod izgradnje novih objekata, kao i kod rekonstrukcija ili izgradnji novih saobraćajnica odvodnja oborinskih voda se planira posebnim oborinskim kolektorima. Prijemnik oborinskih voda je rijeka Bosna. Oborinske vode se ispuštaju u rijeku u bez prethodnog tretmana.

Planski elementi za proračun količina oborinske kanalizacije su:

- pripadajuća slivna površina
- intenzitet mjerodavnih kiša
- odgovarajući koeficijent oticanja

Ulazni podaci za proračun planiranih oborinskih kolektora su:

- pripadajuća površina u ha,
- mjerodavne padavine,

- koeficijenti oticanja:
 - *za saobraćajnice $\beta=0,90$
 - *za krovove $\beta=1,00$
 - *za zelene površine $\beta=0,25$.

Profili kanala oborinske kanalizacije usvojiti prema hidrauličkom proračunu, s tim da minimalni profil iznosi Ø300 mm, a pad 0.5%. Sve predviđene mjere i objekte potrebno je uklopiti u jedinstven i cjelovit sistem koji treba da obezbijedi punu funkciju ovog područja i omogućiti njegov dalji urbani razvoj.

URBANISTIČKO - TEHNIČKI USLOVI ZA HIDROTEHNIČKU INFRASTRUKTURU

Snabdijevanje vodom

Trase planiranih vodovoda položiti u javnim površinama u koridorima postojećih i planiranih saobraćajnica. Planirana vodovodna mreža mora biti funkcionalna i racionalna i da je moguća njihova kontrola i održavanje. Na mreži treba ugraditi sve potrebne armature za njeno ispravno funkcionisanje. Sve čvorove na cjevovodu postaviti u šahtove. Zabranjuje se polaganje vodovodnih cijevi na svim mjestima gdje postoji mogućnost njihovog zagađenja.

Minimalni prečnik distributivne mreže je usvojen Ø110 mm., a nivelete cjevovoda voditi tako da na njoj bude što manje lomova. Ukrštanje horizontalnih razvoda vodovodnih i kanizacionih cijevi treba izvesti tako da vodovodne cijevi budu uvijek iznad kanizacionih cijevi.

Elementi za proračun potrebnih količina vode su:

- planirani broj stanovnika u obuhvatu regulacionog plana
- planirana gustina stanovanja
- specifična potrošnja vode $q_{sp}=220$ l/st/dan
- specifična potrošnja vode na dan po zaposlenom $q_{sp}=150$ l/st/dan
- specifičnu potrošnju za ostale specifične sadržaje (analizirati posebno prema konkretnim zahtjevima);
- koeficijent dnevne neravnomjernosti $K_{dn}=1.4$

- koeficijent časovne neravnomjernosti $K\check{c}=1.6$

Planirana mreža pored snabdjevačke uloge obezbjeđenja sanitarnih potreba ima ulogu da obezbjedi i dovoljne količine vode za potrebe eventualnog gašenja požara. Kod postavljanja vanjskih hidranata na planiranoj mreži treba po mogućnosti ugraditi nadzemne protivpožarne hidrante, a gdje to nije moguće ugraditi podzemne.

Količine vode za gašenje požara se računaju prema važećim propisima o zaštiti od požara. Prema trenutno važećem pravilniku minimalan prečnik cjevovoda hidrantskog voda je $\varnothing 100$ mm. Trase cjevovoda definisane su u grafičkom prilogu i uslov su za projektovanje.

Kod hidrauličkog proračuna uzeti sve programske elemente date ovim regulacionim planom. Uslove priključenja objekata kao i vodomjerni šaht određuje nadležna komunalna radna organizacija.

Prije izrade projektne dokumentacije pored naprijed datih uslova potrebno je dobiti i uslove od nadležne komunalne radne organizacije koja će održavati vodovod.

Kanalizacija

Fekalna kanalizacija

Za prostor koji se obrađuje ovim Regulacionim planom, planira se razdjelni (separatni) sistem kanalizacije: posebno se sakupljaju i odvođe fekalne otpadne vode od naselja, a posebno oborinske vode.

Kanalizaciona mreža treba da obezbjedi uslove priključenja svih sadržaja na efikasan i racionalan način. Sve predviđene mjere i objekte potrebno je uklopiti u jedinstven i cjelovit sistem koji treba da obezbijedi punu funkciju ovog područja i omogući dalji razvoja urbanog dijela naselja. U konačnoj realizaciji fekalnog kanalizacionog sistema potrebno je sve vode usmjeriti na postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda prije njihovog upuštanja u recipijent.

Sistem prikupljanja i odvođenja otpadnih voda iz naselja, treba da obezbjedi odvodnju

upotrebljenih voda uz zaštitu vodotoka, u skladu sa njihovom propisanom kategorizacijom, sanitarno tehničkim i urbanističkim potrebama naselja. U slučaju da pojedini sadržaji proizvode otpadne vode koje se ne mogu upustiti u planiranu fekalnu kanalizaciju, te otpadne vode se moraju na lokaciji putem predtretmana dovesti na nivo da se mogu upustiti u navedene kolektore.

Planirane kolektore treba raditi sa revizionim oknima radi mogućnosti kontrole i održavanja kanalizacione mreže.

Ulazni podaci za proračun planiranih fekalnih kolektora su:

- broj stanovnika,
- broj zaposlenih,
- specifična potrošnja po stanovniku od 220,00 l/dan,
- specifična potošnja vode po zaposlenom od 150,00 l/dan,
- koeficijent dnevne neravnomjernosti $k_d=1,4$ i
- koeficijent satne neravnomjernosti $k_h=1,6$.

Takođe kod hidrauličkog proračuna treba uzeti u obzir da će u fekalni kolektor ući i jedan dio "tuđih" voda. Minimalni profil fekalnih voda i pored hidrauličkog proračuna treba usvojiti $\varnothing 300$ mm iz niza praktičnih razloga.

Oborinska kanalizacija

Ulazni podaci za proračun planiranih oborinskih kolektora su:

- pripadajuća površina u ha,
- mjerodavne padavine
- koeficijenti oticanja:
 - *za saobraćajnice $\beta=0,90$
 - *za krovove $\beta=1,00$
 - *za zelene površine $\beta=0,25$

Obzirom da voda sa saobraćajnih površina može biti zagađena naftom i naftnim derivatima, potrebno je predvidjeti odgovarajuće prečišćavanje kišne kanalizacije prije upuštanja u recipijent. (taložnici, slivnici, separatori i slično).

Profile cijevi usvajati po hidrauličkom proračunu, uz uslov da je profil glavnih uličnih kolektora min. $\varnothing 300$ mm. Na šahtove koji

padaju u saobraćajnice, predvijeti poklopce za teški saobraćaj. Uslove priključka instalacija objekta na ulični kolektor daje nadležna komunalna organizacija. Prije izrade projektne dokumentacije pored naprijed datih uslova potrebno je dobiti i uslove od nadležne komunalne radne organizacije koja će održavati kanalizacionu mrežu.

- Elektroenergetika i telekomunikacije

Elektroenergetika

Planirano vršno opterećenje

Prema programskim elementima na lokalitetu RP naselja Ozrakovići planirana je pored postojećih objekata izgradnja novih poslovno-komercijalnih i proizvodnih objekata, kao i jedan stambeno-poslovni objekat, ukupne BGP oko 120000m², kako je prikazano u grafičkom dijelu namjene površina.

Na osnovu navedenih programskih elemenata i podloga za dimenzionisanje elektroenergetskih mreža izračunaće se potrebna el. energija vršnog opterećenja za planirane sadržaje kako slijedi.

a) Stanovanje

Planom je predviđen jedan novi stambeno-poslovni objekat spratnosti P+1, ukupne BGP 576m², pri čemu je jedna etaža stambena. Pretpostavlja se mogućnost izgradnje četiri stambene jedinice. Za stanove grijane neelektrično sa električnim bojlerima snage do 3kW, za 4 domaćinstva potrebno je obezbijediti $P=5.31\text{kW}$ električne energije po stambenoj jedinici, odnosno ukupno 21.25kW električne energije za stambeni dio objekta.

b) Poslovno-komercijalni prostor

Planom su predviđeni novi objekti poslovno-komercijalne namjene, ukupne BGP 69660m². Tehničkim preporukama se predviđa specifična snaga objekta od $p=15\text{--}30\text{W/m}^2$ za male poslovne zgrade i $p=25\text{--}60\text{W/m}^2$ za trgovine. Pošto nije poznat tip poslovanja u planiranim objektima, usvojena je specifična instalisana snaga od $p=30\text{W/m}^2$ za sve objekte poslovne namjene.

Za objekte poslovne namjene potrebno je obezbijediti vršnu snagu od $P=69431 \times 0,03=2090\text{kW}$.

c) Proizvodni objekti

Planom su predviđeni novi objekti proizvodne namjene, ukupne BGP 33816m². Pošto nije poznat tip poslovanja u planiranim objektima, usvojena je specifična instalisana snaga od $p=50\text{W/m}^2$ za sve objekte proizvodne namjene. Za objekte čija specifična instalisana snaga prelazi ovu vrijednost planira se izgradnja sopstvene transformatorske stanice.

Za objekte proizvodne namjene potrebno je obezbijediti vršnu snagu od $P=50472 \times 0,05=2523.6\text{kW}$.

Uzimajući u obzir planiranu dužinu saobraćajnica u obuhvatu regulacionog plana, za javnu rasvjetu obuhvata potrebno je obezbijediti vršnu snagu od cca 10kW.

Uslove obezbjeđenja el. energije oko 4650kW vršnog opterećenja propisaće nadležna Elektro distribucija kroz svoju elektroenergetsku saglasnost koja se mora obezbijediti u toku izrade projektne dokumentacije za planirane objekte u obuhvatu RP Ozrakovići.

Na osnovu izračunatih potreba za električnom energijom potrebna je izgradnja novih transformatorskih stanica. Planiraju se transformatorske stanice instalisane snage 630kVA, opterećene sa po 500kVA (80% instalisane snage) u skladu sa tehničkim preporukama. U predmetnom obuhvatu potrebno je instalirati $n=4650/500=9.3$ transformatorskih stanica.

Ovim planskim dokumentom predviđa se izgradnja deset distributivnih kompaktnih betonskih transformatorskih stanica KBTS 20/04 kV, instalisane snage po 630kVA, kako je to prikazano u grafičkom prilogu.

Dovod električne energije

Uslove dovoda električne energije do planiranih distributivnih trafostanica propisaće Elektro distribucija kroz svoju saglasnost. Ovim planskim dokumentom planiraju se trase kablovskih vodova radi rezervisanja prostora. Napajanje izvesti podzemnim 20kV kablom,

kako bi se omogućio kasniji prelazak na 20kV naponski nivo.

Detaljni uslovi polaganja napojnog SN kabla i izgradnje planiranih KBTS propisane se kroz posebne uslove koji se moraju posebno uraditi za svaki objekat.

NN razvod

S obzirom da se radi o naselju sa individualnom izgradnjom razvod električne energije rješavati podzemnim i nadzemnim NN kablovima. Način napajanja pojedinih objekata definisati urbanističko-tehničkim uslovima za predmetni objekat.

Javna rasvjeta

Planirana je rekonstrukcija javne rasvjete u svim saobraćajnicama u obuhvatu, kao i u pješačkoj zoni. Rasvjetu saobraćajnica izvesti odgovarajućim svjetiljkama prilagođenim kategoriji saobraćajnice, sa efikasnim i ekonomičnim izvorima svjetlosti koji obezbjeđuju dobru reprodukciju boje. Rasvjetu pješačke zone izvesti svjetiljkama za osvjjetljenje parkova. Svjetiljke ugraditi na željezne vruće cinčane cijevne stubove sa lirom pored saobraćajnica i bez lires u pješačkoj zoni. Napajanje svjetiljki izvesti podzemnim kablovima. Visina i raspored stubova, kao i napojna tačka predmet su urbanističko-tehničkih uslova i posebnog projekta.

Armirano-betonske temelje sa rasvjetnim stubovima ugraditi pored trotoara, detalji trase predmet su posebnih urbanističko-tehničkih uslova.

Telekomunikacije

Na osnovu planiranih sadržaja predmetnog obuhvata (broja stanova, broja poslovnih prostora, broja proizvodnih i pomoćnih objekata i osnovnih pratećih sadržaja) bruto građevinske površine (BGP) oko 103764m², proširenje postojeće i izgradnja nove TT mreže se nameće kao imperativ.

Na osnovu trasa postojeće telekomunikacione infrastrukture dostavljene od strane vlasnika (BH Telecom) mogu se vidjeti potrebe za izmještanjem postojećih kablova u novu trasu.pl

Prema podacima da je ukupna BGP :

- planiranih višeporodičnih stambenih objekata oko 288m²
(4 nove stambene jedinice),
- planiranih poslovnih objekata oko 69660m²
- planiranih industrijskih objekata oko 33816m²

planirajući prosječno po stanu dva direktna telefonska priključka, po poslovnom prostoru jedan telefonski priključak na 100m² prostora i dodatnih 5 telefonskih priključaka za industrijski objekat, za navedeni obuhvat biće potrebno obezbijediti još oko 800 direktnih telefonskih priključaka. Uslove obezbjeđenja potrebnog broja telefonskih priključaka obezbjeđiće nadležna telekomunikaciona kompanija BH Telecom.

Za pristup poslovnim objektima planirati kablovsku kanalizaciju sa mini oknima i sa po najmanje dvije cijevi ø110/100 mm između okana. Trasa kablovske kanalizacije prikazana je u grafičkom prilogu

Mini okna planirati da budu veličine 1000x1000x1000 mm sa tipskim poklopcem.

U mini oknima planirati da šlinga odlaznog i dolaznog kabla bude minimalno 2m.

Do svih izvoda od mini kablovskog okna planirati da se postave najmanje po dvije cijevi ø 40 mm ili ø 50 mm, a unutar objekta do izvoda, po rješenju projektanta, cijev ili kanalic.

Ako se postavlja novi izvod planirati da se obje cijevi dovedu u izvod. Kablovska okna postaviti, prvenstveno, na mjestima grananja TT kanalizacije i na mjestima gdje TT kanalizacija skreće pod ostrim uglom.

U cilju obezbjeđenja kvalitetnog prenosa informacija u nacionalnoj i internacionalnoj mreži zahtjeva se da niz parametara koji su od uticaja na kvalitet prenosa budu u propisanim granicama. Budući da se radi o mjesnoj telefonskoj mreži, biće neophodno obezbijediti ispunjenje propisanih zahtjeva u dijelu u kome se oni odnose na mjesnu mrežu.

Kablovi koji budu upotrebljeni u pretplatničkoj mreži trebaju biti niskofrekventni pretplatnički kablovi sa izolacijom od pjenastog polietilena i slojevitim omotačem ili fiber-optički kablovi.

Sve detalje za realizaciju TT mreže u predmetnom obuhvatu definisati u glavnom projektu.

Planirane radove izvesti poštujući preporuke „BH Telecom“, Direkcija Goražde koje propiše kroz svoju saglasnost.

Razvođenje infrastrukture za kablovsku televiziju planirati podzemnim putem.

2.3. Opšti uslovi za izgradnju telekomunikacione infrastrukture i priključenje objekata na istu

Za planiranje telekomunikacione (TK) infrastrukture, na području gdje se regulacionim planom predviđa izgradnja ili rekonstrukcija stambenih, poslovnih ili objekata druge namjene, potrebno je da se pridržavati dolje navedenih opštih uslova za telekomunikacionu infrastrukturu.

- U slučajevima gdje se izgradnjom objekta (stambeni, poslovni, saobraćajnica...) zahvata postojeća TK infrastruktura treba predvidjeti zaštitu iste od eventualnog oštećenja. Ukoliko objekat zahvata koridor TK infrastrukture treba planirati izmještanje iste na drugu lokaciju. Za izmještanje obavezno kontaktirati nadležne službe BH Telecoma kako bi se usaglasilo tehničko rješenje za pomenuto izmještanje. (Sve troškove zaštite i izmještanja snosi investitor).
- Priključak objekta predvidjeti sa najbliže priključne tačke TK infrastrukture date u regulacionom planu. Ukoliko je to postojeća TK infrastruktura (okno kablovske kanalizacije ili kablovski razdjelnik), od planiranog objekta do iste treba predvidjeti dovođenje minimalno dvije PE cijevi Ø50mm. U slučaju da je najbliža tačka TK infrastrukture planirana (nije izgrađena), treba prvo predvidjeti izgradnju planirane TK infrastrukture (najčešće kablovske kanalizacije) do prvog postojećeg TK objekta (najčešće okna kablovske kanalizacije), a zatim dovođenje prethodno pomenutih PE cijevi. Trasu za polaganje PE cijevi od priključne tačke TK infrastrukture do objekta za koji se planira priključak, daje opštinski organ.

Na ravnim dionicama trase dužine preko 120m ili mjestima na kojima trasa ima

značajne lomove treba planirati ugradnju betonskih mini kablovskih okana. Okna se ugrađuju da bi se u PE cijevi mogli uvući TK kablovi. Pri izradi projektne dokumentacije kao i pri izradi tehničkog rješenja za priključak objekata na TK infrastrukturu preporučuje se saradnja sa BH Telecomom.

- Prilikom planiranja i projektovanja izgradnje ili adaptacije stambenih objekata treba predvidjeti minimalno dvije parice za svaku stambenu jedinicu. Unutrašnju instalaciju raditi sa propisanim kablovima i uvlačiti fleksibilne cijevi dovoljnog presjeka za eventualno naknadno proširenje. Instalacione kablove završavati u izvodnim ormarima na regletama LSA tipa, a izvodne ormare locirati na mjestima pogodnim za eksploataciju. Od izvodnih ormara do mjesta planiranog za priključak TK instalacije (lokacija u zelenoj površini ili trotoaru izvan objekta) treba položiti cijevi kroz koje se mogu uvući TK kablovi. Najpovoljnije bi bilo kada bi to bile dvije PE cijevi Ø50mm. Pomenute cijevi treba završiti u betonskom oknu. Isto vrijedi i za poslovne ili objekte druge namjene, s tim da kapacitet unutrašnje instalacije određuje investitor prema namjeni objekta.

Kablovska TK kanalizacija se gradi od PVC cijevi i služi za razvod i zaštitu telekomunikacionih kablova. Glavni pravci kablovske kanalizacije se polažu duž glavnih saobraćajnica. Kapaciteti ovih pravaca se planiraju tako da mogu u dužem vremenskom periodu da omoguće potrebna proširenja telekomunikacione mreže. Najčešći slučaj je taj da ti kapaciteti iznose od 4 (2x2) do 15 (3x5) PVC cijevi.

Sastavni dijelovi kablovske TK kanalizacije su i armirano-betonska kablovska okna. Za navedene najčešće korištene kapacitete koriste se kablovska okna unutrašnjih dimenzija 250x150x190cm. Kablovska okna omogućavaju promjenu smjera kablovske kanalizacije, njeno račvanje, te uvlačenje kablova i izradu kablovskih nastavaka u kablovskoj kanalizaciji. Osim ovog standardnog okna koriste se još i okno

istog oblika, ali dimenzija 200x130x190cm za kapacitete od 4 PVC cijevi, zasječena kablovska okna, te okna za promjenu smjera kablovske kanalizacije pod pravim uglom. Dakle, oblik i dimenzije kablovskog okna ovise o kapacitetu, odnosno broju PVC cijevi koje u njega ulaze, konkretnoj situaciji na terenu, te samoj namjeni okna (prolazno ili okno za promjenu smjera kablovske kanalizacije). Na sva okna ovog tipa se ugrađuje teški poklopac sa gvozdanim nosačem dimenzija 80x80cm (nosivost 40t).

Sa glavnih pravaca kablovske kanalizacije odvajaju se sporedni pravci manjeg kapaciteta. Ovi pravci se najčešće realizuju kombinovanim polaganjem PVC i PE cijevi (uglavnom 2 PVC cijevi u kombinaciji sa određenim brojem PE cijevi). I na ovim pravcima se polažu kablovska okna koja omogućavaju promjenu smjera kablovske kanalizacije, uvlačenje kablova i izradu nastavaka na njima, s tim što su ova okna manjih dimenzija i izrađuju se kao montažna betonska okna. Mini kablovska okna su namjenjena za ugradnju u zelene površine ili trotoare. Nije predviđena njihova ugradnja u saobraćajnice. Ukoliko se javi potreba za ugradnju kablovskog okna u saobraćajnicu gradi se armirano-betonsko okno pojačanih zidova (zidovi debljine 25cm), pri čemu treba voditi računa i o tome da se ugrađuju poklopci nosivosti 40t.

Dubina i širina rova u koji se polažu cijevi kablovske i mini kablovske kanalizacije ovise o njenom kapacitetu, te o mjestu izgradnje, koje može biti zelena površina, trotoar ili asfaltna saobraćajnica.

Prilikom izbora trase za polaganje podzemnih TK objekata i instalacija treba voditi računa da njeno rastojanje od drugih podzemnih i nadzemnih objekata ili instalacija bude prema propisanim rastojanjima datim u sljedećoj tabeli:

VRSTA PODZEMNOG ILI NADZEMNOG OBJEKTA	UDALJENOST [m]	
	HORIZONTALNA	VERTIKALNA
ELEKTROENERGETSKI KABLOVI:		
-250 V	>0,3	>0,3
-10 kV	>0,5	>0,5
-preko 10 kV	>1	>0,5
STUBOVI ELEKTROENERGETSKIH VODOVA:		
- do 35 kV	>1	-
- do 110 kV	>10	-
- do 220 kV	>15	-
- do 380 kV	>25	-
VODOVODNA CIJEV	>0,6	>0,5
CJEVOVODI ODVODNE KANALIZACIJE	>0,5	>0,5
REGULACIONA LINIJA ZGRADE	>0,5	>0,5
TRAMVAJSKE ŠINE	>1,2	>0,8
GASOVODI:		
- visokog pritiska (više od 16 at)	>1,5	>0,4
- visokog pritiska (manje od 16 at)	>0,6	>0,4
- srednjeg pritiska (0,5-1 at)	>0,4	>0,4
- niskog pritiska (više od 0,5 at)	>0,4	>0,4
INSTALACIJE CENTRALNOG GRIJANJA:		
- cjevovodi otvorenog načina građenja	>0,8	>0,8
- cjevovodi poluzatvorenog načina građenja	>0,5	>0,8
- cjevovodi zatvorenog načina građenja	>0,5	>0,8

Ukoliko se navedene udaljenosti ne mogu održati, navedena rastojanja mogu biti i smanjena. U tom slučaju, u sporazumu sa vlasnikom instalacija, preduzeti potrebne mjere za zaštitu.

Ukoliko se telekomunikaciona mreža realizuje korištenjem optičkih kablova navedena rastojanja mogu biti umanjena. U tom slučaju potrebno je pribaviti mišljenje kompanije za pružanje predmetne telekomunikacione usluge.

• Termoenergetika

Manji i veći industrijski pogoni i poslovno-komercijalni objekti

Toplotna energija potrebna za toplifikaciju planiranih objekata obezbjeđuje se iz individualnih toplotnih izvora bilo lokalnim izvorima toplote po prostorijama ili kotlovima za centralno grijanje. Ukoliko se investitor odluči za gradnju kotlovnice, ista treba biti instalisana u objektu, a njena konačna lokacija biće definisana detaljnim urbanističko-tehničkim usloviima, odnosno projektnom

dokumentacijom. Svaka kotlovnica mora da ima potreban toplotni kapacitet koji mora da zadovolji procijenjeni toplotni konzum objekta.

Eventualno hlađenje prostorija u ljetnom periodu vršiti hladnjacima vazduha po prostorijama.

Uslovi za gradnju kotlovnica i instalacija za centralno grijanje :

- kotlovnica za centralno grijanje može biti u okviru objekta;
- električna energija u kotlovima za centralno grijanje se može koristiti samo uz posebno odobrenje isporučioa električne energije;
- kotlove i instalacije grijanja graditi za toplovodni sistem grijanja poštujući sve propise i standarde vezane za ovu oblast;
- u kotlovnici instalirati toplovodni kotao;
- predloženi temperaturni režim rada 90/70°C ili niži;
- gorivo: čvrsto gorivo ili biomasa;

- toplovodnu mrežu dimenzionisati za temperaturni režim rada 90/70°C;
- sistem grijanja, ventilacije i klimatizacije će odabrati projektant u saradnji sa investitorom, zavisno od namjene pojedinih prostora.

Pri projektovanju, izgradnji i eksploataciji planiranih objekata, sa stanovišta toplifikacije, ispoštovati sve važeće zakone i propise iz ove oblasti.

6.6. Parcelacija, građevinske i regulacione linije

6.6.1. Parcelacija

Na predmetnom lokalitetu površine oko 43ha, planirano je formiranje stotnutrinaest (113) građevinskih parcela sa objektima poslovnog i proizvodnog karaktera i jednim stambeno-poslovnim objektom u okviru stambeno-poslovne zone.

Građevinske parcele su organizovane u sklopu ortogonalne saobraćajne matrice (koliko to konfiguracija terena dozvoljava) koja će u skladu sa budućim potrebama moći da se razvija po istom principu.

U tom kontekstu veći broj građevinskih parcela ima osiguran pristup sa dvije strane tako da se prilikom detaljnijeg definisanja namjene planiranih objekata i organizovanja prostora kroz detaljne urbanističko-tehničke uslove može primijeniti nekoliko različitih funkcionalnih rješenja.

Urbanističko-tehničkim uslovima biće detaljnije definisan tačan položaj poslovnih i proizvodnih objekata i prijedlog organizacije okolnog prostora u kontekstu rješavanja manipulativnih i parking površina.

Sve granice planiranih građevinskih parcela definisane su koordinatama lomnih tačaka i prikazane na grafičkom prilogu br.13.

Ukoliko se u razvojnom procesu predmetnog prostora ukaže potreba za spajanjem više planiranih građevinskih parcela u jednu građevinsku parcelu, spajanje je moguće izvršiti pod uslovom da se ne remeti saobraćajna koncepcija prostora, odnosno,

moguće je spajati one parcele koje se nalaze unutar regulacione linije prema glavnim saobraćajnicama. U slučaju spajanja građevinskih parcela formiranih oko dva "slijepa puta", dozvoljava se mogućnost da se te saobraćajnice ne izgrade u kompletno planiranoj dužini, što je detaljno obrazloženo u dijelu plana Saobraćaj. Navedene intervencije u pogledu izmjene parcelacije moraju biti definisane kroz detaljne urbanističko-tehničke uslove kroz koje se mora sagledati cjelokupna problematika eventualnih zahtjeva za promjenama u parcelaciji.

Katastarske parcele br.74/1 i 74/2 definisane su kao "parcela predviđena za izgradnju", tj.na njima nije planiran objekat dimenzija adekvatnih namjeni prostora, jer nisu dovoljne širine da bi bili zadovoljeni uslovi propisanim ovim planom (udaljenost objekta od susjedne parcele minimum 5 m). Dakle, moguće je izgraditi objekat manjih dimenzija udaljen 3m od granica susjednih parcela, uz saglasnost vlasnika istih, ili pripojiti pomenute parcele susjednim.

U obuhvatu postoje i dvije zone, tj.površine, u okviru kojih su postojeće parcele pa stoga njihove granice nisu posebno izdvajane (stambena zona na istoku i poslovna na zapadu obuhvata uz magistralni put).

Parcelu uz rijeku, predviđenu za javnu zelenu površinu, moguće je pretvoriti u građevinsku parcelu u slučaju nedostatka prostora za formiranje određenih poslovnih ili proizvodnih sadržaja. Definitivni položaj i veličina parcela i objekata, kao i njihova namjena, utvrđivaće se kroz urbanističko-tehničke uslove, a u svemu prema urbanističkim parametrima koji su definisani u ovom regulacionom planu. Obavezno je ispunjavanje uslova kojima bi se osigurao kvalitet životne sredine i zaštitila rijeka od prekomjernog zagađenja.

6.6.2. Građevinske i regulacione linije

Regulaciona linija odvaja prostore različitih namjena i načina korištenja. Definisana je na grafičkom prilogu i uglavnom se poklapa sa linijama granica parcela prema saobraćajnicama.

Koordinate građevinskih i regulacijskih linija date su kao sastavni i obavezujući dio plana.

Građevinske linije određuju položaj objekta prema saobraćajnici i susjednim građevinskim parcelama.

Kao i regulacione linije, građevinske linije obavezujuće su za investitora, projektanta i izvođača.

Maksimalna spratnost planiranih objekata je P+1 uz mogućnost formiranja podrumске etaže za potrebe pomoćnih prostorija.

Detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima mogu se naknadno definisati i građevinske linije podruma, prizemlja i svake etaže ukoliko se za to ukaže potreba.

Na Planu građevinskih i regulacionih linija definisane su građevinske linije unutar kojih je moguće postaviti planirane objekte tako da jednom svojom ivicom budu pozicionirani na određenoj građevinskoj liniji. To znači da će se prilikom izrade detaljnih urbanističko-tehničkih uslova moći preispitati i utvrditi konačni položaj svakog objekta na pripadajućoj parceli. Na ovaj način osmišljeno je fleksibilno rješenje, na osnovu kojeg će različiti investitori moći da realizuju svoje zahtjeve, iako oni nisu poznati u momentu izrade regulacionog plana.

6.7. Sistem zelenih površina

Koncept uređenja zelenih površina prati osnovne planirane namjene uz afirmaciju i korišćenje povoljnih prirodnih karakteristika ovog prostora. Opis planskih rješenja dat je u odnosu na karakteristične kategorije zelenila

- **Zelene površine privatnih parcela**

Plan predviđa izgradnju poslovnih objekata modularnog tipa, tako da sadržaji i tehnologija procesa nisu poznati pa tako ni organizacija parcele. Kao uslov daje se da minimalno 15 % slobodnog dijela parcele bude ozelenjeno, i to sa hortikulturnim uređenjem visokog nivoa. Projekat hortikulturnog uređenja mora da bude sastavni dio projekta spoljnog uređenja za ovaj tip objekata.

U ovu kategoriju spadaju i zelene površine privatnih parcela stambene i stambeno-poslovne zone koje su definisane kao zelene površine ograničene upotrebe.

- **Javne zelene površine**

Javne zelene površine planirane su uz rijeku Bosnu kao posebna cjelina, oko koje su formirane pješačke i biciklističke staze, zatim, uz saobraćajnice u vidu zaštitnog zelenog pojasa, širine 3 m, i u širem pojasu na sjeverozapadnom dijelu obuhvata, prema zaobilaznici.

U okviru zelenog zaštitnog pojasa, preporučuje se formiranje drvoreda, koji predstavljaju specifičnu ekološku infrastrukturu i kostur u sistemu zelenih površina i kojim se naglašavaju glavni kolski i pješački pravci. Na ovaj način dobija se izuzetno vrijedna, ekološki i estetski prihvatljiva poslovno-proizvodna zona.

6.8. Životna sredina

a) Zaštita vazduha

Osnovna problematika kod planiranja namjene površina i izvora polutanata je trenutno nepostojanje sistema upravljanja kvalitetom vazduha, odnosno, jedinstveni monitoring na osnovu kojeg se može, ne samo zaključiti stanje kvaliteta, nego i upravljati njim.

Sagledavanjem jednog takvog sistema potreba, koje postoje u njemu, i lociranje zagađivača bi bilo adekvatnije čime bi se obezbijedio još veći kvalitet životne sredine.

U planskom rješenju obuhvaćeni su svi postojeći zakonski propisi koji se odnose na zaštitu vazduha.

Sva postrojenja, koja imaju namjenu obezbjeđenja toplotne energije, moraju da zadovolje propise o zaštiti vazduha, kao i ostala podzakonske akte i propise, koji propisuju način funkcionisanja tih postrojenja i uslove pod kojima ona mogu da funkcionišu.

b) Zaštita voda

U sklopu predmetnog prostora planirana je izgradnja sistema za vodosnabdijevanje i uvođenje separacionog komunalnog sistema.

Odvođenje otpadnih voda treba da bude pokriveno kanalizacionom mrežom koje će se sastojati od individualnih prečišćivača.

Odvođenje oborinskih voda obavljaće se preko odgovarajućih kolektora, koji će biti sastavni dio kanalizacione mreže, a koji moraju da obezbijede najkraći put odvođenja oborinskih voda od planiranih objekata.

Sva rješenja, koja su planirana da se sprovedu kroz ovaj Planski document, neophodno je izvesti u skladu sa važećim zakonima i propisima o vodama.

c) Upravljanje čvrstim otpadom

Da bi se postigli osnovni sanitarno higijenski uslovi, neophodno je prikupljati i deponovati otpad sa predmetnog lokaliteta, najmanje tri puta sedmično.

U procesu svih potrebnih radnji koje se odnose na prikupljanje, uklanjanje, skladištenje, deponovanje i uspostavljanje sistema upravljanja čvrstim otpadom, neophodno je ispoštovati osnovne mjere koje su predviđene zakonima i pravilnicima iz te oblasti.

6.9. Bilansi i urbanistički pokazatelji

POVRŠINA OBUHVATA RP cca 43.00 ha

POSTOJEĆE STANJE

1. Bruto građevinska površina objekata	41433 m ²
2. Površine pod objektima	21055 m ²

PLANIRANI NOVI OBJEKTI

BGP površine

• BGP proizvodnih objekata	49896 m ²
• BGP poslovno- komercijalnih objekata	69431 m ²
• BGP stambeno-poslovnih objekata	576 m ²
Ukupna BGP planiranih objekata	119903 m ²

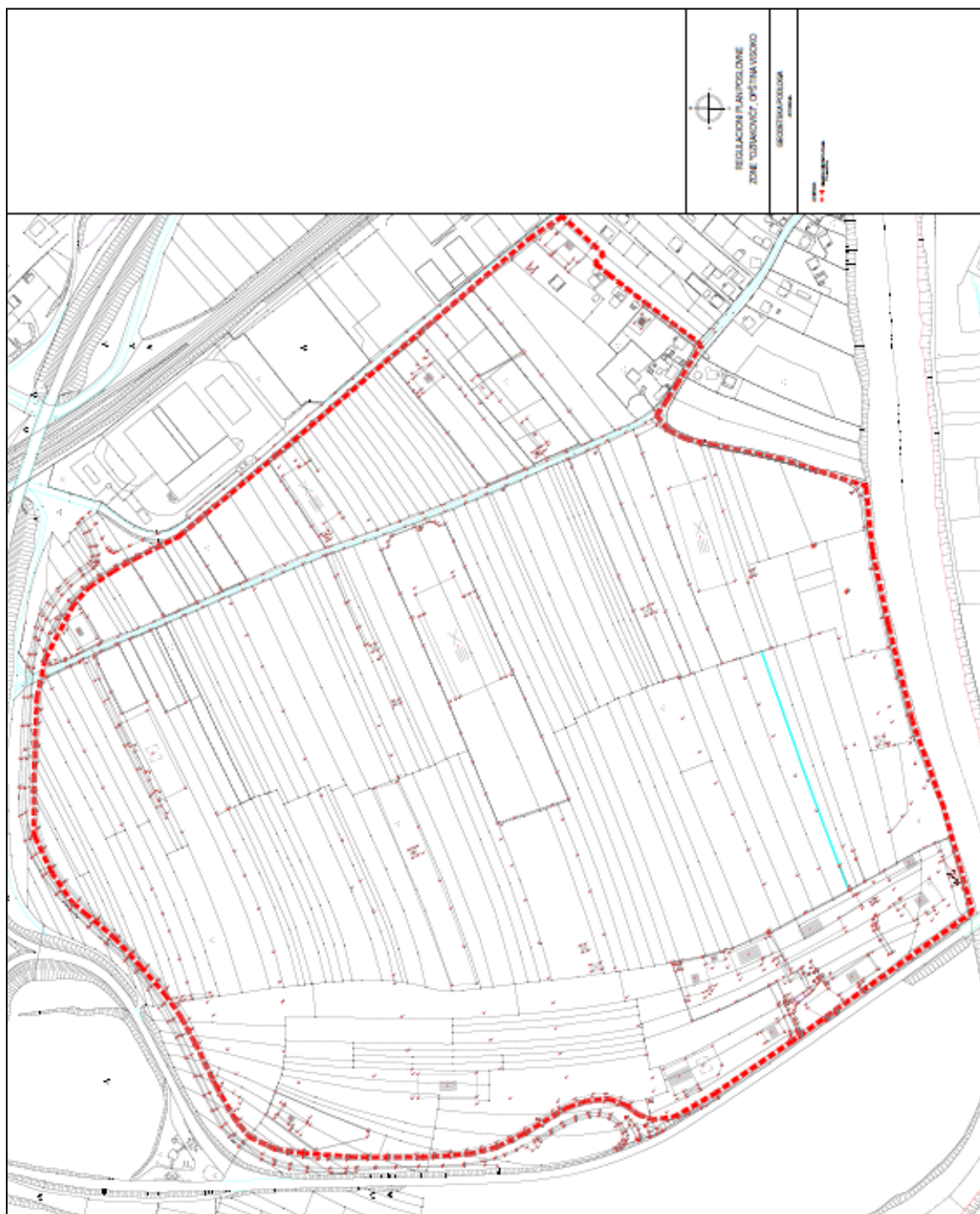
PLANSKI BILANSI

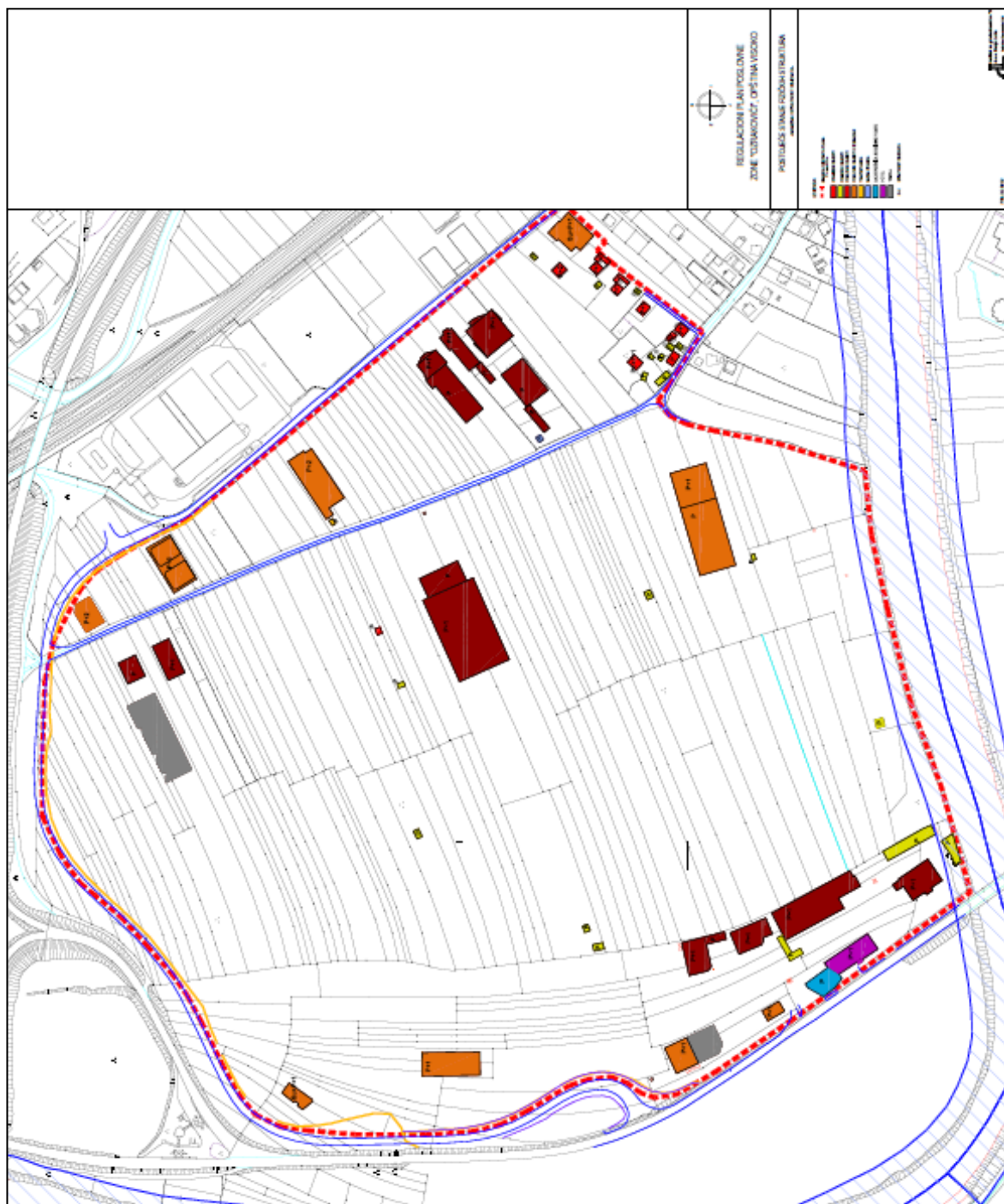
Planiran broj proizvodnih objekata	26
Planiran broj poslovnih objekata	54
Planiran broj stambeno-poslovnih	1
UKUPNO:	81
Broj građevinskih parcela	113
Javne ozelenjene površine	35874m ² , tj. 3,59 ha
Javne pješačke površine (trotoari i bic.staze)	7465,2 m ² , tj. 0,75 ha
Javne kolske površine	26823 m ² , tj. 2,68 ha
Ukupno javne saobraćajne površine	34288,2 m ² , tj. 3,43 ha

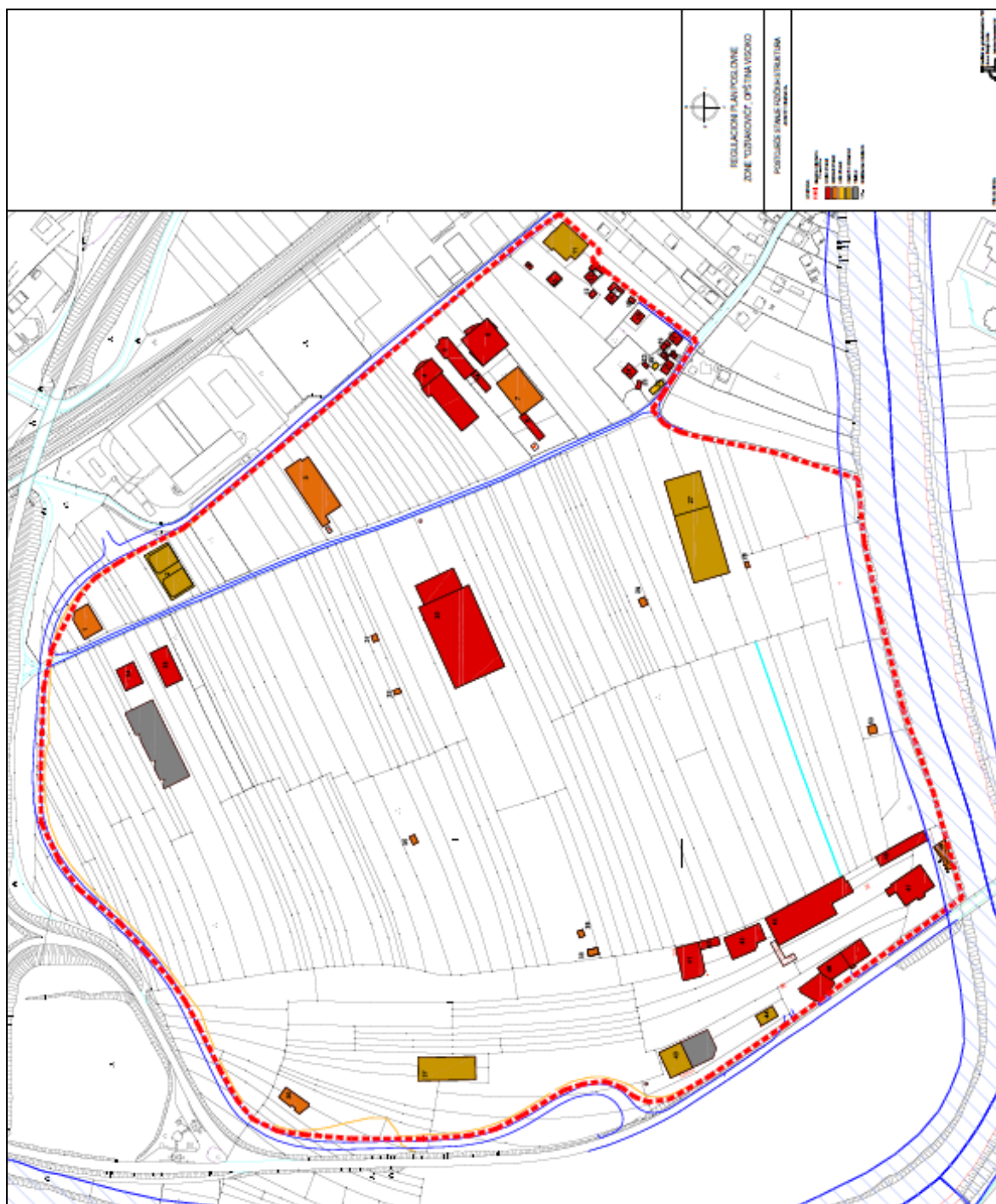
Osnovni urbanistički parametri za izgradnju planiranih objekata su sljedeći:

- Maksimalni koeficijent izgrađenosti na nivou pripadajuće građevinske parcele je 1;
- Maksimalni procenat izgrađenosti na nivou pripadajuće građevinske parcele je 50%;
- Minimalna udaljenost slobodnostojećih objekata od granica susjednih građevinskih parcela je $h/2$, odnosno ne manje od 5,0 m. Uz saglasnost posjednika susjednih parcela, može biti i 3m. (h =visina najvišeg dijela objekta na fasadi);
- Minimalna udaljenost objekata od regulacione linije saobraćajnice je 5,0 m;
- Minimalno 15% površine građevinske parcele treba biti uređeno kao zelena površina;
- Zaštitni zeleni pojas saobraćajnica 3,0m, širina trotoara minimalno 1,5m, širina biciklističke staze minimalno 1,5m, širina kolovoza minimalno 7,0m;
- Unutar zelenih zaštitnih pojaseva moguće je planirati biciklističke i pješačke staze na mjestu gdje, uz saobraćajnicu, nisu predviđene ovim planom, a takođe je moguće planirati biciklističku stazu uz pješačku, koja je predviđena ovim planom, i obrnuto.
- Na prostoru između poslovnih objekata i saobraćajnica mogu se postavljati sadržaji kao što su portirnice, parkirališta, manipulativne površine i uređene zelene površine;
- Maksimalna spratnost planiranih objekata definisana je na grafičkim priložima (P+0 do P+1)
- Parkiranje rješavati unutar vlastite građevinske parcele i to za poslovne objekte 45-60m² /1PM; za privredne objekte 100-150m² /1PM, veleprodaja 50-80m² /1PM; zanatske djelatnosti 60-80m² /1PM; magacini i skladišta 3-5 zaposlenih/1PM.
- Svi planirani objekti mogu imati podrumске etaže ili suteran, koje se mogu koristiti kao ostave, skladišni prostori ili parkirališta, odnosno, njihova definitivna namjena će se definisati kroz detaljne urbanističko-tehničke uslove.
- Najmanja građevinska parcela za proizvodne objekte iznosi 1000, 0 m², za poslovne 500,0 m²
- Moguće je spajanje dvije ili više građevinskih parcela
- Namjena budućih objekata su djelatnosti koje ne stvaraju buku, vibracije, dim, prašinu, neugodne mirise ili na bilo koji drugi način zagađuju životnu sredinu
- Ograde između građevinskih parcela u poslovnim, proizvodnim, poslovno-proizvodnim, mješovitim i stambeno-poslovnim zonama postavljati do visine 2,0 m, prema saobraćajnicama postavljati u regulacionoj liniji, dok u zoni zelene površine uz rijeku Bosnu, kada se izgrade predviđeni sadržaji, ne postavljati ogradu. Ukoliko je ograda neophodna, postaviti je tako da se prilaz rijeci omogući, kako pješacima, tako i građevinskim i drugim mašinama u slučaju intervencija na koritu rijeke
- Materijalizaciju i arhitektonsko oblikovanje prilagoditi savremenom arhitektonskom izrazu
- U cilju omogućavanja kretanja lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima i pristupa u javne objekte, projektanti se obavezuju na primjenjivanje normative i propisa koji uređuju tu oblast.

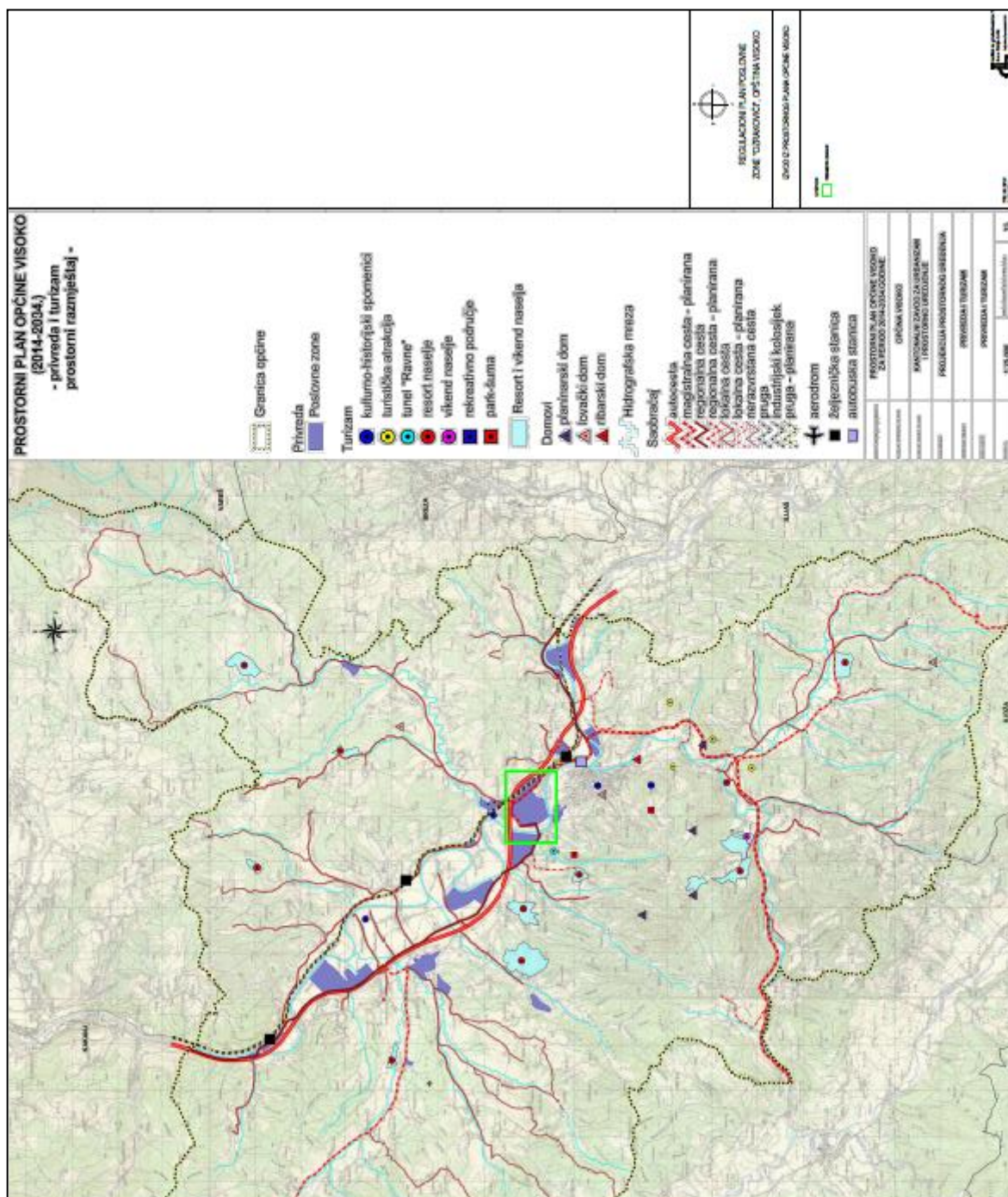
GRAFIČKI PRILOZI

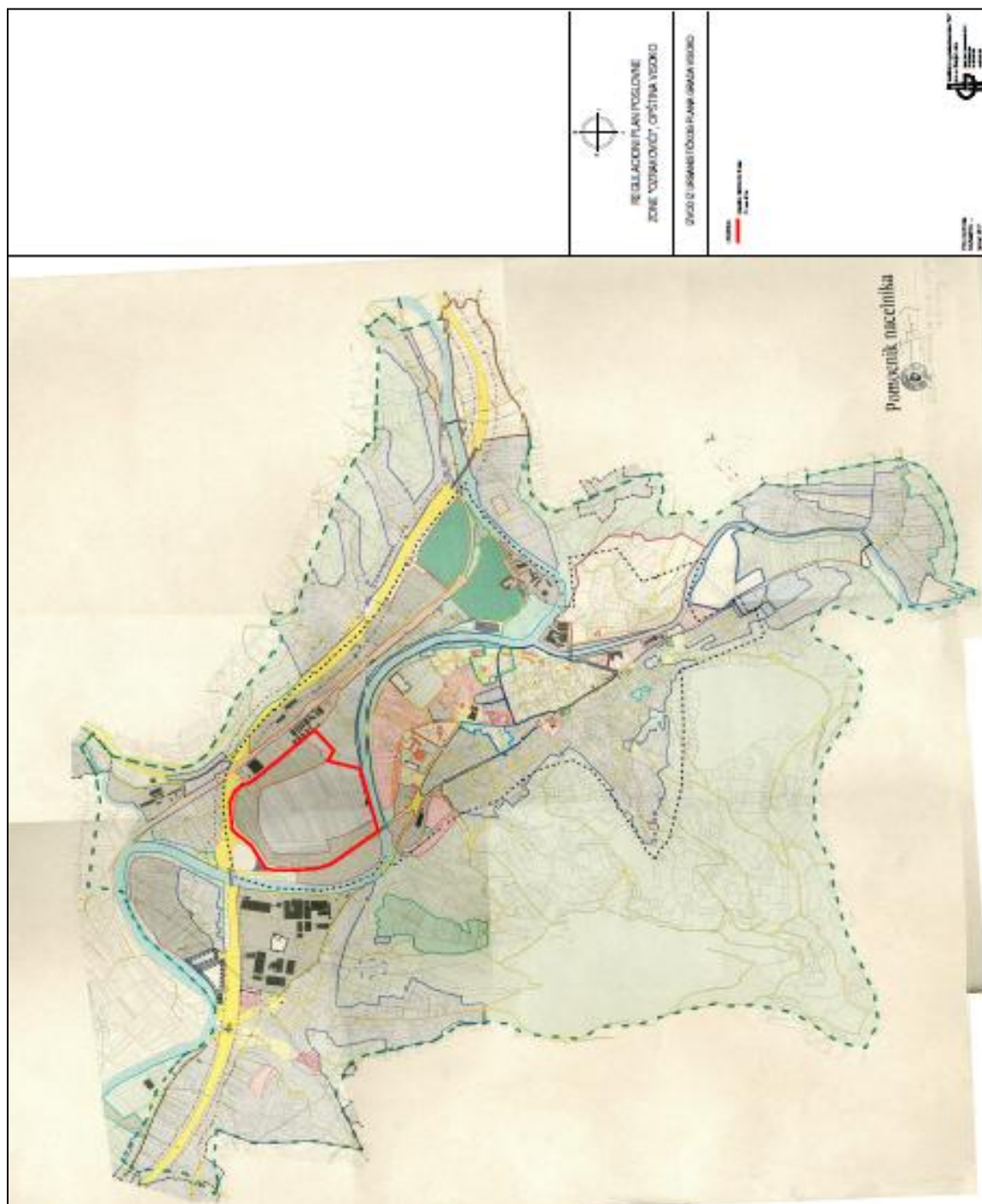
01. GEODETSKA PODLOGA

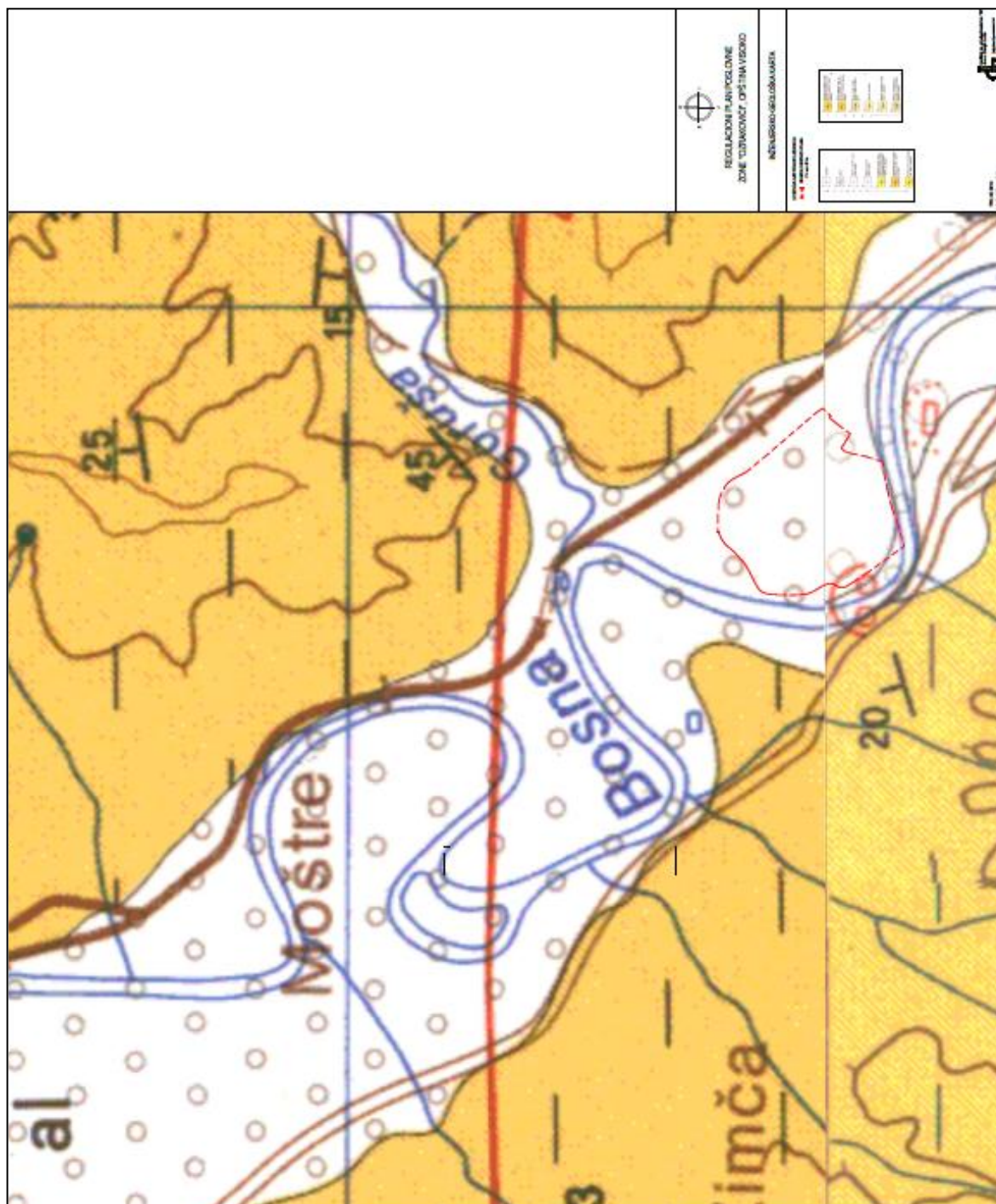
02. STANJE - NAMJENA I SPRATNOST

02.a STANJE - BONITET

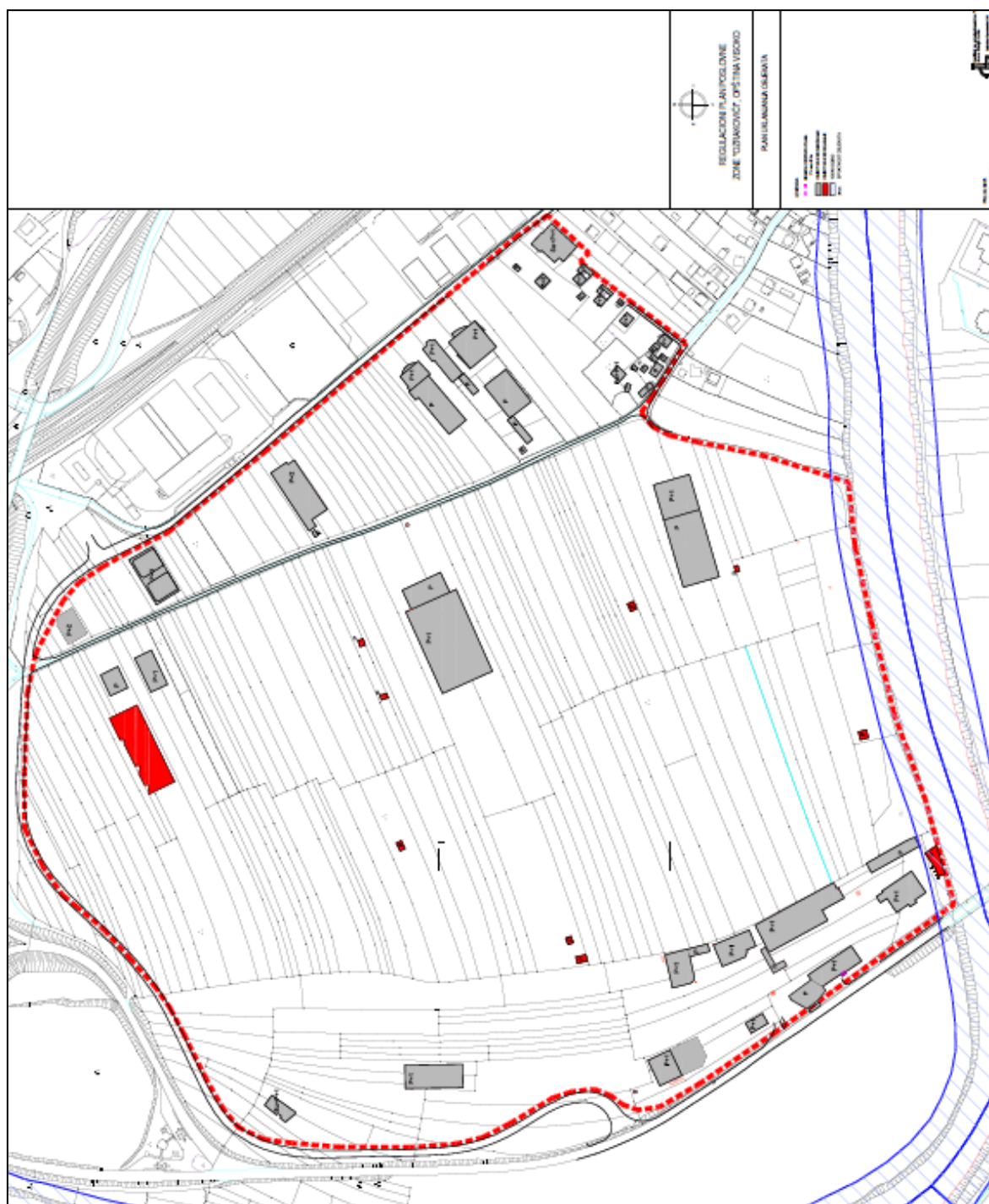
03. IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA

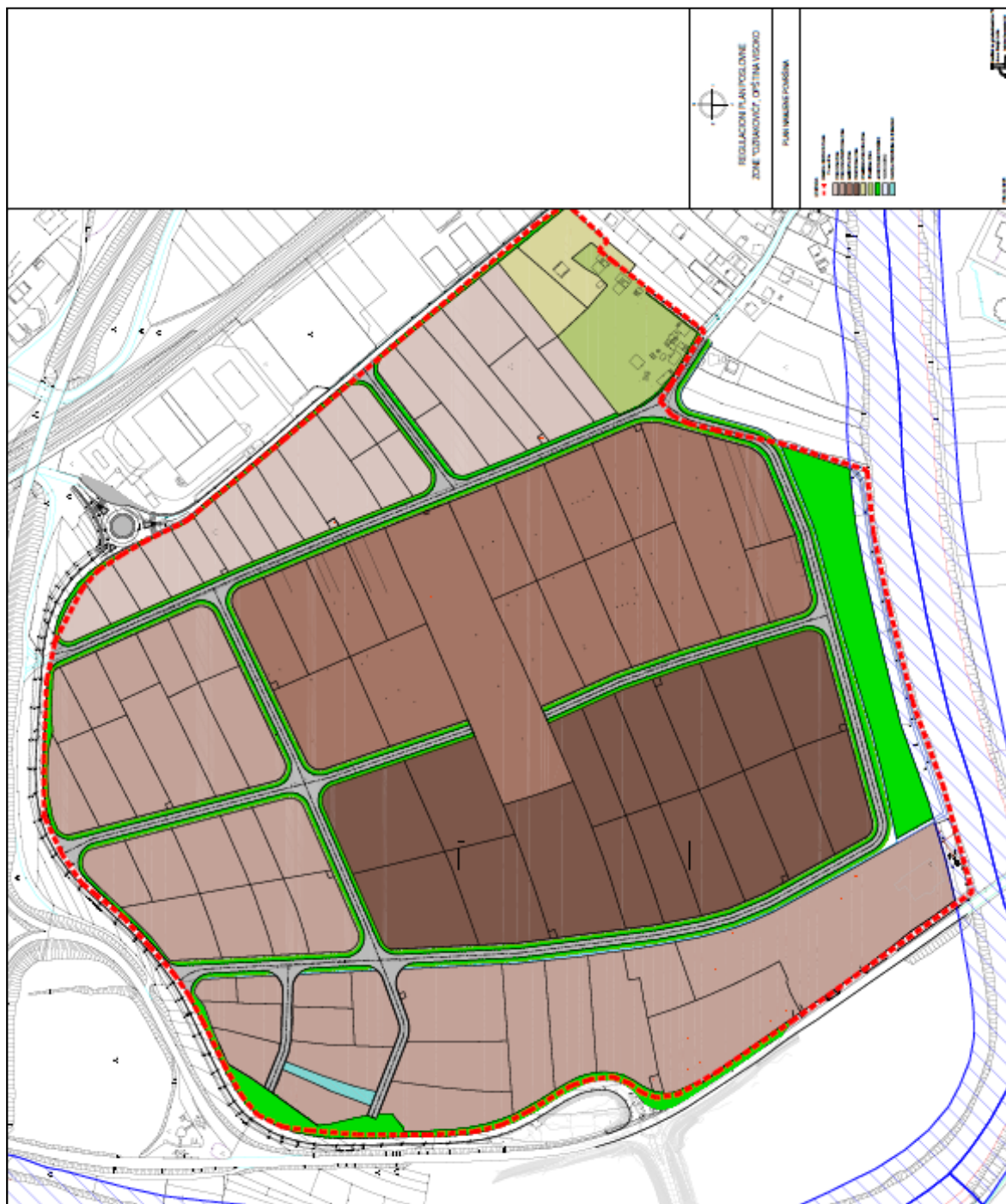
03.a IZVOD IZ URBANISTIČKOG PLANA

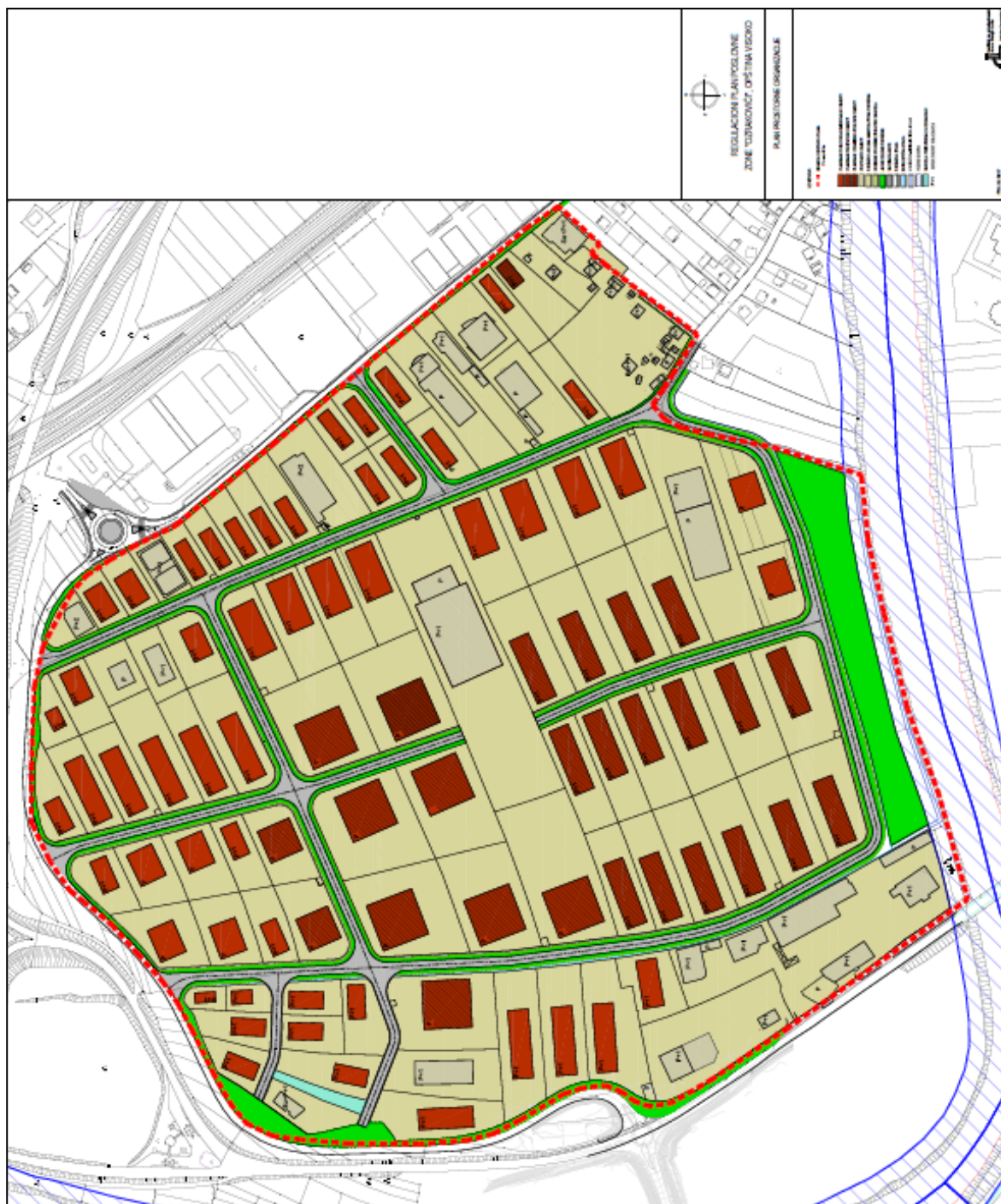
04. IGK VISOKO

05. PLAN UKLANJANJA

06. PLAN NAMJENE POVRŠINA

07. PLAN PROSTORNE ORGANIZACIJE

08. PLAN SAOBRAĆAJA

09. PLAN HIDROTEHNIČKE INFRASTRUKTURE

10. PLAN INFRASTRUKTURE EE I TT

12. PLAN GRAĐEVINSKIH I REGULACIONIH LINIJA

13. PLAN PARCELACIJE

14. PLAN ZELENIH POVRŠINA

S A D R Ź A J

I - OPĆINSKO VIJEĆE

1. Odluka o usvajanju Urbanističkog plana za urbano područje Visoko za period 2016 - 2034. godina	1
2. Odluka o provođenju urbanističkog plana za urbano područje Visoko za period 2016 - 2034. godina	1
3. Odluka o usvajanju Regulacionog plana poslovne zone Ozrakovići – lokalitet I	48
4. Odluka o provođenju Regulacionog plana poslovne zone Ozrakovići – lokalitet I	49
5. Odluka o pristupanju izradi Urbanističkog projekta “Sebilj” Visoko	54
6. Odluka o izmjenama Odluke o organizaciji i sigurnosti saobraćaja na cestama na području općine Visoko	55
7. Odluka o visini prosječne konačne građevinske cijene 1m ² korisne površine stambenog prostora na području općine Visoko za 2017. godinu	55
8. Odluka o utvrđivanju visine naknade za Nadzorne odbore javnih preduzeća i Upravne i Nadzorne odbore javnih ustanova i visini plaća za direktore javnih preduzeća i javnih ustanova Općine Visoko	56
9. Odluka o kriterijima za imenovanje Upravnog odbora JU “Dom zdravlja” Visoko	57
10. Rješenje o preuzimanju neizgrađenog građevinskog zemljišta označenog kao k.č.br. 214/4 KO Dobrinje	59
11. Zaključak o davanju ovlaštenja predstavniku Općine u Skupštini JP “Radio i televizija Visoko” d.o.o. Visoko za razrješenje članova Nadzornog odbora JP “Radio i televizija Visoko” d.o.o. Visoko i konačno imenovanje Nadzornog odbora JP “Radio i televizija Visoko” d.o.o. Visoko	59
12. Zaključak o davanju ovlaštenja predstavniku Općine u Skupštini JKP “Gradska groblja” d.o.o. Visoko za razrješenje člana Nadzornog odbora JKP “Gradska groblja” d.o.o. Visoko i imenovanje člana Nadzornog odbora JKP “Gradska groblja” d.o.o. Visoko na kraći period	60

II - OPĆINSKA NAČELNICA

13. Odluka o organizovanju Jedinstvenog općinskog organa uprave Općine Visoko	61
---	----

III - PLANSKI DOKUMENTI

❖ Urbanistički plan za urbano područje Visoko za period 2016 – 2034. godina	71
❖ Regulacionu plan poslovne zone Ozrakovići – lokalitet I	177

Izdavač: Općina Visoko, ul. Alije Izetbegovića br. 12A, Visoko

Uređuje: Muhamed Halilbegović, stručni saradnik

Glavni i odgovorni urednik: Zekija Omerbegović, sekretar Općinskog vijeća, **Telefon:** 032/732-502

Štampa: Grafički obrt „REMIX“ Visoko, **Telefon:** +387 32 746 038, **Mob:** +387 61 780 698